Ч. 76. Кам'янець. Середа, 1. жовтня 1919. Рік І.

СТРІЛЕЦЬ

Орган Начальної Команди Галицької Армії.

Виходить тричі в тиждень.
Ціна 8 гривень.
Редакція і Адміністрація вул. Поштова, ч. 9. І. п.

Нехай живе Самостійна Українська Народня Республіка!

Від Правительства Соборної України.

Народе України!

Вже 2 роки обороняєш ти свою Народню Республіку, яка дає тобі землю і волю.

Всенароднім повстанням 1918 року скинута була власть гетьмана Скоропадського. Після того явилися большовики-комуністи, щоб годувати українським хлібом большовицьку Росію. І цього сильного і злого ворога удалося прогнати нашій славній армії.

Та замість большовиків широкі простори нашої родючої землі забрав царський генерал Денікин. За його полками йде ледаче панство, яке хоче надалі панувати над нашим народом, як панувало за царя та за гетьмана. Армія Денікіна вертає панам до буту селянською кровю землю і відбирає громадянські права у робітника. Денікин не дозволяє українському народові вчитись в школі рідною мовою, народній український язик вигонить із державних установ, українські книжки палить, нищить українську кооперацію та всі культурні і господарські товариства, жорстоко переслідує українських діячів. Російське панство намагається шибеницями, катуванням і розстрілами вірних синів України держатися на нашій землі.

Українське Народнє Правительство не хоче забирати чужі землі, а обороняє тільки свій рідний край. Щоб одвернути ворожий наїзд на українську землю, Вища Команда Обєднаного Наддніпрянського і Наддністрянського Війська хотіла переговорами примусити добровольчу армію покинути територію України. Але замість якої небудь згоди безпощадним терором проти національного і демократичного українського руху, приказом про наступ і нарешті зрадницькими нападами на наше народнє військо командування добровольчої армії виявило свою запеклу ворожість до українського народу і нашої Республіки. Всі нелюдські вчинки добровольчої армії на Україні і дальше перебування війська генерала Денікіна на нашій землі викличуть тільки новий большовизм і нове поневолення України комуністами з Росії.

Директорія і Правительство Української Народньої Республіки не може допустити, щоб чужинці і надалі панували над нашим народом. В цей рішучий час нашої боротьби за визволення Вища Власть Української Народньої Республіки оповіщає, що закони про передачу земль в руки трудящого селянства та закони робітничі лишаються в повній силі незмінно і нерушимо. В найближчому часі буде скликаний вибраний на основі всенародного, рівного, безпосереднього, тайного і пропорціонального виборчого закона Парламент України з правами Установчих Зборів, якому має належати вся власть у самостійній Українській Народній Республіці.

Народня Власть України буде до кінця боротись за нашу державну независимість, свободу і народні соціяльно-економічні реформи.

Ми, Директорія і Правительство Соборної Української Республіки, звертаємось до нашого війська, селян, робітників і всього народа України з закликом непохитно боротися за демократичні здобутки української революції.

Ви, громадяне, повинні дати своїому війську людей, харч, одежу, бо поруч з правами, свободами і вигодами, які одержує громадянин від держави, він повинен виконувати і обовязки, без чого ніяка держава не може стояти.

Народня Власть України знає, що обєднане військо Наддніпрянської і Наддністрянсьвої Укр їни, селянство, робітництво та вся щира демократія незалежно від національностей достойно оцінять цей від овідальний момент і всі свої сили віддадуть на оборону нашої рідної землі. Знайте, що не один український народ ореться проти відновлення царської Росії. Уже вільні Рес убліки народів Кавказа, Естонії. Литви, Кубані повстали проти едино-неділимої Росії Колчака і Денікина. Під ударами нашого славного війська і повстанців, що жертвують своїм життям для щастя своїх дітей і внуків, впаде ця остання перешкода для вільного і самостійного життя Українського Народу.

Народе України!

Настав слушний час. Всі, хто має силу і любов до свободи, в кому не згасло стремління до землі і волі, всі кому дорога демократична ед на Соборна Українська Респу ліка, вст вайте до послід ього рішаючого бою з нашим ворогом. Народня Власть Української Республіки п вна, що боротьбою нашого війська і працею всієї демократії України ми визволимо нашу рідну землю від нових гетьманців і ніколи не дамо їм запа увати ад віль им украї ським ародом.

Голова Директорії Голов ий Отама С. ПЕТЛЮРА.
Чле и Директорії: Проф. Ф ШВЕЦЬ і А. МАКАРЕНКО.
Президе т Укр. Націо аль ої Ради Д-р Є. ПЕТРУШЕВИЧ,
Голова Ради Народ іх Мі істрів і Мі істр В утріш их Справ І. Мазепа. (Дальше підписи всіх міністрів).
В Камя ці Под. Вересня 24 д я 1919 року.

Мобілізація 10-ти річників.

Чорносотенний генерал Денікін зібрав царських опричників і йде з ними на українську землю нову неволю будувати. Червоносотенні комуністи облекшили йому завдання страшним катуванням та грабунками і він занув велику часть нашої Батьківщини. Здержала його аж обединана Українська Армія, яка вже 2 роки обороняє від лютих ворогів Рідний Край тай ще справиться вкінци і з царським посіпакою. Треба тільки Українську Армію зміцнити новими силами, бо безмежні простори нашої країни лиш весь нарід в силі оборонити.

Головний Отаман наказав мобілізацію 10-ти річників (від 1889—1893). До зброї покликані всі сини України від 19-ти до 30-ти літ по обох боках фронту. В области обсадженій Українським Військом мають змобілізовані зголошуватися або у військових частинах (в прифронтовій смузі) або в повітових комісаріятах (в запіллі); обовязані до військової служби по той бік фронту (в полосі обсадженій денікінцами і більшовиками) мають голоситися до повстанськех відділів. Хто не виконає цього наказу, цей негідний зватися сином України, він підлий зрадник Рідного Краю! Йому не буде місця в Вільній Україні!

Населения мусить при тім виявити видатну допомогу! Мобілізовані мають являтися до військової служби у власних одягах і з власною зброєю. Кождому ясно, що більшовицькі рабівники забрали військове майно з України, а наш Край, окружений з усіх боків ворогами і від світа відрізаний не має на разі змоги привезти потрібне майно зза кордону, де воно для нас закуплене.

До мобілізаційної праці покликані і галицькі частини в своїй области.

До них звертаємося з особливим зазивом, аби вони взялися до діла так горячо, і розбурхали народ проти завзятого ворога так само, як було це в червні і липні в Галичині. Такою роботою скріпилася в Галичині Галицька Армія, таким самим робом стане сильне й Українське Військо Соборної України і випре всю вражу наволоч поза межі Рідного Краю. Розуміється, передовсім треба приготовити для мобілізованих приміщення й харчі.

Інтервенція Антанти?

„Журналь Свісс" подає, що на Україну вибирається велика місія Антанти, яка розмежує окупаційну полосу поміж Денікіном а Петлюрою. Денікін мусів би тоді віддати Українцям Київ, а сам мавби звернутися на північ від Курська.

Польща перед голодовою катастрофою.

НАДІЇ НА УКРАЇНУ.

В „Курєрі Львовскім" з дня 24. IX. читаємо: З Варшави доносять до краківського „Часу": „Справа виживлення держави представляється доволі некорисно. Ми мусимо зріктися помочи Зединених Держав П. А. і Аргентини в наслідок оплаканого стану нашої валюти. Зрештою Америка не має вже більших запасів, а мусить виживити Францію, Бельгію і по части Англію. Певні запаси збіжа можемо одержати з двох жерел: з України і з Румунії. Коли з України і Румунії вдасться нам видобути кілька найцять тисяч вагонів збіжа, то виживлення наше не буде вправді обильне, але охоронимося принайменше перед голодовою катастрофою. В кождім разі треба зі сторони суспільности, строгої ощадности, щоби ми не впали в грізний продовольчий недобір.

Львівська державна наукова бібліотека
№ П 1.920

Східні границі Польщі?

УПБ. Москва, 28. IX. (радіо.) Після донесення з Парижа Найвисша Рада союзників розглядала питання східної границі Польщі. Передають, що погранична лінія Польщі піде на схід від Сувалок та Західного Бугу, дальше зіллється з російськ.-австр. границею.

Польська політика на Сході.

„Газета Вечорна" з дня 21. IX. містить погляди трьох польських політичних груп в справі польської політики на Сході.

Перша група офіціяльна. Тов. міністра закордонних справ Скшинський заявив, що Польща може підпомагати Денікіна в відбудові Великої Росії, коли він заявиться неінтересованим в справі Холмщини і Східної Галичини. Впрочім становище польського уряду буде таким, яким його схоче мати антанта.

Людовий союз твердить устами гр. Скарбка і кс. Лютославського, що Україна є видумкою. Польща має числитися лиш з Великою Росією. Ст. Грабський, член того самого союза говорить трохи обережніше. Він радить Польщі стреміти до утворення безпосередної границі з Великою Росією. Представники лівих партій Дашинський і Ратай радять поперати творення самостійної України і других поменших держав, які відгородили б Польщу від Росії.

Україна і Ватикан.

ПАПА ПРОТИ ПОЛЬСЬКИХ ЗВІРСТВ У ГАЛИЧИНІ І ЗА САМОСТІЙНІСТЮ УКРАЇНИ.

Віденська „Воля" доносить:

Український посол при Ватикані гр. Тишкевич був принятий папою на приватній авдієнції. Св. Отець заявив йому своє обурення з приводу поступків Поляків з українськими священниками в Галичині. Порівнюючи їх до акції Німців в Бельгії, він заявив, що звертався з протестом до нунція в Польщі монсіньора Ратті і до польського посла при Ватикані. На слова гр. Тишкевича, що монсіньор Ратті має репутацію польонофіла, папа відповів: „Одначе власне монс. Ратті запевнив мене, що Поляки неправі в своїх відношеннях до Українців". Вкінці папа подарував гр. Тишкевичеви, якого взагалі приняв незвичайно почесно, свою фотографію з благословенством і власноручним підписом. Таксамо кардинал Гаспарі подарував гр. Тишкевичеви свій портрет з відповідним власноручним написом і ще раз запевнив його, що св. Престол стоїть за самостійністю України на підставі права народів розпорядитися своєю волею. За Україною енергійно висказалася Орієнтальна Конгрегація, а особливо президент Орієнтального Інституту, тепер легат на Кавказ і до Вірменії о. Дельпут. Він сказав: Пій IX вже давно вимовляв Полякам їх переслідування української церкви. На прохання гр. Тишкевича папа звернувся до свого легата в Парижі мон. Чеветті, щоби той підтримував справу України на мировій конференції.

(„Шлях" (Зальцведель), 17. IX. 1919.)

40.000.000 на мазурську колёнізацію Сх. Галичини!

„Трибуна" довідується, що польський уряд утворив 40-мільйоновий фонд на кольонізацію Східної Галичини мазурами. („Шлях", Зальцведель, 17. IX. 1919). Це роблять ті самі Ляхи, що піднімали такий крик на цілий світ, коли Німці кольонізували Познанщину - Ред.)

Доля 1. галицької пішої бригади.

По розброєнню укр. бригади от. Чорського, що стояла коло Сянока в Веречке відставлено її до Сатор-Уйгелі а відси до Дайч-Грабен в північній Чехії.

Бригада перейшла границю 21. мая с. р. в силі 4000 мужви і 70 старшин, маючи 140 скорострілів, 24 пушки, 3000 возів, 3000 коней і багато военного матеріялу, паровози, вагони і т. п. При розброєнню в Веречки поводилися Чехи чемно і не збиткувалися над нашими людьми. З початку мали нашу частину за більшовиків, харч був лихий. Вислано делегацію до міністра війни Кльофача, цей обіцяв занятися долею нашої бригади. І зробив це. Чеський полковник в Сатор-Уйгелі намовляв бригаду, щоби вона йшла битися проти угорських більшовиків. Однак наші відмовилися, заявляючи що належать до Укр. Війська, присягали на вірність Укр. Державі і не можуть найматися служити чужій державі. Завдяки міністрови Кльофачеви відносини в таборі поліпшились, бригаду сформовано із пяти курінів, для жандармерії бригади видано 100 крісів. Для старшин і мужви вилачувано належитости так, як в чеськім війську, видавано одяг і обув. Ніхто не може нарікати на Чехів, що і вважають наших інтернованих гостями. Один полковник із чеського міністерства війни обіцяв, що бригаду вишлеться на Україну, як тільки буде вільна дорога. Бригада вправляє під доглядом укр. старшин, дисципліна поправляється, а Чехи тут зовсім не мішаються. Уважають нашу бригаду за самостійне українське військо, котре по їх думці підлягає укр. міністерству війни. Адміністративно і економічно бригада підлягає впрост чеському міністерству війни. В часі, коли наш інформатор виходив з табору, було в бригаді 4000 людей і 300 старшин. Бригада називається „І. Укр. Бригада", по чеськи „Велітельствї І. Укр. Бригади". Командантом бригади є полк. Варивода з Відня.

Телеграми.

ПОМИЛКА БУРЖУЇВ.

УПБ. Житомир, 22. 9. (більшовицьке радіо з Москви). Після відступлення Петлюрівців місцева буржуазія була певна, що на місто наступають Денікінці. Нашу стежу взяли житомирські буржуї за відділ денікінської армії і стріпули її квітами. На зустріч вислано депутацію, а її голова звернувся до командантів нашого відділу з такою привітною мовою в імени житомирської буржуазії. „Ми втомлені від більшовицького і Петлюрівського (!) ярма і прагнемо мирного життя під рукою Денікіна". Заведені в своїх надіях буржуї потерпіли заслужену кару, кінчить більшовицьке радіо.

УКРАЇНСЬКЕ БІЛЬШОВИЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО В ГОМЕЛІ.

Паризький „Матен" доносить, що українське радянське правительство Раковського осіло в Гомелі (понад 200 верстов на північ від Київа.)

ПРОТИБІЛЬШОВИЦЬКИИ АТЕНТАТ В МОСКВІ.

УПБ. Москва, 26. IX. (радіо) В четвер 25/9 кинули агенти Денікіна дві бомби на зібрання московських видатних комуністів. Вибухом вбито 9 осіб, а 17 ранено.

БІЛЬШОВИКИ ЗАНЯЛИ ТОМСЬК?

УПБ. Москва, 26. IX. (радіо) Грецький заявив, що вість про заняття Томська сибірськими червоноармійцями дуже правдоподібна.

АНТАНТА й ПРОТИБІЛЬШОВ. УРЯД.

УПБ. Гомель, 23 IX. (радіо) Білогвардійська „Кіевская Жизнь" доносить, що ліга народів, ліга Англії, Франції та Америки порішила дати антибільшовицькому правительству Росії позичку в висоті 10. міліярдів.

ОМСЬКИИ УРЯД і ЯПАНІЯ.

УПБ. Камянець, 26, IX. „Вечерніе Огни" з 12. IX. доносять з Севастополя. Омська рада міністрів звернулася до японського правительства з офіціяльним проханням активної військової помочі проти більшовиків. Заплату для Японії малаби творити російська частина Сахаліну і концесія в Усурійському краю. Одержано совітські радіо про цей виступ Колчака, але зміст в них значно змінений. Москва доносить, що Колчак дає Японії не концесії в Усурійському краю, а сам Усурійський край. Стверджується віддача другої половини Сахаліну. Мирова конференція прохала Сазанова дати вияснення в цій справі. Він відповів, що 1. він не одержав з Омська вістей про вмішання Японії в сибірські справи, 2. коли сибірське правительство звернулося за помічю до Японії, се значить, що гостра конечність подиктувала такий крок, 3. пропозиція до токійського правительства спричинена очевидно тим, що російське правительство не має надії на поміч з другого центра і вкінці 5. мир. конференція не має права жадати вияснення від держави, з якою не стоїть в дипльоматичних зносинах і яка не має на ній офіціяльних представників.

УПБ. Камянець, 26. 9. „Обєдінєніе" з 15. 9. доносить з Новочеркаська: Для переговорів з ген. Денікіном і донським правительством прибув член уральського козачого війська Міхеєв. Після його слів Японія згодилася дати до розпорядимости адм. Колчака живу силу і вислала перед трьома тижнями перші відділи японських військ, які поїхали вже через Томськ на фронт.

ЯК ДОБРОВОЛЬЦІ ГОСПОДАРЯТЬ НА КРИМІ?

УПБ. Камянець, 26. 9. „Одесскій Листок" доносить з Севастополя. З наказу військових властей в Сімферополі закрито кримсько-татарську директорію і запечатано всі її поміщення. Татарам обіцюють тільки автономію на церковному полі (!).

БІЛЬШОВИКИ А ПРИБАЛТІЙСЬКІ ДЕРЖАВИ.

УПБ. Псков, 20 IX. (радіо) Представник естонської делегації. Адо Бірк заявив: „Мотиви, що спонукали Естонію до переговорів, спонукають також другі прибалтійські республики згодитися на переговори в Росією."

ПОЛЬСЬКО—ЛАТИШСЬКИЙ КОНФЛІКТ.

УПБ. Москва, 22. IX. (радіо) Після слів час. „Гельзінкін Саномат" латишське коросиод. бюро в Копенгазі доносить, що Поляки післали Летії ультімат. Коли Летія не забере своїх військ на лінію, зазначену польським правительством, Польща виповість війну.

АНГЛІЯ й БІЛЬШОВИКИ.

УПБ. Білоостров, 22. IX. (радіо) Газ. „Кяраля" доносить, що після одержаних з Льондону відомостей естонське правительство просило Англію прислати представників на нараду балтійських держав для загальних переговорів з совітською Росією. Коли прийде на це згода, то англійський представник зустрінеться з більшовиками.

ФІНЛЯНДІЯ й БІЛЬШОВИКИ.

УПБ. Нювен, 25. IX. (радіо) З Гельзінгфорсу доносять, що фінське правительство представить більшовицьку пропозицію мира на розгляд фракціям сойму. Зізд фінських, естонських, лотишських та литовських соціялістів в Ризі порішив звернутися до своїх правительств з проханням всіми силами змагати до заключення мира. Крім цього зїзд звернувся з зазивом до робітничих партій в краях антанти, в якому прохає їх ужити цілого свого впливу, щоби союзні держави не перешкаджали мировим переговорам.

ПОЛЬЩА ГРОЗИТЬ АНТАНТІ!

„Слово Польське" з дн. 10. IX. взиває польський уряд покинути супроти Антанти ролю „убогих кревних", а стати на становищі рівнорядної держави. „Ми є вже тепер мілітарною силою, яка має найбільшу армію в середині і на сході Европи. В боротьбі з з більшовиками потрібує нас Антанта більше, чим ми її, бо польська армія більше разів побила більшовиків, чим усі Колчаки, Денікіни і Юденичі нараз. Дипльоматія **повинна антанту на це приготовити, що ми заложимо енергічний протест і попремо його ділом, якби вона важилася вирішити справу Тешинського Шлеська або Сх. Галичини не на нашу користь".**

ПЕРЕМІНА В АНГЛІЙСЬКОМУ ПРАВИТЕЛЬСТВІ.

УПБ. Ліон, 24. 9. (радіо.) Після донесень з Льондону, Льорд Джордж збирається коло 22 жовтня реорганізувати своє правительство. В політичних кругах запевняють, що деякі переміни вже вирішено та що премєр жде тільки повороту короля із Шкотії, щоби одержати від нього санкцію. Бальфура заступить Керсон, мін. війни Черчіль і держ. секретар Макферзон займуть

другі місця. Крім того зайдуть инші, не менш важні переміни.

ПОЛЬЩА І НІМЕЧЧИНА.

УПБ. Варшава, 24. 9 (радіо): Поїзд муніції, що прибув з заходу до Пйотрович призначений для польської армії, Німці задержали, а муніцію сконфіскували.

МОСКВОФІЛИ КИРИНЯТЬ НА УГОРСЬКІЙ УКРАЇНІ.

„Вперед" з 14. 9. доносить, що від осени минулого року багато галицьких москвофілів перенеслося на Угор. Україну та до Чехії і взялися організувати, передовсім священики і учителі цряшівську та частини мункачівської епархії. Між тими організаторами є д-р Ю. Пелех, що сповняє тепер обовязки міського лікаря в Унгварі, брати Білінкевичі, буковинець Цуркановіч, що як поручник служить у чеськословацькій армії і багато инших. Вони заснували газетку „Русская Земля", що виходить що тижня в Унгварі та друкується язичієм. Друга газетка „Русское Слово" виходить на московській мові в Кошицях як додаток до словацької газети. Українців представляється в тих газетках як торговців живим товаром та злодіїв, що в війні з Поляками проливали „русскую" кров! Заложено також „Центральну Карпато-русску Раду Народну", що виступає в імени всього населення проти чеської преси, яка називає Угорських Українців Українцями, а не „русскими".

КОНЦЕНТРАЦІЯ БІЛЬШ. АРМІЇ.

УПБ. Камянець, 25. 9. „Вперед" з 18. 9. пише. Як доносять з Штокгольму, концентрують більшовики зараз свою армію коло Коростеня, щоби підняти нову акцію проти Українців, і коло Чернигова, щоби звідти ударити на армію Денікіна.

Хроніка.

В польському пеклі. „Хвіля" з 19. с. м. пише, що в таборі Інтернованих в Домбю так поширилися пошести, що заряд не може похоронити стільки трупів, кількох їх денно вмирає.

Нарешті! Українське Міністерство Преси і Інформації припинило з днем 26. вересня ср. цензурування періодичних видань.

В Галичині Ляхи дальше інтернують. М. и. інтерновано дра Воробця і всіх вертаючих відси.

Валютарна справа. Невдача центральних держав обнизила їх валюту і грозить прим. такій бідній Австрії руїною. Але і з Німеччиною не стоїть справа добре, бо німецька марка має всього третину вартости за границею. Антантські фінансові і торговельні круги навязують із своїми ворогами нові зносини і забираються управильнити валютарну справу. В Парижі відбудеться невдовзі велика валютарна анкета, в якій возьмуть участь найбільші фінансісти Західн. Европи. Німеччина приготовлюється до цеї анкети широкою і основною дискусією в пресі. Ходить о ще, чи Німеччина має у себе дома урядово признати девальвацію (спад курсу) свойого гроша, чи знов розвести акцію за границею для піднесення курсу свойого гроша до номінальної вартости. — У нас на Вкраїні не проявляють навіть ресортові люде для цеї справи ніякого замітнішого інтересу. В пресі ні чичирк про це. За те про пріпціпи багато!

Польські апетити на Волинь. „Газета Вечорна" з 22. 8. містить таке донесення „Курєра Поранного". Побідний похід польських військ на Схід вимагає ревізії постанов що до Волині. Пляне ться як найтісніще звязати землі на північний схід від Малопольщі в польською республикою (Ред.: Може ще Москва звяже Польщу по давиьому).

Польські звірства. Навіть „Слово Польське" з 17. 8. подає: з Рясної під Львовом привезено на львівську ратункову станцію Гриня Синевського, господаря в околиць Жовкви, Він возив польських жовнірів до Жовкзи, звідтам до Янова, Городка і Рясної. В Рясній веліли йому жовніри йти красти сіно для коней, а Синевський не хотів. Жовніри кинулися на нього, побили його, покалічили штиками, вкінці скинули з воза, а самі втікли з возом і кіньми.

В Польщі крадуть. Польські газети накликають до вимитения „залізного" мітлою корупцій і крадіжей. Останніми часами викрито крадіж 50 державних автомобілів, кілька вагонів цукру і гуми.

Жидівські погроми на Вкраїні заповняють сторінки всіх польських часописів на те, аби перед світом ослабити інформації про організовані погроми Жидів в Польщі. Міністерство преси повинно негайно приступити до опрацьовання інформаційної книжки в тій справі для заграници. Тенденційні і грубо пересаджені інформації післано на мирову конференцію в Парижі, їзза чого грозить там нашій справі поважна небезпека.

Найбільша радіостанція світа. Одна американська фірма будує в Бордо найбільшу радіостанцію світа. Вона буде давати денно 72 тис. слів на простір 21 тис. кільометрів.

Жидівська держава в Палестині. Англійське правительство повідомило англійські влади в Палестині, що її признається жидівською державою і наказало трактувати Жидів в тім напрямку.

Характеристичне. Америка, яка досі славилася своїм демократичним духом, починає на гвалт „робитися" аристократичною. Знайшовся вже й професор (Йордан), який фабрикує американським мілєрдерам „старі" родоводи. І так „підкрив", що Карнеджі походить буцімто від королевої М. Стюарт, Астор від шкотського короля Брюса, инші від Ришарда в „Львиного Серця", Вільгельма завойовника, Карла Вел. і т. д. Фабрикація аристократії — дійсно американська. (З „Гоньца Крак.").

ОПОВІСТКИ.

Оповістки по 5 гривень стрічка. Платити з гори.

Хто знає, де находиться тепер КАРАЧКО ГРИГОРІЙ, який по відступі був при пекарни 5-тої Бригади (Сокальської), зволить ласкаво повідомити його брата Лукіяна — Диктатура. 1—2

Прохаю всіх тих, що їдуть за границю до Відня або в Чехію — повідомити мою жену Лілю Дишкант в „Rajecku u Zabreha II. Sev. Morava", що о жию. Чеські часописи прошу о повторення цеї оповістки. Гриць Дишкант, пор., Штаб 2. Бригади — III. г. корпуса П. П. ч. 54. 1—7

Хто знає, де находиться ПЕТРО і СЕВЕРИН БАРЧИНСЬКИЙ, зволить ласкаво донести чет. Ди. Слободі — в Команду 14-тої Бригади. Пол. почт. ч. 3. 1—2

ЧЕТ. АНТІН КУШЛИК І. корп. IX. бригада І курінь. — У власнім интересі подаю Тобі мою адресу. Проскурів. Харчевий склад II. гал. корпусу, чет. Теменко. 1—1

ВОЛОДИМИР ПЕТРИШИН, стр. І. Гал. Корпус, Інтендантура — Пекарня, подай адресу. Хор. Василь Скрипчук, 8 Ет. Сотня в Вербівци, до адм. „Стрільця". 1—1

КОМУ відомо, де тепер перебуває п. Йосиф Курдидик, зволить повідомити Комаринського — Камянець, Диктатура. 1—1

Хто знавби де находится тепер МИКОЛА СЛУЖИНСЬКИЙ одн. вістун, його послідна адреса: II. корпус 4 бригада 7 полк 3 сот., зволить повідомити М. Служинську, канц. силу в Бул. відділі К. Е. Г. А. в постою. 1—2

Іван МАКУХ пошукує сина Володимира і Евгена Макухів. Хтоби знав дещо про них зволить ласкаво подати вістку до Ред. часопису „Стрілець" 1—3

ПАНЧИШИН ОСИП відозвись — Юліян, Володимир і Ромко. Жмеринка, стація телєграф. 1—1

ХТОБИ знав, де тепер находиться Іван Дурбак, з Теребовлі (був при залізн. вагоні сот. Сіяка) зволить повідомити хор. Зенона Кулицького — Диктатура. 1—2

ХТО знає, де находиться хор. С. С. ЛЕВКО Павло зволить ласкаво повідомити брата Петра до Ред. час. „Стрільця".

Павло КОЗЛИНСЬКИЙ з Ясенова повіт Броди подасть свою адресу братови Василеви, Етап. Стан Команда Камянець. 1. 1.

ЯК ПИСАТИ МЕМУАРИ.

Практичні вказів и і пояснення.

Війна.

Велика війна 1914—1919 рр. принесла нам не лише страшні нещастя, але і можність здобуття найвищого добра для кождого народу — можність здобуття самостійної держави.

До цеї мети попрямував також ослаблений віковою неволею в чужих ярмах український нарід на всім просторі своїх земель. Серед блеску пожеж і безнастанного гуку гармат полями, политими кровю і засіяними лавами трупів, іде він як сліпий ще велетень, колись пан Східної Европи, а тепер невольник, хоч і з розірваним ланцюхом неволі на шиї — іде похиленчий і в своїй основі більше інстинктом кермований, а тільки на верхах досить свідомий — іде в судорогах до далекої і високої мети, „до сонця волі золотої", якій на імя: Самостійна Українська Держава.

Цю велику хвилю в історії української нації треба представити як найдокладнійше, особливож те, що діялося в її центрах і на її окраїнах. Чому? Бо те, чого нині не здобудемо мечем, забезпечимо собі памятю боротьби, котра на віки остане тестаментом - заповітом для всеї української нації. Аж до часу, поки вона не скріпиться так, щоби вирвала з рук ворогів останній шматок нашої батьківщини.

Ті, що розуміють значіння цеї думки-ідеї, нехай оброблять в мемуарах кождий шматок української землі, не виключаючи в цей великий час також українських кольоній, як Туркестан, Зелений Клин, українських кольоній в Канаді, Зєдинених Державах П. А. і Бразилії. Цей український відгомін з далекої чужини буде для вироблення національної свідомости не менш важним, чим опис подій у Рідній Краю. Бо ті, що живуть далеко від Рідного Краю, люблять його найглибше.

Ось приблизний плян для писання мемуарів, поданий тут не на це, щоби вязати оригінальність мемуариста, тільки на те, щоби пригадати одну або другу рису для опису, яку він міг би при писанню забути.

ВИБУХ ВІЙНИ.

1. Настрій українського населення на передодні війни. 2. Враження, яке зробив на українське населення вибух війни. 3. Мобілізація: а) обовязкова, б) добровільна (УСС). 4. Становище Українців: надії, маніфестації, розмови і т. д. 5. Відношення влади до Українців: ревізії, арештування, заслання, інтернування і т. п. — де, кого, за що і куди? Відношення між Українцями й иншими народами: доноси (хто і на кого робив? — подавати імена!). Населення і військо.

ОКУПАЦІЯ.

6. Відступ військ. Враження серед населення. 7. Втеча. 8. Ворожий наїзд на українські землі (окупація): а) перше враження і відношення населення, передовсім українського, до чужих військ; б) відношення чужих військ до населення, передовсім до українського. 9. Заводження нового ладу і відношення чужих цивільних влад до населення, передовсім до українського. 10. Життя під ворожим наїздом: а) національне; б) економічне, Політична еміграція. 11. Як відбувався відворот чужих військ з українських земель? 12. Прихід своїх військ.

НА ВІЙНІ.

З напруженою увагою слухатимуть оповідань про війну внуки і правнуки очевидців. З рівною увагою читатимуть про неї і найдальші покоління — коли матимуть що читати.

13. В запіллю. Коли і до якої прийшов частини, де вона стояла (описатя місцевість і населення та його відношення), який був її склад (чисельно і по национальности), чи були Українці — мужва й офіцери, число, з яких місцевостей, чи національно свідомі, як це виявлялося, що говорили між собою, які взагалі були відносини в частині, національні, матеріяльні (харч, одяг, мешкання), заняття, яка старшина (по национальности), характеристика старших, їх моральна і військова вартість, важнійші випадки і т. д.

14. На фронті. Як під ч. 13, а крім того: в яких боях брав участь, описати їх, чи відзначився, чи одержав відзначення, яке, чи був ранений і т. д. Описати життя в окопах, в твердинях!

15. В шпиталі. Як під ч. 13, а крім того: як довго був у шпиталі, чи вилічився, як відносилися лікарі (по национальности) до недужих, куди пішов опісля?

16. В полоні. Де, як і до кого попав в полон, куди заслано, як (піхотою, залізницею)? Як жив і що робив в полоні, які відносини були там, чи був на роботі в приватних людей, в кого, де, на яких і в яких умовах, як довго був в полоні, поворот згл. утеча з полону, чого навчився в полоні, скільки заощадив грошей, що було з ним по повороті? Описати подрібно життя полонених в таборах для полонених.

17. Для всіх. Подати всі відомі мемуаристови жовнярські і воєнні пісні, оповідання, анекдоти, дотепи і т. п.

Воєнні втікачі і висиленці (евакуйовані). 18. Хто, звідки, чому, в чиїм товаристві, як і куда втікав? Що лишив дома, що взяв був зі собою? З чого жив і як? Як довго був поза домом? Що пережив? Що застав по повороті? Кого зустрічав, що говорив і т. д.? Описати докладно життя втікачів і висиленців по таборах (нпр. в Гмінді, Ростові н. Д. і т. д.). Так само їх поворот до рідних місць.

Політичні заслані. 19. Чому (на чий донос) заслано? Як відбулося заслання? Життя на засланню. Докладні описи чужих племен і природи.

Під і за фронтом. 20 Як виглядала підфронтова полоса: а) в часі спокою на фронті, б) підчас боїв.

21. Як виглядала зафронтова полоса?

Вплив важних воєнних і політичних подій на населення і військо.

22. Яке вражіння і вплив на населення і військо викликували важнійші воєнні операції (напр. нові війни, облога й упадок твердинь, нпр. Перемишля і т. п.).

23 Яке вражіння і вплив на населення і військо робили важнійші політичні події, нпр. відбудування Польщі, заповідження відокремлення Галичини, революція в Росії, розпад Австро-Угорщини і т. д.?

НАДДНІПРЯНСЬКА УКРАЇНА ПІДЧАС ВІЙНИ.

Становище українства: а) українська політична діяльність в краю і за кордоном. б) Культурна праця. в) філянтропійна г) підпольна робота.

ПРИКАРПАТСЬКА УКРАЇНА ПІДЧАС ВІЙНИ.

Галичина в рр. 1915—1918.

Частина під Австрією: а) становище українства, б) заповідження відокремлення Галичини в 1916 р. і т. п. Частина під Росією: а) до вибуху рос. революції, б) після вибуху рос. революції. Українська Держава і Галичина: інституції і люде та взаїмний вплив під кождим оглядом. Берестейський мир і Галичина.

Буковина і Угорська Україна—подібно.

РЕВОЛЮЦІЯ В РОСІЇ.

Не менш грандіозною історичною подією, як сама велика війна, була також викликана нею велика революція в Росії. В завваленню цеї тюрми народів непослідну участь взяли також сини України. Саме українські полки (волинський й ин.) були ті, що перші підняли повстання в столиці царів, Петрограді.

Підготовча робота до вибуху революції: а) серед військ (подати вісти і імена по полкам і сотням), б) серед населення. Тайні організації, устна пропаганда і література.

Як відбувся вибух: а) у столиці, б) на провінції, в) на фронті. Перше вражіння.

Дальший розвій революції: а) у столиці, б) на фронті, в) на провінції.

Роля Українців у підготовці і вибуху революції: а) українських військових частин, б) українського робітництва і селянства, в) української молодіжи і взагалі громадянства.

РЕВОЛЮЦІЯ НА УКРАЇНІ.

а) У Київі, б) серед війська на українськім фронті і в заділлю в) на провінції. Український національний чинник в революції на Україні: а) українські революційні організації, б) українська преса і література [підпольна]. Подати виписки. Участь инших народів в революції на Україні. Дальші події на російськім фронті.

РОЗПАД АВСТРО УГОРЩИНИ.

Мілітарний розпад: а) події на фронті, б) розпад фронту. Політичний розпад. Становище австро-угорських Українців: а] на фронті, б] в краю. Поворот українських військ і інтереснійші і подорожі поодиноких жовнірів — описати за всіми подробицями!

Українська Держава.

Українство після вибуху революції: а) преса, б) організації, в) зїзди г)вплив на поодинокі особи і семї [з іменами] Події на фронті. Київ —Петроград. Переговори. Конфлікт.

ПРОГОЛОШЕННЯ САМОСТІЙНОСТИ УКРАЇНИ.

Наїзд більшовиків. Переговори України з центральними державами. Берестейський мир. Похід військ центральних держав на Україну, їх політика супроти України в центрі і на місцях. Конфлікт з Українською Центральною Радою. Виступ Скоропадського. Головні люде при тім. Повстання.

ПРИКАРПАТСЬКА УКРАЇНА.

Переворот І. XI. 1918 у Галичині: а] як відбувся в поодиноких місцевостях перехід влади в українські руки [хто переймав, як?] б] вражіння перевороту на населення.

Організація української влади від найнищої до найвищої. Подати персональний склад і характеристику української влади в центрі і на провінції. Що сталося з представниками старої влади? Відношення української влади до населення по слоям і навпаки. Ріжниці між новим і старим ладом (між ин. моралі]. Що остало зі старого ладу. Організація безпеки. Економічні справи: виживлення населення, організація виживлення, достава живности, торговля, ціни і т. д. Культурні справи. Зміни в шкільництві: переміни неукраїнських шкіл на українські, закладання нових українських шкіл (особл.), школи для нац. меншостей, наука в школах, фреквенція, вражіння на учнів і т. д. Товариства: політичні, культурні, економічні— їх діяльність в нових умовах.

Жиди и Україна та українська влада.

ВІЙНА З МОСКВОЮ І ПОЛЬЩЕЮ.

Описати як під чч. 1—23. Крім того описати як найдокладніще звязані з тою війною переходи через Збруч: Наддніпрянців і Галичан і побут одних і других у Галичині та на Наддніпрянщині від першої хвилі переходу Збруча. (Звернути увагу на кидання грошa та вплив цего на ціни та мораль, що мало особливо погані наслідки в часі цеї війни).

БУДІВНИЦТВО УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

В цім уступі опише мемуарист передовсім щоденну працю свою і знакомих (імена) коло будівництва Української Держави: у війську, адміністрації і т. д. також свої помічення з цього обсягу.

Галичане опишуть участь Галичан у будуванню Української Держави на Наддніпрянщині у війську та адміністрації.

КІНЦЕВІ ЗАМІТКИ.

Всі ці практичні ради не мають вязати мемуариста, тільки пригадувати йому, чого треба в мемуарах. Річ ясна, що розумний мемуарист, знайде в кождім обсязі справи до опису, які нам навіть на думку не могли прийти із-за незнання обставин в ріжних організаціях і частинах краю та психічної індивідуальности і сили обсерваційного змислу як раз у найвизначнійших будучих мемуаристів.

Звертаємо одначе увагу на всякий випадок про потребу вписувати в мемуари цілі статті або виписки з газет (подати №№ і дати) про справи, які особливо займали мемуариста або публику. З двох причин: 1. На Україні не заховаються всі комплєти часописів. 2. Навіть, якби це було, то будучий історик не знатиме, що саме в пресі найбільш подобалося або не подобалося публиці. Рівно важно додавати до мемуарів в тексті або при кінці ріжні алєгати (прилоги,) як і відозви і накази, акти, приватну переписку. На кождім такім куснику мусить бути дописано, коли і від кого автор одержав це.

Мемуари (спомини) повинні бути як найбільші, по можности кількатомові й обіймати все, без огляду на їх суцільність. Чому? Бо сегодня годі сказати, що для будучих людей науки представляти-ме особливу вартість. А можна напевно сказати, що виробляться численні спеціяльні галузі наук, для яких навіть дрібні замітки про справи, до яких ми сегодня не привязуємо ваги, матимуть перворядну ціну (пр. замітки про погоду, одяги, прояви ріжних хвороб, які згодом зміняються і т. д.).

Мемуари повинні мати по можности багато цифр, дат і імен. Числа це фундаментальна основа для оцінки всяких фактів і подій. А імена звязують історію з живими людьми і їх родами, що для розвитку свідомости має перворядне значіння.

Незвичайно цінні булиб спомини українських жінок, переняті національним патріотизмом. У инших народів є ціла література жіночих споминів. У нас до цеї пори ні одна Українка не написала мемуарів хоч багато жінок брало й бере живу участь в публичній праці.

Незвичайно важні булиб мемуари з життя чужих кольоністів на Україні або взагалі чужинців, які з'українізувалися і брали участь в будові укр. армії й держави.

Велику заслугу коло розвитку нашої мемуарної літератури поклавби той, хто спонукав-би простого але розумного селянина чи робітника до написання мемуарів. Таким авторам треба крім цеї книжечки дати наперед перечитати бодай оден том порядних споминів з чужої літератури, по можности спомини робітника (в російських перекладах є й добрі оригінальні спомини, нпр. кн зя Кропоткіна). По перечитанню взяти від нього книжку, щоб не писав під її безпосереднім впливом. Але лишити йому його отсю нашу статтю для пригадки іжних справ.

Спомини слід писати в міцно оправлених зшитках або й книгах у тверднім переплеті. Бо вони часто мусять довше перележати, заки будуть видані. На відірваних картках понищаться.

При кождім уступі споминів треба зазначити, де, в яких обставинах і коли він написаний, нпр.: Писано від 1 листопада 1919 до 1 мая 1920 на хуторі Байрак коло Благодатної, повіт..... губернія..... при каганці, бо не було иншого світла, а в день не було часу". Зазначення місцевости забезпечує споминам на віки особливий інтерес людей, які житимуть в тих місцевостях.

Описи подій пересипати короткими згадками про погоду, бо це дуже оживляє описи. Нпр. „Сніг сягав коневи до черева", „Мряка в в часі наступу була така, що невидно було кінця копії" (Це виривки зі старих українських літописців, які добре розумілися на тім, як писати).

Мемуари не мають подиху свіжости, коли в них не наведено дійсних розмов як з визначнійшими, так і з простими людьми з докладним заподанням дат і обставин. Найкраще писати просто, короткими реченнями, без уживання страдальних форм. Нпр. не пишеться: „Мною було побачено ворога"; не: „міністром було прийнято доклада", але: „Я побачив ворога", міністер прийняв доклад" і т. д. Головна таємниця легкого і ясного стилю в писанню полягає на частім уживанні точок (крапок), значить на коротких реченнях. Вони все ясніщі, чим довгі речення. Залюбки вживається страдальних форм і довгих речень нпр. у німецькій мові науковім письменстві, але німецький стиль чужий українській мові.

Добре лучитися до співпраці над мемуарами в загальних справах по двох (більше осіб припиняє таку працю).

Хто не має часу, змоги, витревалости, щоб написати великі мемуари з цілого свого життя по вказаному тут пляну, — той повинен обробити бодай якийсь час (нпр. роки 1914—1919), або оден рік, або хочби одну подію, якої учасником або свідком сам був. І такі дрібні мемуари мають велику вагу.

Под. І. Кревецький і др Ос. Назарук.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Англія перефорсувала некорисне для Поляків рішення в справі Східної Галичини.

„Курєр Львовскі" з дня 24. IX. подає на чолі числа таку алярмуючу вістку з Варшави під датою 21. IX.:

Сегодня вернув з Парижа пос. Ян Домбский, делегат міста Львова, що разом з радним міста Львова, д-ром Левенгерцом обороняв в Парижі польські права до Східної Галичини. В розмові з п. Домбским довідався наш кореспондент, що справа дефінітивного прилучання Східної Галичини для Польщі знов на кепській дорозі. Англія спротивилася нашим домаганням. Наради Ради Пятьох, які відбувалися в пятницю (19. вересня) по виїзді східно-галицької делегації, мали дати некорисний вислід. Рада Пятьох визначила лінію Чесанів-Лісько на границю Східної Галичини.

(„Курєр Льв." присвятив тій справі передовицю, в якій пише, що Поляки в Галичині ужиють всіх (!) способів, щоб Сх. Галичина стала Польщею. Які це способи — знаємо. Убийства! — Але культурний світ і ми в союзі з ним знайдемо способи на ті способи! — Ред.)

Революція в Румунії?

Від границі приносять вісти, що в Румунії чути голосну канонаду. Констанца має бути під огнем гармат. Кружляють дивоглядні слухи.

Редагує Комітет.

З друкарні Б. Вайнбавма, черенками „Стрільця".

БІБЛІОТЕКА

Ч. 77. Камінець, четвер, 3. жовтня 1919. Рік І.

СТРІЛЕЦЬ

Орган Начальної Команди Галицької Армії.

Виходить тричі в тиждень.
Ціна 6 гривень.
Редакція і Адміністрація вул. Поштова, ч. 9. І. п.

Нехай живе Самостійна Українська Народня Республіка!

Галичина буде наша!

УПБ. Москва, 1. X. (радіо). З Гельсінґфорсу дн. 28. IX. повідомляють: Рада чотирьох відкинула домагання Польщі приключити Східну Галичину. Рада чотирьох виробила статут, на основі котрого Східна Галичина стає самостійною державою зі столицею Львовом і з власним парляментом.

Плєбісцит в Галичині.

Познань, 27 IX. (Радіо з Парижа.) Найвища коаліційна Рада занималася справою Сх. Галичини. Всупереч попереднім постановам про тимчасову конституцію в Галичині і автономію буде приміне а тільки дорога плебісциту. — Рівночасно визначено демаркаційну лінію з Росією, якої польські війська не сміють переступити.

Чехи за незалежністю Сх. Галичини.

„Морґенцайтунґ" доносить з Праги: Др Росінський зложив звіт, з якого слідує, шо Чехи тішаться з того, що в Сх. Галичині буде плебісцит. Бо тоді Галичина буде українська, а з Українцями Чехи лекше порозуміються в справі заосмотрення Чехії в рафту, чим з Поляками. (Польська преса з того приводу виливає свою лють на Чехів. — Ред.).

Божевілля!

Дня 27. IX. відбулося у Львові віче Поляків, на якім різні „кресові рицерже" протестували енергічно проти ухвали Ради чотирьох. грозячи Антанті (передовтім Анг ії) навіть „збройнов сідов" (дрожи Антанто!! — Ред).

Польські провокації.

Некорисний хід польських справ в Парижі дав Полякам привід ще гужче нищити Українців в Галичині, аби мати забезпечений вислід плебісциту. Тому то розсівають у своїх газетах чутки, що в Галичині (там де взірцевий польський лад!) ладиться укр. повстання, що ідуть укр січовики та що укр. студенти ладяться до університетської бучі, аби хоч в трохи виправдати перед світом своє звіряче поступовання з Українцями.

Не дають Ляхам спати Українські Січовики.

Їх ґазети затрівожені вісткою, немовби то до Галичини мало приїхати (хиба аеропляном! — Ред.) до 10.000 укр. січовиків, шоб вирізати Ляхів.

Втікають зі Сх. Галичини!

Польські ґазети з останніх днів при осять вістки про масовий виїзд польської бюрократії зі Сх. Галичини а захід. Зг дані ґазети накликують польську інтеліґенцію оставати на місци і боронити „кресуф".

Не вмірає душа наша!

В одній українській школі у Львові, яка перешше мала всього заледве 200 дітвори, запи-сялося цього року — під виливом польських переслідувань аж 800 дітей.

Признання Укр. Червоного Хреста.

„Вперед" доносить з Відня, що з дем 1. вересня офіціяльно визнано „Укр. Червоний Хрест".

Франція й Англія.

(З приводу тимчасового рішення галицької справи.)

В Східній Галичині має наступити загальне голосування над цим, до якої держави має вона належати. Значить — Сх. Галичина буде напевно українська, як тільки ми тут видержимо разом до слушного часу і разом повернемо.

Таке рішення переперла Англія. А Франція мала вкінц також згодитися на це. Пригляньмося тим державам, які ще нераз завважать на нашій долі.

Чим була Франція? Вона була колись освободителькою народів, ясним огнивцем Великої Революції, яка зломила чорну владу реакції в Европі. Хто з нас не памятає, з яким блиском в очах читав за молодих літ єпизи боротьби великого французького народа „за права людини"? Хто з нас не памятає, в якою вдячністю билося тоді його серце для Франції? Навіть її най ільший деспот, Наполеон Великий, приносив на своїх штиках — свободу поневоленим народам. На ґвалтах, застелених горами свіжих трупів і конаючих казав оголошувати: „Я, цісар Французів, ділаю відомим всім разом і кождому з'окрема, бідним і богатим, світським і духовним, робітникам і панам, селянам і міщанам, — що на віки вічні касую панщину і підданство, зношу монастирі й кляшторки, даю всім волю віри, віддаю землю селянам ...!"

Так робила колись Франція. І тоді була вона перша між народами, йшла на чолі всего людства.

Якаж вона сегодня? Говоримо про ту офіціяльну Францію, котра рішає й за діла котрої мусить відповідати вся Франція, коли не інакше, то бодай в опінії всіх чесних людей усіх народів. Яка вона, покажемо на прикладі:

Живе в Східній Галичині бідний але робучий нарід, частинка великої української нації. Та частинка українського народу стогнала цілі тисячоліття в тяжкій польській неволі, з якою можна порівняти тільки важку неволю мурінів. Та під цим польським гнетом Галичане ніколи не тратили надії, що прийде і для них час свободи. Він прийшов. Великий союз західних народів розвалив Австрію, котра владу над Галичанами доручила Полякам. І Галичане відітхнули, відітхнули тим свобідніше, шо всі західні народи, а між ними й Франція, приголосили право на самоозначення народів. Тимчасом стара паразітна Польща висміяла цей справедливий голос великого Союза Держав і народів світа й взялася ще міцніше заковувати в кайдани галицьких Українців. Вони схопили за зброю і довгих девять місяців боронили свободу Рідного Краю перед польськими наїзниками — боронили, хоч не мали ні доброї зброї, ні амуніції. І Поляки не могли власними силами здобути Галичини. Тоді Франція дала Полякам б гато амуніції, коней, хліба й офіцерів.

Дякуючи тій французькій допомозі і тільки їй — польські наїздники проломили галицький фронт і почали винищувати українське плем'я до коріння. Кидали українських дітей в огонь, тисячами убивали полонених, палили цілі села, а 120 тисяч української інтеліґенції й свідомого селянства вкинули в страшні тюрми й табори для інтернованих, де їх голодом і знущаннями замучують на смерть. На все це спокійно дивиться велика Франція. І думає, що в той спосіб скріпить Польщу, свою союзницю. Тимчасом Польщу, яка уповаючи на Францію, так само поводиться в усіми сусідами — оточує кругом ненависть. І та Польща не видержить згодом напору сусідів тай на ніщо не придасться Франції. Зрештою Австрія ще не так опікувалася Польщею. Але Польща при перший нагоді зрадила її.

Коли ж справа Галичини прийшла перед суд Антанти, Франція стала по стороні польських гнобителів, хоч Українці ніколи, нічим і нігде не шкодили Франції. В останнім часі Франція під напором Англії троха змінила своє становище.

Справедливіще поводяться супроти нас англо-саксонські держави, особливож Англія. Вона почувається від початку до обовязку, додержати свого слова, яке на початку великої війни дала всім народам світа, а якого вони ніколи не забудуть. Вона дійсно змагає до того, щоб стати суддею між народами. Вже визнала й скріпила цілий ряд поневолених народів, а між ними й Єврейському народови звернула його державу в Святій Землі. Маймо надію, що англосаксонська раса своїм розумом і почуттям справедливости допоможе й нам. Не за уваймо, що англійський нарід, який так завзято воював проти Німеччини, не допустив по війні до виголодження тих своїх ворогів. Цим зложив доказ, що він дійсно заслугує на це, щоб бути суддею між народами. Того самого можна сподіватися й по Зєд. Державах Півн. Америки, збудованих другою вітвою англосаської раси. Неправдою є, немовби в Америці тільки інтерес грав роль. І там є ідея, є почуття справедливости, яке тепер розвивається щораз більше. Мабуть нема там достаточних інформацій про те, що доказують Поляки на землях, які загарбали при чинній французькій допомозі. Ті самі Поляки, які сто літ наповняли Европу й Америку криком про свободу...

Головно їзза недостачі інформації для публичної опінії в Англії й Америці, а може й у Франції — говориться дальше в кругах Антанти про це, щоб Польщі на 15 літ дати тимчасову управу Сх. Галичини. Значить: говориться про те, щоб дати „управу" вовчиці в вівчарні, говориться про 15 літ муки і знущань над українським наро-

Львівська державна наукова бібліотека
№ П 1.920

дом. Адже до 15 літ Поляки вспіють винищити все українське плем'я в Галичині! Сподіваємося, що такого мільонового морду невинного укр. населення не допустить культурний світ — на споконвічній землі батьків наших.

А Ви, галицькі жовніри і старшини, маєте також велику частину долі Галичини в своїх руках. Пам'ятайте, що світ перестанби займатися справою Галичини, коліб Ви розбіглися і коліб не стало Галицької Армії. Держіться кріпко разом — бо поки є Галицька Армія, поти є наймогутніщий свідок, що Галичина це спадщина батьків і прадідів наших. У великих спорах між народами тільки армії бувають свідками — інакших свідків історія не знає. Як не сталоб цего свідка, тоді наш процес бувби програний. А щоби свідкови вірили, мусить він порядно виглядати: значить — Армія мусить бути здісціплінована, правдива Армія! Видержіть, а тоді з радістю і тріюмфом вступите в нашу святу Галичину, як в обіцяну землю батьків наших.

(Стаття ця зложена ще перед одержанням депеші, поміщеної на вступі).

Інтересні ревеляції.

Як Поляки зріклися Сх. Галичини, Холмщини, Підляшя та Полісся!

Супроти божевільного крику Поляків за границею, немовби Польща не могла жити без загарбання вище названих українських земель, подаємо ревеляції одної високо поставленої особи про те, як самі Поляки зріклися були виразно тих земель. Річ ясна, що предложення, яке вони робили Росії, не могло бути ділом одиниць ні поодиноких партій, бо в додатку до того зречення предкладали вони ще і перехід своїх легіонів, організованих Австрією, на бік Росії. Як відомо, таке діло не дасться робити без згоди публичної опінії і великої більшости дійсного представництва народу. На це звертаємо увагу наших дипльоматів за кордоном.

Ось ті ревеляції:

„Проти Горчинського, організатора польських легіонів, які виступали по стороні російській за царських часів, велися карновоєнні доходження по цій причині, що російське правительство та міліторні круги впали на сліди змови його з Пілсудським, якої ціль був заговір проти російської держави. В тім слідстві продуковано документи з підписами гр. Грохольського— гр. Дзедушицкого, в яких ті панове як репрезентація польського народу і в його імени предкладали військову поміч з легіонерів Пілсудского, де умовлено навіть і місце переходу їх на сторону російську за офіціяльне визнання независимої Польші з польських земель, а то з вилученням Східньої Галичини, Холмщини, Полісся та Підлящя.

З тих оригінальних документів слідувало, що ріщаючі російські круги відкинули те предложення, а давали тільки те, що було в маніфесті Миколи Миколаевича (автономію Польщі). Звернути увагу треба на те, що то мало місце в часі, коли армія російська була приневолена подаватися взад з причини побіди Німців. В тих самих актах є докази, що за ту саму ціну офірували і Американські Поляки свою поміч в силі около 50.000 людей".

(На жадання можемо служити докладніщими даними в справі цих актів як також свідками).

Нові арештування в Галичині.

18. вересня привезено до Львова 115 Українців з Гусятина, яких інтерновано в Бригідках. В Бобреччині конфінувала ляцька жандармерія всіх інтеліґентів Українців (священників, учителів, а навіть і жінок).

Проти польських звірств протестує що раз львівська Укр. преса й Укр. організація.

Так дальше бути не може!

Від особи, що двічі звиділа військові шпиталі в Жмеринці одержали ми опис, що розкриває перед нами одно багно нужди, в якім мають „лічитися" ранені і хворі з фронту! Ось той опис: 1) шпиталі приміщені в крайно занущених бараках. Про якийсь зверхній військовий порядок і не питай: нігде орієнтаційної написі з виїмком декількох російських кімнатних табличок. 2) На вид гостя счудувалися пацієнти немало, бо українська суспільність, а передовсім та її частина, що завдяки своїому полови не платить державі податку крови, не має ні звичаю, ні охоти /піклуватися немічниками. Вона по спартанськи орієнтується і тому волить водитися пізними ночами зі здоровими хлопцями по гулянках, як прислухуватися до болісних стонів недужих. 3) Кімнати брудні і нехайні. Раненим докучають рої расово випасених мух. 4) Недостача лічничих середників, Бувають випадки, що через 4 дні ранених не перевязують. 5) Недужі не одержують буквально ні одної газети; про книжку тай про легенькі розривки в кімнаті шкода й згадувати. —Такі страшні відносини в однім бараку, в другім те саме з додатком того, що недужі мусять спати на долівках, бо нема ліжок. — На відділі епідемічних недуг, куди наш дописувач не міг зайти, мають бути такі самі „лади". — Тут насувається нам на гадку наша бездольна, (але яка жертволюбива!) Галичина: там половина нашого населення закатрожена, але друга половина тяжкою самаританською працею піклується катованими жертвами. В Станіславові шість (бо Ляхи не дали більше легітимацій) пань обслуговує щоденно кількатисяч укр. полонених, інтернованих і вязнів, а тут і обовязкова шпитальна прислуга не пильнує своїх обовязків. На якусь приватну самаританську ініціятиву, якою славилися за старого режіму, аристократичні дами, у нас надії бути не може. (Від Ред.: На нашу думку нпр. в справі ліжок нема чого жалуватися по газетах, тільки перший лучший відділ війська повинен для ранених зарекві-рувати ліжка, а при опорі — в тюрму без харчу тих, що опираються! В справі догляду ранених звернутися до єврейських жінок і панночок, які певно не відмовлять і дадуть гарний приклад жіноцтву християнського народа).

Оперативний звіт

Штабу Головного Отамана

з дня 1. жовтня 1919.

Ворожий напад на Охремово відбито, при чому взято в полон одного добровольчеського полковника, а надто здобуто скриню англійської амуніції.

В районі на північний захід від Балти і Слобідки ведуться бої. Прогнано денікінський бронепотяг, який посувався аж до розїзду Севастіянівка.

На большовицькім фронті без змін,

з дня 2. жовтня 1919.

На денікінськім фронті началася від вчораш нього дня живійша діяльність. На відтинку Христинівка наш панцирний поїзд прогнав ворожий. В Охремовій добуто від ворога смілим нападом повну тяжку батерію.

На більшовицькім фронті не зайшло нічого нового.

Отаман Кватирмайстер

КУРМАНОВИЧ, ген. чет. в. р.

Нові команданти Наддніпрянської Армії.

На заїзом ген. Отамана призначений командантом Наддніпрянської Армії—от. Сальський, командантом Запоріжського Корпуса — от. Омелянович-Павленко, та командантом Волинської групи — от. Загродський.

ТЕЛЄГРАМИ.

Признання Самостійности Литви.

УПБ. Моск а, 28. 9. (радіо) Після донесення бюра Райтера англійське правительство заявило литовській делегації в Льондоні про свою згоду тимчасово признати литовське правительство фактично незалежним на однакових основах в Естонією і Лотією,

УПБ. Навен. 28. 9. (радіо) Німецька преса підчеркує що британське правительство лише тимчасово признає Литву самостійною державою.

Польсько--німецький конфлікт.

УПБ. Навен, 28. 9. (радіо) В останньому часі Поляки нарушили знова договір про завішення оружжя на відтинку Торунь нападами стеж і постійним обстрілом Малого Опоку. Німецькі військові круги пробували знова надармо осягнути залишення нарушування завіщення оружжя безпосередним порозумінням. Тепер звернулося німецьке правительство з нотою до союзних і запризнених держав, в якій прохає вплинути на польські власти.

Комуністична пропаганда в Польщі.

УПБ. Навен, 29, 9. (радіо) Після варшавських часописей відкрито в великій фабриці заліза в Празі Варшавській великий комуністичний склад бомб, ручних гранат, оружжя, муніції і комуністичної літератури.

Твори мистецтва-- за харч.

УПБ. Навен, 28. 9. (радіо) Рада віденського кабінету порішила продати за границею твори штуки державної власности, щоби могти заплатити бодай ввіз найконечнійших середників поживи.

ХРОНІКА.

Назва тимчасової столиці України є властиво „Камінець". А вже слова „Подільський" безумовно не треба додавати, бо на Україні тепер нема другого м. Камінця. Був я у давній Росії (на Литві). Через додавання слова Подільський" тільки документується звязок ріжних земель старої Росії.

Як Ляхи брешуть. „Газета Вечорна" з 23. IX. пише: Петрушевич втік до Камінця (з Київа), а його військо (около 2.000 січовиків) піддалося Денікінови —(Ред. „Стр.": Можемо потішити Ляхів, що Др Петрушевич нікуди не втікав і що має значно більше січовиків, як 2.000).

Польська „Страж кресова" на Волині убиває й грабує населення, а рівночасно видає відозви, в яких пише: „Українці! Сидіть спокійно в своїх селах! Ми вам приятелі!" Желаємо Ляхам таких приятелів, які вони для нас.

Ще один голос вопіющий в пустині. Пишуть нам: З України виїздить свобідно богато Поляків, які вивозять зі собою міліярдові маєтки і твори штуки. Притім грозять ще, що повернуть тут зорганізовані з „бялими орлами," Крайня пора перевести інтернування таких панів!

Литовці в Сейнах, Сувалках і иншіх місцевостях, де їх війська були хочби тільки кілька годин, вистріляли багато Поляків як доносить польська преса. Бодай тепер не можуть Ляхи хвалитися, що Литовці хочуть „унії" з нами. Вже нема нікого, хто з Ляхами хотів би мати „уиію"!

Ранені галицькі стрільці й ті, що дістали відпустки на необмежений час для поратування здоровля, нехай зголосяться в біженецькім відділі б. Міністерства для Галицьких справ (VII. департамент,) де одержать біженецькі легітимації, на основі яких буде признана їм біженецька допомога.

Польща під пантофлем. В „Мисли Неподлеглей" помістив ред. А. Немоевскі статтю, в котрий виказує, що жінка польського президента міністрів. Гелєна Падеревська —(розведена жінка Людвіка Гурського) мішається потайки і явно в державні справи: перебуває в кабінеті президента, накидається всяким делегаціям і протестує при всяких іменованнях своїх кревних і свояків. Немоевський радить їй не робити сміху зі свойого мужа, котрохо почнуть малювати не в чоботах, але в пантофлях. (Ред.: Словом, щось як „за крульовей Бони", яку наші львівські міщани перекупловали волами).

Поляки контролюють — Англію! Один французький дипльомат заявив, що найгірше обурена на Поляків тепер — Франція іззо того, що „Польща хапає більше, як може вдержати", бо хоче протекторату над Росією, Україною, Німеччиною, Румунією і Чехо-Словакією. Не вдоволившися такою великодержавною манією, контролює її союзників, як прим. Англію і дуже злиться, коли та рішається навязати дипльоматичні зносини з Німеччиною. (Певно без польської на це згоди.) Словом — Ляхи до решти збожеволіли.

Греко-католицьке Богослуження відбудеться в неділю 5-го жовтня, в салі „Просвіти" (Шевченківський проспект, 51). Початок о 9 год. ранку.

Бібліотечка „Стрільця" не може розвиватися, коли не одержить грошей за розіслані книжочки. Звертаємо увагу, що книжка продана хочби по найменшій ціні, все більше ціниться чим дарована.

Редагує Комітет. З друкарні Б. Вайнбавма, черенками „Стрільця".

Ч. 78. Камінець, Неділя, 5. жовтня 1919. Рік І.

СТРІЛЕЦЬ

Часопис для Українського Війська.

Виходить
тричі в тиждень.
Ціна 8 гривень.
Редакція і Адміністрація
вул. Поштова, ч. 9. І. п.

Нехай живе Самостійна Українська Народня Республіка!

Галичани! Галицькі Жовніри!

Наша свята Галицька Земля має знов вернути до нас, а ми до неї. Правда, над цим ще має відбутися голосування. Але хто не знає, що це голосування великою, величезною більшістю заявить, що Галичина це найсвятійша Земля України! За ним голосуватимуть і мужчини і жінки і старці і малі діти і навіть кости помордованих ляхами небіщиків голосували б так, якби мали голос. Бо це споконвічна земля українська, земля батьків і прадідів наших! Хочби ляцькі злодюги не знати як убивали там невинних братів наших, то таки не вимордують чотирьох мільонів українського народу в Галичині!

Але ось що можуть Ляхи зробити і зроблять: вони не послухають добровільно наказу, забратися з нашої батьківщини! І треба буде робити екзекуцію, треба буде силою викидати ляцьких наїзників з нашої рідної хати, якій на ім'я: Галичина. Ляхи вже кричать, що не дадуть добровільно Галичини, хочби ціла Галичина голосувала, що не хоче Польщі.

На таких очевидних і безсоромних грабіжників нема иншого способу, як кріс і ніж. В Галичині нема ні одної дитини, яка не знала би, що Ви, Галицькі Жовніри, одною лавою, одним духом кинетеся відбирати від ляцьких зайд свою батьківщину. Що Ви перейдете Збруч так, як по Великодній сповіді переходите поріг рідної церкви — чисті душею, з блискучими очима. Бо в Вас горітиме правдива думка-ідея, що Галичина наша і мусить бути наша! А ляцького ворога й підпаляча викинемо зя Сян, на його піски!

Але щоб Ви побачили і здобули ту святу Галицьку Землю з її золотими полями, з її гаями і лісами, з її білими хатами, з чистими ріками, з синими горами та з рідними Вашими — на це треба тут приготовитися! Памятайте, що з Польщею буде ще один, великий бій — за Землю Галицьку, за Ваш дім родинний! Цего бою не сміємо програти, бо тоді нас не треба вже на світі. Ми цей бій останній мусимо виграти! І виграємо його, як прилагодимося до него! Як? Нехай зросте ще у Вас і так велика дісципліна Ваша, послух військовий і довіре до свого Галицького Уряду! Він привів Вас тут, Він таксамо разом приведе Вас до Галичини, коли Ви будете безумовно вірити йому і слухати його той своєї Начальної Команди! А той Ваш Галицький Уряд і та Ваша Начальна Команда перший і головний наказ має для Вас: Слухати й держатися Галицької Армії! Слухати — кождого наказу своєї Влади і буком гнати від себе тих, що хочуть Вас розложити! Це підкуплені Ляхами зрадники. А хто слухає їх і без дозволу Галицької Команди опускає Галицьку Армію, той підлий зрадник і гірший від Юди-Іскаріота, якому сріблом заплатили за зраду Учителя! Слухати — і все робити, що наказже Вам Ваш Уряд і Галицька Команда. Не думайте, що не треба вже боротися з кацапами або иншими ворогами, крім Ляхів! Ні! Бо добре все те, що наказує Вам робити Ваш Галицький Уряд і Галицька Команда! Вони вже знають, що кажуть робити. А Ви повинні знати тільки одно що кожда боротьба, яку провадите по наказу свого Уряду і своєї Команди — це боротьба за Землю Галицьку, хочби та боротьба відбувалася там, де сонце сходить, а не там, де заходить. Коли Ви тут постоїте за Велику Україну, тоді Ляхи можуть і без бок втечи з Галичини. Бо що велике, то не мале. А наш Київ більший як Львів. Освічуйте й освідомляйте тутешніх селян, щоб і вони так розуміли потребу оборони Рідної Землі перед кождим чужинцем, як розумієте Ви! Освідомляйте їх і притім памятайте, що й цю Вашу працю виконуєте для Галицької Землі! Бо ще не знати, чи відси не треба буде допомоги, щоб вилерти Ляхів з Галичини — за Сян. Організуйте гут собі поміч за плечима, щоб було о що опертися!

Нехай ідея здобуття Галицької Землі опанує всі Ваші думки і всі Ваші діла! Нехай тою думкою, що Галичину треба ще побачити й відбити, лічиться кождий хорий і кождий ранений скорше приходить до здоровля! Коли Вам зле, то закусіть уста і не жалуйтеся на це, не нарікайте! Тихо і завзято виконуйте накази свого Галицького Уряду й Галицької Команди! І терпеливо ждіть! І не питайте, коли Вас поведуть на Галичину! Бо нема ні одного сина Галицької Землі, який не хотівби на крилах злетіти до неї. А як прийде Вам наказ, іти здобувати Галицьку Землю і як знов побачите малу річку Збруч, яку Ви в липні 1919 р. з плачем переходили — тоді скажіть собі у Ваших рядах: „Раз мати родила!" І памятайте тоді тільки одне: що не тільки жити, але навіть конати солодко на Галицькій Землі, де жили і вмирали батьки і прадіди Ваші, де стояли колиски Ваші, де Ви вперве чули від матерей святу мову українську, яку там тепер забороняє підлий ляцький гад! А тоді підете через Збруч так, як іде вихор Галицьким Полем, як летять води з Галицьких Гір! А скрізь Вам на зустріч вийде мучений ляцькими гадами Нарід Український і витати Вас буде так, як не витав ще нікого!

Галичани! Галицькі Жовніри! Слухайте, держіться, кріпко разом і вірте в побіду! А тоді як побідники побачите святу Галицьку Землю і свій дім родинний.

Галицький Жовніре!

Деб Ти не був і деб Тебе не застала ця вістка або слух про неї, в день, чи в ночи, в погоду, чи в слоту — коли Ти там не знаходишся по наказу Галицької Команди, — збирайся і спіши до свого полку, до своєї сотні! Бо ми ладимося на останній, великий бій-відплату — за кривду Українського Народу! За Землю Галицьку! За рани катованих Ляхами Батьків і Матерей і Сестер наших! За правду і справедливість! За найвисше добро нашого племени! За Українську Самостійну Державу!

Львівська державна
наукова бібліотека
№ 1.920

Іде наша бригада!

УПБ. Камінець, 20. X. (летунською почтою). З Закарпатської України одержуємо отсі вісти: В Празі основано комітет допомоги Українцям під польською окупацією. З дотеперішної суми призначеної на ту ціль не остало нічого. Український табор з Дайчгабель і українська бригада з Чехо-Словаччини відїздають на Україну. Заграничка преса переповнена українським питанням. Польська рада міністрів ухвалила осьувати український університет у Львові. (Від Ред.: Це обчислене на замилення очей заграници. Поляки добре знають, що по вимордуванню всіх свідоміших Українців укр. університет сам упаде).

Правильно! Українська Держава пор дов'ім!

Дня 20 серпня відбувся в Умані з'їзд українських повстанців, на якім між ин. ухвалили резолюцію:

Повстання підіймалось під гаслом „Влада Трудовому Народу — Селянству та Робітництву", що психольогія моменту того вимагала; Зараз же довідавшися, що Висока Директорія й Уряд стоять на иншому принціні, ніж стояли повстанці, ми кажемо, що коли це необхідно для закріплення нашої державности, то ми поступаємось нашими повстанськими гаслами і будемо й надалі боротися зі всіма ворогами нашої української державности та соціяльно-економічної незалежности.

А нам „ще час"?

УПБ. Навен, 2. X. (радіо) Між німецькими і польськими заступниками заключено перший вільний німецько-польський державчий договір про амнестію політичних злочинців і відпущення военно-полонених.

Змудріли по шкоді.

Навен, 24. IX. (радіо) „Фінніше Цайтунг" доносить, що петроградський совітський уряд предложив Україні мирові переговори. Більшовицьке правительство мало заявити свою готовість признати самостійність і невтральність України.

У Київі.

Козятин 1. 9. Втікач з Київа росказує, що 23. вересня добровольці евакуували Київ. Та більшовикам не стало муніції і добровольці вернули в Київ. При відвороті уладили Денікінці жидівський погром і підпалили Хвастів.

Кавказькі республики проти Денікіна.

УПБ. Москва, 30. 9. (радіо з Берліна), Грузинське прес. бюро в Берліні потверджує, що 16. 6. Грузія і Азербейджан заключили военну конвенцію для оборони проти інвазії армії Денікіна.

Польський ксьондз убийником.

Протокол списаний дня 9. вересня 1919. р. з пор. інж. М. справі участи кс. Ярека із Соловини в убийстві галицького держ. Секретаря інж. Мартинця і в инших злочинах:

Від падолиста 1918. р, повнив я державну службу в ЗО. УНР. В маю прийшов я в лічницю до Станиславова а 17. червня інтернували мене Поляки в Домбю, не зважаючи на се, що я був тоді тяжко недужий. Дня 9. липня вдалося мені з двома товаришами з Домбя втечи. Безупинно гонені бажанням і обовязком повернути там, де нас потребують і де наша нова вітчина, котрій ми присягнули служити—втікли ми вздовж карпатського хребта через цілу Галичину до Черновець на Буковину. Я бачив, що тут нема ніякої організації, жадного заступництва ані комітету. Зорганізував я транспорт біженців, з котрими дня 2. вересня прийшов сюди. На бажання тут. бюра пропаганди долучаю до мойого протоколу осібний світ із моїх переживань у Солотвині.

Одної пятниці арештували нас в селі Дзвинячі побіч Солотвини польські жандарми, Я говорив, що по оджу з німецької кольонії із Кнігиніна коло Станиславова і що йду до Солотвини відвідати кс. Ярека, котрого я справді знав особисто з австрійських часів. Командант жандармерії прирік нас випустити на волю, як кс. Ярек за нас заручить і вислав нас з одним постом до нього. Парох привитав мене по приятельськи, тим більше, що йому оповідав, ніби то я втік від Українців, та сейчас подиктував по польськи, припадково тоді присутному там судді, письмо—підписав його і відіслав на станицю жандармерії. Ми перебули в кс. Ярека два дні і через той час набрав він до мене такого довіря що росказав мені ось що:

Се було дуже інтересно—говорив він із замітною іронією—як Українці з відти втікали, вони всі хотіли коло Рафайлової перейти через границю на Угорщину. Наша міліція одначе їх всіх виловила і богато сиділо в мене на пробостві. Був тут також і старий Мартинець. Він приїхав тут автом і хотів при помочи свого шурина, одного чеського лісничого, що зветься Зубек переправитися через границю. Міліціянти авто задержали в той спосіб, що місто крісів держали в руках палиці і держаки від мітол удаючи, що стріляють з крісів. В той спосіб кс. Ярек мені оповідав, а на моє питання, що з ними сталося відповів мені з глумливим усміхом „Ого, він дістав оттак“ і показав при тім пальцями на виски. Я дізнався, що служба родини Зубеків знайшла в лісі 5 мужеських трупів, добре одітих цивілів, що вже почасти були ограблені з одежи. Трупів однак тоді було розпізнати, бо обличчя були пілляні вітриолем. Пані Зубекова сестрінка помершого вже міністра Мартинця пізнала між ними відразу свойого стрия. Сі жертви були розстріляні на приказ Ярека. Селяне знайшли в лісі трупів старшин, іменно одного майора, одного сотника, оба мали українські відзнаки (одначе заподання їх степеня непевне) одного старшину без відзнак, вкінці двох з австрійськими відзнаками, з котрих оден — як говорили селяни —виглядав на Німця. Це був якийсь штаб. Їх з приказу кс. Ярека розстріляли польські банди. Трагічний випадок склався із укр. хор. Дутчином. Він прийшов в суботу себто на шість днів передімною до Солотвини до своїх родичів. Правдоподібно відбився від своєї частини підчас відвороту, або втік з якогось шпиталю. В неділю його арештовано, а як в понеділок батько хотів принести йому снідання. одержав відповідь від поста: „Он юж поехал до Варшави.“ Після зізнань одної жидівки вивезено в понеділок около 4. год. рано Дутчина, тільки в біллі звязаного на возі до ліса. В середу спостерегла одна родина, підчас проходу в лісі, що з мягкої землі потока вистає людська рука. Зроблено донесення до жандармерії. а ся зневолена робити доходження, викопала трупа хор. Дутчина. Батько пізнав сина відразу, одначе стаційний командант, пор. із Варшави сказав розуміється за намовою кс. Ярека, що дозволить йому сина похоронити, але як замовчить про вбийство. На зарядження пробоща не вільно було його занести до церкви. Його закопали поза кладовищем в асистенції 6 ляцьких постів з наїженими багнетами. (Слідують підписи.)

(Від Ред.: Подібні вістки приходять і про инших польських ксьондзів, головно з під Львова і з Коломийщини.

Річ ясна, що ляцьку єзуїтську організацію убийників у священичих рясах треба до ноги виловити й по переведенім слідстві вислати там, ідіже ніеть болізни ні воздиханія).

За кордоном.

Лист з Букарешту.

Від нашого дописувача, який був в кількох державах, а тепер перебуває в Румунії, одержали ми слідуючий лист:

В Італії є 8 таборів українських полонених. Італійці йдуть на зустріч нам, хотіли узброїти і вислати полонених на Україну, але до них ніхто не зголошувався в цій справі. Італійці робили таке саме також для инших народів: Поляків, Чехів. Полякам дали навіть тяжку артилерію, офіцирів і т. п.

Румунія ставиться дуже прихильно до України. Між Румунією й Антантою непорозуміння, бо Антанта зажадала від Румунії видачі зброї після того, як Румунія заняла Угорщину. Румунія відмовила. Антанта признала Румунії Трансильванію під умовою, що Румунія дасть деяким державам Антанти нафту. Коли Румунія заняла Трансильванію, нафти не дала; але зажадала щоби француські війська опустили Румунію. Вони дійсно відійшли до Болгарії. Ні Румунія, ні Сербія, ні Італія, ні Чехо-Словаки не підписали з Антантою мирового договору. Румунія відповіла: у нас є тепер сила, 2 міліони штиків, а у Антанти нема її. Треба признати, що всі румунські партії обстоюють в першій мірі національні і державні а щойно опісля партійні інтереси. Патріотизм в цілій Румунії стоїть дуже високо. Кабінет Братіяну був визначно антантський і уступив. Тепер є кабінет Романічано, який має бути тільки переходовий, а опісля прийде инший кабінет з зовсім иншою орієнтацією. Не підлягає сумнівови, що в Румунії є велика прихильність до самостійної України і що для України є великий інтерес іти рука в руку з Румунією. Є в Румунії навіть окрема українофільська група зложена з визначних людей.

У Франції поширена деморалізація і тому революційний настрій зростає.

ПРО УКРАЇНСЬКІ ПОВСТАННЯ.

МАХНО і МАХНІВЦІ.

Подаю коротеньку історію й картину життя групи Махна, яка ще від осени 1918 р. оперує на Правобережжі.

Недавно довелося мені перебути кілька днів серед Махнівців і пізнати їх близше. Зазначую, що перебував я між ними не як військова людина, а як письменник—літописець. Один з дуже близких людей самого Махна росказує про початки „Махнівщини“ таке:

— „В 1917 році підчас революції повернувся з каторги Нестор Іванович Махно в рідне село Гуляйполе Олександрівського повіту і тут зараз заснував партію „анархістів“. Членів в партії було трийцять. Самого Махна, що був засланий за політичний злочин як гімназіст 6 кляси на каторгу, зробило девятьлітне каторжне життя анархістом. Він постановив нищити і непризнавати ніколи ніякого правительства, що диктує народові свою волю. Народ повинен правити сам собою через вибраних до цього людей. Партія гуляйпільських „анархістів“ працювала аж до приходу Німців на Україну досить явно, та тепер мусіла уже ховатися. Річ ясна, що не були це ніякі анархісти. Махно сам виїхав з малим відділом через Таганріг і Ростів на Царицинський фронт щоби битися з більшовиками. Та тут московські монархісти хотіли його арештувати як анархіста, тому він повернувся з товаришами у рідні сторони і оселився в Дібровськім лісі біля села Більшої Михайлівки в Олександр. повіті. З цього ліса нападав Махно на німецькі відділи і роззброював їх. Вістка про ці напади рознеслася по всій губернії і в Дібровський ліс подались ватагами всякі незадоволені та покривджені люде. Махно розпоряджав покищо відділом, що складався з 200 узброєних повстанців. Німці кілька разів атакували Махна, але все безуспішно. В лісі, що займає 2000 десятин, Махнівці знали кожну стежечку, нападали їх, відбирали зброю і вирізували. Ватага Махна зростала з кождим днем. В останніх днях жовтня 1918 р. Махнівці очистили від Німців весь Олександрівський повіт і частину Маріюпільського, причім здобули від них кілька гармат і скорострілів. Рівних відвагою у ватазі було двох: Махно і Щусь. Повстанці вибрали своїм вождом Махна, тому що був більше освічений чим Щусь. 19. лютого (ст. ст.) 1919 р. м. Олександрівськ заняли московські більшовики і зараз же скликали селянсько-робітничий зїзд. „Гуляйпільська анархія“ (як називали тоді Махнівський рух) почала працювати. Вислідом цеї праці була рішуча постанова селян і робітників, які на зїзді не признали більшовицької влади, тільки опираючись на військах повстанців, огнували „Виконавчий повітовий комітет селянсько-робітничих рад“, себто рід свого правительства. Більшовики були безрадні. Напирали на них добровольці і в нутрі краю мали збунтовану масу. Спершу старалися при помочі своїх агітаторів розложити повстанську армію, що числила тоді 30 тисяч штиків! Та повстанці вилапують більшовицьких агітаторів і вбивають, або найрадше кидають з височезного мосту на Кичкасі в Дніпро. Рівночасно повстанці бються з добровольцями, а також виступили збройно проти військ Директорії тому, що земельний закон Директорії дозволяв набувати селянам найвище 40 десятин землі за викупом. Махнівці стоять на становищі, що вся земля поміщиків переходить даром на власність селян. В двох битвах під Синельниковом і Катеринославом розбили вони війська Директорії, а самі подалися всею силою проти добровольців. За цей час в с. Гуляйполі відбулися три прифронтові військові зїзди, які ухвалили відділитися зовсім від московського диктаторства. Більшовицьке правительство 16. 9. ц. р. оголосило Махна поза законом і візвало, щоб військо його здалося зі всім майном їм. Тоді Махно зложив командування, а за ним 20 тисяч повстанців розійшлося по селах, решта перейшла до більшовиків. Сам Махно заховався в економії Вельмаса біля Олександрівська.

Довго не скучав. По кількох тижнях скликає „братів“, відправляється між більшовицькі частини в с. Томаківку і перетягає їх на свою сторону (це були ті частини, що підчас розлому махн. армії перейшли були до більшовиків). Спершу задумують Махнівці окопатися на Хортиці і навіть розпочали були вже роботу, але вкінці покидають цю думку, оставляють у Великім Лузі та на Хортиці одну свою частину, а самі подаються проти більшовиків. Більшовики покидають фронт проти добровольців і йдуть за ними. Біля ст. Сохвіївки прийшло до бою, в якому Махнівці розгромили більшовиків. На 5 годин захоплюють м. Єлисавет, вибивають більш. залогу, набирають муніції і в с. Компаніївці лучаться з військами отамана Григоріїва проти більшовиків. Григоріїв людина освічена, хоробра і добре вишколена у воєнній штуці. Його обози тягнули воли, а навіть сам він їздив ними. Григоріївці це були добрі козаки, переважно національно свідомі Українці, старшин мали освічених. Разом з Махнівцями розбивають кілька разів більшовиків (під Шестакізкою, Трепізкою і т. д.). 27. липня (ст. ст.) в с. Сентово відбулася воєнна нарада обох таборів. Махнівці були за тим, щоби йти на захід і лучитися з військами Директорії, Григоріївці, щоби остатися і дожидати Денікінців та покищо враз з ними бити більшовиків. На другий день відбулася „чорна рада“ в присутности війська і селян на площі в томуж селі. Григоріїв і його трьох старшин обстоювали при своїм. Їх чотирох зараз-же убито на очах всіх (сам Григоріїв дістав 15 куль). Тоді Григоріївці в числі двох тисяч перейшли без протесту до Махнівців. Тепер повстанці подаються на ст. Мала Васка і розбивають більшовиків. До більшого бою приходить в с. Глодоси. Тут убито 500 комуністів, а 900 взято в полон. Полонених розброювали, читали їм свої „лозунги“ і розпускали. В дальших битвах пе-

Болгарію і Туреччину заняли Французи.

На Кубані дуже ворожий настрій до російських добровольців.

Гетьман Скоропадський входить в порозуміння з російськими чорносотенними кругами, мабуть, щоби осягнути намісництво на Україні. Він був на конференції в Стокгольмі з ген. Юденічом і в. кн. Миколаєм Миколаєвичем. В Букарешті працює 5 російських організацій і одна польська. Всі вони заосмотрені в великі грошеві засоби і в багато фахових людей. На чолі рос. монархічної організації стоїть кн. Путятин. На чолі добровольчої — рос. ген. Ґеруа і полк. Віноградов. Ґрупа буржуазна стоїть під проводом Николаєва, б. предсідателя приватних залізниць на Україні. На чолі ґрупи „Старої Росії" стоїть б. амбасадор Поклевський-Козел. Ґрупа крайних лівих працює в підполлю і має більші гроші. Всі вони проти України, так, як Поляки, які одначе в останніх часах присіли. Бувші гетьманські міністри, як Кістяківський, Гербель, Гаврилів, Ненарокумов, Варун-Секрет, Рейнбот, Палтов були в Румунії, а тепер порозїздилися. Якийсь час були інтерновані.

Остання ставка Франції на єдину Росію — це Денікин. Коли він провалиться а це наступить напевно, тоді провалиться оконечно і велика Росія.

Вісти з Київа.

Оден галицький старшина післав нам кілька чисел київської „Ради", доволі свіжих, „Рада" друкується на великім аркуші тонесенького паперу, на якім виходила давніще революційна література, призначена на „експорт". Папір в Київі дорогий, одно число газети коштує три карб. Вигляд українського органу дуже приємний. Містить поважні, в опозиційнім дусі держані статті наших відомих публіцистів; ред. А. Ніковського, С. Єфремова, П. Смутка і ин. Місцями світить вона білими прогалинами — слідами ненворської дбайливости за цілість „неделімой матушкі". Про хід української політики по нашім боці фронту має „Рада" доволі докладні вісти, мабуть з привезених укр. газет: містить їх під надписом „Справи Директорії". З „Ради" дізнаємося, що почав виходити в Київі другий укр. щоденник „Слово", та що редакційний комітет „Літ. Наук. Вістника" відбув засідання в справі дальшого видавання журнала; що в Катеринославі виходить літ.-наук. і педагогічний щомісячник „Січ"; що в Київі відсвятковано торжественно 150-літний юбілей Котляревського, що нашого найвизначнішого сучасного поета, Гр. Чупринку вивезли як заложника більшовики, що письменникови А. Кащенкови відняв параліж мову; що в Катеринославщині розвинуло вісім „Просвіт" живу діяльність, а в Єлисаветі переводить добровольчеський уряд мабуть за „добровільно" часті труси і арешти українських діячів: Островського і Білоненка, за те дійсний рай отворився галицьким ренеґатам, які згуртувалися в „Карпато-русскій комітет" і починають „істінно-русскіє оргії" що в Київі грає два укр. театри: „Тво артистів бувшого Держ. Нар. Театру" з участю Заньковецької і „Другий Міський Театр" з участю Саксаганського; що почав свою працю хор. Всеукр. Учит. Спілки; що по укр. школах заборонено навчати українознавства, за те дозволено лиш на бажання родичів вчити української мови як необовязкового предмету; що відношення денікінського уряду до української мови остогидло і російському „Объединеніи" та що шкільний попечитель професор Свекторський не вороже відніссяб до українського шкільництва, якби українське громадянство заняло в тій справі тверду позицію. Учительству в Катеринославщині остогидли всякі безконечні „хлопотання" у злотопагонних попечителів і воно рішилося перебрати на себе українську катеринославську гімназію і кілька низчих шкіл. — (Від Ред.: київську „Раду" вже закрили кацапи!)

Ляхи в страху.

Польський похід на Схід непокоїть деяких Ляхів, які прочувають, що поневолені народи невдовзі прокинуться і дадуть Ляхам належну відплату за всі муки й грабунки. Навіть „Нова Реформа" противиться дальшій війні, бо зимова війна обдовжить Польщу на 10 міліярдів марок. „Глос Народу", орґан польських розбишацьких ксьондзів-фарисеїв накликує свій уряд, аби „кровю польського жовніра не будував української держави" тай не забагав слідами Черніна добувати „неуловиме" укр. збіже. „Век Нови" оцінює тяжке становище Польщі на Сході; пише, що Польща не має ні одного союзника. Денікін заключує на всі боки договори, ніби заявляє, що польські війська союзницькі (ага!), але рівночасно порозумівається з Петлюрою, з вел. кн. Миколою Миколаєвичем, навіть в Берліні має свого делегата, а в армії всі вищі становища обсаджені Німцями. Злука з Денікіном скомпромітує Польщу перед більшовиками, бо не так легкою буде з ними війна, коли з протибільшовицького бльоку відпаде Естонія, Лотва і Литва.

Дикунство в журналістиці.

(Одній редакції в альбом).

В журналістиці, як і в життю, багато є смішного. Але найсмішніще те, коли дикун культурних людей уважає — дикунами. Ця поява відома і з життя, нпр. учені, що подорожують по Африці, часто описують наших дикунів в циліндрах, які серіозно говорять, що то Европейці дикуни. З певної точки погляду мають навіть рацію, особливо в боротьбі, де тактика мусить бути примінена до тактики противника. Інакше шкода починати боротьбу. Хто читав уважно полеміку „Стрільця" з деякими иншими органами, той певно замітив, як на річеві (хоч острі) замітки про отаманів без шкіл, міністрів без відповідної освіти і т. п. посипалися на нас лайки — і навіть клевети (останні від ред офіц. „Укр. Козака" в ч. 56.). Довго в такій атмосфері видержати трудно навіть людям міцної будови. Приходиться — махнути рукою й сказати: Уважайте нас, чим хочете. Нам уже досить усіх ваших „питань", „прінціпів", „поступовости", „реакційности" і т. д. На вашій опінії що до культурности нашого журнала нам на жаль не може залежати. Хто цим питанням інтересується, той пізнає її висоту або низькість по праці вложеній в журнал від думок і стилю аж до коректи включно.

реходять більшов. полки до українських повстанців, а на ст. Помощній забирають в них 30 гармат та 200 скорострілів. Небаром приходить до боїв з російськими добровольцями. Повстанці розбили їх 13 разів, та вкінці мусіли відступити від Помошної перейшли через Ново Українку і Плетений Ташлик до Ново Архангельська, опісля до Торговиці. Тут довідалися, що українські повстанці Зеленого заняли були м. Умань, але більшовики відобрали його. Зараз—же відправлено два повстанські полки, вибити з Уманя більшовиків. Та вони завернулися, бо розвідалися по дорозі, що війська Директорії увійшли в місто. Від того часу зовсім окремо Махнівці бються з військами Денікіна і вже кілька разів прорвали його фронт та вибили з кільканайцятьох сіл.

Ось коротенька історія „Махнівщини" переповів мені оден з Махнівців.

Армія Махнівців це переважно кіннота, піхота їздить вся на повозках (качанках), забраних по економіях. Заосмотрена вона у всі роди зброї і технічні матеріяли. Все це здобуто на ворогах. Воюють партізанськими відділами. Звичайно стягають всі сили в оден район, проломлюють фронт і женуться на зади ворогові. Опісля вертають назад широко розтягненими лавами і по дорозі виловлюють все. Старшин убивають, а салдатів по перечитанню їм своїх „лозунгів" відправляють на Московщину. З полоненими не обходяться по звірськи, про це оповідають самі селяне. Їх обоз виносить 5000 повозок і підвод. Ранених забірають з собою і возять; тяжко ранених тільки на їх бажання добивають. Від початку повстання до сьогодняшних часів возили 4 тисячі ранених з собою. В бою Махнівці дуже відважні. За непослух або зраду на місці убивають. В їх армію приймають кождого, хто зголоситься. Можна й кожного дня за дозволом командування виступити з армії. В армії, що числить сьогодня близько 30 тисяч людей і поділена на сотні, полки та бриґади, є дві партії: націоналістична, себто українська і безпартійна, або байдужна до національностей. Перша група постійно росте. Армія має досить великий процент інтелігентів, як лікарів, учителів, учительок, а навіть людей, що відомі добре з передвоєнної ще укр. літератури. Культурно-освітний відділ працює безупинно. Він кромі відозв, улаштовань лекцій для повстанців та аґітації, видає власний часопис на українській і московській мові. В тому відділі стрічав я панночок навіть з аристократичних родів, з університетською освітою. Повстанці, це переважно селяне, потомки Запорожців, Катеринославської та Херсонської губернії, а також Таврії. Одіті всяко, майже кождий оперезаний червоним або зеленим поясом. В кождого по кілька револьверів, за обома холявами чобіт, за поясом, в кишенях. З чорних, запущених облич видко, що для тих людей життя не представляє ніякої вартости. Набої і зброю мусять добувати від ворогів, харчі дістають від командування, але часто й самі стараються поодиноко. Їдять обід чи вечеру гуртками з одного казана. Звичаї у них, а навіть рухи, як в козацьких постатей з історичних повістей або малюнків. Це воскресіння козаччини представленої Кулішем. Здобуте майно шанують, напр. дотепер тягають кільканайцять здобутих авт і кількадесять мінометів возили за собою.

Сам Махно, якого всі називають „батьком" (він і підписується так на документах) невеличкого росту, одітий звичайно в синій однострій, в сивій шапці, має 33 роки. Обличчя брите, монгольського типу, на голові довжезне волосся. В кождому бою стоїть в першій лінії і сам веде повстанців на ворога. Має молоденьку жінку, незвичайної краси, з університетською освітою. Вона щира Українка, дуже розумна, самостійницьких поглядів. Їздить постійно з чоловіком. Сам Махно говорить слабо по українськи, бо, як сам каже, забув через девять літ в каторзі. Заявляє все, що так довго зі своїми козаками не положить зброї, доки не стане на Україні чужинців-наїздників. Народ повинен на Всеукраїнських Установчих Зборах вибрати правительство, яке він зараз признає. Махнівці, як оповідають, мають всюди на задах ворога своїх людей, які в слушний час повстають. Недавно були вже з Катеринославщини в його штабі селяне і сповістили, що 3000 повстанців бє добровольців. Селянство в цьому районі, де тепер оперує Махно, відноситься до нього повздержливо і мовчазно. Кацапів вилучують Махнівці зі своїх частин і саме тепер відправляють в Московщину. В їх частинах є навіть кількох Турків, Сербів, Татарів, були й Мадяри та инші.

М. Ірчан. УСС.

ПРИМІТКА: Отся інтересна записка може послужити за зразок як описувати українські повстання. Булаб вона ще цінніща, якби описано табор укр. повстанців, їх штаб, поодинокі типи, дві-три розмови зі старшинами й звичайними повстанцями як також обстановку й час цих помічень і розмов.

На підставі оповідань старшин УСС, які стоять близько терену занятого повстанцями групи Махна, можу деякі описи автора доповнити: Махно властиво не має піхоти, бо вони їздить на двоколових візках — як за часів староєгипетської й асирійської держави. На кождім візку сидить двох повстанців і одна або дві жінки, які в часі наступу счиняють великий крик, чим наводять паніку на ворога. Та „піхота" пересувається з місця на місце неймовірно скоро. Крім цеї піхоти й кінноти має Махно також артилерію. Оповідають що має також два верблюди, які викликають загальне заінтересування й роблять йому рекляму між народом. Тактика Махна зовсім ориґінальна. В часі наступу „штаб" розвязується й кождий „штабовець" іде зі своїм відділом в бій. Остає тільки оден старшина, який має завдання орієнтуватися в перебігу битви. Просвітний відділ в групі Махна працює гарно. Махно змобілізував до нього кількадесять учительок. Він має, для потреб свого війська власний скарб. Теріторії не має, бо переноситься з місця на місце разом з усім своїм добром, обозом і раненими.

З мого дневника, том V., під датою 28. вересня, 1919.

Др. О. Н.

Ми очевидно маємо ріжні мірила вартостей і тому перестаємо порушувати ріжні питання з власної волі, ніким не примушені до того, тільки переконанням, що нічого путнього не осягнемо в такій ріжній від нашої атмосфері. А про дикунство не ми перші почали розмову, але перші її кінчимо.

ХРОНІКА.

Відозву до Галичан видали кацапські добровольці Денікіна. В ній намовляють галицьких жовнірів до зради, обіцюючи за це всякі грушки на кацапській вербі. Ми певні того, що Галичане занадто свідомі, щоб той Юдиний папір Декіна брати собі—до голови...,

Відповідь Редакції стрільцям. Присланого листа в справі детектива й місії містити в газеті не можна. Ми передали його, де треба.

Військове Міністерство оповіщує наказ Головної Коман. ч. 168, що всі персональні посвідки видані наддніпрянським військовим перед 1. жовтня 1919.—неважні і мають їм бути відібрані.—Наказом Г. К. ч. 179 покликано всіх наддніпрянських гармтчиків з ріжних посад на фронт протягом 24 годин без жадних виїмків.

Міністер віроісповідань Огієнко видав розумний наказ до всего духовенства на Україні, що в церквах найпізнійше від дня 24. жовтня 1919. а в школах зараз (від хвилі одержання цего наказу) мають духовні читати євангеліє й виголошувати проповіді тільки в українській мові, а староцерковний текст богослужень укр. вимовою. (нпр. не „Господі памілуй" не „Во вєкі вєкоф", але „Господи помилуй", „Во віки віков" і т.д.) За невиконання або за нарочно зле виконування будуть духовні усунені з посади і поставлені перед суд. (Від Ред. Стрільці повинні про всякі неправильности кацапських батюшок повідомляти свої Команди, а ті Міністерству віроісповідань з заподанням свідків).

Перед другим Андрусівським договором? Польське Пресове Бюро в Парижі оповістило 29. м. м. що польське військо получилося з денікінськими коло Коростеня серед обявів взаїмної симпатії („Дас Фольк" з 1 жовтня),

Одинайцятьлітна донечка посла Старуха втекла з Галичини й прибула тут. Плачучи оповідає, що від часу як проголошено, що Галичина не буде польська, арештують Ляхи вже й українських жінок та дівчат. Арештували також її маму і вивезли кудись, Дитинка оповідає, що втікала межами і полями—на Велику Україну.

Українські мемуари, Адютант генерала Гембачева, пан полковник Какурін, оден з найспосібнійших старшин Галицької Армії почав писати спомини з українсько польскої війни в Галичині. „Віват секвенс!"

Штаб групи Січових Стрільців доносить, що 29. вересня Поляки опустили Шепетівку. („Стр. Думка" ч. 49)

Початок занять в університеті. Тому що помешкання університету було частиною заняте, затягся початок навчання. На всіх факультетах заняття розпічнуться в понеділок, 6-го жовтня.

Похорони сотника Омеляна Кантеміра родом з Буковини, що помер в 24 році життя в Могилеві 26. 9. 1919 р. від ран на полі слави в бою з більшовиками під Попельною, відбулися 27. 9. в Могилеві. Поминальне богослуження відбулося в суботу 4 жовтня в Соборній церкві — в Камінці.

Полькі соціялісти виступають вже проти самостійности України. Цю зміну фронту, як пояснюють польські газети („Вєк Нови" з 27. 9.) мав буцімто викликати факт, що російські більшовики воліли Київ здати Денікінови, чим Українцям... О, польська облудо!

Ляцька самоволя. В Золочеві замкнула Шкільна Рада українську нар. школу ім. Шашкевича.

Ляхи і кацапи. По заняттю Самбора заіменували Поляки кацапів: д-ра Цюка і о. Дмитрика кураторами тов. „Добробут" і „Укр. Ризниця". Окружний самбірський суд затвердив це зарядження військових властей.

Справа Спишу, який вже Полякам привиджувався в їх захланних пазурах, остаточно ще не полагоджена.

Свобода національного розвитку — що суботи. Польський міністер внутр. справ Войцеховський заявив жидівським послам, що вийде зарядження, яким звільняється учеників в школах від писання в суботу.

Скандали в польській армії. „Газета Цодзєнна" доносить що військові власти арештували в Варшаві полк. ген. штабу Доманського, в звязи з арештованням російського журналіста Самоілова. Доманський є під закидом державної зради в користь російських більшовиків при чім Самоілов був посередником. Та сензаційна справа викликала у Варшаві величезне вражіння. Викрилося ще, що через Доманського порозумівався з більшовиками оден з членів француської місії. Арештовано в Варшаві також шефа одностроєвої секції в міністерстві військових справ кап. Мрочка. Причиною арештовання надужиття поповнені в маґазинах одностроїв.

Керенський заявив в розмові з кореспондентом „Юнітед Пресс", що тільки внутрішна революція освободить Росію від совєтської влади. Антанта повинна сейчас перестати попирати Колчака і Денікіна, бо вони хочуть лиш відновити старий режім.

Дрібні вісти. Прокур. Ґордон зладив проти б. цісаря Вільгельма II. акт обжаловання і предложив його Найвисшій Раді.—Найвища Рада рішила післати дом в 50000 чехословацького війська з Сибірі. —Австрія вицофує паперові 1— і 2 коронівки.—Тому що в Німеччині обмежено стан армії, зібрав ґен. Ґольц зелізну дивізію і перейшов на російську землю воювати з більшовиками, але так, що від тої війни Польща не чується безпечною.

Оперативний звіт

Штабу Головного Отамана

з дня 3. жовтня 1919.

Денікінський фронт: Наше найбільш висунене праве крило, загрожене сильною ворожою кіннотою, відведено на кілька верств в тактично вигідну для нас лінію. На північ від Христинівки видерли наші частини у ворога в нічній боротьбі Монастирище та здобули при тім 5 польових гармат.

Більшовицький фронт: без змін.

з дня 4. жовтня 1919.

Добровольчий фронт: Прогнано ворожий відділ кінноти, який намагався вдертися в наше праве крило, Рівнож відбито в околиці села Сиченки заосмотрений в гармати більший розвідчий відділ.

Більшовицький фронт: Спокій.

Отаман Кватирмайстер

КУРМАНОВИЧ, ген. чет. в. р.

ТЕЛЄГРАМИ.

СОЮЗ НІМЦІВ З БІЛЬШОВИКАМИ?

„Еклєр" пише: Більшовицький уряд дав Німцям концесію на будову залізниць і експльоатацію великих лісів та копалень. Цими днями виїхало з Німеччини в Росію 3.500 інжінірів. Таким чином Німці згодом матимуть получення Берлін Владівосток і впливи на Китай, Індії й Персію. Тоді легко заплатять свої великі довги. („Газ. Вєч." з 28. 9).

БЛЬОКАДА СОВІТСЬКОЇ РОСІЇ.

УПБ. Навен, 1. 10. (радіо). По донесенням з Версалю Найвисша Рада є того погляду, що мусить на дальше піддержати бльокаду більшовицької Россії і що всі міри для пирепинення довозу живности в Росію остають в своїй силі.

ФІНЛЯНДІЯ І БІЛЬШОВИКИ.

УПБ. Москва, 2. X. (радіо)

Кореспондент стокг. газ. „Афтонблядет" звідомляє, що 17. 9. відбулася нарада між фінським правительством і представниками антанти в Гельзінгфорсі. Фінське правительство рішило покищо не відповідати на мирові пропозиції совітської Росії і перешкодити другим балтійським державам заключити мир з більшовиками. Представники антанти дали фінському правительству запоруку, що англійська фльота не буде забрана з фінського заливу.

КАЦАПСЬКА ГРАБІЖ.

УПБ. Москва, 2. 10. (радіо). Приказом Денікіна вводиться хлібна повинність. Кождий хлібороб має віддати чиновникам Денікіна до 1 січня більшу скількість збіжа залежно від посіву.

НІМЦІ ПОМАЛУ ЇДУТЬ.

УПБ. Навен, 1. X. (радіо) З Риги доносять, що опорожнення прибалтійських країв поступає далі. Відставлено до Німеччини оден курінь стрільців і одну ескадрону,

Кінець пруської армії.

УПБ. Навен, 1. X. (радіо.) З 30. вересня розвязується давня пруська армія і переходить до державно-німецької оборони. (Всі штабовці остають без хліба).

Реемiґрація з Америки.

УПБ. Навен, 29. 9. (радіо) По швайцарським донесенням реемiґрація Поляків і Чехів із Злучених Держав через Швайцарію до вітчини приймає великі розміри. Числять в найблизшій будуччині на 100.000 реемiґрантів. (Ред.: Час і нам про це подбати.!)

УПБ. Москва, 30. 9. (радіо) В Мінську відкрили жандарми орґанізацію комуністів, що вели аґітацію серед польської армії.

НАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ В БЕРЛІНІ.

УПБ. Навен, 2. 10. (радіо). По довгих і важких заходах постановлено на конституюючім зібранню в берлінськім ратуші оснувати в Берліні народний університет. Новий нар. університет починає свою діяльність в січні 1920 р. і має служити для дальшого образовання тих кругів народу, які мають початкову освіту. (Чи не добре булоб у нас відправити зо 2.000 урядовців з ріжних міністерств, а їх платню ужити на оснування мандрівного нар. університету? — Ред.).

НОВІ КНИЖКИ.

Бібліотечка „СТРІЛЬЦЯ".

ЯК ПИСАТИ МЕМУАРИ Пояснення і практичні вказівки. — Подали Ів. Кревецький і д-р Ос. Назарук. Камінець, 1919. 16° ст. 40 — Ціна 10 гривень.

ОПОВІСТКИ.

Оповістки по 5 гривень стрічка. Платити з гори.

ПОДЯКА.

Складаємо щиру подяку Вп. п. сот. Др. В. Ґериновичеви за виклади, про військову картоґрафію та ґеоґрафію України, які він мав на курсі старшин при вишколі бригади УСС.

Комачда тафреквентанти курсу.

ПРОСИТЬ всіх Галичан і Буковинців Українців з Камінця і околиці, котрі мають в своїх серцях хоч троха любови і вдячности до своїх героїв, зявитися на засновуючі Збори „Галицько-Буковинського Укр. Червоного Хреста" у вівторок 8-го с. м. о 2-гій год. по пол.

РЕДАКЦІЇ військового тижневника „Прапор України" негайно потрібні: досвідчений секретар редакції, експедітор, канцеляристи та курієри. Умови особисто у редактора з 11—1 год. щоденно в Культ.-освітному відділі, вул. Т. Шевченка 2. буд. Духовної Семінарії. 1—2

ХТО знає де перебуває однор. стр. Маріян Родакевич зі Станіславова зволить подати адресу до команди 14. бригади (пор. Родакевичеви). 1—3

ЧЕТАР Евстахій Крикевич пошукує своїх братів Івана і Йосифа, які в червни 1919 вернули з полону з Астраханя і мають бути при УСС. Рівнож довідується про шваґра хор. Флюнта. Ласкаві зголошення на руки п. Михайлевича Міністерство Гал. спр. в Камінци. 1—2

ХТО знавби де находиться учителька Зоня Лопатинська прошу повідомити брата Володимира через ред. час. „Стрілець". 1—3

УСС. Чет. Юліян Васиян подай адресу. Ткачівський ред. „Стрілець". 1—2

ДАНКУ, СЛАВКУ, ЗЕНЮ, МИРОНКУ дайте вістку про себе татови до Камінця вул. Петроградська 40. (Влодко втік з полону). 1—1

СИНИЦЯ ТЕОДОР. пошукує сина Івана Синицю, послідна його адреса СС. (Вільного козацтва) повідомити прошу через ред. „Стрільця". 1—1

Д-р Е. ЗАВАДСЬКИЙ! Ґенчику! Дай мені знати, де всі наші. Чи маєш які вісти зі Львова з серпня? Я в команді 6. піх. полка, полевий поштовий пост ч. 6. — „Тось" 1—1

ГУКА ОСТАПА, значковто при Команді Корпуса СС., пошукує брат Іван, при Уповажненім Диктатором внутр. справ, Камінець, Пр. Шевченка 37. 1—1

ХОР. Лука Спч V. Бригада пол. пост ч. 37. пошукує брата Павла котрий в маю 1919 був при 24 коломийкім курени. 1—2

ХОР. Вець Василь пошукує Петра Козака з II. корпуса. Адреса: V. бригада. Пол. пост, 57. 1—2

МИХАЙЛА КРИСУ або знакомих прошу подати його адресу. Кирило Криса, господавська сотня, пор. Любий, Берхівці к. Проскурова ст. Скибно. 1—1

ХТО знає де находиться хор. Гал. Армії Роман Букоємський зволить повідомити Мирона Букоємського, Йоано-Предтеченський пер. у о Копержинського. 1—2

БУЛ. Сенишин Стефан з Лопушної (Галичина) пошукує брата Михайла, який служив при Гал. полку Стрільців, зволить ласкаво подати адресу до ред. „Стрільця" до II. Бр. III. гал. Корпуса. 1—1

РОМКО, пиши: Свищук художеник в Міністерстві Просвіти. 1—2

ХТОБИ знайшов мої документи на імя Домініка Завацького, прошу повернути за винагородженням до редакції „Стрільця". 1—1

ХТО знавби, де находиться віст. Зенон Ляшевич (давнійше в групі отам. Ляєра) зволить донести чет. УСС. Кипріян Володимир, Бригада УСС. Полева почта ч. 74. 1—1

ПОШУКУЮ брата хор. Григорія Лихолата (послідна його адреса НКГА). Теодор Лихолат, Армейський Вишкіл

Редаг. є Комітет.

З друкарні Б. Вайнбаума, черенками „Стрільця".

Ч. 79. Камінець, Второк, 7. жовтня 1919. Рік І.

СТРІЛЕЦЬ

Часопис для Українського Війська.

Виходить три рази в тиждень.
Ціна 6 гривень.
Редакція і Адміністрація вул. Полтова, ч. 9, І. п.

Нехай живе Самостійна Українська Народня Республіка!

БОРОТЬБА ЗА ГАЛИЧИНУ.

Галичина не буде польська.

Ліон, 26. вересня (радіо.) Український Пресовий Уряд доносить: Із кругів Паризької Конференції довідуємося з певного джерела, що Рада Чотирох відкинула польський внесок, щоби Східну Галичину влучити до Польщі. Через те запевнений провізоричний характер Східно-Галицької Держави, який небавом буде виготовлений комісією Антанти і Найвищою Радою.

Радою Чотирох в Парижу виготовлений статут признає Східну Галичину в раз зі Львовом самостійним краєм, що вибирає свій власний Сойм.

Польща дістає тільки тимчасову повновласть від Союза Народів. Управу краю передається населенню, отже не тільки самим Полякам але також і українській більшости, і німецькій і жидівській меншостям, із комунікаційних зглядів мали-би бути митові границі, залізниці, пошти і телеграф спільні з Польщею на час тревання повновласти Союза Народів.

Остаточно ріщить про Східну Галичину всенародне голосування, про переведення котрого в подробицях ще нічого не відоме. Тимчасова повновласть для Польщі не може тревати довший час, бо потреба відбудовання, зовсім знищеного краю і конечність інвестицій у висоті многих міліярдів мусять в інтересі краю приспішити приналежність Східної Галичини до Самостійної і незавісимої України.

Собака з кісткою в горлі.

Коли ризи свої роздирає вся польська преса на сам спогад про паризьку „несправедливість“ і нападає за це всіх, кого попало, то иншим тоном хоче говорити „Газета Поранна“ в ч. 852. Для порівнання паризького рішення з берестейським договором наводить ге, що Найвища Рада забирає Польщі не лиш Східну Галичину, але мабуть і Холмщину, бо визначує Польщі як східну границю лінію Лісько—Любачів—Чесанів. За „ганебний“ поступок на польськім народі грозить згадана газета виповідженням Антанті польської любови. („Одвруцон се польске серца од коалиції“)... Цілий польський нарід відкине рішення Антанти і потрафить постояти за свою волю. Бо Поляки пересвідчилися, що перед Антантою має більшу перевагу чеська брутальність на Шлеську, сила кулака д'Анунція, німецька брутальність, українська лесть і російський багіт, чим правом і цифрами поперті виводи — без пястука. Паризьке рішення певно відкине польський сойм і підніметься другої війни за Східну Галичину, яка буде мабуть ще більш крівава. Демократична „Поранна“ забувається в своїм святім („пораннім“!) болю аж до того, що ризикує висказом, немов-то мілієнові маси анальфа етів малиб рішати на рівні з культурними елєментами, які мають капітал і землю. Польскість Східної Галичини становлять найвищі і найширші (?) народні маси. І вони сконсолідуються до другої святої війни за землю, за культуру і за лад. Польські делєгати повинні — на знак обурення виїхати з Парижа.

Польща хоче боронити Львова до краю.

Польська преса так озхоблена рішенням Найвищої Ради, що починає Антанту лякати обуренням всіх політичних польських кол, заявляючи, що „Польща ніколи не зречеться Львова і буде його боронити до краю“.

Грозять не допустити до плєбісциту.

Всю свою злість виливає внєхнольська преса на польських дипльоматів, називаючи їх нездарами, які справу Східної Галичини так запаскудили, що ні талант (від киніна — Ред.), ні запал Падеревського нічого не міг переробити. — Антанта нехай знає — пишуть польські газети — що Польща не заключить такого договору, якого не сміє виконати! Плєбісцит в Галичині не буде міг відбутися!

Протест Львова.

Львівська мійська рада, це кубло внєхпольської „стшельби“ також запротестувала. Рада. Левенгорд складав звіт зі своєї місії, при чім висловився, що найбільш неприхильною Польщі є Англія, за те Франція й Італія стоять по польській боці.

Польське віче у Львові

відбувалося одним великим „народовим“ ревом на тему: „Ту жиєми, гвами і витрвами!“ Ухвалені польські резолюції „стверджують“, що Сх. Галичина від віків польська (то раз брешуть! — Ред.), хоч є в ній инші народи; що край доказав свою приналежність до Польщі прогнанням варварських найдників, німецьких і австрійських союзників; що населення Львова і цілого краю не бажає собі навіть того, аби хтось сумнівався в приналежність Сх. Галичини до Польщі і т. п.

Ляцьке вчительство забирається.

Найкраще проявляє письме косом ляцьке вчительство і починає масово втікати з Галичини. З того ми особливо вдоволені, бо польське учительство це польська неурядова жандармерія. Мало помагають енергічні заряджения польських властей, коли аж на публичних вічах підносяться „патріотичні“ заклики до вчительства, аби не залишало „ляндуфки“.

В ляцькім ярмі.

Заборона українських університетських курсів у Львові.

Львівська „Газета Поранна“ з дня 2 жовтня повідомляє: На самого св. Михайла прислав генеральний делєгат д-р Галецький на руки проф. д-ра Щурата письменну заборону українських університетських курсів, які саме тепер мали початися з ініціятиви Наукового Товариства ім. Шевченка.

Арештування.

На Покутті. Поляки арештували укр. підполковника-лікаря дра Петрушевича і осадили в ломомийській вязниці. Около 10 вересня арештовано: радн. суду Чернявського, проф. Чайківського, шк. інсп. Витвицького, мец дра Чайковського і почтових урядовців, Івасюка і Балицького З початком вересня перевели Поляки багато арештувань по селах цілого Покуття, головно бувших членів полевих і лісних комітетів. Між иншими арештовані парох Криворівні і Печеніжина.

В Снятинщині арештували Ляхи: учительку Ольгу Гоївну, Марію Жуковецьку, Тодащука, Василя Радевича, Дмитра Лукавецького, Михайла Якимця, учит. Василя Равлюка, учителя Семена Фодчука, писаря Миколу Кузика і 8 селян з Волчковець. В Городенщині: о. Івана Пісецького, дир. Евстаха Дорожинського і учит. Юлія Шлимхова. Всю дорогу знущалися над ними страшенно.

В Теребовельщині арештували Поляки Семка Миколаєнка і 65-літного старця Теодора Панаса, який вже 5 тижнів відсидів в тернопільській тюрмі, учителя Павла Ковальського, упр. почти Галоньку, Михайла Мельника з Кобиловолок і Андрія Посмітюха з Главча. 20. вересня арештували учит. Зенона Ружицького, який перед 6-ти днями вернув з подону, з Манджурії.

Конфіската пастирського послання.

Пастирське послання видав укр. Епископат в Галичині до вірних з приводу останніх военних подій. Більшу часть, яка малює тяжке положення укр. народа в Галичині, сконфіскувала польська цензура.

Заборона видавання „Свободи“.

„Вперед“ повідомляє, що прохання о дозвіл видавати популярний український тижневик „Свободу“ вдруге полагоджено відмовно.

52 укр. мерців в одним дни!

„Вперед“ містить фамелії 52 укр. інтернованих, які „померли“ 2 вересня в берестейськім таборі (їх, розуміється, убили Ляхи. — Ред.).

Львівська державна наукова бібліотека
№ 1.920

З Угорської України.

З кінцем мая сего року видало чеське правительство проєкт автономії Угорської України, що зістав принятий, проголошений і введений в життя в серпні с. р.

Генерал Енок передав ново іменованому губернаторови Уг. Укр. Д-рови Брейхови (Чех) управу цілої адміністрації. Др. Брейх прибрав собі як секретаря п. Достара (Чеха, рядного москвофіла). Вже перед установою цивільної адміністрації в осередку Угорської України місті Ужгороді появились емісарії галицько-москвофільської партії, а іменно Гагатко, Вислоцький, Добрянський, буковинець Ілярій Цурканович, Др. Ничай і инші. В Кошицях і Ужгороді появились москвофільські часописи „Русскій Голос" і „Русская Земля". Напрям тих газеток цілковито ідентичний із знаними нам галицькими москвофільськими часописами. (Прикарпатская Русь, Галичанинъ і ин.) Між народом ті газети не найшли відгомону, хиба о стільки, о скільки, ті газетки для агітаційних цілий стоять на становищі загально славянськім. Названі люди займалися рівнож слідженням всіх тих Українців, що в наслідок подій в Галичині опинились на Угорській Україні.

Ужгородські Василіяни, між котрими є деякі Українцям прихильні, під напором тих відносин притихли, а їх проводир о. Антоній Волошин котрий свого часу у Відни пертрактував в справі прилучення Угорської України до Галицької, в депутації до президента Масарика, що просила о опіку над угорськими Українцями, назвав угорських Українців „русскими" такими, як ті в Московщині. Відповідь Масарика була для тих панів зимним тушем, бо упімнув їх, щоби працювали для свого, а не чужого народу і старались о те, щоб ті члени депутації мали право говорити в імени свого народу.

В наслідок політичних подій Чеське Правительство змінило засадничо свою політику на угорській Україні. Масарик заявив півофіціяльно, що чеське правительство є свідоме того, що Угорська Україна не остане довго в звязи з Чехо-Словаччиною а противно прилучиться до Соборної України, Значить, Масарик є певний того, що самостійність України буде визнана, инакше бувби ужив слова „Россія". В наслідок сего політичнего переконання, Масарик дав офіціяльний наказ припинити на Угорській Україні всяку москвофільську роботу, а поборати всіма силами українську пропаганду. Чеське правительство згодилося на сталого делегата при Головній К-ді для Словаччини і Угорської України в Кошицях, і там від кількох неділь є нашим репрезентантом наддніпрянський сот. Леонід Гарнішевський, котрий, як я пересвідчився наочно, має дуже тісні і приязні зносини з місцевими чеськими властями.

Крім того українське посольство в Празі, вислало для провірення відносин на Угорській Україні свого урядовця п. Кочковського, з котрим я обговорив в Мункачи плян його роботи.

Чеське правительство в дальшій консеквенції визначило на місце губ. Д-ра Брейха губернатором Угрорусина Д-ра Жатковича, а його секретарем знаного Українця Д-ра Стрипського, котрі мають перебрати урядування дня 5 жовтня. Чеське правительство перебрало також на свою службу на угорській Україні всіх укр. залізничників, які в Мункачи сиділи без праці на евакуації, а яким помимо того виплачувало певну платню.

В моїй першій поїздці по Угорській Україні з Д-ром Евгеном Левицьким в перших днях червня с. р. ми навязали зносини з угор.-Укр. в цілі ширшої української пропаганди. А при другій моїй поїздці я обговорював так із сот. Гарнішевським і з урядов. празького посольства Бочковським, угор. Укр. куратом Саком, о. Устіяновичем, віце-жупаном Стрипським (братом Д-ра Стрипського) о. ректором Такіаном і ин. плянову роботу національну на угор. Україні, до чого безумовно потрібна є висилка гал. і бук. укр. народних учителів, професорів і урядовців всяких дикастерій, котрим є там забезпечений матеріяльний добробут і будучність їх родин.

Крім того треба заложити негайно в Ужгороді укр. часопись, до чого потрібний редакійний персонал й гроші. Вкінці требаби при укр. делегаті в Кошицях устроїти відповідне бюро пропаганди з відповідними людьми.

„Руська Рада" політ. Т-во в Ужгороді і „Угорська Рада" в Мункачи вислала наддніпр. старшину Підгорного до укр. посольства в Празі в цілі навязання тісніших зносин бо народ (селяни) на Угор. Україні без виїмку стоїть на становиску прилучення до України, тільки жде проводу і помочи від нашої інтеліґенції.

Д-р. Кравчук.

(Від Ред.: Так поведяться розумні чеські політики. Не підлягає сумніву, що ця допомога, яку Чехи дають одному з найбільш опущених шматків української землі, треба на віки запамятати. Це зближе нас дійсним союзом з нашими чеськими братами).

Одеи з найрозумніших наших представників за границею.

Полковник Казимир, Павло бар. Гужковський помер у Львові

Діти пишуть! „Вперед" дістав таке письмо від дітей посла Т. Старуха: Доносимо вам, що дня 18. вересня арештовано нашу маму, по котру приїхали польські жандарми з Вережан. Куди її вивезли не знаємо, просимо, щоби ви довідалися. Нас пятеро лишила мама без опіки. Наймолодше з нас має 6, а найстарше 13 літ. Татка нема, бо виїхав, а ми зістали, як сироти. Просимо дати вістку в часописі, де мати находиться".

Українські „надужиття" над Поляками. вийдуть друком на зарядження польського сейму, аби вибілити перед світом бандитську ляцьку совість зі закидів масового убивання Українців. В тій книжці будуть залучені фотографії поломаних і помасакрованих російських полонених яких Поляки по смерти „винародовили" на польських мучеників. — Галицький уряд повинен негайно випустити в світ свою обширну публікацію тих всіх матеріялів про ляцькі звірства, які тільки в малій части згадала наша преса, а які передовсім тепер потрібні нашій париській делегації.

Заборона відправи українському священству. „Промінь" пише, що вища церковна влада в Київі заборонила 13-и укр. священикам відправляти в церквах за те, що вони почали правити на укр. мові!

Арешт Ангела. Укр. дневник „Промінь", що виходить в Київі, подає, що в Київі арештовано отамана укр. повстанців з Черниґівщини Ангела.

Китайські війська, як доносять з Сибірі, лучаться з більшовиками проти Японців.

Дрібні вісти. Щодо біяьшовицької кризи в Польщі повідомляють з Навен, що сильна партія соціялістів в Польщі працює спільно з комуністами.—Фінляндське правительство признало самост. Литви.

Початок занять на Університеті. Сьогодня 7 жовтня, в Університетській Церкві буде відслужений молебень перед початком занять. Після молебня прочитають вступні лекції: На правничому факультеті (ауд. ч. 1.) прив.-доц. Лебідь-Юрчик „Бюджет України". Прив.-доц. Е Завадський та прив.-доц. В. Геринович „Географічне положення України". — В середу, 8. жовтня читатимуть: Астроном-начгядач О. Алєвич „Еволюція сонячної системи на підставі сучасних поглядів". 4. год.; прив.-доц. П. Гаморак „Елементарна структура живих істот". — 5 год.

Оперативний звіт

Штабу Головного Отамана

з дня 6. жовтня 1919.

Добровольчий фронт: Жива ворожа розвідча діяльність тревае дальше. На південь від Христинівки напали наші рухливі частини на ворожу позицію, завдали ворогови важкі, кривві втрати та полонили куріннего коменданта.

Більшовицький фронт: Без змін.

За Ген.-Квартирмайстра.

ДОЛЄЖАЛЪ підполк.

ТЕЛЄГРАМИ.

Кривда Ляхам.

УПБ, Навен, 3. X. (радіо) Польський комітет у Львові, до якого належать князі церкви, бурмістр, політики та инші визначні особи, оголошує поклик до народів антанти, в якім Поляки жаліються, що Жидам признано права національної меншости, в Польщі, хоча ані в Англії ані в Америці вони такого права не мають, (бо це держави, а Польща це організація грабіжників і погромщиків.—Ред.)

Зовсім як у нас....

УПБ. Навен, 3. X. (радіо) З Ковна доносять, що литовська поліція арештувала цілий ряд польських шпіонів та агентів, Сконфісковано величезну масу агітаційних письм. З документів виходить, що Поляки хотіли викликати генеральний страйк на Литві в тій ціли, щоби при вибуху неспокоїв обсадити мілітарно Литву. В цілій Литві відбуваються зібрання з протетами. Протести проти польської інвазії передано мировій конференції.

Буде ратифіковано.

УПВ. Навен, 3. X. (радіо) Вість про ратифікацію Версальського мирового договору французькою палатою приймають в Німечаині без коментарів, бо ніхто не сумнівався, що, не вважаючи на опозицію проти договору, велика більшість франц. послів прийме його. Так само, помимо противних донесень, в Німечині є певні, що американський сенат ратифікує договір з огляду на безмірні трудности, які виринулиб для держав антанти, на випадок відкинення договору і конечности нових мирових переговорів:

Антанта і більшовики.

УПБ. Москва, 4. X. (радіо з Шенкурська) В архангельських газетах поміщена отся телеграма з Парижа. Найвисша союзна рада веде переговори з Волгарією в справі закупна в неї 90000 крісів російського калібру. Французькі військові власти мають намір вислати те оружжя до Константинополя і відправати на англійських кораблях Денікінови. В обмін за те Денікін постачатиме союзникам збіжжа.

УПБ. Москва, 4. X. (радіо з Білоострова) З Роттердаму звідомляють до „Фосіше Цайтунг", що після приїзду з Москви Буллїт послав Вільзонови, Лянзінгови і полк. Говсови телеграму, викладаючи условини мира совіт. правительства. Гове відповів йому телеграмою, що Америка готова на тих условинях заключити мир з більшовиками. Рівночасно заявив Гове, що президент так занятий виробленням мирових договорів, що не може занятися російським питанням.

Проти кого?

УПБ. Навен, 4, X. (радіо) З огляду на те, що Денікінські війська скоро зійдуться з польськими, Денікін видав до своїх військ наказ, в котрім взиває свою армію уважати Поляків союзниками. Польська військова місія прибула вже до головного штабу Денікіна, щоби виробити плян спільної воєнної акції.

ХРОНІКА.

ПРОСИТЬСЯ всіх Галичан і Буковинців, Українців з Камінця і околиці, котрі мають в своїх серцях хоч троха любови і вдячности до своїх героїв, зявитися на засновуючі Збори „Галицько-Буковинського Укр. Червоного Хреста", філії Укр. Черв. Хр. в середу (не вівторок, як було оповіщено). 8-го с. м. о 2-гій год. по пол.

Збори Галичан відбудуться дня 9. X. 1919 о 3 годині по пол. з денним порядком; 1) Зложення звіту президії, 2) вибір комітету контрольного, 3) вибір членів до постійного комітету для виселинецьких підмог.

Другий часопис для Галицької Армії. Можемо поділитися з читачами відрадною вісткою, що невдовзі нічне НКГА видавати у Винниці ще оден часопис для Армії. Це дасть змогу „Стріяьцеви" краще розвинутися, бо відтяжить його від великої части матеріялу.

Незабаром має вийти військовий ілюстрований тижневник „ПРАПОР УКРАЇНИ". Видання Культурно-Освітнього відділу Г. У. Г. Ш. Тимчасова адреса редакції і контори: вул. Т. Шевченка, 2 буд. Духовної семінарії, Культурно-Освітн. відділ.

Митрополит Андрій Шептицький обходив 20 вересня с. р. 20 літний ювилей пастирської діяльности.

Про причину уступлення пос. Липинського мовчить тутешня преса, а навіть уряд не дав себе „спровокувати" колишнім нашим запитом. Перемиський „Український Голос" уважає головною причиною димісії Липинського це, що він не годився з внутрішньою політикою теперішнього уряду. Так уступив

НОВІ ВИДАННЯ.

Бібліотечка „Стрільця", ч 8. Про українські повстання, М. Ірчан: Махно і Махнівці. Камінець, 1919. Ст. 32. 16°. Ц. 10 гр. (Виривок з цеї книжечки печатаний був недавно в „Стрільці". В книжечці є відповідь „Роб. Газ." на її напад на повстанців групи Махна). — Мимоходом звертаємо увагу на це, що видавничий рух на території України, занятій українськими військами, дуже малий: найбільша видавнича фірма — це наш малий „Стрілець", який не маючи фондів і не могучи їх одержати (хоч міліони розкидаються біг зна куди і на що) — не може помістити й малої частинки інтересних писань, які зібрав або кождої хвилі може зібрати. Мимо всіх трудностей дає „Стр." що тижня більше чим одну книжечку для укр. війська і невдовзі видасть значну бібліотечку, яка освітить всякі питання.

Редагує Комітет. З друкарні Б. Вайнбавма, черенками „Стрільця".

Ч. 80. Камінець, Четвер, 9. жовтня 1919. Рік І.

СТРІЛЕЦЬ

Часопис для Українського Війська.

Виходить тричі в тиждень.
Ціна 6 гривень.
Редакція і Адміністрація вул. Поштова, ч. 9, І. п.

Нехай живе Самостійна Українська Народня Республіка!

Державна конечність.

Найвисше добро кождого народу це самостійна держава. Для здобуття й забезпечення цього добра посвячують у инших народів все як одиниці, так цілі партії. Майно, життя і навіть — честь горить на жертвенниках цего найвисшого добра у кождого народа.

Багато майна і багато молодого життя згоріло вже й у нас на великім жертвеннику Української Державности. І добре, що ми дійшли вже того, що уміємо не посвячувати. Одного тільки ще навчились ми посвятити: партійної амбіції. І не дало нам за границею ту недобру славу, яку там маємо. На ніщо не придалося те море крови, яку ми пролили в боротьбі з більшовиками. Европа дивиться на цю нашу боротьбу як на боротьбу двох більшовицьких сект: правої і лівої. Це „факт“ для Европи, гіркий для нас. І тому, хоч рік уже минає, від коли ми боремося без уговку, нас досі не визнали і — не визнають, поки у державнім керми не стане коаліційний кабінет, який представляв би весь народ. Річ ясна, що народ наш не хоче ні комунізму, ні соціялізації, ні жадної иншої форми, близької більшовизмови. І це повинно знайти свій виразний вислів в уряді, в його складі. Виразний вислів, який не лишав би найменшого сумніву. Коли це наші ліві партії зрозуміють бодай о 12 годині, то держава ще може бути вратована. Розуміється, коли за всяку ціну обуємо й одягнемо військо. Бо ночі вже холодні і навіть український жовнір не зроблений з заліза.

Це, що ми досі пережили, не було властиво революцією: не був щойно розвал царської імперії, серед якого тільки тут і там займався ревлюційний огонь. Він перелітав навіть значні полоси краю. Але в глиб іще не горів. Серед того розвалу повинні ми знайти в собі на стільки сил і розуму, щоб для державного добра посвятити навіть свої партійні амбіції. Цего вимагає державна конечність. Розвиток подій дійшов до мертвої точки в повнім того слова значінню. З неї мусимо зійти кудись — в Европу або в Азію. Ми за наше отверте слово так тут тровлені, — не хочемо вже казати, куди і як. Бо — може якраз тому не послухають нас. Зрештою це на нашу думку може й байдуже, куди в цей мент підемо. Тільки не стіймо на цій мертвій точці. Бо мозки тих, що повинні думати, полісніють до решти. Позір! Вже дрожить найвищий удар великого годинника....

Справа Східної Галичини.

Величезна агітація польських газет за протестами в справі вирішення приналежности Східної Галичини до Польщі — як на якийсь магічний знак — прининула! Ті самі газети, які ще 28. IX. на весь світ обурювалися на польску „кривду“, на новий „подяк“ Польщі, не лиш що змітигувалися вже в два, три дні, але додали своїм народове загорілим читачам запевнення, що Галичина буде польська. Очевидне, що це нове донесення неправдиве. Польський уряд вилинув на врівноваження польського патріотичного обурення, яке могло-би було мати для Польщі дуже некорисні наслідки, а польські газетярі, які посунулися вже були аж до проголошення святої війни своїм хлібодавцям, мусіли „контрамарш“ ратувати ситуацію. Мовіщі польські дневники вже скромніші, бо вдоволяються лиш загальними ствердженнями, що „ситуація поправилася“.

А як? Рада пятьох звернула проект вироблений підкомісією і комісією для польських справ, знов до комісії Камбона (комісія для польських справ в рамени мирової конференції.) Польське міністерство закордонних справ добачує в тім факті Полякам корисний зворот в справі Сх. Галичини, бо комісія Камбона — по словам паризької преси — мала одержати інструкції узгляднити польські бажання.

„Курєр Львовскі“ в 5. X. старається підкріпити той „корисний зворот“ таємничими вістками, що чотири держави зовсім прихильні Полякам, а пяту — себто-то Англію — лишається обробляти сам Падеревський. Та ті всі „факти“ не можуть міяк одушевляти „Курєра“, він нескромний і стверджує, що „деякі виразки на корисну полагоду є, хоч фактичних інформацій про це не має“.

Група східно-галицьких вихованців польських шкіл уважає одначе і на дані східно-галицьку справу загроженою, бо знов вісвала свою делегацію: гр. Скарбка, Домбського і дра Левенгерца до негайного виїзду в Париж.

Ми не маємо змоги створити, в якім тепер етапі знаходиться справа нашої Галичини. Бачимо тільки з голосів впливової паризької преси, що загальна опінія в Парижі для нас прихильніша, не зважаючи на ляцьку і колчако-денікінську інтригу.

Вісти з Галичини.

Голод на Покуттю

Страшенна нужда, котра лютує скрізь у Східній Галичині, найбільше дається в знаки бідному українському населенню Покуття, де населення їсть траву, хонту, бо зерна нема навіть на озимий посів. Наслідком голоду вибухло незвичайно багато поносних хвороб, які прямо винищують нещасну українську людність.

Ляцька жорстокість.

Про те, в якою жорстокістю поводяться Ляхи з українським населенням, може свідчити хоч би й такий факт: Кілька жінок та дівчат вибиралися з ст. Станиславів до Пикулич біля Перемишля, щоби передати своїм чоловікам, синам та братам, яких Ляхи інтернували й винищують голодом, трошки харчів. Але коли вони вже мали сідати до вагонів, ляцькі жовніри заступили їм дорогу, викрикуючи: »Не пустимо до Перемишля, нехай там повиздихають всі Українці з голоду«! Бідні жінки плакали і благали, але все було даремне. Поїзд рушив і вони лишилися.

Реквізиції по селах.

По селах крутяться польські жовніри, або може й перебрані на жовнірів, і вимагають від тамних селян ріжних харчових продуктів. Селяне бояться їм відмовити, бо за це легко дістати кулю в лоб і примушені віддавати свій останній кавалок хліба. Польська жандармерія не звертає на цих грабіжників жадної уваги. Доходить до того, що польські „пожондні“ пани зі Львова одправляються на села в супроводі якогонебудь знайомого чи родича легіонера, який примушує селян продавати не дуже низьким ці ам.

Винищування наших полонених.

Гинуть наші полонені й інтерновані! В одному таборі Бургенди вмерло за один місяць серпень 492 Українців, за один 30 серпня вмерло 44 людей. Те саме діється на всіх численних таборах: Домбю, Пікуличах, Ланьцуті.., Всього не перелічити..

Мученицький шлях української школи.

Українські школи замкнені. Помешкання їх зареквіровані, а майно відібране на користь польських шкіл. Але мало цього. Коли українська приватна школа ім. Шашкевича у Золочеві придбала собі новий інвентар, то окружна шкільна рада замкнула школу, а жандармерія опечатала будинок і управительку школи притягнено до відповідальности. І це не одинокий випадок, це ціла система боротьби з українською школою, яка навіть приватно не може істнувати в таких умовах. Польські жовніри не милують навіть дітей. Наводимо один з численних прикладів польського поводження з нашими школярами. 19 вересня у Станиславові один жовнір, побачивши на кашкеті одного українського гімназиста букву »Г«, ударив хлопця так сильно по голові, що насадив йому шапку на ніс. Подібні випадки, коли польські жовніри б'ють безборонних українських дітей в день, на вулиці навіть більших міст Східньої Галичини, трапляються дуже часто!

Харчі з Америки

діляться дуже несправедливо. Іще по великих містах Українцям дещо перепадає, а по селах то рішуче все забирають Поляки.

Реквізиції в околицях Перемишля.

В місті і його околиці постійно ходять самозванчі патрулі, офіцери та урядові особи, які використують польський терор над беззахистним українським

ПОКЛИК. Закладайте скрізь читальні „СІЧІ“! Вчіть муштри Українську молодь! Освідомляйте всіх про кривду заподіяну нам в Галичині!

Львівська державна наукова бібліотека
№ 1.320

населенням і систематично забирають ріжними петрозами від селян все, що можна і чого не можна. Недавно в селі Якманичах патруля забрала від селян кілька десятків тисяч корон. Рекорд реквізицій осягнув якийсь »поручник«, що зявився у село Курманичі і заявив, що має наказ інтернувати 7 українських селян. До помочи він прикликав жандармів і так довго кричав, що всі повірили, що він дійсно має наказ інтернувати Українців. Тоді він зажадав викупу і забравши 10000 корон, утік.

Польські провокації.

Останніми часами Поляки поширюють нові провокаційні чутки про те, ніби Українці у Сх. Галичині готуються до повстання. Смішно доводити, що це цілком безпідставна брехня, якою Поляки викликують і виправдують нові масові інтернування Українців. В одному лише повіті Бібрка останніми днями інтернувано і вивезено в один з таборів 250 Українців, де всіх їх чекає неминуча смерть від голоду чи від побоїв польських вартових.

Більшовицька соціялізація.

В журналі „Економіст" з 9. VIII. 1919. професор А. А. Ісаєв пише на основі офіціяльних більшовицьких документів: Від коли держава стала одиноким хозяїном, число урядовців зросло страшенно, напр. один „Центротекстиль" мав в 1918 р. 6.000 урядовців! Він одержав субвенцію на один міліярд і 348 міліонів карб., а товару випродукував всего за 143 міл. руб.! Таке саме з'явище і в 6 инших „центрах". Число працюючих днів росте скоро. Коли в р. 1917 виносило воно 12%, та в р. 1918 зросло вже до 39%! Ще наслідки вічних мітінгів і засідань в робочий час. В парі з цим іде упадок продукційности праці. Напр. в копальнях угля пересічний робітник добував в місяць 1916 р. — 914 пудів угля, 1917 — 448, а в 1918 240 пудів! Таке скрізь. Напр. в управі залізних доріг дефіцит виносить 4 міліярди (при 5 міліярдовім бюджеті!) Результат: повна дезорганізація всіх підприємств. Те, що тепер діється в Росії—це не диктатура пролетаріята, але диктатура над пролетаріятом купки комуністів. (Інтересно, що досі ні один очевидець, хоч багато Їх було в совітській Росії, не представив в европ. пресі дійсного стану справи. — Ред. „Стр.").

Шедевром мемуарної літератури будуть мемуари молоденьких людей, (напр. гімназистів), відповідно сформовані старшими. В редакції „Стрільця" такі автори все одержать щиру пораду що і як писати.

ХРОНІКА.

ВСІХ ГАЛИЦЬКИХ І БУКОВИНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ з Камінця й околиці, котрі мають в своїх серцях хоч троха любови і вдячности до своїх героїв, проситься з'явитися на Засновуючі Збори „ГАЛИЦЬКО-БУКОВИНСЬКОГО УКРАЇНСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА", філії Укр. Червоного Хреста, в суботу дня 11-го с. м. о 2-гій год. по пол. в салі театру на проспекті Т. Шевченка.

Не забудьте 1 листопада! Дня 1 листопада мине рік від дня, коли Галицькі Українці підняли синьо-жовтий стяг над столицею Льва. Хоч як ми тепер далеко від Львова, не можна забувати того торжества. Скромно треба його відсвяткувати, пояснюючи народови й війську значіння боротьби за свободу, без якої людина не має людського достоїнства.

Галицьке міністерство скасувала Директорія на знак, що признає права Диктатури як уряду Галичини.

З життя УСС. Тихо без гомону ведеться солідна праця УСС. на запіллю. Старшинський курс веде сот. Богд. Білинкевич. Викладають: Теоретичну картографію сот. Др В. Гериновіч (2. год. в тиждень доїзджає з Камінця). Практичну карт. сот. Кренжаловський, тактику с. Білинкевич, збройню сот. Мельник, полеву службу сот. Краснопера. Практичну науку ведуть чет. Мандзій, Мінів і Федаків. Старшин на курсі 60 (тут є Галичане і Придніпрянці).

Курси підстаршин веде чет. Сеньків. Підстаршин 150.

Кружок народної освіти веде сот. Кренжаловський. Книжок було: фахов. книж. і карт. 105. белєтр. 120. Відчитів 20. Уряджуване збори і відчити для цивільного населення. Є кружок письменничий, де працює цілий гурт над підручн. фахов, під пров. чет. Кавецького і д-ра Кічури. Військовий дух і ідейність пробиваються на кождім кроці. Лиш тут переважно голі і босі. Сюди вартаб було спровадити панів від Антанти і поспитати, чи втяли би таку штуку. Корисне поведення УСС. до цив. населення зєднало їм симпатію. Їх вважають за своїх. Кружок Нар. Освіти має готовий плян такої праці в околиці і зачне її, як лише скінчаться полеві роботи.

Ангел у Камінці. „Україна" доносить, що от. повстанців Ангел живе і находиться у Камінці в шпиталі, хорий на тиф.

Історія українських повстань. УТА оповіщує, що осаул і шеф штабу от. Ангела пишуть історію укр. повстань. Це дуже відрадна вістка. Нарешті довідаємося 1) Де і які були групи укр. повстанців, 2 хто їх організував і хто провадив, 3) який операційний терен займала кожда з тих груп (губернії й повіти!), 4) які мали битви, де і коли і як ті битви скінчилися (кільке ранених і полонених); 5) коли і з яким успіхом лучилися поодинокі групи, 6) як прохарчовувалися і т. д. Притім матимемо певно також життєписі й характеристики поодиноких вождів та їх національного й державного світогляду. Така історія малаб дійсно велике значіння.

Галичани на Кубані. Український київський щоденник „Промінь" з 1. X. повідомляє: через Крим прибула до Катеринодару група Галичан, щоб установити звязки з Кубанським Урядом і Кубанською Радою.

В польських таборах у Берестю кінчиться вимирання тисячів Галичан, катованих Ляхами. Наочні свідки, між ними й чужинці, оповідають про це річі, від яких волосся дубом стає і рука здрігається перед описом їх. Такого не було ще ні в Европі ні в Азії. Звертаємо на це увагу тутешніх Поляків, яким легко стверднти правдивість цих вісток і запобігти тому, щоб те саме сталося в кількох инших польських таборах. Коли вони взагалі хочуть на будуче мати право мешкання на землях українського народу.

Дрібні вісти: Пишуть нам: В звязку з наступом Денікіна один з його генералів виїхав у Бесарабію, щоб там підняти повстання проти Румунії.

Делєгація чехо — словацького правительства їде до Берліна, щоби відготовити привернення торговельних зносин з Німеччиною.

Оперативний звіт

Штабу Головного Отамана

з дня 7. жовтня 1919.

На правім крилі нашого добровольчого фронту розвиваються важкі бої. На иншім фронті ведеться ворог невпинно розвідочну діяльність.

На більшовицькім фронті нічого нового.

з дня 8. жовтня 1919.

Добровольчий фронт: Ворог перейшов, як се можна було надіятися, до загального наступу на наш фронт між Дністром а залізничним вузлом Христинівка. Мимо зусиль не вспів осягнути ніякого, гідного уваги успіху. Тільки на деяких місцях бойового фронту цофнулися наші напереду висунені, забезпечаючі відділи до головної лінії опору.

Більшовицький фронт: Спокій.

За Ген. Квартирмайстра
ДОЛЄЖАЛЬ, підполк.

ТЕЛЄГРАМИ.

Протест Канадийських Українців.

„Вперед" звідомляє з Парижа, що президент міністрів Канади відніс ся до Льойд Джорджа з такою нотою; Пів міліона бувших австрійських і російських Українців в Канаді, які в великім числі боролися в канадійській армії, протестує проти польського посягання на українські области Галичини, а я із свого боку підтримую їх слушні домагання здобути горожанську свободу.

Бої під Київом.

Козятин, 6 X. Коло Києва в районі р. Ірпеня, бої продовжуються. Добровольці в цьому районі атаковані 365 і 397 полками червоноармейців. (Укр.).

Прорив і так буде!

УПБ. Москва, 7, X. (радіо) В листі до польського головно — командуючого просить Денікін спільно виступити проти совіт. Росії. Денікін пише. „В противнім випадку грозить зі сторони совітських військ позажний прорив розтягненого південного фронту.

УПБ. Навен, 6 X, (радіо) „Газета Поранна" доносить, що ізза сильних більшовицьких нападів положення армії Денікіна дуже поважне. Денікін концентрує великі сили біля Києва для рішучого бою.

Польща проти більшовиків.

УПБ. Москва, 7. X. (радіо) В розмові з паризьким кореспондентом газ. „Дейлі Нюс" Падеревський заявив, що на його запит до союзників, чи бажають вони, щоби Польща заключила мир з більшовиками, дали йому зрозуміти, що антанта бажає, щоби Польща продовжала війну з совітською Росією. Падеревський додав, що виповнить бажання антанти.

Більшовики предкладають мир.

УПВ. Москва, 2. X. (радіо) Відбулося засідання франкцій фінського сойму для обговорення мирової пропозиції російського сов. правительства. Виступали з вияснениями міністер — премєр і міністер закорд. спр. Соц. демократи домагалися негайного скликання сойму для обговорення предложення совіт. Росії.

Польська справедливість.

УПБ. Навен, 28. 9. (радіо) Польський полевий суд в Познані засудив жінку останнього німецького правительственного радника Др. Кірхштайна на 4 роки тюрми, бо вона при своїм виделенню з Познані хотіла взяти з собою збрую свого сина, що згинув як ляйтнант від летунів.

Боротьба Чорногорців з Сербами.

УПБ. Навен, 5. X. (радіо) Не відомостям зі Загребу в Чорногорі від кількох тижнів йде безперервний бій з сербськими окупаційними військами. (Як відомо, Серби й Чорногорці це один народ. Війна повстала ізза насильного переводження злуки. — Ред.)

Як молотити пусту солому.

УПБ. Навен, н 29. 9, (радіо) 30. вересня відбулася в Газі міжнародня конференція для обговорення способів, при помочи яких межнароди найкраще зблизити до себе народи. Як заступники Німеччини брали участь проф. Адольф Дайнвен, проф, Ріхтер, др. Шпікер і др. Зігісмунд Шульц.

Наука.

УПБ. Навен, 2. 10. (радіо). Відомий ученый Вільгельм Вунд скінчив останній том свого 10-томового твору „Психольогія народів". Цей том має заголовок „Культура та історія" (Чи у нас працює хто над наукою? — Ред.).

ОПОВІСТКИ.

Оповістки по 5 гривень стрічка. Платити в гори.

РЕДАКЦІЇ військового тижневника „Прапор України" негайно потрібні: досвідчений секретар редакції, експедітор, канцеляристи та курієри. Умови особисто у редактора з 11—1 год. щоденно в Культ.-освітному відділі, вул. Т. Шевченка 2, буд. Духовної Семінарії. 1—1

ЕСПЕРАНТСЬКІ книжки і руську (або польську-) есперантський словник купляю. В. Бобинський. Ред. „Стрільця".

ЛИСТИ до відобрання в редакції „Стрільця": Е. П. Дзюба, (б. нор. 80. п. п.), В. Кундівна (4). Вп. Ратичі, Інж. С. Заячківський.

СТРОНСЬКИЙ Мариян, відозвись Яців Степан. пор. К-да Етану III. Гал. Корп. в Деражни. 1—3

НАПІРНИЙ Михайло. Де Ти? Дай о собі вістку і адрес в „Стрільци", Срок Стефан. 1—3

ХТОБИ знав, де тепер находиться Іван Дурбак, з Теребовлі (був при залізн загоні сот. Сіяка), зволить повідомити хор. Зенона Кулицького — Диктатура. 1—1

ХТО знає, де находиться хор. Гал. Армії Роман Букоємський зволить повідомити Мирона Букоємського, Йоано-Предтеченський пер. у о Копержинського. 1—1

Редагує Комітет. З друкарні Б. Вайнбаума, черенками „Стрільця".

Ч. 81. Камінець, Понеділок, 13. жовтня 1919. Рік І.

СТРІЛЕЦЬ

Насопис для Українського Війська.

Виходить тричі в тиждень.
Ціна 6 гривень.
Редакція і Адміністрація вул. Подгірна, ч. 9, І. п.

Нехай живе Самостійна Українська Народня Республіка!

Шляхами державного злочину.

Під таким заголовком появилася в 1 ч. „Боротьби", яка називає себе органом Укр. С. Д. Галичини й Буковини, просто неймовірна стаття, звернена проти галицького уряду і галицьких діячів. Спокійно відповідаємо, що стаття безумовно неправдива і що на неї буде окрема відповідь з підписами найважнійших галицьких і буковинських діячів. Тут зазначимо для прикладу, що бесідник, якому в статті закидується, що промовляв за не допущенням членів Трудового Конгресу на Національну Раду, — промовляв якраз за допущенням і аргумент по аргументі збивав всі промови противників, а свідками того були сотки людей так членів Н. Ради, як публики на галеріях. Посвідчити це можуть і члени партії, бо таке саме становище заняв той бесідник на партійній управі. Галицькі й буковинські с. д. (яких зрештою ніякий чесний чоловік не підозріватиме, що всі вони солідаризуються зі злочинною роботою кількох людей з „Боротьби") мали на 33 укр. депутатів у Відні одного а у львівськім соймі ні одного — значить іменем українського народа в Галичині можуть в першій мірі говорити дві инші українські партії, які видадуть невдовзі відповідне вияснення цих нападів.

ТЕЛЄГРАМИ.

Щось нового буде.

УПБ. Навен, 11. X. (радіо) Падеревскі прибув до Льондону на наради з Ллойд Джорджом над питанням Східної Галичини і над виставленням армії на зимову кампанію проти більшовиків.

Звірства добровольців.

Винниця, 9. X. В бою під Монастирищем 1 жовтня Деникинці добивали всіх наших ранених на полі бою. Робили це на очах селян, котрі носили раненим пити. Всіх попавших в полон, котрі піднімали руки до гори, порубали шаблями на шматки. Так порубали 15 наших козаків, котрі їзза браку патронів мусіли піддатись. Раненого старшину Гульченка роздягли до гола, били прикладами, ногами і хотіли розстріляти і тільки заступництво місцевого священника і лікаря спасло його від смерти. Роблячи ці звірства, Денікінці кричали: „ми їм покажем, как воєвать". („Укр.")

Рух на Польськім Шлезку.

УПБ. 10 X. (радіо) В Тешині відбувся всепольський конгрес гірничих робітників, на якім порішено домагатися соціялізації копалень і введення робітничих рад гірників.

Коаліційне правительство в Сербії.

УПБ. Ліон, 8. X. (радіо) Ледви прийшла з Сербії відомість про утворення нового правительства під проводом Тріковича, як знова друга телеграма з Білгороду доносить, що принц — регент поручив голові скупштини Перволичевн утворити як найскорше коаліційне міністерство.

У Франції.

УПБ. Навен, 10. X. (радіо) Комісія французького парляменту вирішила порядок виборіз проти волі Клємансa, хоч він поставив справу довіря. В французькому сенаті розпочалася нарада над ратифікацією мирового договору.

УПБ. Ліон, 9. X. (радіо) Військова команда в Саарбрюкен розліпила на мурах міста оголошення, що в цілій саарській области заводиться стан облоги їзза заворушень в Сарбрюкен. Урядовці залізниць страйкують, робітники металевих заводів прилучилися до них. Після дальших вісток має ціла сарська область приступити до страйку, як говориться в проклямації.

Домашня війна в Китаї.

УПБ, Навен, 10. X. (радіо) Між північним і південним Китаєм розпочалася наново домашня війна.

З українського жіночого руху.

Дня 30 липня 1919 засновано в Камінци заходом п. Блянки Барановеї зі Львова Тов. „Союз Українок", якого метою є організація українського жіноцтва для національно-суспільної праці. Тов. має 3 секції: культурно-просвітну, торговельно-промислову і гуманітарну, до якої належить „секція несення помочи раненим". Числить воно понад 60 членів, Галичанок і Придніпрянок. Вп. Міністер військових справ, полк. Петрів, є почетним членом Товариства. Виділ: голова п. Блянка Баранова, м. голова п. Марія Кокиш, секретарка п. А. Нападійчукова, скарбничка п. Бемко, референтка „секції несення помочи раненим" раніше п. О. Біренька а тепер п. Степанія Юринець, контрольна комісія пп.: Левицька і Касіянівна. Кромі цего війшли в Тов. побіч инших Придніпрянок п. Старицька-Черняхівська, п. Русова, п. Чуйкова, п. Чесникова і п. Вітерова. Засідання Виділу відбуваються правильно кождого тижня в середу а широкі членські сходини кожної суботи. Великою недогодою є брак сталого льокалю, де Тов. могло-би кождої хвилі полагоджувати свої справи.

В першій мірі Тов. зайнялося біженецькою харчівнею. Впроваджено дижури — по дві пані щоденно при варенню обідів і відбиранню купонів. На загальне бажання Тов. засновало „чайну для біженців і ранених козаків", для якої вистаралося с одноразову субвенцію в Міністерстві галицьких справ і о набирання деяких харчів по військових цінах. Члени „Союза Українок" займаються безкорисно управою

З перших вражінь на фронті Бригади УСС.

Перевози Бригади УСС задержалися на малій станції. Ми вийшли з ваговів розглянутися по світі і відітхнути свіжим воздухом. Станція тонула вся в густих лісах, мов немовля в повивалах. Тихо, тихесенько довкола. На небо зійшов круглолиций місяць і котився понад вершками дерев.

Все здавалося якесь казочне, якесь загадкове. Ліс зі своєю непроглядною тьмою, в якій чатувала непевність, станція зі своїм на око мирним і безжурним життям. Все те дивно настроює. Здається тобі, що тут або не знають нічого про війну, або вдають перед тобою, що не знають. І ждуть нагоди, щоб кинутися на тебе. — Переконуєшся, що ні одно ні друге.

Се тільки байдужність до всего, що вокруг діється робить життя таким, як його видиш. Здається, що й ліс збайдужнів також. Далеко десь чути глухий рев гармат, а ліс немов дінується передати його як слід і як давніще передавав — чутким відгомоном. А тепер здержує в собі гамір далекої боротьби. Збайдужнів і урядовець станції. Він навіть не цікавиться тим, хто приїхав: Большевики, Українці чи Денікінці. Робить службу нам так солідно і справно, як робив тому два дні большевикам, як може буде робити за якийсь час добровольцям. Погодився з обставинами і в той спосіб живе. Збайдужнів і той лісовий сторож, який крутиться коло нас, підслухуючи розмову, до якої і сам вмішується. З очий його читаєш, що не вірить в жадну силу. Нарікає на більшовиків, але оглядається, чи хто не підслухує. Уважаючи нас за реакціонерів, згадує добрі часи поміщицького панування. А змірковавши, що не тягнемо за поміщиками, показується горячим прихильником аграрної реформи. Я, навчений досвідом, знаю, що аж третя гадка, якої він не скаже — правдива. При своїм оповіданню не забуває шарити своїми хитрими очима довкола. Видить, як все в порядку вигружується і каже: „У вас есть дісціпліна!" Зачинає хвалити Галичан. По його думці вони запровадять порядок.

Оглядаємо станцію: Гарна як усі в бувшій Росії. Росія-країна контрастів. До азійських порядків доліпила европейську (в повнім значінню слова!) зелізнйцю.

Знаходимо на станції вільну кімнатку і там розкладаємося на ніч. Під вікнами затупотіли копита коней. Хтось підїхав.

— Більшовики! — мигає думка. Але сама себе стидається і втікає від тебе чим скорійше.

В коридорі брязкають остроги. В хату входить четар Лепкий, командант сотні кінноти УСС. Він приїхав попередним паровозом: їздив тепер на розвідку. Сам у дуже добрім настрою. Цікаво! Щось незвичайного мусіло статися, бо він з уродження пессіміст.

Розпитуємо його. Розказує нам про свою розвідку.

— Я дістав приказ поїхати зі своєю сотнею до села С . . . і відтам робити розвідки наперед, на ліво і на право. Рівночасно мав и тримати лучбу між двома нашими курінями. Сам заходило сонце, як виїхав я з отсеї станції до села С. Ми вїхали в ліс. Ідучи лісом, маєш все вражіння якоїсь невглибимої тайни, що криється за кождим пнем дерева, за кождим корчем, у кождій тіні. Ми посувалися обезпеченим маршем і так доїхали до краю ліса. Нараз той, що держав „лучбу" між передною стежею, а рештою сотні завернув і причвалав до мене: „Пане четар, доношу слухнянно, що на полі за лісом якісь люде обступили око передної стежі і здається, розоружили!"

— Трухцем! — скомандував я до сотні і ми скоро виїхали на початок ліса. Я був певний, що маю діла з большевицькими розбитками, які крутяться по сих лісах. На краю ліса побачив я таке: Около сорок людей у всіляких костюмах обступили мою передну стежу і щось балакають. Але ні сліду неприязни! Підїзджаємо до них. Показується, що це партизани Тютюнника. Ми побалакали хвилину і поїхали дальше. По дорозі щойно довідався, як відбулася перша стріча між моєю передною стежею а партізанами. Оден з моїх кавалеристів, що їхав як око, побачив за лісом стадо овець і чабана коло них спертого на палиці. Нічого не прочуваючи, підїхав до нього, спитати про дорогу. Чабан, здавалося, не звертав на нього уваги. Щойно на віддаль пятьох кроків викинув до кавалериста мниму палицю (се був кріс) і крикнув: „Руки в гору!" Не було ради. Решта стежі була богато заду. Оставало сповнити приказ підступного чабана. В тій хвили вискочило зза кіп кількадесять уоружених, які вмить розброїли козака.

— Що ти за один? — спитав їх ватажок чи командант.

— Я козак Галицької Армії! — відповів козак.

— А на се пішов у гурті оклик здивования і радости: „Аа! Таааки!". „Ми партізани, воюємо проти більшовиків!"

— На, козаче, назад зброю і їдь своєю дорогою —!" сказав їх ватажок.

Саме на те надїхала передна стежа, а за нею ціла сотня.

Львівська державна наукова бібліотека
№ П 1-920

чайні і обслугою гостей так, що платний персонал зредукований до мінімум. Внаслідок цего чайня є в змозі подавати домашні харчі по зниженим цінам а часто подаються біднійшим козакам безплатно. Секція несення помочи раненим розвиває живу діяльність по шпиталях. Вона ввійшла в контакт з „Благодійним відділом Подільського Червоного Хреста“ для спільної праці. Члени цеї Секції відвідують місцеві шпиталі, приносять козакам ґазети і літературу, полагоджують їх кореспонденції, випчачують стрільцям льоп (?) та подають їм всілякі поради. Заходом Виділу Тов. призначила Нач. Команда Галицьких Військ ще одного полевого священника для духовної епіки над козаками по шпиталях. Тов. взяло участь в концерті, улаштованім Червоним Хрестом, в точках концертових і в уладженню буфету. Голова Т-ва п. Баранова подала проєкт вислати місію Червоного Хреста до Польщі, а передовсім до Галичини, в ціли полекші тяжкої долі інтернованих і арештованих Українців. В тій ціли пертрактував Виділ Т-ва з Міністрами і Директорією, яка незвичайно прихильно віднеслася до цеї справи, і вже в найблизших днях має місія Червоного Хреста виїхати др Галичини. Т-во „Союз Українок“ яко перша українська жіноча організація зложила привіт Головному Отаманови Пану Петлюрі через п. Блянку Баранову і п. Марію Кекиш. Головний Отаман привітав депутацію дуже вічливо, заінтересувався програмою праці Т-ва і надав деякі дуже цінні вказівки. В останніх днях п дняв Виділ думку видавати журнал, присвячений жіночим справам і питанням. Вибрано комісію редакційну, яка має цю справу перевести. Виділ Тов. „Союз Українок“. (Яка адреса? — Ред.).

ПОКЛИК. Закладайте скрізь читальні „СІЧІ“! Вчіть муштри українську молодь! Освідомляйте всіх про кривду заподіяну нам в Галичині!

ЕСПЕРАНТСЬКІ книжки і русько- (або польсько-) есперантський слівник куплю. В. Бобинський. Ред. „Стрільця“.

Оперативний звіт

Штабу Головного Отамана

з дня 11. жовтня 1919.

На добровольчім фронті ведуться дальші бої. Коло Монастирища змусив наш панцирний потяг двома прямими стрілами ворожий бронетяг до відвороту. На північ від Монастирища напав наш кінний відділ на місточко Цибулів розігнав залогу — 150 піхотинці і 30 кінних — полонив одного штабс-капітан та здобув навантажений обоз.

На більш. фронті, нічого нового.

з дня 12. жовтня 1919.

Добровольчий фронт:

Сильні ворожі наступи всюда відбито. Успішними протинаступами забрано ворогови деякі місцевости.

Більшовицький фронт без змін.

Отаман Кватирмайстер
КУРМАНОВИЧ, ген. чет. в. р.

ХРОНІКА.

Перемиря з Польщею продовжено на десять днів, т. є. до 21. сего місяця.

Повстання проти Денікіна, як доносять в усіх боків, вже почалися й ширяться як пожежа. Повстанці заняли вже Єлисавет, Пятихатку і Новомосковськ. На днях впадуть у їх руки також инші міста.

»Боротьба« вже в 1 ч. зарекомандувала себе як орган ринштоковий. В нахабний спосіб розсіває неправдиву вість про одного з наших співробітників, що він утік з Камінця. Можемо впевнити, що шпіони, які донесли демагогови з „Боротьби“, що той наш співробітник від тижня спакований, зле шпіонували. Він не має що пакувати і може виїхати так, як стоїть. Виїзд свій оповістить отверто, коли вже довше не зможе віддихати в атмосфері демагогів. Про те, чия слава яка, говориться аж по смерти, пане демагог, коли можна підрахувати вислід праці людини.

Дурнота це хвороба страшна й невилічима. „Схаменіться недолюдки“—під таким заголовком принесла „Роб. Газ.“ з 11. с. м. крайно лайливу погромну статтю як відповідь на одну тільки думку про доповнення кабінету. Пише про небезпеку „шкури“ тих, що думають інакше, як п. Лівобережний і т. п. Все те ізза підозрівання, що хтось другий хоче влади. Непоінформованість тих людців переходить поняття в усім! Що до влади, то нпр. укр. радікальна партія постановила вже давно не пхатися до Уряду, а занятися виключно меншою державною працею. Та сама думка панує й у нац. демократів. Коаліційний кабінет може зложитися тільки з тутешніх партій, розуміється, за волею лівих, що в статті виразно зазначено. Що до погроз, то виконання їх тільки в руках тих, котрим грозите. Але вони не були і не є погромщиками. „Роб. Газеті“ не стало вже аргументів, отже грозить. На лайки й закиди, що нам залежить на ласці у кого небудь — не відповідаємо, бо кождому відомо, що наш орган це орган свобідної думки.

Вісти ізза Збруча. Поляки дуже сильно обезпечують тепер лінію Збруча дротяними перегородами так кріпко, що за царату цего не було В полосі неутральній обрабували всі села по східнім боці Збруча і пішли за Збруч. Тепер нагромадили в повітах над Збручем чотири дивізії війська.

Нові книжки.

Бібліотечка »Стрільця« ч. 9.

Д-р Л. Мишуга. ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ на УКРАЇНІ. Камінець, 1919. Ст. 48, 16°. Ц. 20 гр.

Це одинока в українській мові книжочка про теперішну адміністрацію на Україні. Автор вложив у неї багато труду. В ціли написання її не тільки перейшов усі дотичні закони, на які покликується в книжочці, але відбув ряд конференцій з практичними адміністраторами. Автор сам брав довший час участь в практичній адміністраційній праці на Волині і тому також з власної практики знав що найпотрібнійше вложити в цю книжочку про адміністрацію. З тих всіх причин книжочка може придатися кождому адміністраторови.

Бібліотечка »Стрільця« ч. 10.

Про українські повстання. СОКОЛОВСЬКИЙ і СУСІДНІ ГРУПИ. Камінець, 1919. Ст. 16, 16°. Ц. 5 гр.

Це вже друга книжочка „Стрільця“ про українські повстання, списана з оповідань наочного свідка. При книжочці подано дещо зі статистики України.

ОПОВІСТКИ.
Оповістки по 10 гривень стрічка.
Платити з гори.

ЛИСТИ можуть відібрати в Адміністрації „Стрільця“: Богдан або Остап Яхно, о. Василь Пелех, чет. Мих. Богунович, хор. Іван Юрійчук, Груць Лучаківський, Лещинський, Байлів, Лев Стефанович (2), Филип Краєвський, К. Мігуца, Стефан Дах, Дмитро Доротяк, пор. Яків Циганюк, Іван Білобрам, Іван Панкевич, хор. Филип Басса, пор. Турко, д-р Константин Танячкевич, Яків і Зеновій Щитинські, агроном, Иосиф Курдидик, хор. Роман Рондяк, чет. Іван Пазіян, Андрій Паранска, Иосиф Яворський, Емануїл і Александер Лучанські, чет. Антін Бобика, Кароль Білинський, хор. Бронислав Гофбавер, отаман Карло Гофман, Володимир Котецький, Евген Брилинський, Теофіль Томуруг, хор. Ендриків, Микола Корніліїв, Е. П. Дзюба (б. пор. австр. 80 пп.), Теодор Синиця, Варка Кундівна (3).

П. СИМЕОНА СМЕТАНЮКА з Печеніжина просять негайно зайти до редакції „Стрільця“.

ХТО знає, де находиться хор. СС. Левко Павло, зволить ласкаво повідо- його брата Петра через ред. „Стр“. 1-1

ВП. Д-р Гриць Ганкевич, хор. при опер. касі II. г. корп. зволить ласкаво віддати передані йому річи братом П влом з Вашківців на Буковині — у Івана Волошина, Камінець—Підзамче (дім Джебожевського). 1—1

ХТОБИ знав, де перебуває Василь Кондрат, який в 1919 р. як вістун 58 п. п. попав у рос. полон, перебував якийсь час в Кургані і Полтаві — зволить ласкаво повідомити його брата Івана Волошина при Інструкційній Кадрі Наддніпрянської Народ. Стор. в Камінці. 1—1

ХТОБИ знав, де находиться Олекса Холод, (посл. його адреса: Гал. Армія група Схід III. курінь сотня Чулгема) зволить повідомити його брата Ілька, через ред. „Стр.“. 1—1

ХТО знавби, де знаходиться Іван Боднар з Бурштина, зволить повідомити чет. Теофіля Скаскова III. Бр. II/5 кур. сот. скор. п. н. ч. 55. 1—4

МИХАЙЛЕ Бобанич! Подай вістку о собі нам і родичам. Ми всі здорові. Антін. 1—1

ПЕТРО Петріна! Подай про себе вістку! Вся родина здорова. Антін. 1-1

ОМЕЛЬКУ, Ромку і Володку Петріни! Ми всі здорові очікуємо від Вас вістки. Лист через Місію. Родичі. 1—1

ПЕТРО і Гриць Бабій, приїзджайте! Хор. Бабій, ред. „Стрілецька Думка“, Староконстантинів. 1—1

ПОШУКУЮ Александра Банасюка і Теоділя Галицького: хто знавби, повідомить Ю. Комарівську вул. Подільська ч. 6. 1—1

Хто знавби де находится тепер МИКОЛА СЛУЖИНСЬКИЙ одн. вістун, його послідна адреса: II. корпус 4 бригад 7 полк 3 сот., зволить повідомити М. Служинську, канц. силу в Бул. відділі К. Е. Г. А. в постою. 1—1

Хто знає, де находиться ПЕТРО і СЕВЕРИН БАРЧИНСЬКИЙ, зволить ласкаво донести чет. Дн. Слободі — в Команду 14-тої Бригади. Пол. почт. ч. 3. 1—1

ХТО знає місце побуту стр. Олекси Турянського — який служив при II-ій Коломийській бригаді (Бул. сот.), проситься повідомити брата Миколу К.Е. Г.А. Відділ для Освіти. п. ц. ч. 13. 1—3

ЩИРИЙ привіт знакомим з Камінки Стр. Я живу і є в тій самій частині що був. Семен Лісовець. „Нову Раду“ прошу о передрук. 1—1

РОДИЧАМ та перемиським знакомим. Живу здоров та щиро усіх здоровлю. Левко К... „Український Голос“ в Перемишлі прошу о передрук. 1—1

ЧЕТАР Михайло Кисілевський! Подай сейчас свою адресу. Був лист зі Станиславова. Всі здорові. М. Соневицький. Камінець, Укр. Прес. Бюро при Диктатурі ЗОУНР.

Іван МАКУХ пошукує сина Володимира і Евгена Макухів. Хтоби знав дещо про них, зволить ласкаво подати вістку до Ред. часопису „Стрілець“ 1—2

ХТО знає, де перебуває однор. стр. Маріян Родакевич зі Станиславова. зволить подати адресу до команди 14. бригади (пор. Родакевичеви). 1—2

РОМКО, пиши: Свищук художеник в Міністерстві Освіти. 1—1

СТРОНСЬКИЙ Мариян, відозвись Яців Степан, пор. К-да Етапу III. Гал. Корп. Пол. почта ч. 121. 1—2

НАГІРНИЙ Михайло. Де Ти? Дай о собі вістку і адрес в „Стрільци“, брат Стефан. 1—2

ДАНКУ, СЛАВКУ, ЗЕНЮ, МИРОНКУ дайте вістку про себе татови до Камінця вул. Петроградська 40. дім Курини. 1—1

Так я стрінувся з нерегулярними військами України. Хто бачив їх, то мусить шанувати тих людей. Се справдешні герої. Без убрання без обуви, без грошей, голодні ідуть крутими дорогами слідом за більшовиками і нищать їх немилосерно.

Минувши групу партізанів, поїхали ми доріжиною попід ліс. Сонце спустилося над ліс і ми спішилися, щоб ще перед нічю стати.

Віздимо в якесь сельце. Люди здалека побачивши нас, тікають і ховаються по хатах. Видно, такий тут звичай. Пристаємо на хвилю спочити.

Мало — помалу починають цікавійші підходити до нас.

— Галичане! — Те слово стягає до нас в одну мить ціле село. Розпитують, оглядають: хвалять. На борзі розказуємо їм про всячину. Потім на коні і в дорогу.

Ще сім верств до С. Ідемо трухцем. Село велике і гарне. Мріє в останніх лучах сонця. Підїздимо до нього. Люде на вулицях крутяться і не ховаються по хатах. Видно, вже знають Галичан.

Віздимо в село. Гарна церква, коло неї біла хатка з написею „Просвіта“, Здається тобі, що ти в Галичині. Якось так любо робиться на душі. На майдані „Волосна Управа“ — теж по українськи. Злізаємо з коней. Довкола нас збірається гурма селян. Всі якісь такі привітні, усміхнені. Починаються балачки. Мої хлопці зараз поміж людей сюди тути. Той несе вже конови оброку, той несе сіно. До мене підходять батюшка й учитель. Просять до волосної Управи. Там починаємо балакати. Я кажу: перепрошаю на хвильку, але маю виставити ще застави на краях села. А вони кажуть: „Нащо трудити ваших козаків?, Вони помучені. От наші хлопці виставлять!“

Учитель вийшов і за 10 мінут перед волосну управу зійшлося зо двісті хлопців з крісами, вилами, ціпами і мотиками. Вистроїлися в ряд а учитель доніс мені, що відділ жде на прикази. Я здурнів! Чогось подібного бувби ніколи не сподівався. Розділив селян на три части і дав їм на командантів моїх підстаршин.

Галицька сотня могла спокійно спати! Її виручили такіж вірні сини України.

Як нас там приймали, як доглядали коней, не потребую розказувати. Як так далі піде, то мої коні будуть як грім здорові, а козаки ще поженяться в С. і там подібних.

Четар Лепкий скінчив оповідання, потім доказав мені, що я за широко постелив собі і тому зайняв половину місця для себе.

Всі ми, помучені дорогою, віддалися одинокій дешевій тепер (хоч мимо сього тяжко її дістати) розривці — снови.

Роман Купчинський.

Редагує Комітет.

З друкарні Б. Вайнбавма, черенками „Стрільця“.

Ч. 82. Камінець, Четвер, 16. жовтня 1919. Рік І.

СТРІЛЕЦЬ

Часопис для Українського Війська.

Виходить тричі в тиждень.
Ціна 6 гривень.
Редакція і Адміністрація вул. Поштова, ч. 9. І. п.

Нехай живе Самостійна Українська Народня Республіка!

Як виховувати народ?

Щоб забезпечити й закріпити свою самостійну державу, найбільше добро кождого народа, — на це треба відповідно виховати нарід і його найважнішу частину — військо. Як це робити? Є два шляхи цієї праці; можна виховувати народні маси переважно в дусі національнім або переважно в дусі клясовім. Клясово виховують народні маси тих народів, які вже мають власну державу й високо розвинено національну свідомість. Для всіх инших народів потрібне передовсім виховання національне.

Чому?

Бо виключно клясове виховування мас з природи річи мусить розбивати нарід. Кождий клас (селянство, робітництво і т. д.) має свої окремі інтереси економічні, жолудкові, які противляться інтересам инших кляс того самого народу. Коли виховаємо народні маси тільки так, щоб вони привязували вагу лише до своїх клясових, економічних інтересів, — тоді не дивуймося, коли війська набирані з тих мас переходять на бік чужої влади, яка прирече їм ще більші жолудкові вигоди, чим своя влада може це зробити. Це напевно мусить діятися, бо кождий влади має агітаційний апарат лучше з'організований, чим наша. Агітаціяж — це така міцна зброя, що заставляє масу боротись навіть проти її власного інтересу, що ми неразмали нагоду бачити в часі війни України з рос. більшовиками.

Це не значить іще, щоб не освідомлятй народ клясово й не говорити йому про його клясові, економічні інтереси. Діло в тім, щоб інтереси національно-державні ставити все і безумовно вище, чим клясово-партійні. Тільки тоді побудуємо свою державу і тільки тоді забезпечимо навіть клясові інтереси поодиноких широких мас українського народа. Це останнє виглядає на перший погляд неправильною думкою. Але тільки на перший погляд. Бо широкі маси нашого народа можуть забезпечити свої клясові інтереси тільки в своїй державі, де їм лекше буде виборотй собі все, чого їм треба, чим у чужій державі, де крім гнету клясового є ще й національний. Це одна з загально принятих неправд, немовби білоручкам більше було треба національної держави, чим чорноробочим. Є якраз наоборот. Бо інтелігенція й буржуазія дякуючи своїй освіті й капіталови в кождій чужій державі знаходить все можність краще пристосуватися до обставин, чим простий, неосвічений або мало освічений чоловік. На випадок захоплення влади над Україною чужинцями, — з усіх усюдів хлинуть сюди чужі робітники, чужі селяне-кольонізатори, які заберуть нашим найкращі заробітки і найкращі землі. Якраз робітництво й селянство не може дозволити собі на такий люксус, щоб дітей учити чужих мов і пристосовувати до чужої культури. Це можуть робити тільки висші слої і вони це робили й роблять скрізь.

Колиб всі наші партії розвинули передовсім освідомлення народа в національнім дусі, тоді ніяка чужа влада не мала б що робити на Україні.

Україна й Америка.

Зовнішня позичка України.

Від Української Місії в Парижу одержано офіційне повідомлення, що Урядом Північно-Американських Сполучених Штатів дозволений займ Українській Народній Республіці в сумі 13 мільонів долярів в американській валюті. Українська Місія підписала вже і передала представникам Американського Уряду відповідні зобовязання від імени Української Республіки. Позичка видається з 5%, з річним 5 мільонів долярів на три роки, 5 міл. долар. на чотири роки та 3 міл. дол. на пять літ.— За одержані суми по цій позичці, Уряд Української Народньої Республіки набуває в Америці ріжний крам для задоволення потреб населення України.

Також закінчуються переговори про одержання від Американського Уряду нової позички для тоїж мети закупки потрібного Україні краму. („Укр.“),

(Ред. „Стрільця“: Є це дійсно відрадна вістка про налагоджування наших міжнародних взаємин).

Справа Сх. Галичини.

Прага, 14. X. (вл. тел.) Чеська преса містить таку політичну розмову укр. посла в Празі Славинського з одним чеським журналістом: Найбільшим прихильности відчувають Українці зпоміж всіх славянських народів для чеського народа. Тому хоче Україна межувати з Чехією. Невдовзі порішиться справа Східної Галичини плебісцитом, який відбудеться найдальше до року під нагляд антантського уряду. Також і Холмщина припаде Україні.

УПБ. Навен, 12. X. (радіо) Після польських донесень з Варшави Падеревський в своїх переговорах в Льондоні що до інкорпорації Сх. Галичини вказує головно на те, що всі держави антанти, з виїмком Англії є за інкорпорацією Сх. Галичини. Падеревський намагається намовити також Льойд Джорджа навязати ліпші взаємини між Польщею та Англією.

Поворот укр. куріня з рум. полону.

Могилів Под., 14. X. (вл. тел.) Дня 14 жовтня 1919 о год. 10 рано переправилося човнами через Дністер до Могилева 320 стрільців та 19 старшин, яких випустили Румуни по 9 місячній неволі. Зі старшин вернули сотник Битюків, духовник отець Глібовицький з Жабя, куріний командант поручник Саєвич Микола, поручник Воробець, четарі; Глушко, Циганюк, Лапчивський, Никорович, Білецький, Клочурак; хорунжі: Чеховський, Ступарик, Михайлюк, Волянський, Вербяний. Курінь узброєний і одітий. Румунські власти обходилися за час транспорту дуже прихильно.

УКРАЇНСЬКА ОФЕНЗИВА.

Оперативний звіт

ШТАБУ ГОЛОВНОГО ОТАМАНА

з дня 13. жовтня 1919.

На добровольчім фронті розпочато з нашої сторони наступ. Вже на самім початку відкинули ми ворога вздовж цілої лінії, на якій ведеться наступ. Наша передня лінія переходила вчера в вечер через Жабокричку за Валонівку, що 8 верст на північний захід від Бершади. Завідівку, ряд місцевостей на схід від Кибличи, Зал. ст. Манастирище, Цибулів, Жуляки. Наступ продовжується. — Більшовицький фронт: Без змін.

з дня 14. жовтня 1919.

На добровольчім фронті продовжується наш наступ успішно дальше. На південнім крилі наступаючої групи здобуте по завзятій боротьбі міста Ольгопіль і Бершад. В тім послідним взято кілька сот полонених та здобуто 5 машинових крісів. Рівнож і на північ від Бершада посунувся наш фронт значно вперед. В районі на північний захід від Христинівки ведуться дуже завзяті бої, які мають льокальний характер.

На більшовицькім фронті панує повний спокій.

з дня 15. жовтня 1919,

Наша офензива против добровольців поступає успішно дальше. Вчера зломано завзятий опір ворожої групи, що вела боротьбу вздовж залізниці Княжполь, Рудницю. Здобуто по важкій боротьбі місто Городище; в наших руках залишились полонені, гармати та машинові кріси. На північний схід від Бершади здобуто по дуже сильнім ворожім опорі залізничний вузол Генріківку. На північнім крилі наступаючої групи ведуться дуже інтензивні бої з сильними частинами ворожої кінноти.

Більшовицький фронт: Спокій.

Отаман Квартирмайстер КУРМАНОВИЧ, ген. чет. в. р.

НА ФРОНТАХ.

На більшовицько-польськім фронті йдуть незначні бої на південь від Бобруйська. На київськім напрямку заняли більшовики ряд сіл біля Хвастова і 120 верств на захід Київа. Захопили гармати й иншу добичу. Більшовицька фльотиля підіхала до устя р. Десни і острілювала київську станцію і пристань. На чернигівськім напрямку залишили більшовицькі війська Чернигів. В орлівським напр. заняли денікінці Орел.

Львівська державна наукова бібліотека 1.920

Вісти з Одеси.

В Одесі закрили російські добровольці всі українські школи і інституції, крім української державної театральної студії, за котру заступились професори консерваторій, оцінюючи вартість хору. Севастопільська газета „Юг Россіи", з початку серпня напечатала таку телеграму: Константинопіль, в місті ликують з приводу признання України, як самостійної Держави. Про це була повідомлена українська делегація в Парижі. Предсідатель російськ. делегації в Парижі Драгомірров вніс з причини цього протест на мирній конференції. В Константинополі платять за 2. укр. гривни 10. карб. керенск. До Одеси привезено американську нафту, котру продають по карткам 1. ф. — 22. карб. За нафту жадають Американці тільки українських грошей. Ціни продуктів: 1 ф. чорного хліба 10 карб., 1 ф. білого 14 к., 1 ф. масла 120—140 к., 1 ф. мяса 60—70 к., 1 дес. яєць 45 карб., 1 бут. молока 15 карб., 1 ф. соли 60 коп.—2 карб. і 1 ф цукру 60 карб. Мануфактура дуже дорога. Продукти подешевіли тому, що кольоністи Німці, врадувані освобожденням від більшовиків, возуть до міста все. Одначе панує погляд, що коли вони попробують денікінської влади, тоді продуктів знов не стане.

ХРОНІКА.

Позавчора відбулася в Камінці з великим торжеством присята Директорії, Уряду і наддніпрянського війська на вірність УНР. (Галицькі війська складали відповідну присягу вже давно передтим).

Відділ Українського Червоного Хреста на З. О. УНР. В суботу, дня 11. жовтня 1919 р. о год. 3 по пол. відбулися перші Установчі Збори Галичан і Буковинців в цілі заснування Відділу Українського Червоного Хреста на Західну Область УНР. Зборами проводив Старший Юрісконзульт Міністр. Юстиції Герасимович Іван, секретарював хор. Кулицький Зенон. Вибрано провізоричний виділ, вібрано членських вкладок 6.130 гр. і ухвалено провізоричний статут Товариства. Слідуючі Збори відбудуться в неділю, дня 19. жовтня 1919. о год. 3 по пол. в Харчівни Віженців при вул. Ремісничій ч. 6. Всіх, кому в серці тліє хоч крихітка любови до наших нещасних Галицько-Буковинських ранених стрільців, проситься о як найчисленнійшу участь і вступлення в члени Товариства.

Нові арешти. Польська команда в Галичині арештує й інтернує всіх виселенців, які вертають домів. В останнім часі арештовано: дир. „Нар. Торг." Дуткевича з Рогатина, Бохонка і ще двох з Чорнокінець, Полотнянку, Керницького, Лещинського і одного хлопця з Коцюбинчик пов. Гусятин, як рівнож Пігута, Бойцуна і Мариновича.

Торговля між Україною і Румунією. „Черн. Аллг. Цайтунг" з 2. жовтня пише: Укр. правительство вислало до Букарешту надзвичайну торговельну місію, яка навязала торговельні зносини з Румунією. Рум. уряд згодився на направу залізничих мостів в Устю і в Могилеві. Пороблено вже закупи і ведуться переговори з великими банками і з представниками торговельних і промислових кругів та приготовляється укр. - румунський конгрес, який урегулює справу транспорту і товарообміну. В Букарешті утворено торговельну контору для посередництва між обома державами.

Почта до Галичини. Щоби дати можність членам Галицької Армії і евакуованому цивільному населенню, які перебувають тепер на Наддніпрянщині, переписуватися з родинами (знакомими) в Галичині, утворилася при Диктаторі ЗОУНР. курієрська почта між постоєм Диктатора ЗОУНР. а Львовом. Почта ця буде тричі в місяць відходити до Галичини і приходити з Галичини.

На разі допустимі до пересилки лиш приписані картки. Оплата за картки виносить 1 гривня 50 шагів. Картки можна надавати в кождім Головнім Полев. Почтовім Уряді в раз з приписаною квотою. Картки мають бути читко і коротко писані. Не сміється писати про військові справи, лиш про чисто родинні. Всі картки підлягають строгій цензурі. Надавці карток мають повідомити свої родини (знакомих), щоби вони також оплачували всі письма після норм обовязуючих в Галичині. Привезену почту з Галичини розішлеться адресатам або Пол. Почт. Уряном або звичайною почтою.

Адресувати до Галичини належить в цей спосіб: Н. Н. село.... повіт... Галичина.

Колиби хтось хотів пересилати гроші для родини в Галичині, належить ні гроші пересилати (передати) до Головного Пол. Почт. Уряду н. 11. До нього належить звертати ся з всякими справами почтовими до Галичини і назад.

Справедливий голос. Французький адмірал Дегонь помістив в газеті „Голюа" ряд статей про самостійність України. Він пише, що мрія Колчака й Денікіна, відбудувати давну Росію се утопія. Народи давної Росії не піддадуться Росії і тільки в найгіршім разі згодяться на федерацію, коли Росія матиме силу. Що до Українців, то вони дуже добре памятають часи польського панування над частиною їх земель і як Галичане так Наддніпрянці не хотять бути слугами Кракова й Варшави. Наші польські приятелі переконаються може, що треба обмежитися на землі польського народа. Я глибоко переконаний, що українська справа справедлива і що забезпечення французьких інтересів вимагає в Европі такого блоку держав: Польщі, України, Чехії й Румунії проти Німеччини й Угорщини („Шлях").

Також місія до Польщі. Перед кількома днями о 8 год. рано шофер Голови Ради Нар. Міністрів виїхав йогож автом з Камінця і без перешкоди перебрався через Збруч до Польщі. Як переведені розвіди виявили, не виїхав він в місії до Польщі, а прямо як злодій. Цей шофер то Поляк з Лодзі, Левіньскі і від давна журився, якби хитромудро пробратися домів. Ось і примінився цей ляцький заволока до тутешної моди, прикинувся соціялістом і на підставі цеї кваліфікації дістав місце шофера у премієра міністрів. Тепер використав „соціялістичне" довіря й краденим автом перед виїздом великої місії до Польщі повернув домів. Цікаво, яким способом переїхав ляцький злодій нейтральну полосу: чи нема там кому провіряти пропусків? Чи може мав який спеціяльний залізний лист?

Погроми денікінських військ. Віденські газети містять донесення з Одесси, що армія Денікіна вимордувала около 26 тисяч Жидів на Україні.

Поворот з італійського полону. Дорогою через Відень прибуло тут 4 старшин з італ. полону. Вони заповіли приїзд дальших старшинських і стрілецьких транспортів. В найблизших днях приїздить в Камінець б. міністер Темницький, секр. Бурачинський та полк. Ціріц зі штабом фахових старшин для організації Укр. Армії.

Рос. більшовики виняли з під закона на своїй території всіх чужинців з виїмком Ірляндців, Китайців і Египтян.

Нам пишуть: Шкода кождого шматка паперу на відповідь газеті „Кльоака", яка галицький уряд прозиває ханським а тих, що йому остають вірні, капралями і т. д. Ті „капрали" вратували для України ту територію, на якій ще можемо сяктак жити. Напади „Кльоаки" надаються тільки перед суд. Але злочинці від початку укриваються під псевдонімами або нападають анонімно. Досі не виступив ще ні один зі своїм підписом, що публика належно оцінює. Зрештою вона знаменито знає, хто укривається під псевдонімами „Несмачний", „Учитель", „Кастор" і т. д. і — знає причини, та мотиви й мету нападаючих. „Стрілець" зробив своє: звернув увагу на ненормальні відносини в Армії, чиновництві і Уряді і дальше не повинен вдаватися в полеміку, бо це до нічого не доведе. — Від Ред. Признаючи слушність цим увагам, заявляємо, що тільки в конечних випадках і по можности коротко порушуємо вонючі відносини.

Тов. Студентська Громада скликає в неділю, 29 с. м. о 11 год. рано в університеті Загальні Збори.

Дрібні вісти. Мобілізацією в Польщі обняті річники 1895—1899 — Мировим трактатом зведено територію Угорщини до 140 тис. кв. км., а число населення до 10 мілионів. — Польські газети віщують голодову катастрофу в Польщі. Одиноку надію має Польща на підмогу з України і Румунії. Американське збіже прийшло - би до Польщі аж з кінцем зими.

ТЕЛЄГРАМИ.

Славно!

УПБ. Москва, 13. X. (радіо) Після донесення „Гельзінген саномат" кубанська рада порішила відкликати з денікінської армії всіх кубанських добровольців. Кубанська область стала в рішучій опозиції проти Денікіна і добровольчої армії.

Воздушна комунікація в Европі. **УПБ. Камінець, 14. X.** „Нае Фрае Пресе" з 7. X. доносить з Праги, Невдовзі налагодиться воздушна комунікація в цілій Европі. Відень має бути перехресним узлом двох головних ліній Гамбург — Берлін — Липськ — Мюнхен — Відень і лінії Варшава — Прага — Відень — Будапешт з роздвоєнням на Білгород — Медіолян.

Російський хаос.

УПБ. Навен, 12. X. (радіо) Офіціяльний звіт західно — російської армії з 10. X. доносить про побіду над Естонцями і Лотишами коло Риги. Рівночасно домагається з ньому командант зах.-рос. армії полк. Авалов — Бермонд від побіджених, щоби вони дали йому в кінці вільний перехід до більшовицького фронту і взиває їх до спільної боротьби з більшовизмом.

Німецько — Польский конфлікт.

УПБ. Москва, 13. X. (радіо) Газ. „Ехо де Парі" вказує на небезпеку, що грозить Польщі від Гольца і Лівена. Їхні відділи загрожують Вильну. Німці можуть захопити польську армію ззаду. Конфлікт між Німеччиною і Польщею постійно загострюється. Армія Гольца творить тепер головну небезпеку як для балтіських держав, так для Польщі.

Шовінізм польських робітників. **УПБ. Навен, 13. X.** (радіо) Польські робітничі товариства пильно працюють, щоби усунути з фабрик всіх робітників протестантської віри. Протестантські школи і церкви замкнено. Рух звернений проти всіх протестантів в Польщі, яких число доходить до 600 тисяч. Їм осталася лише надія на англійське та американське правительство, від яких сподіються охорони проти релігійних переслідувань, що пригадують темні часи середновіча.

Нові книжки.

Бібліотечка »Стрільця« ч. 11.

Українські мемуари. 1. Др Лука Мишуга: НА ВОЛИНІ. Перші хвилі української державности. Камінець, 1919. Ст. 52, 16⁰, — Ціна 20 гривень.

Під таким титулом почала редакція „Стрільця" видавати вразки нової української мемуаристики, розуміється в фрагментарних формах. Інтересна книжочка д-ра Л. Мишуга видана ізза недостачі паперу тільки в 1000 примірників, які в мент розійдуться, на що звертаємо увагу любителів цего рода літератури. Завтра вийде:

Бібліотечка »Стрільця« ч. 12.

Українські мемуари II. Степан Жибачинський: МАРМАРОШ-СИГІТСЬКА КАМПАНІЯ. Як Галичане займали Угорську Україну. Камінець, 1919. Ст. 16, 16⁰. — Ціна 5 гривень. (Невдовзі подамо читачам бібліотечки „Стрільця" незвичайно цікаві мемуари галицького селянина Гуцула про один момент з українсько-польської війни).

ОПОВІСТКИ.

Оповістки по 10 гривень стрічка. Платити з гори.

2 ЛИСТИ! в Адміністрації „Стрільця" відбере: Ганс Вінер (3. зелізн.-будівельна сотня Г. А.).

Хто знаєби де, находиться тепер КАРАЧКО ГРИГОРІЙ, який по відступі був при пекарни 5-тої Бригади (Сокальської), зволить ласкаво повідомити його брата Лукіяна — Диктатура. 1—1

Прохаю всіх тих, що їдуть за границю до Відня або в Чехію — повідомити мою жену Лілю Дишкант в „Rajecku u Zabreha II. Sev., Matava", що ж и ю. Чеські часописи прошу о повторення цеї оповістки. Гриць Дишкант, пор., Штаб 2. Бригади — III. г. корпуса П. Н. ч. 54. 1—6

ЧЕТАР Евстахій Крикевич пошукує своїх братів Івана і Йосифа, які в червни 1919 вернули з полону з Астраханя і мають бути при УСС. Рівнож довідується про шатра хор. Флюнта. Ласкаві зголошення на руки п. Михайлевича Міністерство Гал. спр. в Камінци. 1—1

ХТО знавби де находиться учителька Зоня Лопатинська прошу повідомити брата Володимира через ред. час. „Стрілець". 1—2

УСС. Чет. Юліян Васиян подай адресу. Ткачівський ред. „Стрілець". 1—1

ХОР. Вець Василь пошукує Петра Козака в II. корпуса. Адреса: V. бригада. Пол. пост, 57. 1—1

СТЕЦЬКІВ Петро. Подай свою адресу. Кобильник. Ред. „Стрільця".

СИНИЦЯ Теодор, (з Коломиї) пошукує сина Івана Синицю, послідна його адреса СС. (Віяьного козацтва) повідомити прошу через ред. „Стр.".

ГЛІБОВИЦЬКИЙ Никола подай свою адресу, Казновський Осипій В. Поч. школа. 1—1

ХТО знає місце побуту пор. Омеляна Тарнавецького (зі Снятинщини) проситься повідомити брата Миколу. КЕА: Від. для Освіти п.п. ч.13. 1—3

Редагує Комітет. З друкарні Б. Вайнбавма, черенками „Стрільця".

Ч. 83. Камінець, Субота, 18. жовтня 1919. Рік І.

СТРІЛЕЦЬ

Насопис для Українського Війська.

Виходить тричі в тиждень.
Ціна 6 гривень.
Редакція і Адміністрація вул. Поштова, ч. 9. І. п.

Нехай живе Самостійна Українська Народня Республіка!

В перший день листопада...

(Про значіння традиції).

Як дійде до Вас, — Галичане, розкинені по Великій Україні, — отсе чисто „Стрільця", — прийде в нестримнім упливі часу великий для Вас день: прийде перша річниця 1 листопада 1918 року. Це найбільший історичний день Галицької України. Це день, в котрім Вона підняла боротьбу за свободу.

Того дня рано ранесенько в старій столиці Льва, залитій ворогами, піднялося українське військо і кинулося на город. А було того війська всего 800 (вісім сот) душ. І та невеличка горстка кинулася до бою проти чвертьмільйонового міста і застромила над ним золото-голубий прапор України. По 578 літах ляцької неволі, по півтисячелітнім гнеті не забули ми, що Львів — стара столиця князів українських, де стояли їх золоті престоли. Не забули ми, що це найдорожша земля України.

Мало їх було — тих наших борців у той великий, той найбільший день. Бо Галицькі полки стояли тоді на італійськім фронті. Але тих 800 Галичан, які підняли зброю за свободу Галицької Землі, доконали такого великого діла, що воно ніколи не зітреться на сторінках історії Галицької Землі.

Хто з них остав при життю — з Них, з тих Борців наших, що в той памятний день застромили високо над Львовом синій як небе, золотий як сонце прапор України? І вступили в бій... В бій, що тревав без уговку 21 днів і 21 ночей... Бій горстки українських Борців за свободу проти величезної навали чужих гнобителів... Бій безпощадний, який сипав огнем безнастанним з усіх улиць і всіх вікон великого міста...

Галичанки! Не сльози смутку а сльози радости належать Тим Синам Галицької Землі, що Своєю кровю полили в ті дні листопада камяний брук города Льва. І Ви, яких доля загнала далеко від святої Галицької Землі, без пристановища, без дому і може без шматочка хліба — піднесіть гордо чоло в той день, у ту найбільшу річницю Галицької Землі! І одягніть в той день діточок Ваших в останній чистий одяг. І вияснїть їм з лицем ясним і погідним, що не не є звичайний день. І скажіть їм, що ні церква наша, ні історія Галицької Землі не знає більшого свята, як те, що припадає в перший день листопада. І скажіть дітям Вашим, чому той кривавий день, що заяснів над Львовом, такий гарний і великий для нас і для всіх поколінь, що прийдуть по нас нестримними филями. Скажіть їм, що в цей Великдень Галицької Землі наші герої не дивилися на це, що їх горстка і що вони серед моря ворогів, але підняли зброю за право України. І вщіпіть в той день у душу дітей Ваших любов до України. І ненависть до гнобителів її, яка переноситься од рода в род. І тріватиме так довго, поки над Городом Льва не повіє на віки вічні синій як небо, золотий як сонце прапор України. А за це діло Ваше одержите найбільшу нагороду, яка судилася Матерям, одержите певність в душі, що в роді Вашім виростати-муть не нікчемні зрадники і торговці совістю, але чисті серцем Борці за правду і за свій народ, що терпінням і кровю послужать йому. Таку найвищу муку-надгороду мала й Та, до Якої Ви молитеся в тяжкі години смутку — а якої Син умів вступити на Голгофту...

Галичане! Деб Ви не були в той памятний для нас день, чи в наступі, чи в відвороті, чи в щастю, чи в горю — нехай очі Ваші сіяють втіхою, нехай ряди Ваші виказують як найбільший лад і порядок, нехай серця Ваші бються радісно в ту річницю! Бо в перший день листопида Ваші Товариші, — Ті, що лягли головами на камянім бруку города Льва, зложили незбитий доказ вартости Галичан. В той великий день Галицької Землі написала Вам історія найкраще свідоцтво, яке можна написати народови. Вона написала, що Ви походите — з доброї раси....

Святкуйте цей Великий День 1 Листопада — поважно і скромно, як святкують свої свята всі ізгої. А як не забудете того дня, то доля не забуде Вас. І поверне Вам Святу Галицьку Землю, Землю Батьків і Прадідів Ваших...

Бо велика і незглибима сила традиції. Її не зломить ніяка міць, ніякий цар, ніяке насильство....

Вісти з Галичини.

В польській неволі.

Нужда, недуги і смерть серед полонених і інтернованих.

Під повищим наголовком подають перемиські „Новіни Понеділкове" отцю грозою потрясуючу нотатку:

„В Пикуличах (кілька кільометрів від Перемишля) в чотирох бараках лежать хорі полонені та інтерновані Українці на самих лише брудних підлогах, без стебла соломи або чогонебудь під головою, без найменшого лікарського та санітарного догляду, без світла в ночи, в подертім й брудним білю або зовсім без біля.

Часом вмирає по 50 людий денно, а буває, що трупи два дні лежать в бараках не усунені.

Подібні відносини панують і в бараках на Засані та в бараках бувшого 10 полку в Перемишлі".

До цеї нвтатки, додаємо нотатку „Газети Вечорної", яка звучить:

„В українських сферах кружить поголоска, а як ми стверднли, не є безосновна,—що в таборі полонених та інтернованих Українців в Перемишлі і Пикуличах, епідемічно вибухнув тиф. Щодня вмирає по кілька осіб, а в військовім шпиталі є 1500 хорих осіб, зараженїх цею страшною недугою".

Транспорт інтернованих Українців з табору в Берестю литовськім до табору в Домбю.

З початком міс. серпня привезено до табору в Домбю около вісімсот інтернованих. Везли цих людей з Берестя до Домбя чотири дні в замкнених (запльомбованих) вагонах, призначених до транспорту худоби та не дали їм протягом цего часу нічого їсти. Вислід був такий, що коли по пріїзді на Домбе розпечатано вагони, знайдено в них два трупи і около пятьдесять тяжко хорих. Решта була так знесилена наслідком голоду, що ледви могла держатися на ногах.

В Домбю.

В Домбю панує пятнистий тиф, на який умирає багато людей. З транспорту, який приїхав в серпні з Берестя, померло до дня 6 вересня 63. В попередних місяцях померло: в падолисті 1918. осіб 16, в грудні 14, в січні і в лютім 24, в марті 23, в квітні 21, в маю 12, в червні 7, в липні 9, в серпні 42.

Арештування.

Дня 1 вересня Поляки арештували і вивезли о. Плятона Карпінського, пароха з Острівця, д-ра Льва Цегельського, богослова Лопатинського, учительку Обуховську —всіх зі Струсова; дня 6 вересня: о. Мохнацького, пароха Теребовлі, дн. 10 вересня: о. С. Дурбака, катех. в Теребовлі і міщан Блахитку, Каштана і Лупкова. Крім цих арештовано в Острівці о. Волянського. Всіх арештованих відвезено до Вадович, опісля до Домбя, а вкінці до Варшави.

Останніми днями вивезено з Коломиї лікаря д-ра Петрушевича. В Снятині арештовано о. Проця і професс. реал. школи Гдулю.

В полевім суді Д. О. Г. на Замарстинівській вул. у Львові сидять уже третій місяць: о. М. Баричко зі Щирця, Василь Гординський з Глубокого пов. Богородчани і о. Мосора зі Сколього. В відділі полевого суду Д. О. Г. в Бригідках у Львові сидять: о. Кучкуда з Перемишлян, о. Прийма з Дуліб, о. Олійник з Рогатина.

Др Рудольф Скибінський находиться в таборі інтернованих в Демблїні.

З Самбора доносять, що там арештовано радника суду Щербатюка, тяжко хорого, при високій горячці. В Домбю сидить 80-літний управитель школи Франц Сілецький, в Берестю проф. Тадій Залеський і проф. Мариняк.

В Віснічу сидять Рогуцький, Еремійчук, Дикий, Кісіль разом з найбільшими проступниками.

Що діється на селі?

Спеціяльний кореспондент варшавського „Роботніка" (чч. 310 і 311 з 17 та 18 вересня н. р.), наводячи цілий ряд фактів та імен з Сх. Галичини, пише дословно:

„Хтож це потрафить обняти, що діється там на селі, де військо уряджує формальні карні експедиції, де шаліє оргія доносів, де коштом людського життя полагоджуються довголітні особисті розрахунки!"

Львівська державна наукова бібліотека
№ П 1920

Оперативний звіт

ШТАБУ ГОЛОВНОГО ОТАМАНА

з дня 16. жовтня 1919.

Наша офензива проти добровольців увінчалась великим успіхом. Під напором наших частин відетупає ворог на цілім фронті Придніпряської Армії і то з одної сторони вздовж залізниці яка веде на Одесу, а з другої, в поваім неладі, через Гайворон. В важких боях забрано богато полонених, гармат, машинових крісів та навантажених обозів, Ворожу 13. дівізію майже цілком розбито, а рівнож й инші ворожі сечастини потерпіли болючі втрати. О посідання міста і залізничої станції Кодима ведеться боротьба. Наші частини, які посуваються вдовж вузкоторової залізниці Гайсин — Гайворон заняли залізничну станцію Джулинка. На північ від цеї станції, врайоні на захід від Оратова, ведрться ще тяжкі бої. Тут намагається ворог через стягнення значних скріплень обнизити значіння нашої побіди на півдні.

Більшовицький фронт: Без змін.

з дня 17. жовтня 1919.

На цілім добровольчім фронті завзяті бої. Ворог на деяких місцях підсунув до протинаступу значні сили.

На більшовицькім фронті спокій.

Отаман Кватирмайстер КУРМАНОВИЧ, ген. чет. в. р.

Втеча Денікіна з Київа.

Винниця, 15. X. Одержано такі радіодепеші: „Всім, всім, всім! Денікину і Петлюрі. Славні війська правобережної групи дн. 10 жовтня о 11 год. заняли центр України Київ. Прошу дати квитанцію!

Радіо з Київа до Миколаїва. 14. X. Прошу розпорядження, що робити? Всі старшини; всі штаби втікли з Київа. На радіостанції ніхто не остався. Підпис. Радіомеханія.

БІЛЬШОВИЦЬКИЙ ЗВІТ.

УПБ. Москва, 16/X. 1909. (радіо). Совітські війська взяли 15. жовтня Київ.

(Від Ред.: Факт утечі Денікіна з Київа може мати далеко сягаючі наслідки в міжнародній політиці. Річ ясна, що Київ, центр Східної Европи, поти переходитиме з рук до рук, поки світ не признає його столицею Самостійної Української Держави.)

Недоля українського шкільництва.

В деяких округах теперішні повітові власти (комісарі кр. шк. Ради) самовільно змінюють викладову мову в школах у чисто ухраїнських селах—на польську. Шкільні будинки зареквіровані на ріжні кватири і постої, які можнаби примістити деінде. Значну частину українського народнього учительства, що полишилося на місци свого службового осідку, власти веліли інтернувати ізза всяких політичних зглядів. Великій частині укр. народнього учительства за це, що сповнило свій національний і горожанський обовязок супроти своїх властей, унеможливлено дальше сповнення службових обовязків. Їм загрожено усуненням із заниманих посад, як не зложать приречення польським властям та не відкличуть (це власне найважніще) зложеної передше присяги на вірність своїй державі.

Жовківщина. Українське учительство інтерноване, а 15 звільнено зі служби, хоч зложили „слюбування". Кількох перенесено на захід. З жіночої виділової школи усунено українську мову. До гімназії приймають лише по 5 учеників Украінців до кождої кляси.

З львівського Університоту.

Ректорат львівського університету рішенням з дня 16 серпня 1919 р. до ч. 2221 допускає до студій в томуж заведенню лише горожан польської держави і держав заприязнених та невтральнних. З горожин польської держави допускається тільки тих, що сповнили обовязок військової служби в польській армії і абітурієнтів (тих, що зложили іспит зрілости), які ще не належать до річників, обовязаних військово служити. Цею дорогою замкнено до одинокого краєвого університету доступ мало що не всім студентам цего краю, якому львівський університет має служити, а з окрема студентам національної більшости східної Галичини — студентству української народности.

„Український університет у Львові".

Дн. 26. IX. с. р. відбулося у Львові віче Поляків в справі постанови мирової конференції що до Сх. Галичини а також в справі заснования українського університету у Львові.

Так в справі провізорії, як і університету предложено зібраним протестуючі резолюції. Резолюції в університетській справі не піддано на пропозицію посла Бриля під голосування, з огляду на це, що така ухвала моглаби пошкодити польській справі в Парижі. Офіціяльно заявив він притім, що цілий проєкт Ради міністрів що-до заснування українського університету у Львові, про що коротко згадали дневники, це сфінгована (!) річ. Падеревські, щоб мати один атут більше проти незломної постанови коаліції, приказав раді міністрів перевести таку ухвалу, як доказ, що Польща має як найбільші симпатії для українського руху. Та наколиби збори приняли протестуючу резолюцію, це моглоби ослабити польські дипльоматичні шанси.

Під ляцькою цензурою.

„Воля", тижневник, який виходив в Станиславові під редакцією д-ра Яросевича, припинив своє видавництво. Причина припинення: цензурні умовини. Цензор — молодик з воєнною матурою — черкав усе, що торкалося східної Галичини, навіть голоси польської преси. До кождого числа треба було приготовлювати значну надвишку матеріялу, щоби цензор мав по чім гуляти олівцем, Все те, чого не розумів той воєнний „матурист", улягало конфіскаті.

Теребовельщина.

Український кооператив „Господарської Ради" (на уділах) замкнено.

Чортків.

Сидить 100 Українців і 17 Жидів. Помочі не мають вони ні звідки.

З Скільщини.

(Голос розпуки.)

В невідрадних обставинах, живе Скільщина. Весною і літом багато жертв забрав пятнистий тиф. Ті, що остали при життю, примирають голодом, бо цего року великий неврожай, такого не було за цілий час війни. Збіжа дуже марні і зле видають, бараболі й капусти зовсім нема. Тепер уже не мають люде що їсти — а що буде в зимі й на весні? Уряд не дбає про населення, апровізація в цілім повіті не дописує. Розділ харчів не справедливий. Нафти й соли зовсім нема, так що люде несуть до лихварів останнє зерно за ці артикули. Вся свідоміща частина укр. населення арештована і вивезена. По селах панують новоіменовані комісарі, які даються добре в знаки населенню. Слідча шкільна комісія поусувала укр. учителів, які не мають де подітися і чим прокормити своєї рідні.

—:—

(Від Редакції: Все це факти витягнені з галицької преси, яка перейшла польську цензуру. Можна представити собі, що діється в тім польськім пеклі, а не доходить до відома загалу).

ХРОНІКА.

× Описи 21. днів, які українське військо видержало серед безнастанних боїв у Львові, повинні появитися друком як найскорше, Просимо учасників тих боїв прислати описи, які видрукуємо в окремих книжечках. Зразок описів розсилаємо всім галицьким частинам в формі книжечки д-ра. Мишуги: На Волині. Перші хвилі укр. державности.

× Спис замучених у Берестю укр. полонених появиться на днях в бібліотечці „Стрільця".

× Американські Українці уладили протягом одного місяця понад 400 маніфестаційних віч і демонстрацій в обороні прав України. Ухвалені резолюції висилають на руки української делегації в Парижі й американського уряду у Вашингтоні.

× Свята правда. 18 вересня промовляв у французькім парляменті с. д. Лонге про Польщу: Відроджена на всесвітнім згарищу ще й досі в руках огидної реакції. Ще вчора поневолений польський нарід вже на заранї свого воскресення витягає закланну руку по чуже майно та накладає кайдани на других.

× Євреї і мобілізація. Міністерство Єврейських Справ отримало відомости про те, що обявлена в місті Бердичеві мобілізація вустрінула з боку єврейського населення великий відзвук і дала гарні наслідки.

× Ширші сходини тов. „Союз Українок" відбудуться дня 18 жовтня 1919. в льокали шкільні вул. Почтова 16. Проситься о як найчисленнійшу участь. Справи дуже важні.

× „Кльоака" далі воняє. З ч. „Боротьби" знов майже ціле переповнене грязю, яка затроює воздух: здається, гниє мозок демагогів. В публіцистичнім світі уважається найбільше низьким вихоплювати непідписані нотатки й давати під ними підпис без дозволу автора. І слушно, вже тому, що через те можна дуже помилятися. Отож „Кльоака" не цофається перед нічим: нотатку про шофера Голови Міністрів приписує виразно одному з наших співробітників і лає його за це, хоч він тої нотатки на очі небачив, а організація видавання часописі така, що необовязаний бачити того відділу (зрештою нотатка зовсім невинна). Та годі дивуватися: редактор „Кльоаки" в тім самім числі складає докази, що він і моралю й освітою стоїть дуже низько: не знає, що Англія це унія майже самостійних держав, має короля і віце-короля, має кілька повних правительств і кілька парляментів (Канада, Індії, Австралія і т. д.). І якраз в тім одна з причин її сил. Але правда — сего всего в підручниках для народних шкіл нема.

ТЕЛЄГРАМИ.

В закарпатській Україні.

УПБ. Навен, 15. X. (радіо) Після донесень з Прешбурга революційний рух на Словаччині і цілій горішній Угорщині приняв такі розміри, що прагське правительство мусіло проклямуваги військову диктатуру. Свящ. Глинку, як також більшу частину словацьких провідників, що свого часу перевели злуку з Чехією, арештовано. Словаки жадають повної автономії. Рух перекинувся також до Українців в Карпатах, де підпираний Москалями набрав більшовицького характеру. Програма провідників змагає до відірвання він Праги.

Гарне предложення.

УПБ. Камінець 15. 10. „Вперед" з 10 10. подає, що у Варшаві перебуває вже другий тиждень Денікінська місія під проводом Г. Н. Кутепова. Його помічниками є С. П. Валуєв, член ради Добровольчої армії, Б. А. Лаврів, радник посольства всеросійського уряду. Завданням місії Кутепова є приєднати Польщу для боротьби з Україною. (Коротко: Приїхали запросити Польщу в могилу. — Ред.)

Союз народів.

УПБ. Камінець, 14. X. „Нає Фрає Прессе" з 7. X. подає: „Дайтше Альг. Цайтунг" з Базель. „По донесенням Гаваса з Вашінгтону Союз народів збереться не скорше, як з початком нового року".

НОВІ ВИДАННЯ.

„БОМБА"

гумористичний журнал У.С.С., виходить в Камянци. Всіх гумористів прохаємо о співробітництво. Твори слати на адресу: У.С.С. Микола Угрин Безгрішний — Камянець — Готель Брістоль ч. дв. 11.

ЛИСТИ в Адміністрації „Стрільця" відберуть: Петро Морій, (б. віст. при Пол. Суді.), Мих. Гайдичук, уч. Яр. Раковський, Мостиска Олена, чет. Зобків Роман, Розумович Вол. (3), Лукашевич Ал., Гук Вол., Соколовський Кон. пор, Белей Фед., Гардецький Ів., Д-р Воєвідка Яр., чет. Яр. Соколовський,

Редагує: Комітет.

Черенками „Стрільця", друком Б. Вайнбавма.

Ч. 84. Камінець, Неділя, 19. жовтня 1919. Рік І.

СТРІЛЕЦЬ

Часопис для Українського Війська.

Виходить три рази в тиждень.
Ціна 6 гривень.
Редакція і Адміністрація вул. Полтовая, ч. 9. І. п.

Нехай живе Самостійна Українська Народня Республіка!

Про культурність суспільности.

Одного німецького редактора запитали раз: „По чім Ви пізнаєте культурність редакції?“ Він довго думав і вкінці відповів: „Не по змісті часопису, бо зміст залежить від освіти й розуму редактора. Не по добрім стилі (способі писання), бо стиль залежить від індівідуальности редактора. Не по моралі, бо мораль залежить від характеру. Культурність редакції пізнати— по добрій коректі.“

Ця дивна*) відповідь Німця, яка звертає увагу на »дрібницю« як ознаку культурности— криє в собі глибоку правду. І тільки подібним способом можна з'ясувати собі, чи якась суспільність культурна. Не пізнається цего ні по богатстві суспільности, ні по її великих будівлях, ні по її могутности. Тільки по тім, як суспільність береже памятки того, що вона переживала й переживає. Нехай ці памятки будуть і найбіднійші. Не їх величина і богатство, тільки дбайливість збереження цих памяток свідчить про культурність суспільности, семї, людини.

І коли ми з цеї точки подивимося на нашу суспільність, то нашим очам представиться доволі сумний вид. Возьмім напр. комплети часописей з цего великого, одинокого в історії часу! Чи багато у нас на Україні знайдеться таких »Просвіт«, бібліотек або поодиноких людей, які мали б комплети бодай одного часопису від початку істнування української держави? Давайте вже тепер сотні тисяч за комплети — а не знайдете їх! За 50 літ комплети часописів і видань ітимуть на вагу золота, бо їх влагалі ніде не буде.

Та діло не в матеріяльній вартости цих памяток. Вони без порівнання цінніші моральною вартістю. Один з великих письменників пише, що ніщо так не вчить оріентуватися в політичних справах, як читання часописних комплетів (річників). По них видно, як люде помилялися, як оцінювали ріжні факти, які неоднакові висліди робили з тих самих фактів і т. д. Комплети часописів це збірки мозку і нервів провідників поодиноких партій і народів, це мірило їх публичної моралі, це зеркало їх ошибок і сил, це жерело їх світла на будуче. Таке значіння мають оці нераз пусті, нераз обридливі шматочки задрукованого папіру. Подібне значіння має всякий списаний папір, якого ми так не цінуємо, що напр. тепер в кожній крамниці можна побачити, як у старі для науки неоцінені акти завивають крам...

Сором — і тільки...! Звертаємо на це увагу всіх військових команд по цілій Україні і просимо запобігти нищенню документів.

*) Добра коректа залежить також від доброго папіру.

Лист з Галичини.

Характеристично хоч коротко представлене польське панування в Галичині в отсім листі, який в сих днях довірочним способом одержав один знакомий нашій Редакції біженець від своєї родини:

„Добре, що ти не в дома — пишуть в тім листі — бо одно, що пішовби ти був так само на муки як і инші Українці, а друге, що не страдаєш душевно, дивлячися безрадно і безпомічно на ті нечувані переслідування, які переходить кождий Українець, а які годі описати. Навіть ремеслом чи торговлею не вільно Українцеви займатися і заробляти і всі ми стоїмо тепер перед страшним маревом голоду. Хто мав який покладний гріш, і той вже діждався гіркого передновка.

Досить не було ще взірцевого ладу за наших властей, але тепер під Польщею чисте в нас безголов'є-анархія, якої певно в цілім світі нема. Урядники крадуть, що можуть, грабують навіть свою власну державу в білий день. Не даром має Галичина в гербі три круки! Мається враження, що ляцькі злодії і грабіжники не будують держави, а розбирають її.

В наслідок такої правдиво польської господарки навіть латинники ремісники і купці не мають ніякого зарібку та коротаючи своє життя в злиднях і крайній нужді, завидують біженцям, що опинилися на Україні по-за Галичиною.

В послідних часах Ляхи в супереч основним постановам міжнародного права, силоміць забирають до свого війська полонених Галичан-Українців з віці від 20—23, а родичам не видається ніякого дозволу, щоби могли своїх синів в тім пеклі посітити. Очевидно арештування й інтернування переводиться кождої пори в день і в ночи“.

Лист кінчиться розпучливим зазивом до всіх Українців о допомогу.

Здається, що всякі пояснення до наведеного листа зайвні. Хто однак не зазнав ще знущань на своїй власній шкірі, хто хрунь або хто зрадник свого рідного народа, може їхати домів в Галичину. Вольному воля, а дурному вічная пимять! Та з другого боку годі стерпіти, щоби хруні направилися з поворотом домів, — не чекаючи слушного часу, — агітували між прочими біженцями. Громадянство мусить рішучо осудити такий прояв нездорової агітації і дати належну відправу народним зрадникам!—Свій.

Розмова в Ільдіз-Кіоску про державні справи.

(Фрагмент з Великої Легенди Сходу).

Синій боз і білий як сніг ясмин кидали свій чудовий таємничий запах на прекрасну столицю Падишаха. А з неба нечутною струєю лилося ясминове проміння місяця на парки кругом пишних палаців Володаря Османів. І заливало 12 мармурових палат Роксоляни, української салтанки, найкращих будівель Османських. І заливало сад біля Ільдіз-Кіоску, де в альтані говорили з собою Каді і Муфті, що любили свій Рідний Край.

Каді: Чи хочеш Ти, о Муфті, поговорити зі мною про державні справи?

Муфті: Хочу, о Каді, поговорити з Тобою про державні справи.

Каді: Чи признаєш Ти, о Муфті, перший прінціп усякої держави: Що важніща сила моральна чим матеряльна?

Муфті: Признаю. А чи признаєш Ти, о Каді, останній прінціп усякої держави: що кожда держава мусить упасти, коли в ній возьмуть верх злі над добрими, підхлібники над отвертими?

Каді: Признаю. І кажу, що сила держави залежить від того, щоб якнайдальше відсунути панування останнього прінціпу, о Муфті.

Муфті: І я так думаю, о Каді. А тепер скажи мені щиро, що думаєш про Падишаха?

Каді: Скажу Тобі щиро, що думаю про Падишаха, о Муфті. Падишах перед часом посивів з журби за нашу державу. Але від того мало пожитку має держава Османів. А за те багато шкоди має від деяких дорадників, якими окружив себе Падишах, особливож від одного підхлібника. Він їздить з Падишахом і виголошує таку промову в присутности його: „Наш Падишах вождь більший від Сулеймана Завойовника, а розум його більший, чим у всіх творців книги Шагнамег. І тому ви всі можете бути спокійні, бо думає за вас великий ум Падишаха, вождя над вождями. Нехай живе вічно!“

Муфті: Чи Ти чув це на свої вуха, о Каді?

Каді: Я чув це раз на свої вуха, о Муфті в палаті Великого Везира. А крім цего знаю про повторення цеї промови від одного з правдомовних пашів іспаганських, причім він додав, що всі полководці похнюплюють голови в часі цеї промови. А тепер скажи ти щиро, що думаєш про Падишаха.

Муфті: Він недобре робить, о Каді, що возить зі собою підхлібника. Великий Сулейман шанував навіть щирих ворогів, а не терпів підхлібників. І ще думаю, що той підхлібник осміщує Падишага своєю „знаменитою“ промовою тай компромітує вже своєю присутністю при нім. А кождого члена держави Османів мусить боліти це, коли голова нашої держави в такім товаристві.

Каді: І я так думаю, о Муфті! А що ти гадаєш про відношення Падишаха до Хана Нещасливої Арабії?

Муфті: Думаю, о Каді, що Хан уратував Падишаха і його державу від певної загибелі. І що Падишах недобре робить, коли допускає тепер останню лайку свого підхлібника на чесного Хана Нещасливої Арабії, о Каді.

Каді: І я так думаю, о Муфті.

Муфті: Думаєш? А що зробиш, о Каді?

Каді: Опущу державу Османів, о Муфті.

Муфті: Як опускає щур потопаючий корябель, о Каді? Так це правда, що Ти, Каді, вже давно спакований?

Каді: Як опускає птах вонючий сад під Дамаском, якого не чистять ті, що обовязані чистити, о Муфті. А спакований я вже дійсно давно: бо не маю що пакувати. Хоч довго був я високим урядовцем держави Османів, то гріш, який я зложив, не вистарчить навіть на кошти дороги в землю Франкістану. Але є такі, що везуть цілі чемодани напхані грішми держави Османів. Хоч недавно не мали нічого, о Муфті!

Муфті: Ти не гнівайся, о Каді! А я думаю, що Ти, повинен остати. Хоч би Тебе далі лаяли як найбільшого ворога держави, о Каді.

Каді: Я зробив би це, о Муфті. Але я втратив віру, що моя праця направить що небудь в державі Османів. Ти чоловік високо освічений книгами Сааді. І розумієш, що це значить, о Муфті!

Муфті: Я розумію, що це значить, о Каді! Але може війська арабські, якими держиться держава Падишаха, привикли вже до Тебе і до Твого слова, о Каді?

Каді: Я не пророк, о Муфті. А війська Нещасної Арабії сповнять діло своє, як памятатимуть 55-тий уступ 8-ої глави Корану, який знає кождий Араб без виїмку.

Муфті: Тебе жде голод в землях Франкістану, о Каді!

Каді: Але не гризь і закид, що я ворог держави Османів. Хоч закид цей гірший від морду, але не карає за нього уряд Падишаха підхлібників своїх, о Муфті!

Муфті: Отож невідклична твоя постанова, о Каді?

Каді: Невідклична, о Муфті!

Місяць котився над цвитучими садами Стамбулу і своїм ясминовим блеском заливав палац салтанки Роксоляни з білого як сніг мармору, на якім писався надпис: „Для найбільш нещасливих людей, яким ум помішав Аллат, побудувала цей палац жена Падишаха Сулеймана Великого, Завойовника і Законодавця—салтанка Роксоляна.“ *) А на тлі тих палаців цвів і пах ясмин, білий як сніг і боз, синій як уста конаючих у боях синів Арабії...

*) Автентичне.

Початкуючим авторам легенд присвячує цю легенду

Др Осип Назарук.

Львівська державна наукова бібліотека
№ П 1920

Українці на Сибірі.

В червні с. р. вийшов з Омська б. австр. полонений з Буковини, Українець Іван Когут. Він так описує долю тамошних полонених Українців. В Омську є окремий табор, в якім було тоді около 15 000 полонених Українців (Галичан, Буковинців та Угорських Українців). Старшин Українців було в таборі всього 18, з початку було більше але їх порозсилали кудись. Із старшин знає по імени лиш четара Гараса (з Буковини). Українців силували вступати до Чехо-Словаків, до армії Колчака і до т. зв. Карпаторуської Армії, але охочих знайшлося дуже мало. Більшість заявила, що вступить лиш до Української Армії. За се їх віддали в табор. Харч і санітарні відносини неможливі. Денно вмирало до 20 людей. Національна свідомість завдяки освідомлюючій праці старшин та національно свідомих стрільців незвичайно велика. Стрільців, які в таборі заговорять по польськи або по російськи, або скажуть що вони Русини або рускі — бють. Карпаторуська армія мала з початком червня с. р, около 700 людей. Кілька днів перед виїздом з Омська, часть розбіглася з яких 300 людей, котрі ще лишилися приділили до колчаківського полку. На Сибірі досить дешево. В Омську, Пермі фунт білого хліба 2 карбов. В районах, занятих більшовиками, фунт хліба 50 карб. Їди дуже мало.

ХРОНІКА.

× З Університету. Ві второк о год. 9½ рано пічнеться святкування першої річниці українського держ. університету в Камінці. Програма: 1) Молебен, 2) Промова його Магніфіценції Ректора Унів. ВП. проф. І. Огієнка, 3) Привіти, 4) Лекція доцента ВП. П. С. Бачинського про сучасний стан агрономічних наук, 5) Хор.

× Відкриття Українського Священного Синоду. 14. жовтня о 5. годин вечером відбулося в Університетській церкві відкриття Укр. Синоду. Торжество розпочав молебень, який служили члени Синоду з міським духовенством. На святі буля Висока Директорія в повнім складі, з міністрів Голова Ради Міністрів І. Мазепа, міністр ісповідань І. Огієнко, міністр юстиції Лівіцький, представник земства, міський голова, члени Кирило-Методиївського Братства, професори Університету й інші. Перед молебеном член Синоду прот. В. Липківський виголосив палку промову. В 6 г. вечером міністр ісповідань, професор І. Огієнко відкрив перше засідання Українського Священного Синоду промовою про значіння Синоду. В 7½ год. веч. перше засідання закрилося.

× Український дневник на Далекім Сході. Амер. „Нар. Воля" доносить у числі з 8. 7. До нас дійшло 16 чисел укр. дневника „Щире Слово", який виходить у Владивостоці під редакцією А. Радіонова Співробітники: В. Кійович, М. Новицький, Ю. Мова. Передплата річно 30 долярів. Адреса: Владивосток, вул Світлянська 39. Інформації бере „Щире Слово" переважно з американських ґазет. (Укр. Прапор з 27. IX.) Від Ред.: Цей укр. дневник аж над Великим Океаном — поява незвичайно приємна. Одначе й він (за прикладом тутешніх, що видають „Наше (!) Минуле", „Нашу (!) Хату", „Наш (!) Шлях" і т. д) не має в титулі слова „ухраїнський", хоч воно якраз там найбільше потрібне. Коли тут і там дальше так буде, то український нарід одержить хиба імя „наш" нарід, а про Українців будуть говорити: пішли Наші...

× Поляки про себе. „Крак. Ілл. Курєр Цодзєнни" пише в 267 ч.: Коли в Галичині ґаздує всевладно адміністрація на австрійський лад (закрашена на польське: мордуванням Українців — Ред.), то в Конґресівці є дійсний хаос, витворений незнанням адміністровання повітів і московським способом полагоджування справ: хабарем і протекцією. Розбійшацтво, злодійство і вбийства зростають в застрашаючий спосіб. Бачить це Познанщина і відгорожує себе китайським муром, що знов ніяк не пособляє ідеї тісної злуки всіх польських земель. Польський уряд не виказався навіть початками якоїсь доцільної, програмової праці. Бо дотеперішня робота виглядає на траґікомічну дитинну забаву в державу. Так довше не може бути. Бо хоч нам (Полякам) прихильна судьба, часто навіть проти нашої волі і на перекір нашим ділам, то таки вкінци й історичній справедливости терпцю не стане!

× Син секретаря Мартинця, полк. лікар. п. Іван Мартинець пише нам, що на основі припущень про напрям виїзду батька і факту, що в їх родині нема Зубеків,—припускає, що вістка про замучення його батька Ляхами неправдива. Містимо це з приємністю з тим, що статтю про убиття п Мартинця ми не видумали, тільки одержали до поміщення від нашої урядової інституції зі свідками.

× Російсько-польські відносини. Прінціпіяльна згода між Польщею а Денікіном вже запала. Поширені слухи, будьто би Поляки бажали відложити підписання тої згоди ізза підозрівання Денікіна о великодержавну політику, не мають серіозної підстави. Бо основні прінціпи російської політики для Польщі добре відомі. Тут може бути мова про конкретні форми військової кооперації, яка вже рішена і на днях буде переведена в діло. (Як знаємо тепер творять Поляки з Денікіном оден фронт.

× Генерал Джавіт в Київі. До Київа приїхав з Варшави представитель американської армії ґен Джавіт. Представитель Америки приїхав у Київ через становища Укр. Військ, що стоять під Командою Петлюри. Він дуже заінтересовався станом Військ Директорії та її близшими завданнями. Хотяй його приїзд, як кажуть — не має політичного характеру, мимо того його побутови в Київі приписується важне політично-воєнне значіння.

× Червоні зрадники. „Кіевское Эхо" подає цікаві матеріяли більшовицької слідчої комісії про причини здачі Жмеринки і Винниці, які характевизують не тільки взаїмне недовіря красноармейських провідників але також страшне підозрівання і доноси, якими вони руководяться. 10 серпня 1919. до голови оборони Київа прийшла телеграма від подільського комісара Іванова в якій той жадає розслідження здачі Жмеринки і Винниці, бо він підозріває тут зраду залізнодорожників і командантів. Тимчасом друга депеша від Коханова обвинувачує тогож самого Іванова, що він завинив або просто зрадив совітські війська при здачі Жмеринки і Винниці і що він мав дістати за се міліонову нагороду. Дальше обвинувачується команданта XII. армії Лерхнера і його помічника унтерофіцера Штродаха. Той сам Штродах обвинює Іванова о зраду при здачі Винниці.

Громадяне, не забувайте, що нині останній день збору пожертвувань для армії з приводу свята „Українського Козака", а тому Комісія просить Вас піти на зустріч в допомозі нашій армії!

ТЕЛЄГРАМИ.

Оперативний звіт

Штабу Головного Отамана

з дня 18. жовтня 1919.

Наші частини, які посуваються вздовж залізниці Вапнярка-Бірзуля заняли станцію і місто Кодиму.

В районі Браплава ведуться завзяті бої. На прочих відтинках добровольчого фронту запанував по послідних важких боях спокій.

Більшовицкий фронт: Спокійно.

За Ген. Квартирмайстра
ДОЛЄЖАЛЬ, підполк.

З більшовицького звіту.

В київськім районі нестримним наступом частин тов. Якіра взято Кивв. Удар був такий сильний, що ворог не мав часу переправитися на лівий беріг Дніпра, але в безладі розсіявся на північ. Взято полонених і трофеї. Після доповняючих вістей при наступі до р. Ірпень ми захопили англійську тяжку батерію в повнім запрягу і знищили цілі частини ворога. На півд. захід від Київа зі сторони Хвастова ворог веде при підмозі 4. танків завзятий наступ, який наші війська бодро відпираюь.

„Будова" Росії

УПБ. 14. 10. (радіо). Вожди білогвардійців в прибалтійських краях безнастанно сваряться між собою. Полк. Бермонд (його правдиве імя кн. Урусов) проти приказу Юденіча не прийшов йому з помічю на нарвський фронт. Відділ Верголіча знова відмовився слухати Бермонда. Балахович вербує добровольчі відділи до боротьби з Юденічем. (Па сьому бить!)

В Надбалтійських краях.

УПБ. Навен, 12. X. (радіо) Сильні естонські відділи наступають з Зегенвальду на Ригу. Є відомости, що в Лібаву вислано транспорт з естонськими військами.

УПБ. Москва 14. X. (радіо) Війська ген. фон Гольца заняли Ригу.

Державний муж.

УПВ. Навен, 16. X. (радіо) Австрійський держ. секретар Бавер заявив в своїй промові на окружній раді робітників, що необхідно конечним є поворот соціялістів до коаліції. Буржуазні партії не можуть кермувати краєм без Відня, але й соціялісти не можуть кермувати Віднем без краю. В обох випадках мусілоби прийти до страшної домашної війни. Він виступить з правительства, бо його політика не може помогти правительству, тому що настрій за границею проти нього. Після донесень часописей уступлення Бавера не спричинене прямим бажанням антанти, але Бавер завважав в своїй особі перешкоду до ширійших відносин між антантою і Австрією, бо він був борцем ідеї злуки і програми соціяліавці. Можливо, що своїм уступленням хотів Бавер промостити шлях валютовій позичці антанти для Австрії.

В Польщі.

УПБ, Москва, 17. X. (радіо) Варшава на передодні загального страйку. Правительственні Установи заняті військом. Довкола сойму розставлені скоростріли.

Померли:

Володимир Дикий, проф. акад. ґімн. у Львові, визначний клясичний фільольог в 40 р. життя.

ОПОВІСТКИ.

Оповістки по 10 гр. стрічка.
Платити з гори.

ЛИСТИ в Адміністрації „Стрільця" відберуть: Василь Трильовський, Семен Костецький, Іван Чупрей і Абрагам Мовергам.

АДРЕСА: Людвик Стрільчук, четар І. Г. К. Х. Бр. III. курін

ЗАКОРДОННИЙ Відділ ГУГШ за добрі гроші купує нові закордонні (рос., польск. і т. д.) ґазети й журнали. Звертатися Довга 93 до Нач. Частини Закордонної Преси. 1—2

ШВАЛЬНЯ „Союза Українок" міститься на Поштовій вул ч. 16. у дворі був. біліярдна Яницького. Праця провадиться щодня від 9-тої год. ранку до 8-ої год. вечером.

ПІДХОР. КРЕВЕЦЬКОГО Мих. шукає брат — Камінець. ред. „Стрільця".

ХТО має які відомости про четаря Михайла Савулу і одн. стрільця Михайла Ступницького, зволить повідомити Зофію Ступницьку, Зап. лічниця ч. III. при КЕГА. 1—2

ПРОХАЮ всіх Галичан, військових як і цивільних: Хтоби знав, де находиться Володимир і Ярослав Кивелюки, прошу ласкаво повідомити В. Кивелюка через ред. „Стр.". 1—2

ЯРЕМЧИШИН Іван, Камінець. Державний Банк, пошукує братів хор. Павла і ст. бул. дес. Стефана з І. гал. полку. Хтоби знав що про них, зволить повідомити через ред. „Стр." 1-1

МАРТИНЮК Юрко пошукує сина Ярослава Мартинюка дес. (посл. його ареса: Гімн. в Коломиї, курс для учеників-жовнірів). Хтоб знав що про нього, зволить повідомити Ю. Мартинюка Кухня для біженців Галичан. Камінець. 1—1

УСС. Павло Ковальчук з Горожанки пов. Підгайці. — Подай свою адресу. Чет. УСС. М. Сьвітлик Бр. УСС. Полк І. Пол. почт. 73. 1—2

ХТОБИ знав що про Евгена Недільського одн. пушк. колом. батер зволить повідомити п. Сумика через ред. „Стр.". 1—1

ХТО знає де тепер перебуває одн. добр. Ярослав Алексевич — в часі переходу через Збруч був рахунковим при 11 бр. IV. бат. III. Г. Корп. — зволить повідомити Олену Алексевич, Арм. Вишкіл, Нова-Ушиця, на руки пор. Дереша Олекси. 1—3

ПАВЛО Вокошин пошукує свого брата Івана Волошина з Копичинець, котрий служив при V. Сок. бриґ. V. Зап. кур. як курінний писар. Адреса Камінець, М. Г. Спр. 1—2

ХТОБИ знав, що діється з Миколою Служинським одн. віст. 7 полк 1 кур. 4 бр. який там мав захоріти на тиф подасть вістку на адресу: Марія Служинська, канц. сила, Бул. сот. при Ком. ЕГА. пол. почт. ч. 13. 1—2

РОЦИНА Герчанівських знаходиться в Камінци Под. вул. Мало-Покровська, дім Лукасевича. 1—3

СОТНИК інж. Ілько Попович і пор. арт. Стефан Попович най озвуться до мене. Пор.-судя Д-р. Ром. Стефанович в полевім сулі Ет. Ст. Команди в Камінци. 1—1

СОТНИК Осип Вінтонюк, 3 бригада ГА. Мати здорова. Лист з відправою до 3 бригади. (Бу-ко) 1—1

ЧЕТАР Максим Тарко. В дома всі здорові, сестра визначно матурувала. Лист в Ред. „Стр.". (Бу-ко) 1—1

ХТО знає деребуває Анастазія Бріль з Петрикова п. Тернопіль, зволить повідомити п. Петра Стиранка, Камінець пер. Миколаєвський, або Ст. Бріля чет. VII Бр. 13 полк, п.п ч 59. 1—2

ХТО знавби, де находиться однорічний вістун Ромуальд Левицький зі Стрия, зволить повідомити хорунжого Левицького Юліяна Харчевий Етапний Склад III. Гал. корп. п. п. 121.

ПОШУКУЮ брата Петра Гучка, котрий в послідним часі перед переходом за Збруч служив при мінометах У. С. С. Евстахій Гучко армейска майстерня в Дунаївцях. 1—1

Редагує: Комітет.

Черенками „Стрільця", друком Б. Вайнбама.

№ 85. Камінець, Второк, 21. жовтня 1919. Рік І.

СТРІЛЕЦЬ

Часопис для Українського Війська.

Виходить тричі в тиждень.
Ціна 6 гривень.
Редакція і Адміністрація вул. Полтавська, ч. 9. І. п.

Нехай живе Самостійна Українська Народня Республіка!

Українська Найвища Школа.

Слово до Військових.

Український Державний Університет в Камінці святкує сегодня перші роковини своїх основин. Чим для здісціплінованого війська його команда, тим для дійсного народу школа. І як добрий жовнір відноситься до своєї команди з найбільшою пошаною, так розумний нарід шанує свою рідну школу і тих, що працюють для школи.

Чому? Бо військо без дісціпліни, яку удержує команда, це банда. А нарід без рідної школи це темна як земленька маса, з якою чужі зайди можуть робити, що хочуть. Тільки рідна школа виховує правдивих людей і правдивий нарід. А ни рідної школи не може заступити чужа? Ні! Ніколи! Чужа школа навіть шкідлива, бо на загал виховує зрадників або байдужих для народа людей. Якби тут на Великій Україні була скрізь українська школа бодай від 20 літ, то сегодня малиб ми велику і міцну державу, малиб багато українського війська, яке ніколи не перебігалоб до ворога, малиб освічений народ, який з останнього потягнувбися і давби свому українському війську харчі й обоз, обув і одяг, зброю й амуніцію, а державному скарбови давби скрізь податки навіть на цілі літа наперед! І ми сегодня не потребувалиб оглядатись на це, чи нас визнають, Ляхи, Кацапи, Антанта: вони вже давно визналиб нас.

І якби ми бодай від 20 літ мали свою найвищу школу (університет), то сегодня наша інтелігенція малаб скрізь національну душу й національну науку. Тай не жерласяб між собою над кличами, принесеними то від Німців, то від Кацапів, тай не ставилиб їх навіть над свою національну ідею. Таке велике значіння рідної школи взагалі, а найвищої з окрема.

Сегодня святкує Українська Найвища Школа перший рік своєї праці. І військо й освічена частина народа дивиться на неї з великою пошаною, прихильністю і великою надією. Ви, Жовніри, розсипані далеко по Великій Україні, не можете нічим в сей день показати свою прихильність нашій Найвищій Школі. Але багато прихильности можете показати нашій рідній школі там, де стоїте. На памятку святкування річниці Найвищої Школи — загляньте до українських найнищих і середних шкіл по селах і місточках! Подивіться, чи є в тих школах дрова на зиму, чи мають українські учительки і учителі чим затопити в дома, чи мають вони харчі. І уділіть їм зі своїх засобів, що можете. А до редакції своєї газети напишіть, що Ви бачили в школах. Особливо щиро зробіть це Ви, Галичане, яким Ляхи зруйнували рідну школу в дома. Нехай діти тутешніх Українців бачать, як галицькі жовніри дбають про школу. Вони запамятають це і колись віддячаться нашій бідній Галичині.

Тим покажете, що наша Армія культурна, освічена, европейська Армія, якою вона дійсно є.

Як довго видержить Польща?

З закордонних, та польських газет, як також від людей, що втікають з Польщі, довідуємося цікавих річей. Нелад в краю, банкротство в скарбі. Польща за рік істнування зробила 150 міліярдів довгу. Буджет її на слідуючий рік предвиджує шість міліярдів видатків, а тільки один міліярд доходів. Річ ясна, що при такій господарці ніяка держава не видержить довго — навіть якби не мала таких ворогів, яких має Польща в Німеччині, Росії й Чехії. Приятелька Польщі Франція давала їй зброю — але все записує і відсотки рахує такі, що Полякам від тої приязни по обчисленню довгів аж в очах темніє, — що виразно видно з польських газет. Головна причина надмірних довгів Польщі та, що Ляхи загарбали багато чужої землі. Для задержання чужих земель у своїх назурах мусять держати більше війська, чим може видержати їх скарб. До того причиняється ще й те, що на загарбаних землях польські урядовці сильно обкрадають завойованих і цим так корумпуються (псуються), що потім обкрадають і власну державу. — Словом — багато є познак, що Польща не видержить довго на чужім обістю. В ній прийде до неспокоїв. Одинокий її вихід — зменшити свою захланність на чужі землі.

УПБ. Великі-Луки, 13. X. (радіо з Москви, 17. X.). Білолотишська газ „Балтінс Вестнезіс" доносить, що в Лодзі росте з кождим днем комуністичний рух, якому помагає безробіття в Польщі. В Варшаві 100 тисяч безробітних, стількиж в Лодзі, в Каліші 12 тисяч. Харчева нужда побільшається в цілій Польщі.

Заклик до кольонізації Східньої Галичини.

Вшехпольський посол Ян Заморский взиває в „Слові Польськім" з 28. 9. польський уряд до переведення внутрішної кольонізації в польськім інтересі. „Скрупулянтів, які передовсім дбають о чужий, а не польський інтерес" (такі є хиба лиш у сусідів — Ред.) і закинулиб, що цей плян вимірений проти українського населення потішує вшехпольський посол проголошенням засади, що лиш польська земля малаб перейти в польські руки, а українська в українські. На українську землю складається 3 укр. епископства і 1.200 українських парохій, котрим проект польської аграрної реформи полишає лише шестиморговий огород. Свою статтю кінчить Заморський закликом до польського уряду, аби признав Сх. Галичину першим кольонізаційним терепом і докладно перевів засаду, що польські землі мусять нарцелюватися лиш на річ польських селян. Колиб східно-галицькі обшарники не виявляли великої охоти добровільно запропонувати свою землю для народових цілей, тоді — радить Заморский — уряд має примусом скольонізувати в Східній Галичині тільки обшарів, кілько вимагає польська господарська і національна потреба.

Лекція патріотизму.

Як обстоювати свої народні інтереси, про це дає науку краківський „Час" в статті „Перед рішенням в справі Східної Галичини" в 250 ч. з. 28. вересня ц. р.), де пише ось що: „Нехай коаліційні чинники знають, що всяке покраяння східної Галичини, всяке зарезервування її в цій чи иншій формі для Росії чи України, всяке видання польського елементу на жертву гайдамацькій агітації, чи російського імперіялізму, буде приняте цілою Подьшею, як замах на наші найістотніщі жадання і інтереси. Замаху такого не приймемо ніколи спокійно, не узнамо за право. Ціле народне почування, пілий інстинкт життя і розвою буде буритися проти него. Хто небудьби в нашім народі станув на иншім становищі, хоч навіть примушений, покривсяби ганьбою і сорому".

Таку науку дає старий, поважний, консервативний „Час", орган Бобжинських, Водзіцких і т. п. польській суспільности:

Польська львівська академічна молодіж на вічу з 4. жовтня ухвалила — як ми вже доносили — резолюції в справі східної Галичини, в яких торжественно заявила, що наколиб польському народови грозила втрата східної Галичини, „заявляють цілому світови вже тепер, що проти такого кривдячого польський нарід рішення виступлять чинно.

Ці резолюції вислано мировій конференції на руки п. Кльомансо.

(Вперед).

(А у нас матеріяльні інтереси, сирічнове черево, передовсім! — Ред.).

З української Буковини.

Вибори до рум. парляменту відбудуться імовірно 2 листопада. Національні меншости на Буковині, які змагають парляментарною дорогою виборотн собі належні права до свобідного розвитку зажадали знесення военного стану і знесення цензури преси, аби мати змогу перевести виборчу агітацію. Румунський уряд ставився зразу неприхильно до тих домагань, а вкінці уступив, згоджуючися на частанні полекші. Супроти того жабуть візьме участь у виборах і укр. громадянство, яке з початку було відказалося від виборів. (Так доносить с.-д. „Воля Народа" з Черновець. На нашу думку маленький відлом українського народу на Буковині з чисто тактичних причин. Ред.)

Українське шкільництво на Буковині стоїть перед страшним упадком. Шкільні будинки по богатьох громадах зовсім знищені, інші сильно ушкоджені, а в деяких школах нема ні лавок ні таблиці, не згадуючи вже про наукові прилади, яких всюди не стає. Нема також зошитів та приборів до писання. Серед таких обставин тяжке істнування нашої школи. Описуючи се завважує черновецька „Воля Народа", що і ті недостачі якось перележилоб-ся ще, якби не було дальших перепон укр. шкільництву. Всі укр. школи з укр громадах румунських повітів з н е с е н і. А навіть нема укр. шкіл і в таких повітах, як серетський та сторожинецький. Українські гімназії в Кіцмани та Вижниці з а м к н е н і, а полишена одинока укр. гімназія в Чернівцях злучена з німецькою.

(Супроти прихильних відносин між Україною і Румунією, можнаб тепер з успіхом звернутися в тій справі до румунського уряду. Чи хто робить це? — Ред.)

Н а р о д н я с а м о п о м і ч. Румунські власти усунули з посад около 200 укр. учителів за те, що вони не вложили службової присяги. Деякі укр. громади, бачучи, що їх учителям грозить голодова нужда, устроїли складки в натурі для своїх просвітителів. (Славно! — Ред.)

Львівська державна наукова бібліотека
№ П 1.920

ХРОНІКА.

× **Університетське торжество.** У вівторок, 21-го жовтня в 6 годин вечером Урочиста Всенічна в університетській Церкві. В середу 22. го жовтня в 9½ по 11½ годин ранку — Урочиста Служба Божа в Університетській Церкві. В 11½— 12 годин в полудне — Молебень. О 12 годині розпічнеться урочисте засідання Професорської Ради з таким програмом: 1.) Доклад про перший рік істнування Камінець-Подільського Державного Університету — Ректор Університету професор І. Огієнко. 2.) Привітання. 3.) Розвиток і сучасний стан агрономичних наук". Академічна промова прив. доц. С. Бачинського. Квітки на вхід видатумуться в Університетській Канцелярії від 9 години рано до 3-ої години по пол. і від 5 год. вечер. 21-го жовтня.

× **Вісти з Галичини.** „Нова Рада" подає: Від Золочева по Збруч не управили двірські обшари ні одного свойого хутора. — Від Золочева по Тернопіль нема ні одного укр. священика. — В укр. академічній гімн. у Львові ходять многі ученики низшої гімназії ще дотепер зовсім босо. Є це знаком великої біди, в яку попали Українді в Галичині.

× **Пів тисячки українських священників в Галичині винищили Поляки,** по донесенням галицької преси. Розуміється, була це найкраща частина українського священства і як раз тому знищили її Поляки. „Чи буде суд, чи буде кара, чи буде правда на землі?!!..

× **Голод на Лемківщині.** „Русская Земля" доносить, що в новосандецькім повіті Лемки вже два місяці не бачуть хліба ні бульби. Щоби спастися від голодової смерти, їдять кропиву і хопту. Пятнистий тиф, який появився наслідком голоду, забирає сотки жертв кождого дня.

× **За прикладом „старших".** Від якогось часу польські оперативні звіти, частенько розминаються з правдою. І так не згадують нічого про повстання проти Поляків на Білій Руси, які по нашим відомостям не милосердно винищують не тільки вловлених в полон Поляків, але також польське цивільне населення. Поляки вчаться писати звіти у своїх давних сусідів.

× **Карикатурна фльота.** По відомостям з Варшави польське правительство виробляє проєкт організації польської „фльоти". Польська „фльота" буде складатися з чотирох крайцерів, 12 міноносців 3500. матросів. („флісаків") (радіо з Москви) — Від Ред. Доносять нам, що карикатурна польська „фльота" не вислід протекційної системи при польськім війську. Сини богатших Поляків, що служили в австрійській маринарці, по просту не хочуть позбуватися своїх вигід і це є чайною творення польської „фльоти".

× **Японці на Уралі.** Одночасна акція проти більшовиків. Операції коаліції досі не мали успіхів ізза непорозумінь. Ізза непорозуміння між крайними державами по части ввиду польсько-української війни, польсько-литовського спору, непорозуміння між Румунією і Петлюрою, та заворушень в балтийських краях. Тепер Антанта категорично зажадала від тих держав утворити одностайний фронт. Ся акція розширяється і на Ураль, куди вислано вже 150.000 Японпів. Сим разом Антанта певна побіди.

× **Іліодор — більшовиком.** „Голосъ Россіи", „орган рос. демокр. думки" в Берлині, доносить за „Гласом Народа", що Іліодор вернув з Америки в Совдепію й ліквідує церковні добра а крім того виступає в ролі більш. агітатора (Дивні твої діла, Господи! — Ред. „Стр")

× **Сходини „Союза Українок"** відбудуться вівторок 21, жовтня о 5. нид. по полудн. в шкільні ул. Поштова 16. Запис в члени відбувається щоденне крім неділь і свят від 4-5 год. після полд. в шкільні ул. Поштова 16. Вступаючі мусять зложити відповідну заяву з рекомандацією двох членів Союза.

ТЕЛЄГРАМИ.

Оперативний звіт

Штабу Головного Отамана

з дня 19. жовтня 1919.

На фронті нічого особливого.

з дня 20. жовтня 1919.

Добровольчий фронт: Ворог зібрав на цілім фронті знчні скріплення і намагається знова здобути відбиту в послідних боях область. Важкі зусилля ворога дали йому в деяких місцях успіхи. Таким чином мусіли ми з причини сильного ворожого напору залишити Бершад і Ладижин.

Більшовицький фронт: Спокійно.

За Ген. Квартирмайстра
ДОЛЄЖАЛЬ, підполк.

З більшовицького звіту.

Бої коло Красного Села і Гатчини. Коло Київа виловлюємо розсипаних Денікінців. Ми заняли вузол ст. Графську і бємо ворога біля Вороніжа. Наші війська перейшли р. Ікорець і гонять добровольців на південний захід. Колчак скрізь відступає.

Що в світі пишуть про нашу долю.

УПБ. Навен, 18. X. (радіо). Польські окупаційні власти в Сх. Галичині не дозволили Українському Науковому Товариству у Львові заложити плянований приватний український університет, який мавби дати змогу українській молоді продовжати свої студії, бо Поляки не допускають Українців до студій на університеті.

О санітарну поміч для України.

УПБ. Навен, 18. X. (радіо). Відомий швайцарський лікар д-р Феріер проголошує в швайцарській пресі заклик до всіх товариств Червоного Хреста негайно організувати санітарні середнпки для України і сусідів, щоби поборювати епідемії в цих краях.

Заняття Петрограду!

УПБ. Навен. 18. X. (радіо). По донесенням з Гельзінгфорсу англійська фльота бомбардувала Кронштад і після упадку кріпости прибула до пристані. Юденіч мав заняти Петроград.

Не йде!

УПБ. Навен, 18. X. (радіо). Західно-російські війська залишили Дінамінде і Болдера.

У наших товаришів недолі.

УПБ. Навен, 17. X. (радіо). З рижського фронту доносять про сильні лотишські наступи проти російської західної армії. Пять военних кораблів, які досі уважано англійськими, відкрили вогонь на Дінамінде і вивісили лотишську хоругов. Зах. російська армія доказує, що неправдивою є заява лотишського правительства, немовби вона готовила замах на лотишську самостійність. Далі заявляє, що робітнича додаткова система викликала невдоволення лот. населення, яке звернулося до полк. Авалова з проханням привернути лад в краю. Авалов, що після відступлення Німців виконує найвищу власть в Курляндії, не згодився спершу. Аж коли лот. правительство заключило з більшовиками вступне перемирря і почало похід проти антибільшовицької зах. армії, рішився полк. Авалов забезпечити загрожену мілітарну базу, що є необхідно конечна для дальшого походу проти московського більшовизму.

УПБ. Москва, 17. X. (радіо в Саратова 14. X.) Ростівська білогвард. „Народная Газета" доносить, що правительство Асербейджана проголосило мобілізацію для боротьби з Денікіном

Енергічна Антанта — на Угорщині.

УПБ. Навен, 18. X. (радіо). Бюро Райтера доносить, що Найвища Рада порішила на бажання міжсоюзної військової комісії в Будапешті примусити Румунів до залишення Угорщини. (Лиш Галичина призначена на „вируб". — Ред.)

Викидають чужинців!

УПБ. Гельзінгфорс, 13. X. (радіо). Італійський експедиційний відділ примушений залишити Скутарі. Албанські добровольці заняли північну і середню Альбанію.

Крик розпуки м. Відня.

УПБ. Навен, 18. X. (радіо). Німецька преса оголошує такий крик о поміч, з яким віденська міська рада звернулася до Америки: „Відень стоїть перед неминучою катастрофою, такою грізною, якої ніколи не зазнало велике місто і яка грозить смертю соткам тисяч вразз розкладом усього соціяльного ладу. Цієї страшної руїни ми не можемо своїми силами відвернути. Коли хто, то головно Америка є в силі принести нам поміч". Поклик звернений до американського народу і парляменту.

Що буде з „упорядкуванням світа"?

УПБ. Ліон, 16. X. (радіо). Французький головний штаб буде розвязаний 20 жовтня.

НОВІ ВИДАННЯ.

Бібліотечка „Стрільця" ч. 13.

Др Осип Назарук. РОЗМОВА В ІЛЬДІЗ КІОСКУ ПРО ДЕРЖАВНІ СПРАВИ. З Великої Легенди Сходу. Камінець. 1919. Ст. 16, 16°. — Ціна 10 грив.

ОПОВІСТКИ.

Оповістки по 10 гр. стрічка,
Платити згори.

ВСІ старшини, що брали участь в перших боях у Львові зволять подати свої назвиска ред. „Стрільця", означаючи рівночасно, в яких місцях вони воювали.

ПОТРІБНО 10 людий з середним або вищим образованням, добрих бесідників, на відвічальні становища. — Зголоситися в Штабі Головного Отамана.

ХТО знає, де перебуває Николай Кулинич (посл. його адреса: був. ст. десятник при золоч. бригаді,) зволить ласкаво повідомити М. Левицьку через ред. „Стрільця". 1—3

СТЕЦЬКІВ Петро. Подай свою адресу до ред. „Стрільця". Корільник.

СЛУПСЬКИЙ Семен уч. з Костельник пов. Рудки в Галичині, є при Ліквідатурі Пов. Команді, полева почта ч. 119., пошукує брата Гаврила Слупськодо. 1—1

ХТО знає, де находиться хор. Головка Федір і Шило Василь, прошу дати знати на адресу хор. Ікач, К-да двірця Проскурів. 1—1

ВЛОДКУ СТЕЛЬМАХ що з Тобою? Знакомих прошу о вістку. Денис, (Камінець). 1—2

ЧЕТАР УСС. Володимир Лісковацький, Командант Держ. жандарм. Влодку що з Вами, чому ніч не пишеш? Геня у нас, Славця в Сколім а Стефа вже у Васс. Здалибся їм гроші, бо сидять без посад. Пиши на нашу адресу до Стрия. Відповідь редакції „Р. Г." 1—2

ЧЕТАР Печений Василь (Підгайці, Бережани) здоровить Вас Марійка зі Стрия. Відповідь до ред. „Р. Г." 1—2

ХТО знає місце побуту пор. Омеляна Тарнавецького (зі Снятинщини), проситься повідомити, брата Миколу. КЕА. Від. для Освіти п. п. ч. 13. 1—2

ХТО знавби, до находиться учителька Зоня Лопатинська, прошу повідомити брата Володимира через ред. час. „Стрілець". 1—1

ПРОХАЮ всіх тих, що їдуть за границю до Відня або в Чехію — повідомити мою жену ЛІЛЮ ДИШКАНТ в „Rajecku u Zabreha II. Sev. Morava", що жию. Чеські часописи прошу о передрук. Гриць Дишкант, пор. Штаб 2 Бригади.—Ш. г. корп. п.п. ч. 54. 1-5

П. ІВАН ХОПТЯК, що був при Письменничім Відділі ДС, нехай відбере в адміністрації „Стрільця" свої фотографії. 1—1.

ПРОСИТЬСЯ всіх, кому відомо про однор. Льва Стефановича, який був при куріні Сіяка, подати вістку звязковому інтендантові Стефановичу в Камінци. 1—1.

Хто знає про мойого брата чет. Петра (корп. Кравса) — не відмовиться подати вістку про його на адресу; Микола Угрин — Безгрішний УСС. при Диктатурі З.О. УНР. в Камінци н, П. 1—1.

ХТО знав-би що-небудь про судьбу родини Володимира Левицького, нотара з Винник коло Львова, зволить ласкаво подати на адрес; Хор. Ярослав Левицький, V. відділ пол. сторожі Г. А. при КЕГА. П. н. ч. 13. 1—2

МІСТ. СТАРШИНА Яків Семянщин, котрий повернув з румунської неволі пошукує, швагер Андрій Рубчак. Вишкіл II гал. корп. Пол. почта ч: 115. 1—1

ХТО знавби, де знаходиться Іван Боднар з Бурштина, зволить повідомити чет. Теофіля Скаскова III. Бр. II/5 кур. сот. скор. п. п. ч. 55. 3—4

ХТО знає місце побуту стр. Олекси Турянського — який служив при II-ій Коломийській бригаді (Бул. сот.), проситься повідомити брата Миколу К.Е. Г.А. Відділ для Освіти. п. п. ч. 13. 2—3

Іван МАКУХ пошукує сина Володимира і Евгена Макухів. Хтоби знав дещо про них, зволить ласкаво подати вістку до. Ред. часопису „Стрілець" 2—2

ХТО знає, де перебував однор. стр. Маріян Родакевич зі Станиславова, зволить подати адресу до команди 14. бригади (пор. Родакевичеви). 2—2

СТРОНСЬКИЙ Мариян, відозвись Яців Степан, пор. К-да Етапу III. Гал. Корп. Пол. почта ч. 121. 2—2

НАГІРНИЙ Михайло. Де Ти? Дай о собі вістку і адрес в „Стрільця", брат Стефан. 2—2

ПОШУКУЮ брата Петра Гучка, котрий в послідній часі перед переходом за Збруч служив при міноветах У. С. С. Евстахій Гучко армейска майстерня в Дунаївцях. 1—1

ЗАКОРДОННИЙ Відділ ГУГШ за добрі гроші купує нові закордонні (рос. польск. і т. д.) газети й журнали. Звертатися Довга 93 до Нач. Частини Закордонної Преси. 2—2

ПІДХОР. КРЕВЕЦЬКОГО Мих. шукає брат — Камінець. ред. „Стрільця".

ХТО має які відомости про четаря Михайла Савулу і одн. стрільця Михайла Ступницького, зволить повідомити Зофію Ступницьку, Зап. лічниця ч. III. при КЕГА. 2—2

ПРОХАЮ всіх Галичан, військових як і цивільних: Хтоби знав, де находиться Володимир і Ярослав Кивелюки, прошу ласкаво повідомитя В. Кивелюка через ред. „Стр.". 2—2

ПАВЛО Волошин пошукує свого брата Івана Волошина з Копичинець, котрий служив при V, Сок. бриг. V. Зап. кур. як курінний писар. Адреса Камінець, М. Г. Спр. 2—2

Редагує: Комітет. Черенками „Стрільця", друком Б. Вайнбама.

Ч. 86. Камінець, Четвер, 23. жовтня 1919. Рік І.

СТРІЛЕЦЬ

Часопис для Українського Війська.

Виходить тричі в тиждень.
Ціна 6 гривень.
Редакція і Адміністрація вул. Полтозе, ч. 9. І. п.

Нехай живе Самостійна Українська Народня Республіка!

Вимирання Східної Галичини під польським наїздом.

„Вперед" з 15 X. пише: Ціла Бойківщина і Гуцульщина від Ліська по Косів голодує вже тепер. Пограничні східні повіти над Збручем і північно-східні повіти Галичини, найбільше знищені світовою війною, голодують також. По східно-галицьких містах і місточках про нічо инше не говориться, як про голод й холод. Народ обдертий, голий і босий в розпуці і резигнації очікує завтра.

Обставини зложилися так, що в краю нема заробків. Дворські обшари з причини недостачі живого й мертвого інвентаря та збіжа під засів лежать необроблені й незасіяні. Лежать також облогом селянські ґрунта з цих самих причин. З причин обезцінення гроша не можна набути харчевих продуктів з заграниці східної Галичини, а навіть коли роздобудеться дещо, то в наслідок злого довозу залізницями й підводами не можна доставити товарів на села й до міст. Воєнне положення в краю замкнуло просто населення в їх місцях життя. Воно не може ніде виїхати за заробком і хлібом, ані звідки привезти найконечнійших харчів. Унеможливлена також суспільна й громадянська самопоміч, нарада, бо для інтеліґенції доступ до села майже неможливий, а збірна, громадянська акція самих селян серед самих селян серед даних обставин майже немислима. Голодуючі одиниці й родини по селах лишені без помочі своїй власній судьбі.

Давнійші апровізаційні орґанізації і державна помич і суспільна охорона пережилися і перестали істнувати. Натомість ріжного рода свої і чужі паскарі, деруни й грабіжники, як шакалі увиваються поміж збідженим і зруйнованим селянством і вимаюють та видирають від нього гріш і останні рештки його матеріяльного добра. Денатурований спірт і самогонка до решти прибивають відпорні життєві сили людей. А відпорність тих сил з кождим днем слабша.

В цілій східній Галичині шириться в застрашаючий спосіб пятнистий тиф. Ґієнічних і санітарних заведень в краю майже нема. Нема лікарів ні ліків, нема шпиталів ні санітарної служби. Люде хоріють по своїх домах чи землянках, хоріють і мруть, як мухи під зиму. Гребається їх без домовин, бо нема дощок на труни. Люди просто не можуть собі представити, як перезимувати зиму й пережити переднівок. Український народ у східній Галичині стоїть просто перед вимертям.

Навіть Поляки потверджують це.

Кореспондент краківського „Часу" в статті „На диких полях Галичини" пише:

„Ні уряд в Варшаві, ні навіть люде з західних околиць Галичини не здають собі справи з пануючих тут відносин. Війна перейшла туди нераз і не два і лишила по собі знищення, руїну, нужду, голод, хороби. Самі двигнутися не можемо, а державу оце голова не болить. Не лише дворські обшари не засівають навіть дрібних частин своєї землі, але в богато місцевостях і хлопська власність лишиться в більшости необсіяною, навіть необробленою. Природно, що на весну вже не зореться ні засіє. Населення, як мешкало в землянках, так і далі мешкає. Тиф не зменшується, противно розширюється. Діти з нужди й голоду далі вмирають. Запанувала нужда й бруд. В слід за тим прийшов тиф. В одним брідським повіті лежить найменше 1500 осіб хорих на тиф. Умирають масово, переважно хлопи. При тім діються страшні річи: умерлого рано — хоронить ся вечером. Бували случаї, що при засипуванню померлого землею — бо для недостачі дощок похоронюється людей без домовин — небіщик почав рухатися. Кілько живих ще придусила земля на завсіди, Бог один знає".

(Від Ред.: І що на це все Антанта, яка віддала Галичину під тимчасову окупацію Полякам буцім то для охорони спокійного населения. Та з польської окупації нема охорони, а є похорони!)

Нужда у Львові.

„Вперед" з дня 15. X. пише: Положення львівського населення стає з кождим днем страшніще. Після звіту президента Наймана на засіданню магістрату в суботу дня 11. жовтня ц. р., Львів з надходячою зимою стає перед катастрофою. Цідичі не додержали зобовязань, бо не доставили назначеного законом контингенту збіжа. Варшавський уряд ніяк не дбає про поліпшення апровізації у Львові. Провінціональні старости не позволяють вивозити найменших засобів до Львова. Чи введення збіжевого монополю принесе яку користь, годі нині сказати. На разі магазини магістрату пусті. Нема муки, ні цукру, нема вугля і товщів. Магістрат старається дістати хоч бульбу для бідної людности на зиму, але й це зависить від варшавського уряду, бо треба вивозити бульбу за границю та міняти за инші товари. Львів потрібує денно 5 вагонів бульби, а тільки не дістає.

Тепер введено вільну торговлю бульбою, місто не може робити закупів, а може лише регулювати ціни. Денатурованого спірту нема зовсім.

Віцепрезидент Хлямтач жалувався на лиху комунікацію, яка утруднює довіз споживчих середників.

Радний Влодзімірські підніс, чи розумніще щоби магістрат не закривав катастрофального положення та не робив рожевих обіцянок, бо тим ніяк не успокоїть населення.

Українське повстання на Волині.

Воєнний кореспондент „Газет-и Львовск-ої" доносить: „В перших днях жовтня в наслідок більшовицько — української агітації розпочалися селянські бунти в околиці Вишівця. Рух, який відразу приняв знамена бандитизму, поширився на околиці Шумська, Кременця і полудневий район лісів в околиці Дубна.

На першу відомість про бунт вислав генерал Івашкевич негайно сильні відділи війська, яким поручено пацифікацію околиці, де вибухли бунти. Місцева людність цих околиць, де бандитизм приняв инші розміри, хоронилася під охону польських військ і вказувала агітаторів. Місію подавлення бунту одержав полковник Освенцімський. Польські відділи, явившися несподівано в центрах руху, успіли зловити головних агітаторів і провідників, їх розстріляно. Пацифікацію переведено. У кого найдено оружя, цей поніс кару смерти. Польські відділи, які взяли участь в пацифікації, понесли незначні втрати в офіцирах і жовнірах.

Оперативний звіт

ШТАБУ ГОЛОВНОГО ОТАМАНА

з дня 21. жовтня 1919.

Боротьба на добровольчім фронті продовжується з новою інтензивністю. Ворогови вдалося перефорсувати понизше Брацлава лінію Буга. Находячі ся там наші відділи подалися дещо в зад. Наші частини здобули нанове втрачений Брацлав.

Большовицький фронт: Спокій.

з дня 22. жовтня 1919.

В районі Тульчин, Брацлав ведуться дальші завзяті бої. На захід від Оратова відкинули наші частини в протинаступі наступаючого сильного ворога. Взято богато полонених та здобуто навантажені обози.

Більшовицький фронт: без змін.

За Ген. Квартирмайстра ДОЛЄЖАЛЬ, підполк.

Перехід денікінських військ.

УПБ. Москва, 22. X. (радіо) Коло Білої Церкви перейшли два полки козаків Денікіна на сторону військ Укр. Нар. Респ.

Більшовицький звіт.

УПБ. Москва, 20. X. (радіо) (Початку нема). В київському районі після завзятого бою ми залишили Київ. Ми вивезли декілька поїздів авіяційного майна, панцирні поїзди, артилерійське оружжя. В чернигівськім районі наш наступ на Чернигів успішно розвивається. В сівському районі наші війська після впертого бою заняли Сівськ. В кремському районі наші частини переправилися через ріку, продовжують наступ. На ливнеиському напрямку ми заняли м. Новосиль. Зі сторони Єльця розвивається успішно наш наступ на Ливни. У воронїжському районі наша кінота веде успішні бої 10 врст. на схід від Воронїжу. На долішному Копрі вперті бої. В Устьмедведицькім районі бої з неременним щастем. (Далі незрозуміло). Ташкентська група заняла м. Кізіл-арват. Взято полонених і трофеї. (Далі незрозуміло).

УПБ. Москва, 20. X. (радіо). Ми взяли м. Орел.

Табори українських полонених в Італії.

УПБ Навен, 19. X. (радіо). На представлення української військової місії порішило італійське правительство українських полонених концентрувати в окремих укр. таборах для відтранспортування до вітчини.

Львівська державна наукова бібліотека № 1.920

Військо а суспільність.

Змобілізований жовнір не розпоряджає вже ні своїм здоровлям, ні життям. Він нераз в голоді й холоді, в слоті й болоті стоїть тижнями під загрозою утрати свого життя. Нераз цілими днями й ночами лежить ранений на боєвищі — без страви, без шматочка хліба, без води в горячці. І все це робить він для охорони своєї суспільности, свого народа.

Чиж та суспільність, той народ не повинні почуватися до обовязку, бодай одягнути й обути того, що кров свою проливає за Державу і нарід? А хто того не розуміє, що це значить своя самостійна Держава, той повинен бодай дійсно зрозуміти інтерес власного кармана. Атже якби не кров і труд того здісціплінованого жовніра, то чужі й свої грабіжницькі банди пограбували б усе майно спокійних людей. Длятого справедливість вимагає безумовно, щоб суспільність з останього потягнулась й одягла тай обула наше військо. Це вона повинна зробити з переконання, що так повинно бути — і з почуття справедливости тай обовязку. Колиж суспільність того не розуміє, то треба силою застрашити її до того, щоб зрозуміла. Є до того всяка законна основа. Передовсім державний, військовий одяг має право носіти й носити тільки той, хто приналежний до війська. Всі законодавства всіх держав виразно постановляють, що купно військових річей приватними, цівільними людьми — зовсім неважне і ще підлягає карі. Всі військові шинелі, військові одяги, військові одяги, військові чоботи й черевики, які так часто бачимо на людях, які не служать при війську, — повинні бути негайно з них зтягнені й звернені війську. Не треба звертати уваги на ніякі викрути, що мовляв: той або сей „купив" собі це. По закону він не мав і не має права купувати військових річей і повинен за це ще й у тюрмі сидіти.

Крім військових одягів повинна суспільність дати війську і часть своїх зимових одягів. Військо передовсім! Все для війська! Під цим гаслом мусить зараз стати ціла суспільність. Бо жовнір мусить бути одягнений, обутий і нагодований.

З російського хаосу.

Правительство Юденіча і Польща.

Представник ген. Юденіча ген. Крузенштерн, який перебуває у Варшаві, заявив в розмові з кореспондентом „Курєра Польського": „Я офіціяльний представник ген Юденіча, який вислав мене до Польші для поінформування польських військових властей про його цілі та наміри і щоби зорієнтуватися що до скількости перебуваючих тут Росіян та вужиткувати їх, о скільки це вдасться. Бавою ген. Юденіча є Ревель, центром операційним Нарва. Звідти веде він акцію в трох напрямах: на Псков, на Луну і Петербург. Ціль ген. Юденіча: виключно боротьба з більшовиками отже правительства лотишське і естонське не ставляють йому ніяких перешкод. Він працює за відомістю і підмогою антанти, а радше Англії, яка заосмотрює його армію. Ми поробили також деякі закупки в Швеції, зате від Німців не одержуємо зовсім нічого. з ними ми не маємо нічого спільного. Ми вважаємо приязні відносини з польським правительством дуже бажаними і порозуміння необхідним". На питання про кн. Лівена відповів ген. Крузенштерн, що це офіцир російської армії та організатор російського відділу в Курляндії, який на приказ получився з армією Юденіча. Ріжниться його відділ уніформом, бо має німецькі мундури із запасів, які Німці залишили в Курляндії. Сам кн. Лівен ранений і перебуває на лічення в Парижі. Відділи Бермонда і Верголіча зложені в двох третинах з Росіян, в одній третині Німців. Вони одержали також приказ получитися з армією Юденіча і будуть цілком зрусифіковані. Німці будуть приневолені покинути їх ряди. З армією фон Гольца не стоїть ген. Юденіч в ніяких зносинах, їх розділює естонсько-лотишська границя. („Курєр польскі" 12. X.)

Денікін і Польща.

„Журналь де Деба" подає слідуючу заяву шефа ген. штабу Денікінської армії ген. Романовського: Польську армію ми вважаємо нашим союзником в боротьбі з більшовизмом. Зате відмовляємося входити в якінебудь переговори з Українцями, зрадниками (??) Росії. Не треба забувати, що в теперішню хвилю Українці не є ніякою поважною силою. (То ще побачимо. — Ред.). Ми оставили їм до вибору або зложити оружжя, або покинути край. До Таганрога, до гол. кватири Денікіна, приїхала якраз польська військова місія в цілі вироблення пляну спільної акції проти більшовиків, Прийшло вже до порозумення щодо визначення Дніпра як демаркаційної лінії між польськими і денікінськими військами. („Газета Поранна" 12. X.).

Німці заняли Ригу.

Телєграми з Відня доносять, що 7. X. війська ген. Гольца враз з російськими відділами полк. Бермонда розпочали офензиву на Ригу. Лотишські війська ставили завзятий опір, який зломано у віддалі 15 клм. від Торксбурга при тяжких стратах з обох сторін. В четвер 9. X німецькі війська заняли Ригу. Після відомостей одержаних англійським урядом числять війська, що оперують проти Лотії, біля 20 тисяч німецьких жовнірів. По обчисленням лотишського ген. штабу ген. фон Гольц має 30—40 тисячну армію. Його акцію підпирає російский полк. Бермонд, який намірявся заняти Естонію і Лівонію, а потім почати акцію проти більшовиків. Лотишське правительство звернулося до естонського правительства з проханням о військову поміч. Естонці мають маширувати вже на Ригу.

По інформаціям лотишського ген. штабу офензива армії ген. фон Гольца і відділів полк. Бермонда розтягаються на фронті від Двини аж до моря.

ТЕЛЄГРАМИ.

Домагання признання самостійности.

УПБ. Навен, 19. X. (радіо). Укр. Прес. Бюро в Берліні доносить: Заступники Естонії, Лотії, Литви й України передали англійському правительству спільну ноту, в якій домагаються признання своєї самостійности. „Ми жалуємо, говориться в ноті, що наші держави не осягнули ще повного остаточного признання, яке приобіцяно деяким иншим державам, що своє істнування завдячують рівнож світовій війні. Наші народи сподіються, що мирова конференція не відмовить також і нам приноровлення засади свобідного самовизначення".

Американсько-українські торговельні зносини.

УПБ. Навен, 19. X. (радіо). В Злучених Державах основано американсько-українське акційне товариство для вивозу на Україну будівельного матеріяму, господарських знарядів та инших артикулів, потрібних до відбудови. Председателем є відомий власник фабрик Тайльор.

Польська нахабність.

УПБ. Москва, 22. X. (радіо) Польський комендант околиці Мінська оголосив, що урядовою мовою на Білій Руси є польська.

ХРОНІКА.

× Під польським наїздом. Українським газетам у Галичині заборонили польські окупаційні власти подавати які небудь вістки про положення в габорах положених і інтернованих, про арештування, інтернування, ревізії і взагалі переслідування українства. (Від Ред. Морд українського народу має відбутися по можности тихо, аби світ не знав про це).

× Знищення українського духовного Семінара у Львові. Польська влада викинула український духовний семінар у Львові з його власного будинку, а всі річи, не виключаючи бібліотеки, забрала на автомобілі і вивезла. Тяжко хорого українського епископа Боцяна, який там мешкав, лишили тільки тимчасово в трьох кімнатах, при чім польські легіонери так йому докучають, що владиці грозять смерть.

× На днях появиться в Камінци перше число нового журнала п. з. „Українська Старовина.".

Померли

Тит Левицкович, заслужений український діяч в Галичині, помер у Львові.

О. Юстин Гаврисевич, бурштинський декан і парох Чагрова, Рогатинського пов. в Галичині, помер дня 20. X. 1919 в 57 р. життя. в Камінци.

НОВІ ВИДАННЯ.

Бібліотечка „Стрільця" ч. 14.

Серія: Українці на чужині. Др Осип Назарук. УКРАЇНСЬКА САПЛАНКА РОКСОЛЯНА. Камінець, 1919. Ст. 16. 16°. — Ціна 10 грив.

Просимо безумовно всіх, що одержали наші видання, щоби прислали гроші за них. Бо кошти паперу й друку тепер просто страшні і все зростають. Редакція „Стрільця" приготовала до друку 15 нових книжечок найріжнороднішого змісту. Але вихід їх у світ залежить від звороту витрачених досі коштів.

= Партійне засідання членів Укр. Радик. Партії відбудеться дня 23. X. о 4. год. поп. в кабінеті д-ра Макуха.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ УНІВЕРСИТЕТ.

З днем 1. XI. починається зимовий семестер 1919/20, який буде тревати до 31. грудня 1919, читатимуться слідуючі курси:

1. Чехівський: Історія української літератури. 2. Прив. доц. Й. Клепатський: Історія України. 3. Прив. доц. Геринович: Географія України. 4. Прив. доц. С. Остапенко: Політична економія. 5. Прив. доц. С Бачинський: Сільсько господарська економія. 9. Прив. доц. Н. Гаморак: Загальна ботаніка. 7. Асистент. Ю. Русов: Загальна зоольогія.

В число слухачів Народнього Університету приймається кожний, хто має освіту не менш початкової школи і не менше 16 років.

Вписи відбуваються щодня від год. 5—7 по пол. в канцелярії Народнього Університету Український Клюб (ріг вулиці Кишинівської і Петроградської вхід з Кишинівської).

До впису треба подати прохання, свідоцтво про освіту з копією та зголосити, по якій катедрі слухач бажає слухати лекцій.

Річна оплата за курси виносить 50 карб. 1—3

= Лекція про заразливі хвороби. „Міністерство Народнього Здоровля й Опікування уладжує безплатну лекцію на тему „Народне Здоровля та боротьба з заразливими хворобами", яку прочитає професор Д. К. Заболотний в неділю 26. жовтня від 4 - 6 год. дня в будинку Пушкинського Театру (Проспект Т. Шевченка). Квітки можна одержувати 24 і 25 жовтня від 10 - 3 год. дня в М-ві Народнього Здоровля та Опікування (буд. Губ. Лікарськ. Упр.) а 25-го о год. дня до початку лекції в Пушкінському театрі.

ОПОВІСТКИ.

Оповістки по 10 гр. стрічка, Платити згори.

П. СИМЕОН СМЕТАНЮК! Писк. мо одержали. Подайте свою адресу. Бажаємо порозумітися з Вами. Ред. „Стрільця". 1—1

ХТО має які небудь відомости про НИКОЛУ КУЛИНИЧА бул. стар. десятника при Золочівській Бригаді, зволить ласкаво повідомити уряд. Головн. Арт. Управління М. ЛЕВИЦЬКУ через ред. час. „Стрілець". 2—3

„ВПЕРЕД" зволить передрукувати і вислати число за оплатою на місці: Для МАРІЇ СТЕЛЬМАХ в Поморянах. Вістку через „Вперед" одержав. Сповісти знов, чи Ти і діти здорові, де Марійка, у кого живете, чи маєш гроші, що у Родини. Продавай або позичай. Я здоров на місці. Денис. 1—2

ХОВАНЕЦЬ Дмитро хорий і розпоряджаючий майном в Жванци (будинок цікільний) дожидає сина, Осипа, однор. стрільця (14. бриг. 1. кур. 1. сот.) а знакомих просить о подання вістий про теперішний побут його. 1—1

ЛОПАТИНСЬКІ з Бишек! Ваш батько переїхся з Жидачівщини на парохію в Прошовій коло Тарнополя. Я бачився з ним, Мирон Мосора. 1—1

СЛАВКУ Мосора. Де Ти є? Дай вістку де „Стрільця"! Мирон. 1—1

КАЧМАРСЬКИЙ Володимир, який служив при І. дівізії СС. і поручник Евстах КАЧМАРСЬКИЙ, який служив при VII. бригаді, подайте вістку на адресу: Марійка Качмарська 12 етап. стан. команда в Грушці, почта Стара Ушиця. 1—1

ДЕМИДЧУК Левко, б. хор. 32. Lst. I. R. Новий Санч, який попав в 1916 у рос. полон, а тепер має служити в Укр. Армії і Владко ДЕМИДЧУК, приділений перед відворотом при господарськім в дділі в Буську, зараз в укр Армії, — подайте адреси до Г. Демидчуківної, 12. ет. ст. команди в Грушці, почта Ст. Ушиця. 1—1

Редагує: Комітет. Черенками „Стрільця", друком Б. Вайнбама.

Ч. 87. Камінець, Неділя, 26. жовтня 1919. Рік І.

СТРІЛЕЦЬ

Насопис для Українського Війська.

Виходить тричі в тиждень.
Ціна 6 гривень.
Редакція і Адміністрація вул. Поштова, ч. 9. І. п.

Нехай живе Самостійна Українська Народня Республіка!

Податки.

Всі ми хочемо Самостійної сильної Української Держави. Прагнемо того так, як хора людина прагне здоровля. Прагне цієї сильної держави з сильною владою і народ. Але не робить того, чого треба робити, щоб була своя сильна держава і сильна влада. Чому? Бо він неосвідомлений і не знає, що робити.

Народ треба освідомити, чого треба, щоб була своя сильна влада. Дати до війська молодь, це перша річ. Але цего за мало. Бо ту молодь у війську треба з'одягати й кормити. А чим влада має це робити, коли народ не платить податків? Печатання грошей не вистарчає. Воно тільки збільшує дорожнечу і затроює державний скарб, бо обнижує наш гріш, І тому за цей гріш нічого не мож купити і тут і за кордоном Коли державна влада перестане печатати гроші, тоді вартість грошей зараз підскочить і всего можна буде купити за наші гроші навіть за кордоном. і соли і нафту і мануфактуру і ліків і господарських машин. Але щоби держава могла перестати друкувати гроші, на це треба, щоби народ почав платити податки. Якби бодай богатирі поплатили все, що винні державі, то держава могла б зараз поправити свої фінанси (скарб). Це треба народови вияснювати скрізь з тим, що хто не хоче по добру платить своїй державі, заплатить чужим з примусу, як це вже нераз бувало.

Таксамо, як у нас, діється також в Польщі і в Денікінській Росії. І в котрій з цих держав народ скорше почне правильно давати податки, там скорше настане сильна влада, лад і порядок. І та держава, в котрій це наступить, загорне инші.

Французька преса про Україну.

Визначний французький журналіст, Едмонд Пріва, помістив у брібурській „Ліберте" статтю, в якій виказав, що політика Антанти супроти Українців виходить на користь більшовиків. Антанта піддержує Денікіна, який в тій хвилі, коли Українці заняли Київ, ударив на них з заду тай тепер вертається головною силою проти українських військ і дає більшовикам час на скріплення. Антанта, а головно Англія, пожалує колись викинеиого гроша. До цеї авантури не булоб дійшло, якби Антанта була приневолила Денікіна і Колчака признати независимість України, Литви, Грузії і т. д. — так, як це хотів вробити Льйойд Джордж іменем Англії. Одначе російські реакціонери співали все пісоньку про приязнь, то знов грозили союзом з Німеччиною на випадок поділу неістнуючої російської імперії. Антанта не рішилася на ніякий крок, лиш гладила одних і других, та заохочувала окраїнні народи до війни з більшовиками. Ця нерішуча гра видала свої овочі. Денікін і Петлюра воюють зі собою, а прибалтійські держави переговорюють з Леніном про мир. Україна відкидала всі мирові предложення з більшовицької Москви. бо надіялася, що Антанта признає її независимість. Потрібне негайне вирішення. Чомуж народи давної Росії малиб бути менше вартні від народів давної Австрії? Що справедливе для Чехів і полудн. Славян, це повинно бути справедливе також для Українців і Литовців. Антанта відповість за підмогу Денікінови і Республиканська Франція повинна стати на бік України. А це тим більше, що Українці підписалиб тоді угоду з Румунією і Польщею.

Оперативний звіт

Штабу Головного Отамана

з дня 23. жовтня 1919.

На добровольчім фронті зайняли наші частини славним наступом місто ТУЛЬЧИН, яке боронили добровольці по останніх сил. При тім взяли ми гацьбако полонених та здобули багато полонених.

В районі Брацлав - Райгород ведуться дальше завзяті бої.

Дальше на північнім сході здобули наші частини залізничну станцію „Оратово", при чім тяжко ушкоджено ворожий панцирний потяг.

З дня 24. жовтня 1919.

Завзяті бої в районі Брацлава, Тульчина продовжуються. Наші частини знаходяться тут місцями в корисніщім положенні; їм вдалося здобути деякі для ведення дальшого наступу важні місцевості. Рівнож взято багато полонених та здобуто чимало військового матеріялу.

З 25. жовтня 1919.

Завзяті бої о посідання району Брацлав, Тульчин продовжуються.

За Ген. Квартирмайстра
ДОЛЄЖАЛЬ, підполк.

В денікінськім полоні.

Оден галицький старшина, особисто знакомий нашій редакції, так представив свої переживання по здобуттю Київа галицькими військами:

В полон до Денікіна попав я в Київі 31 серпня 1919 при такій нагоді: я зі своєю сотнею одержав наказ, обсадити арсенал і виконав його докладно, виставивши стійки й скорострільи. Коло год. 11 в полудне появилася кінна стежа денікінська й переїхала спокійно (Денікінці з біяими хоругвками переїхали через мости на Дніпрі й тому їх перепущено. За стежею показалася рота, опісля всі роди зброї, найбільше скорострілів. До мене на кватиру прийшов денікінський поручик і питав мене, з якої я частини та просив їсти. Я нагодував його й поінформував, що боремося за Самостійну Україну Він заявив мені, що буде демаркаційна лінія між обома військами і пішов. Коли я вийшов на вулицю, приступив до мене якийсь рос. офіцер і спитав мене, чи ми боремося за Самостійну Україну. Я відповів: так. А він: „Вешать будем!" Вкінці почали мені розганяти стійки, розброювати й арештувати. Я вышукав їх полковника і представив йому ті провокації. А він: „Ваш район на Олександрівській улиці". Я не мав получення зі своєю командою, бо як послав якого стрільця, то кождого ловили. Вкінці обступили мене переважаючими силами й розброїли мою сотню. Над самим Дніпром передержали нас під офіцерським караулом до ночі й в ночі перевели нас через міст до Дарниці. Там через 7 днів не дали нам ні кусочка хліба й ми жили своїм. Багато захорувало на голодовий тиф. Не стерегли нас — і багато втікало, особливо стрільців. Я їздив до ген. Бредова й до штаб. кап. Еверта в справі харчів. Вони заявили, що нічого не знали про це, що нам не дають їсти. По якімсь часі дістали ми дуже лихий і скупий харч. Опісля зорганізували з нас робітничий курінь і висилали грузити дрова на вагони, різати дрова, будувати дорогу. Платили ріжно — на акорд.

В десять днів прийшла до нас депутація Галицьких москвофільських офіцерів, Переважно з Лемківщини. Провідник їх почав промову до стрільців словами: „Слава Ісусу Христу!" Казав, щоби вступили до Карпато-Русского отряда. Говорив пів години, але слова „Україна" не ужив. Наші стрільці почали переморгуватися між собою. Зараз зрозуміли, що це зрадник говорить. На питання, чи „поняли", відповіли, що так. Але ні оден з наших стрільців не зголосився до кацапської армії, хоч москвофіли на це ждали від раня до вечера. Зблямовані відійшли.

Дня 8. X. прийшов до нас перебраний за пагонового офіцера висланник Зеленого і сказав нам, щоб ми пішли до Зеленого, а він відпровадить нас до української армії. Ми не вірили йому, але вислали з ним двох старшин на розвідку. Вони дійшли аж до Трипілля, вернули й сказали нам, що можна вірнти Зеленому. В ночи дня 10. X втікло нас 102 стрільців і 16 старшин разом, а чотири провідники Зеленого провели нас дніпровськими плавнями й великими лісами під Трипілля. Там ми остановились й післали розвідку до Трипілля. Зеленого вже не було, але він оставив нам охорону 60 озброєних людей. Ми два дні ждали, переправилися в Витачеві через Дніпер і рушили на полудне за Зеленим. Йшли все ночами.

Коло Канева в с. Македонах довідалися ми, що Зеленого Денікінці погубували. Ми дійсно бачили групй втікаючих повстанців. Супроти того рішила ми розсипатися по 2—3 і йти на захід до Галицької Армії.

Я йшов ще з одним поручником пересічно по 25 верстов денно. Селяне знали, що ми Галичане і гарно нас приняли, давали їсти і грошей ніде не брали. Боялися тільки, чи ми не більшовики або денікінці. Військ Денікіна ми не зустріли. Но 13 днях дійшли ми, зробивши велике колесо до Козятина, де застали галицькі частини.

В армії Денікіна є також Українці, але це переважно малороси. Та є й такі, що кажуть: „Скорше дам собі кулю в лоб, чим піду воювати проти Петлюри." Проти Галичан така ненависть у Денікінців, що лучитися з ними рішучо неможливо. Вони абсолютно ворожі всім Українцям і України не визнають. Хто з Галичан побуде між ними, той вилічиться з усяких надій на Денікіна і його допомогу Галичині. Скрізь виарештовано українську інтелігенцію. Конфіскують навіть книжки, які перейшли царську цензуру! Проти цего виступає „Кіевская Жизнь", але на дармо. Шульгин винисує проти нас страшні річи.

Великої сили Денікін не має, але офіцерів дуже багато. Дісципліна у кього є. Як мало Денікін має війська, видко з того, що полоненних уживає до караулів при магазинах. Ми теж з палицями стояли на сторожі. Тих Галичан, що не втекли, вивезли Денікінці до копалень угля. Денікінці це абсолютні вороги всіх народів бувшої Росії.

Львівська державна наукова бібліотека
№ П 1920

ХРОНІКА.

× Перемиря з Польщею продовжено до 9. листопада.

× Мирові переговори з Польщею — як звідомляє голова укр. політичної місії у Варшаві, А. Лівицький, вже почалися і мають вигляди на успіх.

× Державна нарада. Вчора відбулося перше засідання державної наради, скликаної з представників обох урядів і всіх партій, головно в справі зближення обох урядів. Про вислід в слідуючих числах.

× Святкування 1. листопада наказала Начальна Команда Г. А. всім галицьким частинам. В той день вийде „Стрілець“ присвячений в цілости тим роковинам.

× Роковини кам. Університету святковано дуже велично ві второк і в середу.

× Москвофіли розвинули на Угорській Україні величезну агітацію між нашим темним народом. „Вперед“ пише, що теперішний губернатор краю д-р Брейха і його заступник д-р Досталь підпирають цей рух, бо й вони москвофіли. (Від Ред.: Наші урядовці повинні тільки на основі провірених вісток вибиратися туди, бо інакше будуть наражені на голод).

× Українське академічне віче. В неділю, 26 жовтня с. р. о 10 год. рано відбудеться в університеті українське академічне віче.

× Ширші сходини Союза Українок відбудуться в понеділок дня 27 жовтня о 5. по пол. в Українськім Клюбі ул. Петроградська 38. Запис в члени Союза відбувається щоденно крім неділь і свят від 4-5 год. п. полд. в Укр. Клюбі. Записуючі ся мусять зложити відповідну заяву з рекомандацією двох членів Союза або визначних осіб.

ТЕЛЄГРАМИ.

Оперативний звіт Денікіна.

УПБ. Миколаїв, 23. X. (радіо). На північнім Кавказі і царицинськім фронті без перемін. Переслідуючи червоних, заняли Донці ст. Бутурлинівку. На тульському напрямку ми заняли м. Новосиль. На брянськім напрямку після впертих боїв взято м. Сівськ. В київськім районі вперті бої продовжуються. Наші наступаючі на Гайсин частини заняли Китайгород. (Не цей, що коло Бакоти. — Ред.).

Нові ноти Совітського правительства.

УПБ. Москва, 21/X. (радіо), I. (В скороченню). До невтральних держав. До правительств Швеції, Норвегії, Данії, Голяндії, Еспанії і Швайцарії. Антанта звернулася до невтральних держав з пропозицією взяти участь в блькаді Росії. Без формального виповідження війни піддержує вона всіми засобами контрреволюціонерів в Росії. Останнім актом вона звертається проти цілого населення Росії, не виключаючи жінок і дітей. Російське совіт. правительство сподіється, що згадані невтральні правительства не дадуться втягнути до війни з Росією, яка не дала до сього причини. В противнім випадку совіт. правительство мусітиме підприняти всі відповідні міри.

2. Нота до Данії. Білогвардійське правительство північної Росії, оголосило через радіо, що воно з огляду не відїзд англійських добровольців з Архангельська має намір приступити до формацій нових відділів добровольців, які будуть рекрутовані в Щвеції, Данії, Бельгії, і Югославії. Російське совіт. правительство висказує сильну надію, що данське правительство формально спротивиться тим намірам білогвардійців, котрі хочуть далі вести злочинну війну з робітничими масами Росії. Ми переконані, що данське правительство не піддасться тим махінаціям, які мають на цілі вмішання у внутрішні справи Росії і на шкоду населення сього краю. Данському правительству відомо, що всякі толєрования на своїй території рекрутації білогвардійських банд, призначених до боротьби з Росією, уважається зорожим актом і в такім випадку рос. сов. правительство буде приневолене застереги собі право підприняти всякі відповідні міри. Чічерін.

В Совітській Росії.

УПБ. Навен, 23. X. (радіо). На державній нараді совітського правительства в Москві представив Терещенко мирове предложення, яке має передатися ворогам Росії. Після донесень з Фінляндії в Москві находиться офіціяльний заступник Америки з повновластями, що є готовий передати пропозіцію союзникам. Запропоновано, щоби фронтові війська голосували над мировим предложенням перед його висилкою.

Німеччина й Антанта супроти більшовиків.

УПБ. Навен, 23. X. (радіо). Заяви ген. фон Клюка, який стоїть за ясним військовим співділання Німеччини з Францією й Англією проти більшовиків, передані паризькою газ. „Матен“, стрінулися в Берліні з протестом. Більша частина німецького народу бажає господарського порозуміння з Антантою в питанню поступования супроти Росії, що лежить в загальному інтересі, але не святої війни, яку поручає Клюк.

Підуть чи не підуть?

УПБ. Навен, 23. X. (радіо) Провід професійних союзів департаменту Сени висказався гостро проти всякої участи Франції у военній акції проти російської сов. республіки. В телєграмі до французького правительства зазначено небезпеку революційних заворушень на випадок, колиб Франція рішилася на активний виступ проти Росії. Подібну постанову ухвалила соціялістична партія Італії великою більшістю голосів.

Нарешті!

УПБ. Навен, 23. X. (радіо). Троцький мав поставити внесення на московському совіті, щоби розвязати всі солдатські совіти на фронті і утворити спільну команду для всіх совітських військ. Ген. Юденіч находиться мабуть 8 миль перед Петроградом.

Гроші.

УПБ. Навен, 23. X. (радіо) Франція зажадала на союзній раді, щоби їй призиано на 6 літ першенство до всіх виплат, які має зложити Німеччина.

А в нас?

УПБ. Навен, 18. X. (радіо) Д-р Реннер став знова держ. канцлером і держ. секретарем закор. справ. В новому правительстві нема Оттона Бавера. У вступній промові заявив Реннер, що чотири роки війни вистарчили до знищення краю, пятий рік вижидання на заключення мира гів зовсім його сили. Супроти небезпеки голоду і холоду, що грозить народови, довели впрочім противні собі партії до такого побоження себе самих, що **залишили всякі протівенства і приступили до спільної праці**, щоби державу випровадити з кризи.

НОВІ ВИДАННЯ.

„УКРАЇНСЬКА СТАРОВИНА“. Орган Комісії для охорони памяток старовини і мистецтва при Головнім Управлінні Мистецтв і Національної Культури. Камінець, 1 листопада 1919. Ч. 1. Зміст:

1. Від Редакції. 2. О. Благодір: З мартиродольної української старовини. 3. Український Уряд і справа національної культури та мистецтва. 4. П. Клименко: Архівна справа на Україні. 5. М. Обідний: Військового-архівна справа на Україні. 6. Л. Биковський. Українська Національна Бібліотека в Київі. 7. П. Клименко: Українська мистецька старовина та її національний зміст. 8. О. Назарук: Українська старовина й українська новочасна творчість. 9. І в. Кревецький: З історії української старовини. I. Доля галицьких королівських інсигній. 10. И. Пеленський Рим чи Схід? 11. Ол. Прусевич: Памятки фортифікаційної штуки: на Поділлю. 12. Про знищені памятки старовини й мистецтва на Україні. 13. Закони й обіжники в справі охорони памяток старовини і мистецтва. 14. З протоколів комісії для охорони памяток старовини та мистецтв при Головнім Управлінні Мистецтв та Національної Культури. 15. Різні замітки: а) Термінольогія. б) Окрушок камінецької старовини. в) Культурна спадщина по більшовиках, г) Музей у Винниці. 16. Бібліографія.

Коштом Диктатури Зах. Обл. УНР. Ред. Комітет: Проф. П. Клименко, Д р О. Назарук. Ів. Кревецький. Черенками „Стрільця“. Ціна 25 грив.

Є це перший український науковий журнал в Камінци. Ред. „Стрільця“ розсилає його в малій скількости всім частинам Галицької Армії.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ УНІВЕРСИТЕТ.

З днем 1. XI. починається зимовий семестер 1919/20, який буде тревати до 31. грудня 1919, читатимуться слідуючі курси:

1. Чехівський: Історія української літератури. 2. Прив. доц. Й. Клепатський: Історія України. 3. Прив. доц. Гермонович: Географія України. 4. Прив. доц. С. Остапенко: Політична економія. 5. Прив. доц. С Бачинський: Сільсько-господарська економія. 9. Прив. доц. Н. Гаморак: Загальна ботаніка. 7. Асистент. Ю. Русов: Загальна зоольогія.

В число слухачів Народнього Університету приймається кожний, хто має освіту не менш початкової школи і не менше 16 років.

Вписи відбуваються щодня від год. 5—7 по пол. в канцелярії Народнього Університету Український Клюб (ріг вулиці Кишинівської і Петроградської вхід з Кишинівської).

До впису треба подати прохання, свідоцтво про освіту з копією та зголосити, по якій катедрі слухач бажає слухати лекцій.

Річна оплата за курси виносить 50 карб. 2—3

ОПОВІСТКИ.

Оповістки по 10 гр. стрічка, Платити згори.

ВСІ СТАРШИНИ, що брали участь в перших боях у Львові, зволять подати свої назвиска ред. „Стрільця“, зазначаючи рівночасно, в яких місцях вони воювали. 1—2

БАБій Петро і Гринь, приїздайте! Хор. Бабій, Ред. „Стрілецька Думка“ Староконстантинів. 1—1

ПОР. БЕЗПАЛЬКО Семен, Кіш УСС. і д-р Володимир Безпалько. Дайте знати о собі. Інжінєр Михань лежить третий тиждень тяжко хорий в Камінци — відвідайте його скоро. підхор. М. Городиловський Арм. Арт. Вишкіл. 1—2

П. ЦЮРОПАЙЛОВИЧ. проф. гімн. з Жовкви, педасть свою адресу Упов. Дикт. для справ Освіти і віроісповід. до Ч. 151 (осв.) ул. Шевченка ч. 37. II. пов. 1—1

ВП. Д-р. ГАНКЕВИЧ Гриць, хор. при опер. Касі II. г. Корн. звовить ласкаво відібрати передані йому річи братом Павлом з Башківців на Буковині — у Івана Волошина, Камінець, Підзамче (дім Гжебожевського) 1—1

ПРОДАЄТЬСЯ: Мебель оздоблена шкірою, крісла та канапи, стіл „Жокод“ до їдальні, канапи і крісла оздоблені зеленим плюшем, канапи до будуару, мебель оздоблена шкірою до кабінету, дубовий письменний стіл, 8 ріжних шаж, 5 нових ліжок, мебель до дитської, зеркала, мебель для саду, ріжні столи, ванна стальова зо всіми приладами до купання, високе крісло для дитини, ріжна кухонна посуда. Оглянути можна: Камінець, вул. Реверсоарна ч. 1 (дім Гіжицького) 1—1

ХТО знав, де находиться о. Тома ТКАЧУК, бувший пол. духовник при II-гій Колом. Бригаді, зволить ласкаво донести: В. Ткачук, хор. УСС. при Бригаді УСС п. п. ч. 74. 1—1

ХТО має які небудь відомости про НИКОЛУ КУЛИНИЧА бул. стар. десятника при Золочівській Бригаді, зволить ласкаво повідомити уряд. Головн. Арт. Управління М. ЛЕВИЦЬКУ через ред. час. „Стрілець“. 2—3

„ВПЕРЕД“ зволить передрукувати і вислати число, за оплатою на місця: Для МАРІЇ СТЕЛЬМАХ в Поморянах. Вістку через „Вперед“ одержав. Сповісти знов, чи Ти і діти здорові, де Марійка, у кого живете, чи маєш гроші, що у Родини? Продавай або позичай. Я здоров на місци. Денис. 2—2

МАРУСЯ I...I Живу на Україні. Адреса: Камінець, редакція „Стрілець“. „Вперед“ прошу о передрук. 1—2

МАДАЙ Степан пор. і четар ХИТРО Панько дайто про себе знати листовно на адресу: Сотник Андрій Бачинський, 12 ет. ст. команда в Грушці почта От. Ушиця. 1—1

ЯРЕМИЩИН Іван, Камінець. Державний Банк, покупує братів хор. Павла і ст. бул. дес. Стефана з I гал. полку. Хтоби знав що про них, зволить повідомити через редакцію час. „Стрілець“. 1—1

УСС. Павло Ковальчук з Горожанки пов. Підгайці. — Подай свою адресу. Чет. УСС. М. Сьвітляк Бр. УСС. Полк I. Пол. почт. 73. 2—2

ХТО знає, де тепер перебуває одн. добр. Ярослав Алексевич — в часі переходу через Збруч був рахунковим при 11 бр. IV. бат. III. Г. Корп. — зволить повідомити Олену Алексевич, Арм. Вишкіл. Нова Ушиця, на руки пор. Дереша Олекси. 2—3

ХТОБИ знав, що діється з Миколою Служинським одн. вісг. 7 полк I кур. 4 бр. який там мав захоріти на тиф подасть вістку на адресу: Марія Служинська, канц. сила, Бул. сот. при Ком. ЕГА. пол. почт. ч. 13. 2—2

РОДИНА Герчанівських знаходиться в Камінци Под. вул. Мало-Покровська, дім Лукасевича. 2—3

ХТО знає, де перебуває Анастазія Бріль з Петрикова п. Тернопіль, зволить повідомити п. Петра Стиранка, Камінець пер. Миколаївський, або От. Бриля чет. VII Бр. 13 полк, п.п. ч 59. 2—2

ХТО знає місце побуту стр. Олекси Турянського — який служив при II-ій Коломийській бригаді (Бул. сот.), проситься повідомити брата Миколу К.Е. Г.А. Відділ для Освіти. п. п. ч. 13. 3—3

ХТО знавби, де знаходиться Іван Боднар з Бурштина, зволить повідомити чет. Теофіля Скаскова III. Бр. II/5 кур. сот. скор. п. п. ч. 55. 4—4

ХТО знає місце побуту пор. Омеляна Тарнавецького (зі Снятинщини), проситься повідомити, брата Миколу. КЕА. Від. для Освіти п. п. ч. 13. 2—2

Редагує: Комітет. Черенками „Стрільця“, друком Б. Вайнбама.

Ч. 88. Камінець, Второк, 28. жовтня 1919. Рік І.

СТРІЛЕЦЬ

Насопис для Українського Війська.

Виходить тричі в тиждень.
Ціна 6 гривень.
Редакція і Адміністрація вул. Полтова, ч. 9. І. п.

Нехай живе Самостійна Українська Народня Республіка!

Справа Східної Галичини.

Падеревський, який їздив до Лондона „по купецьки“ поговорити з Англією про Східну Галичину, вернув з довгим носом. Дневникарям, які обскочили його з проханням о вісти, подав лиш дуже скупі вияснення: що вправді всі держави признали би Полякам Східну Гадичину, але англійський міністер закордонних справ, Ллойд Джордж противиться як найрішучійше польським домаганням; що прихильні Полякам політики за границі радили полагодити справу Сх. Галичини дорогою угоди і цеї справи рішучо не форсувати,

УПБ. Навен, 26.X. (радіо). Домбський заявляє в „Курері Поранним“, що останні донесення про корисне для Польщі полагодження східно-галицького питання за вчасні. Ізза противу англійського заступника, полагодження цеї справи знова відложено.

Ллойд Джордж і справа Галичини.

В „Українськім Голосі“ (Вінніпег, Канада) ч. 35 з дня 27 серпня с. р. читаємо: Премієр Великої Британії Л. Джордж попирає справу Українців проти Поляків. Він противиться прилученню Галичини до Польщі. Так заявив премієр міністрів в Канаді.

Витревалости й відваги!

Зі всіх боків приходять вісти про великі зміни, на які заноситься в міждержавній політиці. В основу цих змін ляже німецько-російське порозуміння. Бо треба знати, що Німці не журяться тим, що Росія розколена: вони переговорюють з обома таборами. Новий союз буде звернений очевидно проти Польщі. Річ ясна, що Поляки не можуть задержати лінії Збруча, бо тоді мусілиб задержати й більшу часть Волині. А на це не пристане щиро ні один російський політик. І взагалі годинки Польщі почислені від хвилі, коли подадуть собі руки такі два великі, як Німець і Москаль. Один тільки ратунок видніє для Польщі перед смертю. Погодитися щиро з Україною й полагодити справедливо галицьку справу. Інакше жде Польщу певна смерть політична і закріпощення — але вже новочасне, безвиглядне закріпощення.

Все це вирішиться протягом зими в основних лініях. Для того будьмо витревалі й відважно ділаймо! І підем з кождим, хто справедливо відноситься до нашої справи. А покищо творім армію й освідомляймо народ!

Україна в міжнародній політиці.

Париж, 1 серпня, 1919.

Мирова конференція через цілий час своїх нарад від січня до 25 червня 1919 року радила не лише над цілковитим знищенням і спаралізованням (мілітарним, економічним і державним) Німечини, але також радила і вишукувала способи як би то зміцнити, скріпити всі ті нові держави, які межують з Німеччиною, так, щоби вони чували над розвухваленим і непоправним Німцем на кілька сот літ будучности. В сих протинімецьких комбінаціях найлучше вийшла Польща. Завдяки гойности аліянтів Польща стала великою державою. Франція особливо піклувалась тим і робить се тепер, щоби Польща була сильною. Се в державнім інтересі Франції яка все ще дрожить перед німецькою небезпекою. Сильна Польща зможе боронити Францію, колиб ся була заатакована Німеччиною так, як Росія атакувала Німеччину в послідній війні. Англія ніколи не мала нічого проти того, щоб Німеччина була окружена залізним перстенем історичних ворогів. Вона радо годилась на французькі заходи здути Польщу в велику державу. І так дивились крізь пальці Л. Джордж, Вільсон і Клемансо як Польща в білий день грабувала українські, литовські, білоруські та німецькі території та причіпала їх до Польщі, замастивши латку своїми „історичними“ аргументами“.

Найбільша латка на державних стінах Польщі, се українська латка. Як довго ся українська латка буде держатись при Польщі покаже недалека будучність.

На українську державу дивились і дивляться до тепер репрезентанти англійської і французької політики як на німецьку політичну креатуру, хотяй би з сеї причини, що Німеччина і Австрія були інструментальними в Берест Литовськім трактаті з Україною і німецькі державні мужі, декотрі з них дизились доволі прихильно на креования Самостійної Держави Української, бачучи в тім свій державний інтерес. Сей факт зручно використали російські, польські і румунські політикери в Парижі. Попри устні доноси, містили час від часу інспіровані статті у французькій пресі, буцім то Українці мають тайні коншахти з Німцями. Англійський лорд підчас конференції з міністром Сидоренком в Парижі без церемоній запитав його: „А ви, пане, мали які зносини з Німцями, балювали і тостували з ними?“

Французький щоденник „Народний Голос“ помістив ряд довших статтей на тему українського питання, пятнуючи усіх майже визначних членів української делегації в Парижі, яко бувших німецьких союзників. Галицькі москвофіли, які мають в Парижі й свою делегацію, не щадили заходів ні пера, щоби представити українство як австро-німецьку політичну, штучну креатуру, проти єдиненої Росії. Коли по при се зважимо й факт, що Французи, як і решта аліянтів відносилися до Росії дуже симпатично, то легко зрозуміти, що всякі повищі антиукраїнські атаки мали свій чудовий ефект. Тому то й аліянти в трактаті мира з Німеччиною не забули помістити цілий, осібний параграф, після якого Німеччина зобовязалася відкликати Берест Литовську угоду (офіціяльне признання Української Держави), як також Німеччина має згодитися на прилучення Угорської України до Чехословацької Республики.

Разом з німстою над Німеччиною прийшла гроза від большовизму в Росії. Один і другий факт уміла зручно використати Польща. Російський большовизм, се вода на поль-

Просвітна діяльність Галицької Армії.

Звіт від 25. IX. — 15. X. 1919.

Заходом Відділу Освіти уладжено 18 віч і устроєно дві театральні вистави. Віча відбулися в селах: Війтівка, Журелівка, Самогородок в днях 28 і 29 вересня. З рамени Відділу освіти референували: Кравець й Саваринський. 27. IX. відпоручники Відділу: Стефанюк і Сендецький взяли участь в нараді — гласних — межиріцької волости. До зібраних гласних як відпоручників громад віднеслися з зазилом підпирати укр. владу, помагати армії, та впливати на населенне в справі мобілізації. Того самого дня урядили віче в Лопатинцях, а 28. IX. в Петрані, літинського повіту. В Петрані, основано читальню „Просвіти“, до якої в більшім числ вписалися римокатолики. Дня 27 і 28 вересня були відпоручники Відділу Освіти п. п. Івасевич, Озарків на віча в селах: Демідівка, Ільківка і Широка Гребля винницького повіту. В селі Ільківці основано читальню „Просвіти“. На вічу Широкій Гребли забирали голос місцева учителька, п. Крамар і селянин Безкоровайний. Дня 28. IX. хор. Бійовський і підх. Заклинський взяли участь в заснуванню волосної Учительскої Спілки в Станіславчику винницького повіту, а вечером устроїли віче для населення. Ті самі відпоручники устроїли дня 29. IX. віче в Потоках літинського повіту. Крім відпоручників промовляв на тім вічу місцевий учитель Браташ. На вічу ухвалили селяне заложити вищу початкову школу і зложити 40.000 гривень на перші видатки. Дня 25. IX. уладжено велике віче в Барі. Віче отворив місцевий комісар Д-р Онищук, а референтував делегат Відділу Освіти Апостол. Промовляв ще і пор. Крушельницькмй та один селянин.

По вічу відіграв Аматорський Кружок Відділу освіти „Сватання на Гончарівці“. Перед представленням п. Апостол обговорив коротко розвій укр. письменства. Дня 26. XI уладив Відділ освіти виставу „Сватання на Гончарівці“, виключно для стрільців Гад. Армії і козаків Наддніпр. Армії. Це перший раз зійшлося наше стрілецтво з козаками. Перед представленням промовляв коротко п. Озарків про визвольну боротьбу укр. народа з Польщею. По представленню відспівале учасники народний гимн і инші патріотичні пісні. 5. X. відпоручники Від. Осв. Івасевич і Озарків взяли участь в зборах „Просвіти“ в Витаві, винницького повіту. Замітне це, що членами тої Просвіти є в 5/6 римокатолики „пантофлева шляхта“. Головою читальні є місцева учителька.

6. X. відбулися сходини самих селян тої громади. На тих сходинах обговорено справи на біжучі теми, як також справу „Просвіти“. Селяне правосл. віри відтягаються від „Просвіти“ і школи. Відпоручники відвідали школу, візвали дітвору до науки та роздали книжочки і брошурки. 12. X. Сендецький урядив сход в селі Студільці, винницького повіту. 5. 10. відбулося віче в Луці барській, а 6. X. в Васютині. літинського повіту. На тих вічах промовляли Заклинський і Сендецький. Дня 12. X. в селі Біликівцях, пов. Літин устроєно віче при участи 300 учасників. Референтував В. Апостол. 14. X. в місточку Станіславчику пов. Винниця відбулося віче. Промовляв п. Апостол, крім сього забирали голос місц. учитель Вороннюк, чета Сайко, булав, Котик і 3 селян. Крім бесід на історичні і сучасні теми, інформують відпоручники селян про події на фронті, вияснюють, чому нема в нас доброго ладу, чому не маємо достави соли нафти і мануфактури, роздають часописи, брошури, відозви та доставляють книжки читаляням „Просвіти“. Слідне дуже слабе заінтересування селом. Галицькі відпоручники бувають майже всюди перші. З місцевих людей лиш одно учительство займається просвітною справою, одначе воно дуже бідує. Аж жах і стид стортає, слухаючи про ті страшні відносини, серед яких приходиться жити тій одинокій сільській інтелігентній верстві. Крім учительства стрічається, хоч дуже рідко і священиків які бувають на вічах.

Львівська державна наукова бібліотека
№ П. 1.920

Оперативний звіт
ШТАБУ ГОЛОВНОГО ОТАМАНА
з дня 27. жовтня 1919.

На правім крилі нашого фронту розвинулися вчера важкі боротьби о Мясковку і Антонівку. Скінчилися вони повною побідою наших частин, які переслідують втікаючого ворога.

В районі Тульчин, Брацлав панує відносний спокій. Наші частини міцно держать заняті там-же позиції.

Впрочім нічого нового.

За Ген. Квартирмайстра ДОЛЄЖАЛЬ, підполк.

Польський звіт.

УПБ. Варшава, 24. X. (радіо). Литовсько — білоруський фронт. Наступи ворожої піхоти і артилерії стають щораз інтензивнійші і завзяті бої продовжуються. В районі Бобруйська ми розбили ворожі відділи, що там концентрувалися. Наша добича виносить 180 полонених і 2 гармати. На лунінецькім відтинку без змін. На волинськім фронті спокій. (Ред. „Стр." Це неправда. На Волині криваві повстання проти Польщі, яка на гвалт стягає туди сили з Галичини).

ський імперіялістичний млин. Мирова конференція без довгого надумування включає цілу Галичйну по ріку Збруч, до Польщі щоби в той спосіб Польща разом з Румунією відгородила російських большевиків від решту Европи. „На потіху" Українцям п. Клємансо ствердив, що окупація Галичини Польщею не значить, що Галичина лишиться включена на вічне в польську державу, а лише що Польща переберe цивільну власть над Східною Галичиною аж до часу, поки положення виясниться. На всякий випадок каже Клємансо, польська цивільна адміністрація Східної Галичини не значить, що сей край є нероздільно прилучений до Польщі. Мимоволі пригадується тут кождому з нас Босна-Герцеговина, яку була дістала колись Австрія і яку опісля відмовилась віддати Туреччині.

Сентименти аліянтів супроти розбитої Росії були все сильні і так Франція як і Англія робили всякі найможливійші заходи активної помочи антибольшевицьким російським фракціям, з яких ні одна не одна не дивилась симпатично на независиму Україну. Сим фактом треба собі толкувати відмову аліянтів помагати Україні. Англійські і французькі правительственні і міродатні круги занадто звязані з Росією і з її впливовими мужами традицією і теперішностию, щоби мріяти про поділ Росії. Апель Сазанових, Маклакових, Колчаків, Денікіків до аліянтів, аби сі не забували, що в недавній війні Росія спасла їх від катастрофи, мають свій великий і переконуючий ефект на рішення потентантів Мировоі Конференції.

Одначе сентименти не все йдуть в парі з холодною дійсністю. Ся дійсність показує, що Росія ніколи не годна вернути до давнах царських границь, до давного царського режіму. Дійсність показує, що Естонці, Литовці, Латищі, Українці, Грузини, ніколи не згодяться бути „вірними підданими" Росії. Скорше чи пізнійше аліянти та їх Ліга Народів мусять прийти до заключення, що для добра і мира Східної Европи виділення з границь колишньої Росії усіх повисших, компактних етнографіч. груп се одинока розвязка теперішного російського питання. До сего рішення кермуючі сфери Мировоі Конференції ще не прийшли, позаяк засідають в ній люди старі, запаморочені минувшістю, люди, які не годні видіти таких актуальностей як повстання нових народів на Сході. Консервативні елєменти Англії і Франції також не годні сего бачити.

Провідники робітничих і соціялістичних партій Англії і Франції все дивились більше симпатично на російський большевизм, а український революційний рух толкували собі „протестом українського мужика проти земельних і капіталістичних магнатів на Україні. Ці самі провідники бачили в большевиках Росії більших приятелів України, чим капіталістичних лідерів Мировоі Конференції. Дати увесь свій моральний супорт офіціяльним представителям Петлюри, який боровся проти большовиків, значило би в очах сих робітничих провідників виступати проти большевизма, чого воно вже зі самих зглядів принціпіяльних не могли зробити. Отсе причина чому робітничі круги західної Европи ніколи не важились піднести справи української офіціяльно в своїй парляментарній і пресовій беротьбі.

Справа наша серед робітничих сфер Франції почала ставати поважнійшою від часу приїзду до Парижа проф. Грушівського, визначного нашого діяча. Він почав тут живу роботу серед соціялістичних кругів цілком незалежно від української делегації. З Парижа їде проф. Грушівський до Швайцарії на інтернаціональний соціялістичний конгрес, де разом з другими Українцями соціялістами піднесе справу українську.

„Український Голос", Вінніпег (Канада), ч. 35 з д. 20 серпня 1919 р.

Від Ред. „Стрільця": Міжнарод. соціялістичний конгрес, що відбувся в Люцерні, приняв резолюції за самостійністю України і проти посягань Поляків на Східну Галичину.

Селян забираючих голос можна поділити на дві частини: одні свідомі Українці, брали участь в повстанню проти більшовиків і щиро підпомагають після свого уміння накази української влади. Однак всі вони просять відпоручників: „представте панове, де треба, хай наша влада заведе порядок, хай в повітових урядах краще з нами обходяться, хай на скарги бувших більшовицьких комісарів не арештують невинних людей. Запитують, що буде з більшовицькими грішми, бо непринимання їх це руїна для бідних селян. Не розуміють, чому заряджено віддачу млинів арендарам, які вивозять збіже в сотках пудів (Могилівка нов. Винниці) і порушують багато наших некучих справ. (Яких?—Ред.),

Друга часть бесідників це агітатори—більшовицькі або денікінські. Вони витягають мінуси тутешньої влади і сим дуже шкодять всякій роботі. Від якогось часу зауважується сильну агітацію проти Галичан, що це власне через них такі заряджения що зле поводиться з новобранцями по вишколах і т. и. Вкінци замічується, що звіт поданий з початку є лиш з діяльности Центрального відділу освіти. Крім него основано недавно ще підвідділи освіти в Літині, Летичеві, Проскурові, які в тих повітах мають вести просвітну працю. Крім просвітньої праці серед населення ведеться також роботу і серед стрілецтва.

Др І. Романків.

В 1-ий День Листопада.

І, 1. XI. О год. 9-ій Богослуження на Соборній площі; Проповідь військового священика. По Богослуженню дефіляда перед Диктатором і віднорученком Наддніпрянської Армії.

ІІ. О год 7-ій вечером концерт в салі Народного Дому. Вступ за запрошеннями. Галєрія половина для Наддністрянців, половина для Наддніпрянців. Білєти роздає Стаційна Команда і Штаб залоги.

ХРОНІКА.

× Слідуюче число „Стрільця" вийде 1. листопада рано.

× З приводу Свята 1-шого листопада вийдуть накладом „Стрільця" такі книжочки: 1) Сотник УСС. Д. Кренжаловський: Львів в днях 1—21 листопада 1918 р. Спомини. 2) Українська Артилєрія в боях у Львові. 3) Хорунжий УСС. В. Бобинський: На Львівській Цитаделі. Спомини. 4) Д-р. Т. Кормош: Перемишль в перших днях листопада 1918 р 5) Україна в міжнародній політиці. 6) Д-р М. Лозинський: Галичина на Мировій Конференції в Парижі. 7) Українські дипльоматичні ноти в справі Східної Галичини. 8) Значіння західних українських земель для Української Держави. 9) Проф. М. Грушевський: Українсько-польсько границя. 10) Життєписі Вождів Галицької Армії.

× Редакція „Стрільця" просить усіх учасників боїв у Львові, як також боїв під Перемишлем, Хировом, Бориславом і взагалі боїв у Галичині та на Угорській Україні присилати свої спомини провірені иншими учасниками боїв.

× Нові арештуваиня. На днях арештували польські власти батька сот. Луцького, який тепер перебуває як член дипльоматичної місії у Варшаві.

× „Самовизначення". Вжей польсскому „Роботнікови" остогидли польські жорстокости у загарбаних українських і бідоруських провінціях. Він протиставить гарним словам начальника Пілсудського з 22. 4. с. р. до Литовців: „Хочу вам дати спромогу полагоджувати внутрішні, національні і віроісповідні справи так, як самі цього бажаєте без ніякого натиску від Польщі": ось яку ганебну діяльність „Стражі Кресової". Ця „страж" під голуванням інж. Щопи, щедро попирана польськими обшарниками, уладжує віча в справі злуки східних земель з Польщею. Робить це очевидно передовсім на землях, де є зникаючо малий процент зайшлого польського населення (на укр. Волині і на Білій Руси). Польські власти не оглядаються зовсім на письменні заяви свого начальника, тільки підпомагають „Страж Кресову", бо вона приготовляє населения до державного самовизначення" На безпідставні доноси цих „стражаків" заряджує польська військовість арештування осіб, які не даються перетягнути в польський табор. А на населення аж по Дніпро і Двіну мають польські агітатори другий спосіб, аби воно бажало собі злуки з Польщею: велять понавоженим пробощам голосити з амвони, що в громаді переводиться спис на хліб, та що хліб одержать лиш ті особи, які заявлять, що є польськими піддачими і що бажають злуки своєї громади з Польщею.

Засада самовизначення народів це лиш гарна фраза, яку Поляки лиш тоді признають, коли вона їм корисна — кінчить польський дневник.

× Злодійства польських урядовців в Галичині. „Вперед" так характеризує в 122 ч. польське урядництво: „В Галичині нічого не діється в звичайній дорозі. Чи в уряді, чи в тюрмі — все йде лівим способом. Не є ніякою тайною, що адміністрація не дописує, що ті які законом покликані стояти на стояти на сторожі ладу, справедливости і безсторонного виконування заряджень та законів, самі ті закони оминають і надуживають своєї власти. В тюрмах та слідчих вязницях сидять вже не самі шумовина суспільного дна, не заводові злочинці. Інтелігенти, люде з середною та вищою освітою, одиниці, поставлені на ріжні визначні становища за над ужиття власти під ключем.

× Тимчасові короткоречинцеві курси для абітурієнтів, що служать при війську (будущих учеників VIII кл. гімназії і VII кл. реальної школи). Зачинаються в Камінці Под. в пятницю 31 жовтня о год. 9-ій в хлопячій гімназії (ул. Соборна 2). Ці курси будуть тревати 2—3 тижні і є призначені головно для тих агітурієнтів, котрі не потребують основнійшої підготовки на шість-тижневих курсах, що їх імовірно уладитує Диктатура з падолисті. О карч і о приміщення мусять старатися кандидати самі. Зголошення на курси приймає Дир. Яр. Біленький (в Відділі Допомоги для виселенців — пл. Губернаторська). 1—2

НОВІ ВИДАННЯ.

Б. Паланцук. Дещо про організацію влади. Камінець 1919. 8° Ст. 16.

ТЕЛЄГРАМИ.

Українські повстання.

УПБ. Ковятин. 24. X. Повстанці захопили Полтаву й Миргород.

УПБ. Москва, 24. X. (радіо). Член реввоєнсовіта доносить з Новозибкова, що з полтавським, харківській та катеринославській губерній селянські повстання не затихають. Особливо сильне повстання в районі Чигуєвого Кута. Для здавлення повстання відправлено ударну частину з фронту. Мобілізовані селяни втікають домів та зривають мости. Піяні російські офіцери грабують.

Поляки бажають миритьея.

Камінець, 24. X. „Час" від 17. X. з Варшави повідомляє, що на спільнім засіданню Комісій Закордонних і Військових справ польського сойму, віце-міністр Закордонних справ підкреслив, що польський уряд хоче здіквідувати війну на всіх фронтах. Посли Дашинський і Морачевський висловили переконання, що цілу увагу належить звернути на внутрішні справи, а війну треба негайно закінчити. Голова військової комісії Ганушевіс проповидію, щоби вибрати підкомісію, яка виготувала би проєкт умови перемиря з більшовицьким урядом. УТА.

Шлях до самовбийства.

УПБ. Навен, 25. X. (радіо). З Ковна доносять, що литовська поліція знов арештувала цілий ряд польських шпіонів і агентів. Сконфісковано богато агітаційної літератури. З документів показується, що Поляки хочуть викликати на Литві генеральний страйк, щоби при вибусі неспокоїв могли Литву обсадити мілітарно.

Облуда.

УПБ. Навен, 25. X. (радіо) З французьких джерел доносять про організацію постійного секретаріяту Союза Народів. Є намір утворити около 10 секцій, кожду під проводом представника иншої держави.

Кінець війни на Заході.

УПБ. Навен, 25. X. (радіо). З французької сторони оголошують урядово, що дня 24. X. закінчилися ворожі відносини і розпочався стан мира.

Редагує: Комітет. Черенками „Стрільця", друком Б. Вайнбавма.

Ч. 89. Камінець, Субота, 1. листопада 1919. Рік 1.

СТРІЛЕЦЬ

Часопис для Українського Війська.

Виходить тричі в тиждень.
Ціна 10 гривень.
Редакція і Адміністрація вул. Полтова, ч. 9. І. п.

Нехай живе Самостійна Українська Народня Республіка!

Найбільше Свято Західної України.

Перший День Листопада.

Як осінь прийшла на святу Галицьку Землю, як кленове листя почало падати з дерев, — тоді 16 чет Галицького Війська розброїло всіх австрійських, польських і мадярських офіцирів у львівських казармах та заняло стару столицю Льва, Данилового сина.

А було в кождій четі по 50 наших жовнірів. А сталося це в Перший День Листопада 1918 року по Рождестві Христа, що за правду погиб на Голгофті.

Біла ранна мряка стояла над Львовом, коли високо над нею заблистів синій як небо, золотий як сонце прапор України, застромлений на високій вежі львівського ратуша, — в самім осередку столиці Західної України. І залунала в улицях нашого Львова свобідна пісня українська:

„Не пора, не пора, не пора
Москалеви й Ляхови служить!
Довершилась України кривда стара,
Нам пора для України жить!"...

І здивувалися камінні подоби львів, що бережуть входу до старого замку Льва. Здивувалися відвазі 16-ти галицьких чет, що кинулися на чвертьмілионове місто, зиповнене ляцькими гнобителями, — на місто, де кождий дім був твердинею, де кожде вікно було стрільницею. І думали камінні льви: „Чи тих 16 галицьких чет хоче побідити чвертьмілионове місто, де засіли ляцькі гнобителі?"

А українська пісня відповідала їм:

„Бо пора це великая єсть —
У завзятій, важкій боротьбі
Ми поляжем, щоб славу і волю
[і честь,
Рідний Краю здобути Тобі!"...

І зрозуміли камінні серця львів, що тих 16 чет галицьких хоче лягти головами в старій столиці Льва, Данилового сина, — щоб засвідчити право українського народу до його кіста Львова, яке будував його князь!

Здалека, від ляцьких рогачок і з косцьолів забили дзвони Ляхам на трівогу. І почався бій. Нерівний бій горстки героїв українських проти великих юрб ляцьких гнобителів.

Той бій бувби трівав тільки три дні і три ночі, як обчислили ті галицькі чети, що вийшли по смерть із казарм. Але третьої ночі наспіло їм на підмогу кілька сотень Українських Січових Стрільців аж із Зеленої Буковини. І заграли в нічній темряві їх поспішні сальви крісові і загреміли мінометри і залунали пісні січові:

„Гей, Січ іде,
Красен мак цвите..."

І продовжився лютий бій невгомонний, — продовжився на 21 днів і 21 ночей. І будуть ті дні і ті ночі світити на віки вічні найдальщим поколіннням українського народу, що прийдуть по нас нестримнимифилями.

Той бій кипів в улинях столиці Льва, Данилового сина — кипів без уговку при реві гармат і гранню скорострілів. Кипів в улицях і на баззрах. Кинів на Високім Замку. Кипів в коридорах Сойму. Кипів під Народним Домом. Кипів на Валах Гетьманських. Кипів у чудових парках, де — вже „всохли квіти, що цвіли колись", де на грядках килимом барвистим під негоду астри розцвілись..." Кипів, — аж поки не стопились українські ряди, засипувані огнем з усіх улиць і всіх вікон великого міста. Аж поки зі старих церков — у городі Льва, Данилового сина, не задзвонили дзвони на подзвінне....

А свята столиця Льва, Данилового сина попала знов у руки ляцьких наїздників...

Бо Галицькі полки — а було їх багато — стояли тоді на італійській землі, на далекій чужині...

Українська Дитино! Ти не знаєш, хто пише для Тебе ці слова-літери мережані кровю серця... І я, невідомий Тобі співак українського бою у Львові, не знаю, хто Ти є і де Ти є і як на ім'я Тобі. А прецінь Ти надія думки-ідеї моєї — і тих 16 чет українських, що в Перший День Листопада вийшли з львівських казарм, відбирати для українського народа стару столицю Льва Данилового сина — і тих сотень січових, що днями й ночами спішили їм на підмогу з Зеленої Буковини й поклали голови на камянім бруку городів Льва і в парках, осінними астрами цвитучих...

Вони кличуть до Тебе ізза могил: „Ми погибли в старій столиці Льва, Данилового сина, погибли за правду і право ухраїнського народу, за Самостійну Українську Державу! Коли у Тебе праведне серце і чиста душа, то не забудеш ніколи, за що ми тут гролили кров свою і полягли при вброї! І прийдеш тут, кінчати велике й справедливе діло освободження, яке ми розпочали в Перший День Листопада...

Українська Дівчино! І до Тебе кличуть ті замогильні голоси братів Твоїх. Кличуть, щоб Ти, як станеш Матірю, виховувала сина від дитинства так, щоб він памятав, що над Львовом має повівати синій як небо, золотий як сонце прапор України. І що до того часу не можна говорити ні про братерство народів, ні про братерство Славян. А хто про це говорибби, той комедіянт, або обманець. І щоб Ти не забула ніколи, що нема квітів на могилах тих Борців українських, що впали в обороні столиці Льва, Данилового сина. І щоб Ти памятала про це, кілько разів глянеш, як на грядках килимом барвистим розцвітають астри.

Український Молодче! Деб Ти не жив,—чи в Київі золотоверхім, чи на безмежних степах чорноморських, чи на Полтавщині, чи в біловежській пущі, чи над рікою Кубаню, чи там, де по камінню струїться бистрий Терек і біліють снігом засипані гори Кавказу, чи в рудих пустинях Туркестану, де мучився наш Тарас, чи на Зеленім Клині Далекого Сходу, чи за океаном,— скрізь памятай, що на заході сонця є найбільша українська учениця: Галицька Земля, яку безправно гнобять ляцькі наїздники. І що столиця тої святої землі України це город Льва, Данилового сина, І що над нею має на віки вічні повівати синій як небо, золотий як сонце прапор України. І що Ти маєш обовязок, помогти своєму народови, відібрати від ворога свою Батьківщину, коли ударить той час і та година, що український нарід піднесеться до боротьби проти наїздників. І нехай думка Твоя не зазнає спокою, поки не зробиш усього, чого вимагає від Тебе кривда, заподіяна Своєму Племени, Твоїй Україні!

Живіте і виростайте в думках про боротьбу—за Землю Галицьку, за стару столицю Льва, Данилового сина! А тоді над нею на віки вічні повіватиме синій як небо, золотий як сонце прапор України — Святої, Свобідної, Сильної!

О. К.

СПОМИН З МАҐУРИ.

Здалека чую звуки тихі.
Несуться тужно і поволи.
Звучать вони як рідна пісня,
Якої ще не чув ніколи...

З верхів далеких ген несеться,
Глибоко в серце заглядає —
Весь Рідний Край у ній я бачу
Вона мій біль весь усуває.

Солодко так звучить і мило
В краю Гуцулів, в полонині —
І повна радощів для тебе
Звучить у серці й батьківщині...

В неволі 30. VI. 1919. У.С.С. Василь Вишиваний.

Про працю між народом.

Національна свідомість в наших селах на Україні має на будуче великі задатки. Я обїздив кількадесять сіл і мені довелось стрічати всіляких людей, говорити з селянами безпосередно і слідити їх умовий стан та їх бажання. Народ тут безумовно з природи незвичайно спосібний і радо горнеться до просвіти.

В кожному майже селі є двохтрох людей, краще думаючих і національно свідомих. Їх требаб лише в цім дусі піддержати і повести по вказанім шляху та при їх допомозі зєднати ціле село, особливо молодь. Всі підуть за мудрим проводом. Тут на Україні дещо инші відносини, чим в Галичині. Селянство чуло стільки промовців-агітаторів з ріжних таборів — бесідників нераз дуже добрих — і тому на село може їхати лишень дуже добрий бесідник, якийби промовляв з запалом, коли хоче, щоб його слухали. Не можна народові говорити про якінебудь партії, бо народ цього не хоче й слухати. Я маю досвід, що в деяких селах повикидали партійних промовців, а мене приняли дуже вічливо, дали їсти, заложили „Комітет збірки", чит. Просвіти, переночували і добровільно дали підводу. Більшовизму нема. Всі проти Денікіна. Землі не віддадуть ніколи. Податки будуть платити лишень треба, щоб був налаштований як слід цілий апарат. Священики майже скрізь — коли не ворожі нам, то байдужі і через свою лінь шкодять нам. Зате скрізь дуже працює над освідомленням народа учительство.

Воно безпартійне, стоїть на чисто національній почві. Шкода лишень, що Правительство не зверне своєї уваги на матеріяльне становище учительства, бо воно дуже бідує — але ідейне. Що дотепер народ байдужний і темний і не підтримує української справи, винна тутешня інтеліґенція, яка навіть не пробувала освідомити селян національно, а вдарила зовсім непотрібно в чисто матеріяльний бік справи, думаючи, що землею заспокоїть народ і пірве його за собою. Але це була основна похибка. Бо народ землю має, а мимо цього він чує, що йому чогось не достає, чого не вміє дати тутешня суспільність. А саме — морального проводу, національного підйому духа.

Заспокоїли егоїзм маси, а вона мимо цього голодна — але духово. І дальше нічого в цім напрямі не робить я, ніхто з тутешної суспільности не йде в народ. Вистарчить перегорнути часописі і брошури, щоб наочно переконатися, чи вони освідомляють народ — і скільки требаб труду, щоб пояснити яку небудь фразу брошури. Влада на місци нічого не робить. До справи освіти і народнього виховання відноситься байдужно.

Та все таки задатки є великі і колиб за час істнування Самостійности України звернуло було наше громадянство увагу на національну роботу, то ми малиб і армію і самостійність.

Пора найвища звернути з дотеперішньої партійної політики і виставити на прапорах передовсім національну ідею і дати сірій масі те, за чим вона так шукає — то є: національну свідомість, національний зрив народньої душі. — Дмитро Стефанюк, співробітник Відділу Освіти Галицької Армії.

Від Ред.: Факт, що галицькі Українці, вини цені 5-літною війною, могли захопити Львів і зорганізувати дійсну владу в цілім краю, являється наслідком їх довгої праці між народом. Длятого цю працю треба згадати в цю Велику Річницю.

Львівська державна наукова бібліотека
№ II 1.920

Львів в Перших Днях Листопада 1918 р.

З дневника сотника УСС. Дмитра Кренжаловського.

ВСТУП.

Видаючи друком свій дневник, маю на думці подати лиш важнійші моменти і факти з памятної боротьби у Львові. З огляду на переслідування семей наших старшин, які остали під польським наїздом, подаю повні імена тільки тих старшин, які вже були оповіщені в львівській пресі, або семі яких в безпечнім місци. Не подаю також з ріжних причин багато инших цікавих річей. Тому прошу всіх як найскорше надіслати до Ред. „Стрільця" свої доповнення.

Про плян заняття Львова і приготування до цего, вийде невдовзі осібна брошура, тому тут згадую про це небагато.

НІЧ З 31. ЖОВТНЯ НА 1. ЛИСТОПАДА 1918 р.

Мокра осінна ніч. Густа мряка розтягає свої крила понад містом, а легенький вітрець шепоче щось таємного, розбиваючися о мури домів та опалі з листя галузки дерев. Мертва тишина. Галицька столиця спить тяжким сном. Від часу до часу відзиваються лише невиразні звуки дзвонів, які вибивають години на вежах, — а й ті гинуть скоро в безмежній мрачній глибині.

Всьо спить... Тільки горстка українських старшин та інтеліґенції снує пляни в будинку „Народного Дому", біля старої площі Castrum*) над переведенням в дійсність споконвічної мрії-ідеї українського народа, за котру вже так багато полилося крови, за котру сотки тисяч лягло головами в ріжних країнах, почавши від Вердену, Альп, Балкану а скінчивши на Кавказі. Всі присутні свідомі цего, що від сучасної хвилі залежить їх доля і доля 45-міліонового українського народу, котрий стогне в тяжкім ярмі ляцького і російського панування. Бо тут, на Заході, мозок і серце України...

В салі нарад великий рух і гамір. Українські пластуни, які від 8 днів розвідувалися про польські пляни і силу, здають звіти, старшини 19 п. стрільців, 15 п. піхоти й инші подають точний стан української мужви, крісів, скорострілів і муніції. Зі всіх українських військових частин у Львові можна було числити боєвого стану коло 800 людей, і в друге стільки жовнірів придатних лише до льокальної служби, переважно старих і хорих. Деякі старшини подають плян розброювання чужинців і провадять дискусію, в котрій порі переняти владу в українські руки.

Пятигодинна нарада дала таку постанову:

1) О год. 4-й рано дня 1. XI. 1918 р. обсаджуємо всі державні інституції, а передовсім Головний Двірець (чт. П.), Підзамче (пор. УСС. Н.), Личаків, будинок поліції (чет. М.), почту (чет. Б.), ратуш (пор. Р.), державну жандармерію, Сойм, Скарбову Дирекцію, Корпусну Команду, Намісництво і т. п.

2) Команду над всіми військовими частинами обнимає пок. сот. УСС. Дмитро Вітовський. Йому доданий, як заступник пор. Петро Вубела а хор. УСС. Д. Паліїв як адютант. Аґенди шефа штабу обняв сотн. УСС. Г.. помічник пор. УСС. Гн. Інтендантом назначено пор. УСС. д-ра Ілька Цьокана, як помічника додано йому пор. М. Скарбником обрано пор. М. Розвідкою занявся пор. Усс. С. Командантом міста став полк. Маринович. Комдт. поліції чет, О. Казарми Фердинанда пор. М. Комдт. 15 п. піхоти пор. Мик., 19 п. стр. чет. К., Цитаделі пор. Богдан Билинкевич, 19 п. ополчення сот. Черський з Буковини, сан. шеф д-р Т.

3) Всіх старшин і мужву чужинців розброювати. Зброю складати до „Народного Дому",

4) Харчівня, якою займуться українські пані. буде давати поживу для всіх, що повнять службу. 15 п. піхоти, 19 п. стр., залоги Цитаделі і Червоного Кляштору варять харч у себе.

5) Українські жовніри мають носити як відзнаку синьо-жовту кокардку.

6) Про виконання наказу доносити письменно Українському Штабови, який перманентно урядувати-ме в „Народнім Домі".

Я одержав від нашого головнокомандуючого Д. Вітовського наказ переглянути раненько всі казарми й інституції в ціли провірення, чи наказ виконаний як слід і найдальше о год. 7-й рано зголосити вислід перегляду.

О год. 1. в ночі починає саля опорожнюватися. Кождий, піднесений на дусі, що ось засвітить сонце і в наше віконце, спішить до призначеної для нього праці.

Я мов ошоломлений, вибігаю на вулицю. На спаня мені не збирається, тож проходжуюся по вул. Карла Людвика. На думці лиш одно: за дві години — ми вільні, свобідні, будемо мати Українську Державу, будемо панами в своїй хаті!

ДНЯ 1. ЛИСТОПАДА 1918 р.

По всіх казармах великий рух. Старшини роблять збірки, розброюють чужинців, що їм дуже легко вдається, бо кождий чужинець, перемучений майже пятилітною війною, віддає радо зброю, щоб лиш скоро дістатися домів. — Перебирають всі склади змуніцією, мундурами, харчами і т. д. та формують перші українські відділи, котрими мають обсадити, призначені їм інституції — перебираючи тим самим владу в українські руки.

О год. 4½ рано йду Личаківською вулицею до казармів 19 п. стр. По дорозі стрічаю зорганізованих жовнірів зі синьо - жовтими кокардками. На запит, хто вони та що роблять, відповіли, що вони Українці і мають наказ кождого, хто не є Українець, розброїти, а цивільних перешукувати, чи не мають зброї та берегти порядку. Серце з радости почало ще скоріще бити. Мрії здійснилися.

В казармах застаю найбільший спокій і порядок. Четар К. зголосився до мене як командант полку та заявив, що наказ, який одержав, виконав найточнійше. Переглянувши решту казарм і місцевостей, де були розміщені українські відділи, я переконався про виконання наказів, побіг стрілою зголосити це головнокомандуючому.

По дорозі бачу, що всі державні будинки прикрашені вже українськими прапорами. Найгарнійше представляється ратуш. На дворі падає дощ. Небеса плачуть по небіжці Австрії...

7 година рано. Люде, пробудившися вибігають на двір, придивлятися новому чудови, яке ся ніч принесла. Українці радуються, Поляки зі злости закусують зуби. Якийсь урядовець ляшок, як довідався що Українці переняли владу в свої руки в цілій Східній Галичині, верещав на весь голос: „Пшемєнєнє паньскє!."

В українськім штабі і у Народнім Домі панує сильний рух. Багато українських старшин голоситься до служби, з котрих більшість висилається на провінцію в ціли організування української армії. Всю муніцію і зареквіровану зброю зносять і розділюють поміж своїх. Те саме діється з мундурами.

В українській бурсі, напроти Народного Дому пораються вже українські пані і панночки коло варення харчів для нашого війська. Словом, радість — радість — радість, а при ній і весел праця, для своїх, для Самостійної Української Держави.

О год. 9-ій одержую наказ позбирати всі ерарні самоходи і самокідне майно, щоби приспішити комунікацію з провінцією та улекшити розвожування харчів для поодиноких відділів. Наказ скоро переведений, бо авт вже о год. 12. стояло перед Народним Домом і ратушем 10 особових самоходів' 6 санітарних і 18 тягарових. В тім часі, підчас переїзду наших вулицею Городецькою впало з вікон дому ч. 63. пять стрілів. Ранили тяжко шофера. Це перший прояв польського бунту проти Українськоі влади у Львові. Хор. Р. К. з 4-ма стр. котрі були додані мені як охорона, зробив на місцй з виновниками суд. Від цеі хвилі що з другої камяниці стріляли на нас Поляки.

О год. 1-й по полудни доносить один ученик. що при вул. Льва Сопіги, на Техніці зібралася польська банда на чолі з якимсь леґіоністом і стріляє на наших стрільців. „Зараз беріть скоростріл і 15 стрільців", сказав Шеф Штабу сотник Г., „на тягарове авто ідьте туди і зліквідуйте ту банду. Гаравд!" Вибираюся на техніку. Зі мною хор. К. Він з 15 людьми обходить з заду будинок техніки і має вдарити на Ляшню, як лише почує стрілянину з нашого скоростріла. Так і сталося,

За яких десять хвиль ми розігнали польську банду, котра оставила 5-ьох убитими і 6 раненими.

Рівночасно здержали ми трамваєвий рух, бо донесено, що Поляки перевозять кріси і муніцію трамваями.

Вечером стрілянина з вікон тріває дальше. Але не чути про збирання Поляків в більші відділи.

Ніч дуже неспокійна. По цілім місті стрілянина.

2. ЛИСТОПАДА.

Досвіта приносять наші розвідчики вістки, що Поляки збираються в школі кадецькій і Сенкевича. Там мають узброювати ріжних батярів, платять їм по 50 к. денно і висилають на Головний Двірець, щоби відібрати нам його. Для провірення цих вісток беру 15 людей з хор. К. і 1 скоростріл на тягарове авто та їду вул. Льва Сопіги. За політехнікою остерегли мене наші міліціонери, що угол Городецької і Сопіги сильно обсаджений Поляками. Все одно говорю, мусимо їх прогнати. Казав хлопцям висісти і йдемо гусаком дальше. Коло костела Єлисавети одержав я сильний огонь, на що казав відповісти огнем зі скоростріла. По довгій боротьбі почув я себе безсильним, бо польські банди обсадили 10 домів і мали там більшу силу. Тоді я подався на вулицю Городецьку й обсадив своїми людьми два наріжні доми а як команданта оставив хор. К. Ця група була, скільки мені здається, завязком сталого фронту з Поляками у Львові.

Не встиг я зайти до штабу, коли знова донесено, що польські банди займають одну камяницю за другою при вул. Сопіги, нападають зі всіх сторін на наші стійки та підсунулися під саму політехніку. Ясно, що починається страшна боротьба, тим більше страшна, що по противній стороні бере участь майже ціле населення. Начальник штабу дає наказ, щоби зараз відійшла одна чета зі старшиною і скорострілом в ту сторону і здержувала ворога так довго, поки не прийде підмога. Вивязується страшна боротьба. Наші герої здобувають одну камяницю за другою, виловлюють ляцькі банди і на місци розправляються з тими, при яких знайшли зброю.

Надходить ніч — наш найбільший ворог. Наші жовніри перемучені, не знаючи Львова, подаються з району техніки до площі св. Юра і тут укріпляються в надії, що ранком відібють решту домів а може й навіть привернуть сполуку з українською залогою Головного Двірця.

Пробували Ляхи під вечір заняти Цитаделю. Але попеклися і то порядно. Українська залога Цитаделі, що складалася зі стариків під командою хороброго пор. Білинкевича, дала їм такого чосу, що мабуть не скоро спробують тут щастя.

Вечером привозять з українських сіл велику скількість харчів. Всі вози заїзджають перед Народний Дім, а пор. д-р Цьокан відправляє їх до ріжних відділів та казарм.

Вечір дуже неспокійний. Сильна стрілянина зі сторони св. Юра.

3. ЛИСТОПАДА.

Раненько розгорілася знова сильна боротьба між українською катедрою св. Юра і політехнікою,

*) На цім місци стояв колись мійський замок у Львові (головний оборонний був на Замковій Горі). Тепер на б. площі „Каструм" побудований Промисловий Музей. — Ред.)

Наші відділи витревало відбивають енергічні напади польських легіоністів, які ночею зорганізувалися в школі Сенкевича і там утворили свій штаб. Коло години другої пополудни наші перемучені герої уступають перед переважаючими силами Поляків до будинку державної жандармерії біля Інститута ім. Лисенка і там укріпляють свої нові становища.

Наш генеральний штаб, довідавшися про утрату так важного стратегічного місця, як площі св. Юра, висилає о год. 3 по пол. пор. Т. з 80-ма стрільцями та 2-ма скорострілами на двох тягарових автах та приказує за всяку ціну відбити це важне місце. Пор. Т. вирушив на означене місце і розпочав завзятий бій. Окружений зі всіх сторін польським огнем, бореться хоробро до пізної ночі. Відбиває попередно утрачені місця і застелює кругом себе вулицю польськими раненими та трупами. При тім поносить і сам значні жертви. Пізно в ночі прибувають Полякам на поміч нові сили. Перевага стає по стороні противника. Пор. Т. обезсилений довгим і завзятим боєм і великими втратами, держиться до останка і дістається в руки Поляків.

Другим місцем завзятих боїв нинішного дня стає головний залізничий двірець. Четар Пол—ський з малою горсткою укр. міліціонерів і студентів веде безнастанну боротьбу з Поляками до пізної ночі. Коли одначе бачить, що не може дальше удержатися, бо відтятий від своїх і окружений Ляхами, пробує перебитися через польські сили до Сихова. Це йому вдається.

Польські банди вдершися на двірець, розтарбовують, як доносять розвідчики, магазини харчів і за великі суми продають цивільному населенню, котре від трох днів голодує

Казарми Фердинанда при вул Городецькій становлять залізну опору проти польської навали. Мала горстка українських жовнірів, укритих за рамами вікон, під командою пор. М, відбиває кождий наступ, вкриваючи площу трупами Поляків.

Під вечір надходять звідомлення зі всіх сторін, що польські банди творяться вже на всіх вулицях і нападають нечайно на наших міліціонерів і стійки. Положення стає дуже поважне Поміч конче потрібна а знайти її можна покищо лише в Українських Січових Стрільцях, котрі по донесенню мали вже виїхати з Черновець. В цей бік звернені очи і думки всіх.

Сегодня почали ми роздавати безплатно з полевих кухонь по всіх вулицях харч для голодного цивільного населення.

В штабі Генерального Військового Комісаріяту творяться нові укр. відділи, як телефонічний чет. Кузьмович, муніційний пор. Сивак, ветеринарійний хор. Сінгалевич, самохідний пор. Кренжаловський і булавна сотня під командою пор. Краснопери. Крім сего до оперативного штабу прибуває пор. Гузар і одна машиністка.

Прибуває вишкіл УСС.

Сегодня збирається Українська Національна Рада. Наради відбуваються перманентно при вулиці Бляхарській в домі Ставропігії. Ях військового заступника вислано зі Штабу пор. Петра Бубелу.

4. ЛИСТОПАДА.

Ніч перейшла в безнастанних боях. Як тілько стало свитати, завязалася ще завзятійша боротьбу на життя і смерть. Весь Львів представляється як дві ворожі твердині в горячім бою. Українці з почуття обовязку хватають за зброю і стають в ряди оборонців української державности в Народного Дому виходять бадьоро, в піснею на устах, відділи ново-сформованих героїв на призначені їм позиції.

День 4-го листопада є кервавим днем для ворога. Де лиш пробує наступати, зістає з великими втратами відпертий. Від самого рана наступають на Цитаделю аж до год. 11-ої перед полуднем. Всі наступи відбиті. Звідомлення пор. Білинкевича звучить ось як: „Цитаделя 4. XI: 918. 10·30 перед пол. Ляхи пробували від 8 год. рано, аж дотепер наступали з ріжних напрямків. Одначе наступ не вдався. Ворог поніс великі втрати, як видно з лежачих на вулицях трупів. Ми не маємо жадних втрат".

Наступ на поліцію рівнож не вдається, як видно зі звідомлення чет. Марака; „4/11 1918. 2 год. по полудн. Банда батярів*) під проводом легіоністів в силі 60—70 людей наступала 5 разів безуспішно. Втрати польські розмірно значні, з моїх людей 1 легко ранений". Марак Комдт."

Найзавзятійші бої ведуться коло будинку різні (біля Жовківської рогачки) Від 10 години рано до 4·30 по пол. наступає ворог. Всі наступи відбито. На будинок різні, котрий кілька разів переходив з одних рук до других, вів пор. Нос. особисто хлопців до протинаступу як сам висказався вечером передімною, скупався в ляцькій крови.

Стрілянина з вікон треває дальше мимо того, що мешканців кількох домів здесятковано за се. Коло полудня виступило кількох польських бунтівників оружно в каварні City і готелі New-York. З ними на місци упорався хор. П.

Друкарню „Курнера" і „Ґазети Поранної" здемольовали ми за це, що в тих часописях накликували населення до боротьби проти нас.

О годині 6-ій вечером зголошено приїзд У.С.С., які очікують на дальші прикази коло Сихова. Рівночасно доходять слухи, що сегодня 2 сотні У.С.С. наступали на кадецьку школу, та що пор. др. Старосольський дістався в полон.

Сотник Вітовський захорів тяжко. Команду перебирає от. Гр. Коссак.

5. ЛИСТОПАДА.

Ніч дуже неспокійна. Алярм за алярмом. Ляхи хотять використати темряву і прогнати наших з деяких домінуючих місць. Одначе даремні всі їх з'усилля.

Прихід У.С.С. до Львова відбився голосним відгомоном по всіх закутках. Всім стає лекше на душі. Всі вірять, що справа піде краще. Штаб розділив їх в цей спосіб, що дві сотні скріпило залогу Цитаделі, одна пішла на скріплення залоги двірця Підзамче, а решта остала як запас.

Ворог одержав нічю також поміч в людях і артилерії. Вже о годині 8 рано розпочинає наступ на жандармерію і Єзуїтський парк. По пятигодиннім бою будинок жандармерії і горішня часть парку в руках Ляшні. Найгірше для нас те, що днем не можна післати туди підмоги і муніції, бо з вікон сипляться безнастанно стріли.

По полудни бої тревають дальше. Поляки підіпхалися аж під Сойм, занявши цілий Єзуїтський парк і загрожуючи нашій залозі почти.

В сій так критичній для нас хвилі голоситься пор. др. Цьокан добровільно боронити Сойму. Бере рій У,С.С. 1 скоростріл і 1 міномет і відходить о год. 2·30 по пол. на позицію. По короткім бою відбив Сойм і там приготовився до дальшого протинаступу. На бальконі Сойму уставив міномети а в однім з вікон скоростріл і давай бити польське „войско" переважно в циліндрах, котре поховалося поза корчі та дерева. Гук експльодуючих мін переражував кождого і нісся далеко улицями міста аж шиби дрожали. А щож діялося з тими, що на них вони падали? В безладі кинулися Поляки до утечі. Тоді скоростріл загородив їм дорогу і остало їм лиш одно: згинути за свою безличність.

Використуючи сю панічну втечу Поляків, занимає др. Цьокан вулиці Міцкевича і Зигмунтівську. О годині 10-ій вечером пор. др. Цьокан прислав таке звідомлення: „Сойм, часть вулиці Міцкевича, Зигмунтівтівської і часть парку заняв. Рано продовжую наступ. Прошу о підмогу 50 стрільців і кілька скринок набоїв. 5/11 918 10 год. веч."

Вістка про це підбадьорила Українців в цілім місті. Сподіваються, що невдовзі очистимо цілий город від польських бунтівників.

Залога казарм держалася також добре. Ворог, що підсунувся аж до брами подвіря, заплатив поверх 30-ма убитими за свою безличність залога зробила випад і знищила банду, яка не давала їй вічно спокою. Звіт команданта залоги: „Ляхи наступають від год. 8 рано аж дотепер. Всі наступи відбито легко, а коли підсунулися більші сили під саму браму, я зарядив випад і все змів до ноги. Ворог поніс втрати. 30 убитих лежить перед самою брамою. З залоги 1 убитий а 2 ранених. Навкруги казарм панує повна тишина.

5/11 918 6 год. вечером. Мельник пор. Комд."

Від 3—6 год. по пол. острілює польська артилерія Народний Дім, вулицю Руську і Намісництво. — Втрат не маємо жадних. Стріляють зле.

6. ЛИСТОПАДА.

Ніч перейшла спокійно. О год. 5·30 рано розпочинає пор. др. Цьокан дальший наступ протягом передполудня займає кілька вулиць. поперечних до вул. Міцкевича. та ліквідує польські відділи, які поукривалися в домах і непокоїли його — Єзуїтський парк вкритий трупами і раненими.

Діло пор. Цьокана піднесено в оперативнім звіті і в українських часописях.

О год. 1 по пол. наступає ворог зі сторони Замарстинова на Підзамче. Успіху не має жадного.

Польська артилерія острілює цілий день Підвале і вул. Куркову. Втрат по нашій стороні знов нема. Дальше стріляють зле.

Але хоробре наше військо сильно перемучене. Команданти майже всіх відділів просять, щоби їх людей дати на відпочивок. Це одначе неможливе, бо нема кому заступити їх.

З кількох сіл приходять українські новобранці, Їх приучуємо лиш орудувати крісом і посилаємо на фронт.

Нині позатикано всі люки по місті поодинокими групами, так що що утворився безпереривний фронт. Замість окопів уживаємо домів. І це хто знає, чи не лучше від стрілецьких ровів. Пізною ночию заключають з Поляками завішення зброї на 54 години. Одначе Поляки не додержують його, бо на ріжних відтинках скріпляють безупину. З нашої сторони вислано до Поляків парляментар з заявою, що з причини неодержання слова з польської сторони, ми розпочинаємо також операції.

7. ЛИСТОПАДА.

Рано польська артилерія острілює казарми при вул. Курковій і Намісництво.

О год. 9-тій розпочинає пор. Д-р Цьокан дальший наступ. Тригодинна боротьба приносить нам успіхи, бо відбиває поверх 20 домів, а що найважнійше, всі угли вулиці, як Красіцких, Зигмунтівської і Браєрівської (поперечні Міцкевича) остають в наших руках. Хоробрі українські відділи того відтинку вкриваються знова славою.

Ворог бачить, що заняття центра міста виключене, перекидає свої сили на Замарстинів і звідси має намір ударити на дзірець Підзамче і тим способом змусити нас до залишення Львова. То одначе не вдається йому. Наші розвідчики повідомили про се штаб завчасу. А він видав всякі можливі зарядження в сім напрямі і післав туди підмогу. Наступати в більшім розмірі почали Ляхи о год. 4-тій по пол. Наші хоробрі відділи відбивають всі наступи, а ворог поносить значні втрати в убитих і ранених. Пор. Нос. посилає таке звідомлення: „Польські банди наступали кілька разів на різню і Підзамче. Всі наступи відбиті. Наше вранo крило посунулося навіть о одну вулицю наперед. Вечером мала прийти свіжа сотня польських легіоністів. У нас втрат нема, у ворога значні — самих ранених є поверх 40. 7/11 1918 10⁰⁵ вечером."

Група стрільців під командою хор. К., яку я сам уставив в наріжних домах вулиць Сопіги і Городецької, держалася аж до нині, помимо окруження ворогом зі всіх сторін. Аж коли, не стало їм амуніції і голод почав доскулювати, опустили становища і вечером поміж доми добилися до Народного Дому. Хор. К. приніс багато польських відозв і кілька чисел часописи „Pobudka". В перших днях наступали на него кілька разів, а коли побачили що не виженуть його силою, почали окружувати і вічно непокоїти. З 5 на 6 в ночи напав він на польську „placówku" і все до ноги вибив. Стрілець Ф. Л. сам того вечера убив 20 бандитів. Отаман Коссак висказав нашим борцям щиру подяку і стиснув руку кождому.

Українська Національна Рада вибирає, чи щойно має вибрати тимчасовий Уряд. Міністром війни має бути Вітовський.

Оперативний відділ заміняється поволи в бюро видавання перепусток, а оперативні справи полагоджує Д-р Т. С. Г. вічно щось нижче і так подекервований, що годі з ним говорити. Державну жандармерію, яку збирають, віддають під команду сот. Д-ра Олесницького. Там урядує також і пор. Індишевський.

Полкова Команда УСС міститься на II пов. Народного Дому. Командантом полку є сот. Букшований, а адютантом його пор. Л.

8. ЛИСТОПАДА.

Дощ падає від самого рання. На фронті притихло. Від часу до часу загуде лиш польська артилерія і наші міномети.

Користаючи з такого спокою, улаштовую дві самохідні робітні, одну при вул. Личаківській, а другу при Францішканській і заряджую скору направу авт, бо багато з них попсувалося. Додам, що одиноким средством комунікації з провінцією, воження муніції, харчів і ранених є авта. — Всі шофери чужинці, котрим платиться прямо страшні суми. Мимо цего втікають, бо 6 зістало убитих, а поверх десять ранених лежить в шпиталі.

Коло год. 11 випогоджується. Стрілянина починається шалена. Маса куль паде на вул. Личаківську і ранить переходячих. Думаю що це певно пор. Цьокан продовжає свій наступ. Біжу у штаб, щоби довідатися, що сталося нового. На сходах питаю Д-ра Т., чо-

*) Звіт подаю дослівно.

му такий рух? Поляки наступають на почту — відповідає.

Для забезпеки заряджено обсаду вул. Словацького 1 сотнею УСС під командою чет. Д-ра Щ., а рівночасно післано підмогу в людях і ручних гранатах залозі почти. Бій ведеться до години другої по пол. Українці виходять з нього побідно, одначе почту покидають, бо Поляки перелізли стрихом семінарії під дах почти і запалили. Після сього Ляхи вислали парляментаря з просьбою, перестати на кілька годин стрілянину в сім місци і дати змогу дещо уратувати і здусити пожар. Ми пристали не це. Українські панночки котрі повнили санітарну службу списалися як найгарніще підчас пожару виносили гроші в подолках і передавали скарбникови, чим дали великий доказ відваги. Рівнож командант почтової залоги чет. Б. висказався про них як найліпше, бо брали участь в бою.

Пор. Цьокан не опускає. Наступає дальше, ліквідуючи банди за бандою і займає все свіжі камяниці. Під вечір заняв будинок дирекції і там укріпився сильно. Дальше йти не може, бо сусідні українські групи остали по заду. Полонені Поляки з того відтинка оповідають, що особа пор. Цьокана є постраком для них: кого з них висилано до єзуїтського парку або в вулицю Міцкевича, той був приготований на певну смерть.

З инших відтинків нічого не зголошують. Видно, що нічого надзвичайного у них — нема.

Українські позиції переходять нині слідуючими вулицями: Марціна, Панєвською, Вибрановського, Сонішною, Ґазовою, жидівським цвинтарем, касарнею Фердинанда, Городецькою, Зигмонтівською, Єзуїтським парком, Словацького, Коперника, Цитаделею, а дальше в напрямі Зофії до стрийського парку.

Нічю скликає отаман Коссак всіх старшин Генерального Штабу на нараду, щоби застановитися, чи можемо держати сю лінію, яка тепер є, чи годитися на догіднійшу, якя переходилаби чероз Підвалє. Всі одноголосно ухвалили держати цю лінію, яка є — тим більше що мають прийти невдовзі і нам на поміч братя Наддніпрянці. Вістку сю привіз нам Др. Панейко з Київа.

9 ЛИСТОПАДА.

Поляки пробували наступати на різню, одначе скоро відбито їх. В казармах Фердинанада ранено пор. М. — Команду перебрав пор. Індишевський і переходить від нас до Державного Секретаріяту (так називається наш Уряд)

Рівнож відійшов від нас до Секретаріяту пор. Бубела і хор. Паліїв.

Поляки, котрі суть по нашій стороні, приходять до нас з просьбою, щоби переговорювати з ними і погодитися. Штаб відіслав їх до Секретаріяту. Між ними був др. Адам і проф. Хлямтач.

БІБЛІОТЕЧКА „СТРІЛЬЦЯ“

чч. 15, 16, 17.

УКРАЇНА В МІЖНАРОДНІЙ ПОЛІТИЦІ. Камінець, 1919. 16°, Ст. 16. Ціна 7 гривень. До книжечки додані резолюції Міжнародної соціялістичної Конференції в Люцерні в справі Великої України і Галичини.

Др. Михайло Лозинський: ГАЛИЧИНА НА МИРОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ В ПАРИЖІ. Камінець, 1919, 16°. Ст. 32. Ціна 15 гривень. Голова Надзв. Дел. З. О. УНР. на мирову Конференцію в Парижі представив в отсій книжечці ясно історію Галицької справи в Парижі.

УКРАЇНСЬКІ ДИПЛЬОМАТИЧНІ НОТИ В СПРАВІ ГАЛИЧИНИ. Камінець, 1919, 16°. Ст. 50. Ціна 20 гривень. Є це перше видання українських дипльоматичних нот взагалі. Всі три книжечки становлять актуальну цілість. Вони видані для звеличання річниці 1. листопада.

Святочний Концерт:

1. Вступне слово: П. Др. Осип. Назарук. 2. Стеценко - Шевченко: „Моліется..“ хор. муж., Артисти Театру. 3, Сениця - Придаткевич: а) „Лєгенда“ б) Sarasate: „Zigeunerwesen“ сольо скрипкове п. Придаткевич. 4. Лисенко: „Гетьмани“ — сольо баріт. п. М. Голинський. 5. Деклямація, — п. Дорошенко. 6. Лисенко: Ой у полі два явори — хор. муж. — Артисти театру. 7. Січинський: „Фіналє“ — сольо баріт., п. М. Голиський. 8. Мендельзон: а) „Пісня без слів“, б) „Scherze“, сольо фортеп. Вп. Бірецька Ол. 9. Стеценко: „Ніченько, нічко“ міш. Національний Хор. Акомпанямент обняв п. Н. Ніжанковський. Діріґент міш. Нац. Хору: п. Василь Бесядовський Фортепян фірми Мільбаха.

Вистава: Старицький: Пєса „Богдан Хмельницький“—IV дія. Грають артисти Укр. Держ. Театру. Роль Хмельницького відіграє п. М. Садовський. Режісер: П. Корольчук. Гол. М. Садовський. Початок точно о год. 7 веч. 1. XI. —(В разі непогоди богослуження відбудеться в салі кіна „Ґіґант“, Проспект Шевченка).

ХРОНІКА.

× Державна Нарада в Камінци відбулася 25 жовтня при участи Вис. Директорії, Диктатора, членів Уряду і партійних та громадянських діячів. На нараді стверджено конечність істнування Диктатури під теперішну пору та підпомагання Галицької Армії грішми й одягами.

× Генералквартирмейстер Штаба Гол. От., генерал Курманович захворів так, що не може сповняти своїх службових обовязків. Його заступає підполк. Долєжаль.

× Ювилей митроп. А. Шептицького. В неділю 21. X. обходила Українська церква в Галичині 20-літний ювилей Епископства митроп. гр. А. Шептицького. В день ювилею в палаті Митрополита зібралися делєгації всіх українських інституцій і товарисив. Вечером відбувся в його честь святочний концерт в салі Народного Дому. „Наша Мета“ часопис робітничого жіноцтва підчеркує, що митрополит гр. Шептицький не замкнувся в рамах узкої церк. діяльности, але на всіх полях культурної праці видно його діла.

× Дуже славно! До I кл. української академічної ґімназії у Львові вписалося мимо страшного терору Поляків — 268 учнів (з того 46 до I кл. реальної).

× Організаційні збори тов. „Січ“ в Камінци віцбулися дня 26. жовтня в Народнім Театрі при участи 300 осіб. Про значіння „Січей“ промовляли: полк. Ловченко, п. Угрин - Безгрішний, Кирилович, о. Бардяк і Палащук. Січові реферати виголосили: п. Шміґельський і Шекерик - Доників, почім вибрано січову старшину: почесним головою — Головного Отамана С. Петлюру, кошовим — от. Богацького, пор. М. Саєвича і Шекерика — осаулами, отаманом Галеневича, а скарбником п. Літинську.

× Новий український часопис в Камінци почав виходити що дня від 28. жовтня с. р. Є це орган селоспілки п. н. „Народна Воля“,

× Повернули зза границі: члени У. Нац. Ради д-р Евген Левицький. і д-р Степан Баран та відомий знавець церковного права суд. радник д-р Роман Ковшевич.

× У Львові шириться бандитизм.

× Для „Ураїнської Старовини просимо присилати на адресу Редакц. „Стрільця“ як найбільше описів руїн, бібліотек, музеїв, архівів. Приймаємо навіть найдрібніщі згадки. В описах руїн просимо подавати розмірити на метри (як нема метра, то бодай на кроки), їх віддаль від води, перекази про них і т. д. При кождій дописці просимо додавати, хто і з якої військової частини присилає її.

× До шкільних бібліотечок давайте книжечки, видані „Стрільцем“, уряджуйте представлення й забави для дітей по школах, заомотрюйте школи й українське вчительство дровами й харчем! Лишайте скрізь добрий спомин по Галицькій Армії!

× На провінції є багато малих друкарень, яких ми до сеї пори не використали належно. Не досить випускати в них малі часописі. Треба ще з тих часописів робити відбитки (передруки) книжечками. Бо часопис має тільки хвилевий вплив, а книжечка —річ вічна. В тих малих друкарнях можна також друкувати менші спомини, звіти з просвітної діяльности ріжних частин армій і т. п. Такі окремі хочби найменші видання мають треваліще значіння, чим газетки. Культурність кождої армії міриться скількістю памяток, які вона оставить по собі!

× Загальні сходини членів „Комітету по справам галицьких народніх вчителів-виселенців“ відбудуться в Камінці Под., в помешканню Комітету (вул. Т. Шевченка, ч. 51., дім Т-ва Просвіти), дня 2. падолиста, ц. р. від 11 до 1 год.

Оперативний Звіт

Штабу Головного Отамана

з дня 30. жовтня 1919.

Добровольчі наступи на найбільш висунені місця нашого фронту між Дністром і залізничою лінією Вапнярка—Бірзула та в районі Брацлава і містечка Опатова тривають далі. Наслідком безперервних і сильних дощів ворожа діяльність на прочих відтинках фронту тимчасово ослабла

з дня 31-го жовтня 1919 року.

Звідомлення з фронту не подають нічого особливого.

За Ген. Квартирмайстра
ДОЛЄЖАЛЬ, підполк.

Посмертні згадки.

О. Михайло Зубрицький б. парох Мшанця, п. Старий Самбір, від 1914 р. парох в Берегах Долішних коло Устрік, дійсний член Наукового Т-ва ім. Шевченка * 1856. † 15. IV. 1919 р. Був арештований і вивезений до Талєргофу. В листопаді 1918 р. увязнили його Поляки і держали в перемиській тюрмі. Покійний був визначним українським діячем. Був головою філії „Сільського Господаря в Устріках, закладав читальні, брав участь в політичній і культурній праці між народом. Та найважнійша була його праця наукова, хоч весь час був на провінції, відрізаний від культурних центрів.

В українській науковій літературі є він творцем окремого ділу у вистудіюванню і монографічнім описі українського села. Свою парохію Мшанець обробив покійний науково зі всіх боків. Праці про це село друковані в виданнях Наукового Т-ва ім Шевченка у Львові, (в Записках, Студіях з поля суспільних наук і статистики, Матеріялах до української етнольоґії і т. д.). Крім того його праці розсипані в „Життю і Слові“, „Ділі“ і инших українських виданнях. Основні праці покійного, яким мало подібних є в инших літературах, можуть послужити для нашого духовенства й учительства зразком і прикладом, як працювати на селі для розвитку української науки. Обовязком українського духовенства є видати докладну життєпись і повну збірку творів покійного, яка під науковим оглядом вповні на це заслугує.

ТЕЛЄГРАМИ.

Англія не годиться на прилучення Сх. Галичини до Польщі.

УПБ. Навен, 26. X. (радіо) „Курєр Варшавскі“ оголошує розмову з Падеревським, який вернув в неділю з Парижа до Варшави. Він заявив, що Англія не годиться на влучення Сх. Галичини до Польщі. Вирішення східно-галицького питання не наступить скоро, бо тепер актуальне переведення Версальського мира з Німеччиною.

Загранична преса про Самостійність України.

УПБ. Навен, 26. X. (радіо) „Базелєр Національцэйтунг“ з 16. X. пише про місію Маклакова осьщо: „Також і Маклаков не стане справедливим посередником в українсько-московському спорі. Обіцянки автономії не можуть задовольнити Українців, бо противенства дійшли до краю. Сьогодні може звязати Україну з Росією хиба безумовне признання на одньої волі України, а не насильне або потайне зматання до підчинення“.

УПБ. Навен, 26. X. (радіо) Льондонська газ. „Спектатор“ з 11 с. м. пише: „Не тяжко зрозуміти, що із-за політики Антанти правительство Петлюри мусить воювати з більшовиками серед незвичайно тяжких умов. Офіціяльне признання суверенности українського народу та держави в географічних межах далоби українському правительству зброю, що дорівнувалаби вартости богатьох дивізій.

Загальний аграрний страйк в Польщі.

УПБ. Навен, 26. X. (радіо) В Конгресовій Польщі вибух 20 жовтня загальний страйк рільничих робітників. Спілка рільнича робітників поставила польському правительству домагання вивласнення великої посілости без винагороди і розділу землі між безземельних. Після відмовної відповіди проклямовано страйк. В люблинській губернії вибух страйк ще перед 20 і розширився по цілій конгресовій Польщі, крім 15 повітів.

Боротьба Махна з Денікіном.

УПБ. Москва 27. X. (радіо) Після донесення перебіжчиків повстанці Махна заняли Бердянськ та Нікополь. Бій іде біля Маріюполя.

Повстання на Україні.

УПБ. Москва, 29. X. (радіо) Повстання огорнули всю Правобережну Україну. Вся Київщина в руках повстанців. Черкаси, Чигирин, Канів, Трипілля, Сквира і Тараща заняті повстанцями. В Білій Церкві відділ Зеленого. В Херсонщині відділи Махна і відділи червоних повстанців. Біля Знаменки завзяті бої Денікінців з Махнівцями. Махно взяв Олександрівськ. Червоні відділи підходять до Херсонщини і Миколаєва. Звіти Денікінського штабу щодня говорять про боротьбу з повстанцями. Повстання перекинулися на Полтавщину і Катеринославщину. Золотоношу заняли теж укр повстанці.

ОПОВІСТКИ.
Оповістки по 10 гр. стрічка.
Платити згори.

ІВАН КАЛ—ВИЧ просить своїх тов. у Львові, донести йому, як що хто має відомости про його жену. Тов. Бун. прошу о передрук в час. „Вперед“. Здоровлю всіх тов. у Львові. Адрес: Іван К., бул. ст. д. Редак. „СТРІЛЬЦЯ“, Камінець.

Маренів Мирон пошукує кревних і знакомих. Адреса: Штаб 2-ої Дів. СС. 1—1

Загублений пашпорт, виставлений Міністерством Закордонних Справ на імя Франціска Чесник, уважати недійсним. 1—1

Редагує: Комітет. Черенками „Стрільця“, друком Б. Вайнбавма.

Ч. 90. Камінець, Середа, 5. листопада 1919. Рік І.

СТРІЛЕЦЬ

Часопис для Українського Війська.

Виходить тричі в тиждень.
Ціна 6 гривень.
Редакція і Адміністрація вул. Поштова, ч. 9. І. п.

Нехай живе Самостійна Українська Народня Республіка!

Реквізиції.

Прийшла зима. Несподівано нагло, з сильним снігом. Українське військо до сеї пори необуте і неодягнене. Супроти того Військова Влада в Камінці зарядила по домах реквізицію одягів, обуви й біля. За один день в однім Камінці зареквіровано тисячу пар обуви, 5.000 біля, багато укриваної шкіри і т. д.

Що можна сказати про ці реквізиції? Річ ясна, що чесні люде нічого не говорять проти реквізицій річей необхідних для війська. Обурюються тільки злочинці, які різними способами, а все неправно „набули" таке державне майно як шинелі, військове біля, військовий обув і т. д. Цего в жадній державі не вільно посідати людям, які не служать при війську. Таких річей взагалі не вільно ні продавати, ні купувати, а хто це робить, повинен сидіти в тюрмі. Так є в цілім світі, так мусить бути і в нашій державі. Дальше обурюються на реквізиції ті, які не можуть чи не хотять зрозуміти, що військо мусить бути одягнене й обуте. Бо інакше воно вигине з простуди й хоріб. А тоді не буде нікого ладу і розбишаки ви-грабують усе до чиста тай ще до того убиватимуть людей безкарно. Тай ще обурюються на реквізиції всякі вороги держави.

Розуміється, на голоси злочинців і людей нерозумних годі оглядатися й почате діло треба скрізь переводити основно. Так робили й роблять навіть найкультурніші держави і чим яка держава культурніща, тим основніще переводить реквізиції державного добра у всяких круків, що сидять собі безпечно в дома.

Але реквізиції не можуть обмежитися тільки до державних (казьонних) річей. Навіть розсудний селянин зрозуміє, що лекше обійтися без теплого одягу тому, хто спокійно сидить в дома, чим тому, хто в снігах і на морозах проливає кров. Розуміється — з реквізиціями треба зачинаги від богатших, а убогих по можности щадити. На біля найлучше надається шовк, бо насікомі не легко чіпаються шовкових сорочок. А хто має щовки, той не є убогий. Реквізиції повинні відбуватися поважно, без зайвих балачок. Тільки коротко пояснити, хто й для кого забирає. Жіночих річей по можности не брати, бо це кидає підозріння, що береться їх не для війська, але для знакомих. Між селянами треба розвести агітацію, щоб давали харчі для шпиталів. Словом — військо мусить бути заосмотрене в усе, чого йому треба. Кожда неодягнена частина сама собі винна.

В річницю приходу УСС. на Цитадель у Львові.

У тиху, мовчазную нічку осінню,
Як сонце погасне, шум денний затихне,
Як спомин і туга душею сколихне,
Полечу-помчусь на таємнім промінню
У рідну, далекую даль.

І сяду-припаду край муру, край брами,
Де гордії стіни твердині темніють,
І ясно-тінисті доріжки сіріють
І дерева сонно шепочуть з вітрами
Про тугу невтішну, про жаль.

І стану край башти — тут грали гармати,
А тут під окопом поклалось покотом
Півсотні ворожого війська під дротом —
Поклалось, щоб більше до бою не встати,
В той день, як пушки не вмовкали.

І буду вертати на спільну могилу
І стану при ржавій решітці воріт.
Три кроки від неї — скрізь рівно, скрізь біло...
Та я памятаю найменший тут слід:
Тут сплять ті чотири, що влали...

І впаду-припаду на земленьку сонну
І з серця молитва глибока, врочиста
З зітханням зірветься, як сніг той пречиста,
І в пітьму півночі потоне бездонну
Молитва вдовиної лепти.

І піду стежками нічною порою,
І скривившись у мурів понурую тінь
Я слухати буду нічних шепотінь
Про тих, що упали, їх рани їх зброю
І їх передсмертній шепти...

Камінець, 3 листопада 1919.

Присвята:

Незабутим Товаришам Василеві Дзіковському, літописцеви УСС., що впав у перших днях листопада 1918 р. у Львові коло почти та упавшим на Цитаделі: дес. Середі Михайлови, дес. Керначеви, стр. Баршковому Олекеі та безіменному стрільцеви поціленому в чоло, груди та живіт.

Василь Бобинецький.

НА ПЕРЕДОДНІ.

31. жовтня 1918 р. у Львові.

В останніх днях жовтня 1918 р. перебував я у Львові і мешкав в „Народній Гостинниці" під ч. 11.

Я нарочно приїхав до Львова, бо всі знаки на землі і на небі вказували на те, що Австрія доживає послідні години. І що „щось" мусить статись. На те „щось" ми всі були вже приготовані, але не всі знали, що приготовання зайшли так далеко. Я особисто в останніх літах, що так скажу, „вийшов з тривіб". Бо ще на весну 1915 р. попав у російський полон, а щойно у вересні 1918 р. вернув з полону. Старші знакомі мене повабували, а молодих не мав. Але, будь — що будь, я поїхав зі села, де відбував віднустку як поворотець (гаймкерер), до Львова, бо прочував, що справа посунулася далеко, коли мій шурин - священик, повернувши з наради 18 жовтня, заявив, що момент рішучий і зарядив, щоби його вірні що неділі і свята по богослуженню співали „Боже великий, єдиний, нам Україну спаси"... Люди співали і плакали, падаючи на коліна...

31-шого жовтня слітний день. Рано около 8-ої години, коли я вже був встав і одягаючися, вертівся по кімнаті, хтось застукав до моїх дверий.

— Прошу!

Увійшов узброєний від стіп до голови старшина в мазепинці.

Усусус.

— Товаришу! Справа важна і пильна. Збирайтеся, мусимо поговорити, підем ніби-то на сніданок до „Sans-souci". Там буде нас більше. Мабудь буде і сотник Вітовський.

— Добре. Піду.

Як старий жовнір привик я слухати не розпитуючися.

По дорозі пригадав я собі, що сей усусус — се тов. Мулик. Своїм звичаєм женувався я питати його про „фамілію"; так все роблю, кільки разів стрінуся зі знакомим, а забуду як він зве ься. Доперва в розмові ломлю собі голову, щоби нагадати соб,і з ким говорю.

В „Sans-souci" при вул. Шайнохи при кількох столиках кількананайцять наших старшин. Але є і кілька „цивілістів", так що не можна свобідно розмавляти.

Вічна крутанина, що хвилі хто небудь пересідається до другого столика, так що властиво ніхто не сидить на місци. З боку сидить нахмурений сотн. Вітовський. Мені його показали, бо особисто я його тоді еще не знав.

„Change- de-places" трівав около пів години. Коли ми доволі всі „попересідалися", знов прийшов до мене тов. Мулик, який тимчасом мабудь кілька разів був зник і знова вернув.

— Тут не можна. Невигідно. Може хто підслухати. „Народня Гостинниця" ч. 16.

Коли я о 10-тій, чи 11-тій перед пол. зайшов під ч. 16, гуділо там, як в улию. Люди входили і виходили. На столі розложена велика карта Галичини. Розсилають курієрів „на всі сторони світа".

Представився, кому не був знакомий, віддав себе по диспозиції і чекаю.

— Ви, товаришу, поїдете до Коломиї. Потяг відходить сегодня по полудни о тій, а тій годині. Тут маєте приказ. Зголоситеся там-а-там.

Починає випрошуватися якийсь рутенський слабодух.

— Мусите їхати — і кінець!

— А Ви, товаришу — звертається той самий до мене, — поїдете до Золочева. Сегодня о 3-ій пол. відходить курієр. Тут маєте приказ, який віддасьте капітанови Стефанову. Там все буде приготоване.

В моїй присутности вислано курієра до Перемишля, Стрия, Золочева, Коломиї, Станиславова...

— Міст на Сяні мусить бути висаджений сегодня до год. 12 в ночи безуслівно... підписано: Генеральний Військовий Комітет...

Міст нн Сяні! Він стоїть до нинішного дня і по нім перелізли Поляки з тамтого на сей бік і так лізли тим мостом і лізли, аж нас за Збруч випхали!...

Але тоді я собі думав:

— Будеш знати, генерале Пухальский, як Перемишль віддавати Раді Регенційній! Дасть тобі школу Український Генеральний Військовий Комітет!...

Революцію робиться! Валиться стара Австрія, а з її попелищ виростуть нові сфінкси. Найблизші години, хтось потягне за шнурок і повалиться палата з карт, а на її місци там, де була Галичина і Володимирія, виросте Українська Держава. Боже єдиний, Великий!.. Як радісно, аж страшно...

Аж мороз поза шкурою ходив, як я собі нагадав, який страшний документ везу в кишени. В старій Австрії, яка тоді іще жила, се розстріл, або вічний кримінал. Та се нічо. Або добути, або дома не бути!

На двірци великий стиск. Курєр з Перемишля не приходить і не при-

Львівська державна наукова бібліотека
№ П 1.920

ХРОНІКА.

× Свято Першого Листопада відбулося в Камінці дуже торженственно. В ранішнім богослуженню взяли участь також наддніпрянські влади і війська. Проповідь військового священика була гарна й тактовна. Концерт уладжений вечером чисто в галицькім стилі випав також дуже гарно. Особливо симпатичне вражіння зробили теплі привіти, прислані на адресу Диктатора Д-ра Е. Петрушевича Високою Директорією, Радою Міністрів і иншими владами та організаціями. Сцаля театру була биткам забита. Одно тільки було злишне: IV-а дія драми Старицького. Знаменита гра Садовського і його артистів не поможе, коли штука така, що крайна пора зняти її з репертуару з естетично-культурних причин. Атже великий гетьман Богдан представлений у ній як чоловік, що при чужих послах поводиться неможливо супроти жінки. Це непрадиве — і навіть польські жерела не закидають йому цего, хоч позатим лають його страшенно. Чим той великий державний муж України заслужив собі на це, щоб ми його представляли так?

× З Польщі приходить вістка за вісткою, що там почався революційний рух. Польські війська, що були на більшовицькім фронті, мали відійти в Польщу. В Варшаві теж неспокійно.

× Англійське донесення говорить про пораження Денікіна на фронті 800 миль.

× Американська „Свобода" доносить, що американські Українці звернулися до Конгресу з протестом проти заслання українського духовенства в Сх. Галичині.

× В Берліні заложено українське товариство „Українська Громада" з метою згуртування всіх Українців, що перебувають в Берліні.

× Управа Народнього Університету. Рада Укр. Нар. Університету вибрала на своїм засіданню дн. 26. д. м. В. Чехівського Головою Укр. Нар. Університету, д-ра Н. Гаморака секретарем, П. Клепатського деканом Гумоністичного факультету і С. Бачинського деканом природничого факультету.

× Союз Українок складає щиру подяку Високій Директорії за даток в сумі 20.000 гр. призначений на видатки Союза. Високій Диктатурі за даток в сумі 10.000 гр. призначений на видатки Союза.

× Німецький Австрії дозволила Антанта держати найбільше 6 бригад війська по 4580 людей.

× Торговельні взаємини між Румінією й Югославією перервано ізза політичних непорозумінь.

× Бої між Сербами й Чорногорцями тривають дальше. Під Медюречом і біля Цетинії Чорногорці завдали сербським відділам прикрі втрати.

× Смерть Вересаєва. Офіціяльні більшовицькі „Извѣстія" доносять, що більшовики розстріляли Вересаєва, відомого автора „Записок Лікаря" і „Сповинів з рос.-японської війни" і и.

× Зміна назвск. Упов, Дикт. ЗО. УНР. для справ внутр. дозволив п. Мартинови Зомерштайнови суд. четирови при Етап. Стац. Ком. ч. 9. на зміну його назвиска з „Зомерштайна" на „Літенко", а п. Ізидорови Зонненрайхови, пор. судії, в тім самім приділенню на зміну назвиска з „Зонненрайх" на „Соненко", (рішення з 20. X. чч.: 4840, 4841.)

Нові книжки.

Бібліотечка „Стрільця" ч. 13.

— Дм. Кренжаловський: ЛЬВІВ В УКРАЇНСЬКИХ РУКАХ 1—21. XI. 1918 р. Камінець, 1919. 16°. Ст. 56. Ціна 20 гр. Є це 4-а книжечка видана „Стрільцем" з приводу роковин Першого Листопада. Являється вона першим українським описом наших боїв о столицю Західної України. Подібного не маємо ні з княжих, ні з козацьких часів. Тепер черга на тих, що брали участь в обороні Цитаделі, Червоного Кляштору, Казарм Фердинанда і т. д. подати свої спомини. Тільки в той спосіб збережемо для дальших поколінь українську градицію боїв о Львів.

Тут замітимо, що кількакратні бої о Київ і в Київі неописані досі ніким! Коли ніхто не почується до обовязку, зробити це, — то все одно, якби Україна тих боїв зовсім не мала... Чи зрозуміють це вкінці наші люде?

ТЕЛЄГРАМИ.

Оперативний Звіт

Штабу Головного Отамана

з дня 3. листопаду 1919.

Боєві акції на всьому добровольчому фронті продовжувалися вчора цілий день. На більшовицькому фронті без змін.

з дня 4-го листопида 1919 р.

Добровольчий фронт: На всьому добровольчому фронті наша бойова діяльність розвивається пляново. На захід від залізничої ст. Юрківка заняли наші частини смілим наступом с. Чернечі, здобули одну гармату, багато набоїв й іншого добра та захопили полонених. В околицях с. Антонівка сильні наступи ворожої піхоти та кінноти відбито. Більшовицький фронт: Більшовицький панцирний поїзд обстрілював ст. Козятин.

За Ген. Квартирмайстра
ЛІПКО полк.

Польський оперативний звіт.

УПБ. Варшава, 2. XI. (радіо). Більшовицький фронт. На північнім відтинчу здовж Двини жива діяльність ворожих стеж. Наступи більшовиків навіть на передмістя Бобруйська ми відбили. На поліськім відтинку успішні для нас сутички розвідочних стеж.

З більшовицького звіту.

УПБ. Москва, 2. XI. На південь від Петергофу і Красного Села ідуть вперті бої. Червоні війська продовжують наступи в районі Луги і над Березниною. На південь від Петропавловська захопили червоноармейці півторатисячі полонених, 10 скорострілів, гармати, склади мундурів і обуви.

Свитає.

УПБ. Навен, 31. X. (радіо). Англійський оберст Клєрк, надзвичайний посол паризької конференції до Букарешту і Будапешту, заявляє в депеші до Льондону, що мимо недисциплінованих елементів в своїй армії Петлюра стане паном цілої України ізза цього факту, що населення не має ні трохи симпатії для Денікіна та його реакційного окруження. Є загальне переконання, що армія Денікіна розбіжиться в той день, коли Англія перестане його підпирати.

УПБ. Навен 31. X. (радіо „Таймс" оголошує заяву Пілсудського, що Україна не була ніколи більшовицькою.

УПБ. Навен, 31. X. (радіо) Французьке посольство в Берні повідомило посла Василька, що Українській Капелі дано дозвіл їхати до Парижа.

Невидимі руки.

УПБ. Навен, 1. XI. (радіо). „Курєр Львовські" заявляє, що невидимі руки працюють над цим, щоби перемінити в найнекориснійшому для Поляків змислі всі проєкти щодо Сх. Галичини, одобрені підкомісією для польських справ в Парижі.

Погроми ідуть!

УПБ. Москва, 1.XI (радіо). Утікачі з Київа оповідають, що розквартирована в Київі дика дивізія грабить і бє жидівське населення. Ніхто з мешканців не ризикує появитися на вулицях, по яких розкинено товари та домашне знаряддя. На краях міста щоденно вогроми жидівської бідноти.

Проти блькади Росії.

УПБ. Навен, 2. XI. (радіо) Скандинавський конгрес моряків порішив звернутися через свою підорганізацію до данського, шведського та норвежського правительства, щоби вони спонукали Антанту до знесення блькади Росії.

Виборчі гасла.

УПБ. Навен, 25. X. (радіо). **Головна платформа виборчої боротьби в Франції се питання більшовизму та інтервенції в Росії. Соціялісти агітують горячо проти блькади совітської Росії.**

В Англії.

УПВ. Москва, 3. XI. (радіо) **Альберт Голлє устроїв 2. жовтня в в Льондоні великий робітничий мітінг з жаданням мира з сов. Росією і націоналізацію шахт. Жадання порішено піддержати загальним страйком.**

ВСІМ УСС. ДО ВІДОМА!

Всі вивдоровці УСС., які відходять з лічниць, мають зголоситися в найблизшій Збірній Станиці УСС.: в Камінци, Проскурові, Жмеринці або Барі — звідки їх відішлеться до Коша УСС. (в Косиківці коло Жванчика, новоушицького повіту). Також всі УСС., які перебувають в тих місцевостях, де містяться Збірні Станиці УСС., мають голоситися в них. Близші вказівки уділює кождочасний часовий УСС, на двірцях Камінець, Проскурів і Жмеринка. Всі лічниці і Кмди, при яких перебувають УСС. проситься відсилати їх до найблизших Збірних Станиць УСС. а не до инших частин! 1—3

ОПОВІСТКИ.
Оповістки по 10 гр. стрічка, Платити згори.

ЛИСТИ мають в адм. „Стрільця" п. п.: Маренін. сотн. Готорід Прікель, чет. Денис Клебаровський, чет. Голубович, Ганс Вінтор, пор. Яков Цитанюк, ройовий Лещинський, Байлов, Щитинський, Твердохліб, Розумович, Осип Яворський, Мовертан, о. Бонн, Дудак, Сажбор або Яхно, Брилинський, Радух, хор. Погорецький, В. Литвин, Парфенюк, Ксеня Бритова, Л. Стефалович, Юрійчук, Білинський, чет. Богуневич, О. Коцан, Левицький, І. Панкевич, З. Пеленський, сотн. І. Барила, С. Ниріг, І. Білобрам, М. Фірман, С. Петрів. Я. Щитинський, Р. Чубатий, Т. Борила, сот. Гіжовський, чет. Д. Галичин, чет. В. Ортинський, суд. С. Кушнір, Г. Щитинський, Ф. Левицький, Й. Курдидик, Марія Рут, О. Ілюк, К. Соколовський, чет. В. Кульчицький, Ігнат та Романів, Я. Соколовський, проф. Заклинський, П. Даровський, А. Заплітний, сотн. Юрій або чет. Ів. Полянський, Б. Антонович, (Л. Рудий дист в канцелярії Директорії у Данилова.

ШДХ. МИХ. КРЕВЕЦЬКОГО шукає брат. Хто знає, де він зараз, зволить подати вістку до ред. „Стрільця".

ШУКАЄ братів: Михайла, пор. IV. Золоч. Бригади і Евтена, дес. Калус. кур. — Іван Крижановський, ур. при Мін. Ви. С. Заг. Департ. Камінець.

Сотник Микитка. Вже їду. Писав Ромко. Був в дома. Всі здорові діти в школі. Мешкають там само. Здоровлю Гриць. 1—1

Августина Бабія пошукує хор. Гриневецький. Камінець, Центральна площа ч. 15. 1—1

Д-р Степан Гасюк і Гриць Терлецький в дуже важній справі приїзджайте зараз до Камінця. Михайло. 1—1

Чет. Людв. Стрільчук, І. Г. К. Х. Бвнг. — Людвик! Старайся приїхати, Стефа хвора тифом. Адреса: Наталка Стрільчук, Мін. Внутр. Справ. 1—1

ПРОДАЄТЬСЯ зовсім новий екіпаж на 4 місця з верхом віденської роборобота. Бачити можна щодня ріг Садової і Ічнянщної буд. Петрусевича.

ЗЛОЧИН проти Укр. Держави купувати безбавдерольний тютюн, бо вже відкрито:

І. укр. фабрику тютюнових виробів під фірмою

Ф. І. РАЧЕНКО в Дунаївцях

тютюн дешевий, першої якости. Закази полагоджуються зараз. 1—7

ходить. Всі Українці, яких тут в публиці „легіон", знаються між собою, як лисі коні. Але козак знає, а мовчить. Дрібні взаїмні услуги.

— Позичте мені олівця. Дуже мені треба. Я Вам так зверну, щоби ніхто не бачив. Не добре, як ми за багато афішуємося.

— Маєте олівець.

За кілька хвиль патріот, переходячи, всуває мені щось невначним рухом в кишеню. Віддалившися від него кільканайцять кроків, мацаю в кишени. Віддав мені олівець, але не мій „Coh i Noor", а якийсь гірший. Се нічо. Для любови земляка, що мабуть також іде спасати Україну, можна се перетерпіти. Може забувся...

Мабуть від тих олівців потім почалося. „Od łyczka"...

Стрічаюся з моїм приятелем з полону. Поляком, чесною людиною.

— Гдзе єдзеш, реєнце?

— До Золочева, до моєї кадри. Вправді маю ще відпустку до 2 грудня, але їду, бо хочу собі убрання дати зробити. Бачиш, що ходжу як „Гаймкерер" (поворотець). По довшій розмові.

— Слухай, кохани реєнце, чи то правда, же ви, Українци, цось в тих днях пшиготовуєце?

— Да-уй, нічо такого не знаю. Від тебе перший раз чую — замяв я розмову.

Надїзджає потяг з Перемишля. Всідаємо поспішно до вагонів. З вагону, до якого всідаю, вискакує двох польських легіочових офіцерів при острогах з довгими шаблями.

І вони приготовляються на тім самім терені, що ми, — мелькнуло мені в голові.

Потяг поволи рушив в темну, непевну просторінь...

В Камінци 31. X. 1919.

Суд. Пор. Микола Левицький.

Від Редакції: Автор порушив тут дуже важне і важке в наслідки питання висадження моста в Перемишлі. Як відомо, Перемишль це ключ Львова від Заходу, а міст у Перемишлі це найважніщий стратегічний обєкт в Галичині. Невисадження цего моста уможливило Полякам скоро перевезти до Львова амуніцію й допомогу, без яких Львів бувби напевно в українських руках. Як бачимо з цего опису, Укр. Ген. Штаб у Львові розумів значіння перемиського моста на Сяні. Значить хтось инший завинив не, що моста не висаджено, а тим самим Львів і згодом ціла Галичина попала в руки Поляків. Честь українських старшин, які тоді були в Перемишлі й обвічальність їх перед історією вимагає, щоб вони вияснили докладно й попрібно цю справу.

Редагує: Комітет. Черенкамя „Стрільця", друком Б. Вайнбавма.

Ч. 91. Камінець, Пятниця, 7. листопада 1919. Рік І.

СТРІЛЕЦЬ

Часопис для Українського Війська.

Виходить тричі в тиждень.
Ціна 6 гривень.
Редакція і Адміністрація вул. Поштова, ч. 9. І. п.

Нехай живе Самостійна Українська Народня Республіка!

Корупція.

Війна приносить з собою не тільки страшні хвороби тіла, але й огидні хвороби духа. Ці хороби опановують цілі народи. А до цих огидних хоріб належить передовсім корупція. Слово це означає „зіпсуття", перекупність, продажність людей. З усіх боків приходять вісти, що велика корупція панує вже не тільки в Росії (більшовицькій і денікінській), але також в Польщі, Франції й инших державах.

Корупція потрафить знищити навіть найсильнішу державу. І тільки корупція нищить основно. Ні програна війна, ні голод, ні навіть зараза не нищить так держави, як корупція. Бо вона викликає гниль, суспільну гангрику, перед якою згодом нема ратунку. Та гангрина кидається на міністрів і їх жінок, на військо й урядовців, — і тоді нічо вже не уратує держави, крім операції. Але операцію треба робити завчасу.

В Галицькій Армії — стверджуємо це з гордістю й приємністю — не було до сеї пори корупції. І якраз тому може вона мати надію, що побачить свою Галичину. Але супроти цего, що зараза корупції захопила вже армії наших сусідів, — треба дуже пильно уважати, щоб вона не перекинулася й до нас. І зараз з початку треба корупцію безпощадно нищити военним судом без ніякого милосердя.

Що більше! Ми повинні уникати навіть таких річей, які корупцією не є, але можуть мати вигляд, що походять в неї. Напр. в цей тяжкий час, коли військо ще не все одягнене й обуте, — наші старшини повинні уважати на це, щоб не мати по кілька пар чобіт, по кілька одягів, хочби ті річи були куплені за приватні гроші з дому, від родичів! Бо підозрівання нераз рівно шкідливі як правдиві факти. Скромні і чисті ждім великої хвилі повороту в Галичину. І памятаймо, що побачимо її тільки тоді, коли не допустимо в свої ряди страшної зарази, якій на ім'я: корупція. Нехай кождий член Галицької Армії не тільки сам буде чистий, але й уважає, щоб чисті були всі його знакомі й товариші. Обовязком кождого є — повідомити свою власть про найменший прояв корупції або нищення державного майна. Хто бачить це і не повідомляє влади, цей є співвиновником корупції і рівно пікчемним як той, що сам продажний.

Сучасна Білорусь.

(Інформації від Білорусів).

Білорусів є 12½ міліонів. Територія Білорусі займає цілу Могилівську, цілу Мінську, майже цілу Гродненську, частину Віленської, частину Вітебської, частину Смоленської і північні повіти Чернигівської, разом 258000 кв. км. На тій території мешкає ще около 6 міліонів національних меншостей: Жидів коло 15%, Поляків коло 7%, Русских 7½%, Українців коло 2 проц.

Хліборобське населення становить коло 90 проц. білоруського народа. Міщанство (ремісниче) коло 7 проц. Решта інтелігенція і т. п. Студентів вищих шкіл Білорусів могло бути в р. 1914 коло 4.000, походження міщанського, селянського й інтелігентського. В р. 1903 повстала в Петрограді соціялістична білоруська громада, головно студентська. Часописі виходили „Наша Доля" „Наша Нива" в Мінську. В Київі була білоруська студ. організація „Зорка". Білоруси уважають своєю столицею Минськ, коло 200.000 душ. Найстарші білоруські міста Полоцьк, Туров, Мстіслав над Сожею, Смоленськ, Пинськ.

Білоруси домагаються державної самостійности. Тепер білоруський Уряд в Мінську в порозумінню з польським командуванням. Уряд складається з 7 членів, вибраних Національним Конгресом, який відбувся в грудні 1917 р. в Мінську. На чолі стоїть Антон Луцкевич с. д., юрист з Вильна, літ коло 38, син інспектора шкіл, дальше Аркадій Смоліч, с. р., агрономом, літ коло 34, Олександер Цвікевич, близький с. р-ам, прис. пов. літ коло 30, посол на Україні, Терещенко, літ 33, агроном с. р., В. Захарко, літ 38, с. р., юріст, Леонард Заяць, літ 29, провідник католицького центра з нац.-соц. закраскою, юріст і ще оден с. д. Ваньковський (якого вивезли більшовики).

Що до білоруських партій то всі (крім соц. фед.) стоять на грунті державної самостійности Білорусі. Найбільш впливова с. р., дальше с. д., с. ф., (вони лівіщі чим українські, по соціяльній програмі примикають до с. р.), католицький центр, Національна громада. Найбільшу газету має католицький центр „Білоруське Життьо", щоденник, виходить у Вільні, с. р. мають у Минську „Звон" (тричі в тиждень), в Гродні „Зорка", тижневик безпартійний, національний, в останні часи закладається правительственний орган.

Що до білоруської армії, то при розпаді російської формувалася вона. Але Німці спинили формування. Тільки в останні часи німецького побуту з початком 1919. формувалися в Гродні оден полк піхоти і оден полк кавалєрії під командою Демідова і Єзавітова. Ті полки розброїли Поляки весною с. р., і вони перейшли в Литву під командою Єзавітова до литовського уряду, при якім є міністерство білоруських справ. Досі вони істнують і борються з більшовиками. Були й на польськім фронті. Тепер дозволили Поляки формування білоруського війська і воно відбувається в Вильні, Минську і Гродні на польський кошт. Ведеться також білор. військове формування в Латвії і серед полонених у Німеччині.

Кінець буде.

Житєписі Вождів Західної України.

Генерал-четар Г. ЦІРІЦ.

Генерал-Четар Г. Ціріц з походження угорський Українець. Він уродився дня 15 лютого 1872 р. в Сатмарі на Угорській Україні. Дитячий і хлопячий вік перебув у сх. Галичині, в м. Стрию, де його батьки мали власний дім. Місце його приналежности Станиславів. До шкіл ходив у Стрию й у Відни. По скінченю середних шкіл вступив до кадетської школи у Відни, з якої в р. 1891 вийшов зі степенем хорунжого. Четарем іменований в р. 1897. Від р. 1900 аж до покликання його в генеральний штаб в р. 1911 служив при 95. українськом полку в Галичині. В роках 1903—1906 був учителем кадетської школи у Львові. В рр. 1906—9 скінчив висшу військову школу у Відни.

Весь час з замилуванням студіював свій військовий фах, особливо тактику й оперативну службу генеральних штабів. Він являється автором кількох фахових праць, з яких найбільше поводження мала його праця п. з. „Збірка прикладів для служ.бового правильника" (Дінстреглємент), часть І.

Ще перед вибухом війни покликано його на професора Висшого Артілєрійського Курсу для предметів „Тактика" й „Оперативна служба генерального штабу". Одначе з вибухом війни іменовано його шефом ген. штабу 43 стр. дівізії яка набіралася з українських округів Львів. Коломия, Станиславів, Буковина. В тім характері бере участь в битві біля Раранча (на півн. сх. від Черновець) 23 серпня 1914, опісля в першій і другій битві під Львовом. Якийсь час був він начальником організаційного і вишкольного відділу міністерства війни у Відні, потому шефом генерального штабу 29 дівізії, опісля шефом ген. штабу 2-го корпусу.

Від лютого 1919 р. служить ген. Ціріх в армії Західної України як шеф генерального штабу і як товариш военного секретаря (міністра). Ще зі Станиславова вислав його Уряд Західної України за кордон в ріжних військових справах. На днях ген. Ціріц вовернув і знов обняв уряд шефа генерального штабу Галицької Армії.

Генерал-четар Ціріц визначається незрівнаною солідністю в виконуванню всякої праці. Його велика робучість може бути взірцем для кождого старшини й жовніра. Великий такт в поведенню з людьми, точність, висока фахова освіта, признані загально фахові здібности й сильне почуття обовязку супроти Рідного Краю — це основні риси цего шефа ген. штабу нашої Армії, якого може нам позавидувати кожда европейська армія З великим довірям дивимося на дальшу працю генерала Ціріца для добра України, його Рідного Краю.

Оперативний Звіт

Штабу Головного Отамана з дня 5. листопаду 1919.

По завзятім бою між Дністром а залізницею Жмеринка-Ваниярка вибили ми наступом добровольців з сіл Клембівна, Стани та Піньківка, які ми обсадили.

На прочих відтинках фронту нічого нового.

За Ген. Квартирмайстра
ЛІПКО, полк.

з дня 6. листопада 1919.

Вчорашнього дня продовжався далі ворожий напір вздовж залізничої лінії Ваниярка, Жмеринка.

На прочих відтинках фронту не зайшло нічого особливого.

За Ген-Квартирмайстра
ДОЛЄЖАЛЬ підполк.

Львівська державна наукова бібліотека
№ П 1920

Посмертні згадки.

Др Иосиф Фастман. Дня 17 жовтня с. р. в Запасній Лічниці ч. 1. впав жертвою своїх обовязків сотник - лікар Д-р Иосиф Фастман. Покійний був Євреєм, однак ціле своє життя звязав тісно з долею українського народа і його державности. Як тільки з вибухом світової війни почалася трагедія нашого народа, він всюди був перший з помочию. І так вже в 1914 році бачимо його в таборі українських виселенців в Гмінді; пізніще як військовий лікар працює серед українських вояків на італійськім фронті. В самім початку українсько-польської війни вступає в українську армію і працює у військовій лічниці в Самборі. В часі першого відвороту галицької армії поступає лікарем в другу бригаду і тут працює до смерти. Неумолима пошесть, з якою покійний як лікар завзято боровся, вкінці і його поборола. Згинув як всякий чесний, хоробрий стрілець на полі боротьби, лишаючи по собі сум і жаль в серцях всіх, що його знали. І не диво: покійний був не тільки лікарем але й найбільшим приятелем своїх хорих. „Се батько нам вмер, а не лікар" — говорили з плачем хорі стрільці з його частини. Своєю невтемною працею, своєю солідністю і добротою заговів неодну рану, усмирив не оден біль, вратував неодно молоде стрілецьке життя. Честь і дяка Тобі за се, вірний сину України! Слези, що зросили Твою могилу, сей біль серць наших за Тобою нехай буде Тобі заплатою від Українського Народа за Твій труд, за Твоє молоде життя, яке Ти приніс в жертві нашому народові. Похорон покійного відбувся дня 19. жовтня 1919. р. з запасної лічниці Ч. І. на єврейське кладбище у Винниці зі всіми військовими почестями.

Санітарний Шеф Галицької Армії.

ХРОНІКА.

× Зміна в Начальній Команді Галицької Армії. Офіціяльно повідомляють, що Диктатор Західної України іменував корпусного коменданта Микитку генералом-четарем і Начальним Вождом Армії З. О. на місце уступившого ген. Тарнавського та полковника ген. штабу Г. Ціріца генарал-чегарем і шефом ген. штабу на місце уступившого полк. Шаманека. Життєпис генерала Ціріца подаємо в сім ч. „Стрільця", а життєпис ген. Микитки подамо зараз по присланню нам біографічних дат. Ген. Тарнавський одержав 3 міс. відпустку, а полк. Шаманек, відомий зі своєї енергії обняв Команду Етапу Армії.

× Дня 16 листопада припадає перша річниця повстання Великої України проти гетьмана, який актом з 14. XI. 1918 хотів Україну піддати Москві. Треба сподіватися, що наші брати Наддніпрянці вшанують цей день бодай такими малими але інтереснимі виданнями споминів, як Галичане вшанували першу річницю 1 листопада.

× Про роковини 1 листопада 1918, не сміла подати галицька укр. преса ні одної статейки. „Вперед" обговорив в найзагальнійшій формі розпад Австрії.

× З нагоди визнання самостійности Литви зложив укр. пос. в Копенгазі литовському висланникови желання іменем У.Н.Р.

× Вчера відбулося свято першого випуску старшин юнацької школи в Камінци. На приняттю промовляли: член Директорії Макаренко, військовий міністер полк. Петрів, Галийький сотн. Кренжаловський та заграничні представники: від Польщі, Румунії і Чехо-Словакії. Цей заявив, що змаганням Чехо-Словакії є осягнути спільну границю з Україною і впевняв, що Чехословакія помагатиме з усіх сил в будуванню Самостійної України. Промову принято з великими симпатіями.

× Упадок Юденіча. „Чікаго Трібуне" доносить, що Юденіч мусить подаватися з надбалтійських країв, які займуть більшовики. „Прізив" подає, що Кронштадт уже піддався більшовикам.

× Бермонт „утомився". Кн. Авалов після відомостей з Риги хоче вицофатися зі справи, яку підняв, бо уважає її безвихідною. (Курєр Польскі).

× Гуситизм в Чехії. В Чехії дня 28. X. (відповідає нашому 1.XI.) поширено відозви, які взивають духовенство до розриву з Римом і заведення в костелах обряду „Чеських Братів". Парох Стібор в Радваничах оженився й оповістив, що кождому катол. священикови дасть слюб без заповідей. (Від. Корес. Бюро).

× Литва постановила заключити завішення зброї з більшовиками. (ВКБ).

× Берлінський Уряд зірвав зносини з представником України Поршем, закидаючи йому неясні торговельні трансакції. (ВКБ).

× Англійські війська займають Курдистан.

× Серби машерують до Фюми.

× Польща і Росія! Голова польських міністрів Падеревський привіз з Льондону: В відношеню до Росії ставить Антанта Польщу перед дві евентуальности: або Польща згодиться на усталення своїх східних границь по лінії Гродна і Перемишль, або постарається сама порозумітися з Росією. Так пише — „Вперед".

× О поміч інтернованим взиває у Вперед і з 29. жовтня Укр. Горожанський Комітет у Львові і пише що „десятки тисяч найкращих синів сидить по вязницях на пів нагі і босі та недостаточно відживлювані".

× Загальні Збори Відділу Укр. Червоного Хреста Західної Области УНР. відбудуться в суботу, дня 5 падолиста 1919 о год. 12-й в полудня в льокали Харчівні Біженців при ул. Ремісничій ч. 6. З погляду на конечність обговорення дуже пильних і важних справ, проситься всіх членів і прихильників Товариства Укр. Червого Хреста о як найчисленнійшу участь. — Управа Відділу.

ВСІМ УСС. ДО ВІДОМА!

Всі виздоровці УСС., які відходять з лічниць, мають зголоситися в найблизшій Збірній Станиці УСС.: в Камінци, Проскурові, Жмеринці або Барі — звідки їх відішлеться до Коша УСС. (в Косиківці коло Жванчика, новоушицького повіту). Також всі УСС., які перебувають в тих місцевостях, де містяться Збірні Станиці УСС., мають голоситися в них. Близші вказівки уділює кождочасний часовий УСС, на двірцах Камінець, Проскурів і Жмеринка. Всі лічниці і Кмди, при яких перебувають УСС. проситься відсилати їх до найблизших Збірних Станиць УСС. а не до инших частин! 2—3

Нові книжки.

Бібліотечка „Стрільця" ч. 19.

Історія Галицької Армії. Програма для збирання матеріялів. Камінець, 1919. 16°. Ст. 24. Ціна 7 гр. Це подрібно розроблений квестіонар, як збирати матеріяли до історії Укр. Війська. Є в нім також програма для кождого, хто служить при війську, як писати спомини з військового життя. В книжечці є й наказ Нач. Команди Г. А. в справі матеріялів до історії гал. війська.

ТЕЛЄГРАМИ.

Представник України у маршалка Фоша.

УПБ. Навен, 5. XI. (радіо). Маршал Фош приняв у себе гр. Тищкевича і розмовляв з ним про українське питання.

Справа Бесарабії.

УПБ. Ліон, 3. XI. (радіо). Після донесення „Інтрасильван" Румуни мають намір анектувати Бесарабію і повідомити про це Найвищу Раду як про доконаний факт. Цей новий поступок Румунії будить менше занепокоєння, чим спроби Румунів на Угорщині. Найвисша Рада не буде санкціонувати цього та загалом не буде ніяким способом реагувати на такий поступок. На випадок війни Румунії з усім російським народом вона не дістане ніякої підмоги. Румуни покажуться так само нездібними удержати Бесарабію, як Поляки Білорусь або Полісся.

Перед виборами в Франції.

УПБ. Москва, 1.XI (радіо). З Парижа доносять, що прийшло до цілковитого розлому французької соціялістичної партії. Права частина не хоче згодитися на спільну листу кандидатів на вибори до парляменту, приняту більшістю, в якій находяться більшовики капітан Садюль і Раппапорт. В середу вечером відбулися скрізь мітінги з більшовицькою тенденцією. Деякі передвиборчі комітети мають намір утворити червону гвардію для вдержання ладу.

Возити воду решетом.

УПБ. Навен, 31.XI. (радіо). Крамарж і Макларов, що їдуть до Денікіна, прибули до Константинополя.

УПБ. Навен, 31 X. (радіо). З Чехії доносять, що Крамарж поїхав в Росію, куди його покликали заступники всіх російських буржуазних партій в Парижі, а також російські революціонери і соц.-демократи в тій ціли, щоби довести акцію в Росії в напрямі зєднання всіх російських демократичних елементів до спільної боротьби з совітським правительством і для збудування російської федеративної республіки. Антанта згодилася на ту подорож і відправила Крамаржа на военнім кораблі в Росію.

Останні вісти.

Визнання Української Держави.

УПБ. Навен, 5. XI. (радіо) „Берлінер Тагблят" публікує приватне повідомлення з Копенгаги про договір між Англією і північно-західним російським урядом. Англія мала застерегти собі, що балтійські країни не будуть гноблені, а Україна буде визнана як самостійна держава.

Галичина буде наша.

УПБ. Прага, 27. X. (тел. „Курієра Варшавського") Тутешні чеські круги одержали вість з Парижа, що Англія не згодиться під ніякою умовою на дефінітивне признання Польщі Сх. Галичини, тим більше що в цій справі Англія звязана обітницею супроти російської та української делєгації в Парижі.

Поляки розумнійшають.

В підкомісії польського сойму Падеревський представив справу східних границь. Посол Дашинський виказав конечність утворення держав між Польщею і Росією, при чім доказував живучість українського народу; УПБ.

ОПОВІСТКИ.

Оповістка по 10 гр. стрічка, Платити згори.

ЛИСТИ мають в адм. „Стрільця" п. п.: Дм. Кіт, Вас. Заворотюк.

Невдовзі появиться „Пропам'ятна Книжка" боїв, від 1 — 21 XI 1918 р. о столицю галицької України Львів. Проситься всіх старшин, котрі брали участь в цих боях, прислати як найскорше до ред. „Стрільця" свої спомини, враз з фотографіями.

ІВАН КАЛ—ВИЧ просить своїх тов. у Львові, донести йому, як що хто має відомости про його жену. Тов. Бун. прошу о передрук в час. „Вперед". Здоровлю всіх тов. у Львові. Адрес: Іван К., бул. ст. д. Редак. „СТРІЛЬЦЯ", Камінець.

Тома Богун, хорунжий з бригади Бережани, отець помер в Проскурові. Повідомляє Іван Матусів, Проскурів, прошу приїхати. 1—1

Винників Анатоль, ледасть адресу Павлови — Стацийна Команда Нова-Ушиця. 1—1

Поручника Алексіевича Юрія, (36. полк Ім. Мазепи котрий виїхав перед переворотом в Коломиї) пошукує брат Василь. 1—1

Влодку! Відізвися конче. Отець Іван Іванчук. Камінець, Гал. Мін. 1—1

Хор. Данко Курдидик, групи Кравса і Микола Курдидик залізн. бригада УСС. Прошу подати адресу. Данку! Від рідні лист маю. Всі здорові. Иосиф Курдидик, Проскурів, вул. Еліровська, дім Уроди. Хтоби знав про адресу вище згаданих прошу ласкаво подати. 1—1

Четар Ладика! маю для Тебе лист від жени з Тернополя зголосися по нього, Остапюк, Камінець, Губернаторська 10. 1—1

Д-р Александер Кривий. Подай свою адресу. Д-р Мишуга. Редакція „Стрільця". 1—1

Прокопович Ольга з Коломиї, пошукує свого брата Прокоповича Андрія котрий служив при Інтендантурі II-гої Коломийської бригади. Хтоби знав місце його побуту зволить ласкаво подати на адресу: Прокопович Ольга, Камінець н./П., вул. Пятницька ч. 3. II. поверх. 1—2

Роман Морозевич абсольв. прав. Де Ви обертаєтеся, питаєся п. Евг. Л. Она в Стрию, просить писати. Маєте лист в Редакції „Р. Г." 1—2

Проситься всіх, кому відомо про овнорічного ц-стуна Северина Волошина з пробоєвої сотні Долуда, подати до відома ред. час. „Стрілець". 1—1

Пор. Денис — Іван Сенета. Де Ви? Дома всі здорові. Лежу в Камінци тяжко ранений. Дайте знати на стацийну в Камінци — Володимир. 1—1

Бобилик Іван просить свого сина Ілію приїхати до села Ружички н. Проскурів. 1—2

Пошукую мого сина Гната Лучанського. Прошу вістку о нім подати до Адм. „Стрільця" Емануіль Лучанський четар при Збірні старшин у Митки. 1—1

Юрку Винярський, подай мені зараз адресу Тотів. Тато і стрий інтернованні у Львові. — Евген —Камінець, Закордонний Відділ Гушт вул. Довга 93. 1—1

Хто знає, де зараз мешкає старшина Микола Евгенович Коністенський, був. штаб старшина для доручень при комендантові Київа, прохаю сповістити його дружину по адресі: Камінець, Гуцька ч. 7. 1—1

Знакомих прошу о вістки про мою семю та Романа Роздольського. Львівські часописи прошу о передрук. Василь Дяків, адм. деп. Мін. вн. справ, Камінець, буд. Консисторії. 1—1

Хто знає, де находиться підх. Романишин Олекса, котрий служив при зал.-дор. куріни, зволить ласкаво повідомити його брата Василя, Булавний Відділ при Дикт. ЗОУНР. 1—2

Редагує: Комітет. Черенками „Стрільця", друком Б. Вайнбавма.

ч. 92. Камінець, Неділя, 9. листопада 1919. Рік І.

СТРІЛЕЦЬ

Часопис для Українського Війська.

Виходить тричі в тиждень.
Ціна 6 гривень.
Редакція і Адміністрація вул. Полтова, ч. 9. І. п.

Нехай живе Самостійна Українська Народня Республіка!

Східна Галичина в заграничній політиці.

(Інтересні документи про становище польської демократії).

Польський соціялістичний щоденник „Роботнік", що виходить в Варшаві, пише в ч. 353, що нещавно виїхала зі Сх. Галичини польська делегація до Парижа й Лондону, щоби вплинути на зміну рішення Ради Пятьох в справі Сх. Галичини (себто, щоби старатися о тревале прилучення Української Галичини до Польщі!!). В склад тої делегації входив також польський соціялдемократ тов. Левенгерц. Делегація вже вернула й с. д. Левенгерц оповів співробітникови „Роботніка" що сліду: Делегації удалося в Парижі, переконати представників Франції, Америки, Італії й Японії, що Східну Галичину треба на завше прилучити до Польщі. Але англійського представника не могли переконати. Практика вчить, що без згоди Англії инші держави Антанти не виконають цего, що постановили. Длятого польські делегати, а з ними й с. д. Левенгерц поїхали ще до Лондону. Там — оповідає Левенгерц — переконалися, що англійська дипльоматія дуже добре поінформована про польські справи, пресу, бесіди міністрів і послів, ухвали громадських рад і т. д. Все, що відноситься до заграничної політики, студіюють там докладно і на основі тих студій рішають. Але досі Англія ще не рішилась, що робити зі Сх. Галичиною. Англійська дипльоматія дуже елястична. Коли Денікін здобуде Москву, тоді Польща в очах Англії впаде вже не до значіння другорядної держави, але Англія взагалі перестане звертати увагу на Польщу і не дасть їй Галичини.

Поки що є в Англії три групи поглядів в справі Сх Галичини: Одні признають засаду самоозначення народів, другі хочуть віддати Галичину Польщі, треті Росії. Ця третя група англійських політиків уважає Українську Державу штучним витвором, каже Левенгерц і дедікатно звертає увагу Полякам, щоб у Сх. Галичині не поступали так, як доси.

Розуміється, Поляки з тої перестороги нічого собіне роблять. Навіть польські демократичні партії ухвадюють грабувати українську землю на приватну користь польських селян.

Варшавська „Газета Поранна" доносить, що у Львові відбувся з'їзд польських селян-кольоністів з 20 українських повітів Сх. Галичини. Референтами Вітос і Бриль. З'їзд ухвалив, щоб Польська Людова Партія основала Кольонізаційну Комісію і щоби в кождім українськім селі основати на державний кошт польський косцьол і польський дім народний, а польським кольоністам давати даром з українських лісів дерезо на будову їх домів і господарських будинків! — Може бодай це переконає наших, що польська демократія ріжниться від аристократії тим, що грізніша для нашого народу й держави!

Як бачимо, польська селянська партія купить собі з усякого права й справедливости, а польська соціялдемократія свище на ухвали соц. інтернаціонаду в Люцерні. Всі Ляхи хочуть мати нашу Східну Галичину і кінець. Просто і ясно.

Успіхи гр. Тишкевича й проф. Грушівського за кордоном.

На наш запит, в якім часі істнування української державности, найголоснійща була українська справа в европейській пресі, відповів постійний співробітник УПБ. так: Хоч війська Великої України зводили нерівну боротьбу з переважаючими більшовицькими силами в оборону цілої західно-европейської культури, хоч Західна Україна своїми силами поставила правильний протипольський фронт, зорганізувала здисциплінованну армію і наладила державний апарат, — українською справою цікавилися поза „Пті Парізіян" лиш деколи деякі менше впливові чужі газети. Справа змінилася аж з приїздом гр. Тишкевича і проф. Грушівського в Париж: про Україну заговорили французькі й англійські напівурядові часописі й органи великих партій. Тоді ожившилося укр. питання також на сторінках німецької преси. Укр. пресове бюро в Німеччині, що формально цілими тижнями не мало українського інформаційного матеріялу, почало правильну діяльність так, що сегодня одержуємо щоденні радіотелеграми з Навена про прихильну оцінку українського питання американською, англійською, французькою пресою. Я глибоко переконаний — заявив вище згаданий співробітник, що цей великий інтерес до українського питання в заграничній пресі це безпосередні і посередні наслідки діяльности гр. Тишкевича і проф. Грушівського. Це наглядна для нас наука, що за границю треба посилати тільки поважних людей. Ми сегодня не так стоялиб, якби відразу післали були таких людей і дали їм відповідну змогу до праці. А так усякі молодики без знання чужих мов і без досвіду тільки витратили на забави великі кошти і здобули нашим представництвам за кордоном „славу" гохштаплерських дітваків.

Монархічна агітація в Польщі.

Визначний польський письменник Новачиньский так агітує за королем в газеті п. н. „Ліберум Вето", (Нац. рад.):

„Кождий правий і чесний Поляк хоче сильної держави. Слабість будить обридження, бо наводить на думку неволю. А деж жерело сили? Не може вернути те, що було слабістю цашої минулої независимости і нашої державности. Це не сміє вернути. Але повинно і мусить вернути те, що було її силою. Польська річпосполита, якої ідеалом жили ми більш століття нашого поневолення мала короля. Нехайже буде і тепер з королем, бо трилітна чи чотиролітна президентура не наші сили. Народ не дозрів ще до неї, але і в зрілих народів не викликує президентура по літах досвіду ніякого запалу. Памятаймо, що ніщо тільки не коштує, як демократичний лад. А чим червоніща демократія, тим вона дорожша. Найдорожша демократія соціялістична або більшовицька, бо вона утопійна. Король — наша традиція, Монарх — це осередок стійкости, трівкости, а передовсім неврозривности. Це символ маєстату і сили. Як ми вже здобулися на річ без порівчання важнішу, на міліонову армію, то далеко нам лекше здобутися на менше важну річ, а се на републиканський устрій з королем".

Сучасна Білорусь.

(Інформації від Білорусів).

(Кінець).

Відносини Білорусі до Литви весь час добрі, мимо непорозумінь ізза Вільна, — а до Польщі були натягнені. Тепер є зближення з Поляками ведуться переговори. Великі надії покладають Білоруси на Пілсудського, який уродився на Білорусі. Ми переконані, що до яких умов дійдуть Українці з Поляками, до таких дійдемо й ми. Взагалі ми рівнаємо свій національно-політичний фронт на Українців. Що до Росії, то тепер вона занадто розбита. Денікін присилав до нашого уряду представників, (військову місію з ген. Гартнера, Остряньского й Салькова), але ми відказалися від порозуміння з ним. Він хотів зробити у нас формування проти більшовиків. Уряд наш поставив за умову визнання Білорусі, але Денікінці відмовилися.

Мрією нашою — сотворення славянського культурного центра на Западі з Чехією, Україною, Польщею, Білорусю. Тоді правдоподібно прилучиться Естонія (коло 5 міл. нас.) і Латвія (коло 4 міл) та Литва (коло 3 міл.). Така організація народів булаб охороною їх і проти більшовиків і проти чорносотенців. Українські представники в Варшаві теж стояли на тім становищі. Ізза значної емграції Білорусів в Сибір і Туркестан, де могли б гарно розвинутися славянські колонії, пішлиб ми на порозуміння також з демократичною Росією. Але це покищо неможливо, бо таких демократичних великоруських кругів нема.

Багато Білоросів живе розсипаних на Україні по заводах і т. д. Багато тут є й трудової білор. інтелігенції. Для нас булоб дуже пожадано допущення укр. урядом білоруського представництва. В Київі за Директорії була бесіда про сотворення білор. нац. міністерства при Укр. Уряді. Премієр Чеховський згодився був на це. Але досі справа неполагоджена.

Тепер перебуває в Камінци білоруська місія на правах посольства зложена з трьох членів: члена білоруського уряду Цвікевича, радн. пос. Ол. Головінського і секр. Юр. Комаринця.

Львівська державна наукова бібліотека
№ П 1.920

В польськім полоні.

УПБ. Навен. 7.XI. 1919. (радіо). Швайцарська Телєграфічна Агентура звідомляє: Міжнародній Червоний Хрест одержав дуже прикрі відомости про положення укр. полонених в польських таборах. В марті звиділи два делєгати Міжнар. Черв. Хреста чотири табори полонених а Берестї Литовськім, де було десять тисяч Українців, з яких в жовтні остало при життю всего чотириста. З початком серпня вмирало денно до 180 полонених. Ті табори були правдивим містом мерців. Причиною тих страт були головно червінка, тиф і недостаточне харчування. Оставші при життю ходять в лахміттю і відживляються недостаточно. Вони сплять на голих дошках без соломи і укривал. Міжнар. Чер. Хрест. закликав польське правительство, щоби поліпшило положення полонених і по змозі вернуло їм свободу.

УПБ. Камінець, 7. XI. Варшавська газета „Курєр Нови" з 25. X. подає нагле внесення посла Недзялковського до сойму в справі арештованих і інтернованих в Сх. Галичині. Посол Недзяльковський сказав м. ин. таке: „ Ширші круги суспільности не мають найменшого поняття про дійсний стан в тюрмах і таборах інтернованих. Колиб це дійшло до відома в краю і заграницею, то Польща сталаби перед скандалом. Около 20.000 пивільних осіб мучаться в вязницях і таборах. В вязницях нема найпримітивнійших уряджень, а відносини в таборах прямо розпучливі". Посол Недзялковськийпоставив внесення, щоби сотворити комісію, котра малаби право ревізії всіх тих справ.

ХРОНІКА.

× Румуни опорожнюють Мармарош-сигітський жупанат, який належить до Угорської України.

× Румуни на Буковині змінили своє відношення до Українців на краще. Наука в українській гімназії в Чернівцях відбувається правильно и українській мові, а всіх інтернованих Українців випустили. Предложили Українцям 9 мандатів до сойму (Полякам 2), але й одні й другі відмовилися. Апровізаційні відносини дуже добрі. Невдовзі має переїхати українська бригада з Чехії. („Вперед.").

× На днях відбулася перепись в ужгородськім жупанаті. Вона виказала 63.620 Українців 47.591 Словаків, 39.585 Мадярів, 7.651 инших. „Лідове Новіни" пишуть: Українці жалуються, що перепись пошахровано на їх некористь. („Вперед").

× Галицькі москвофіли під проводом А. Гагатка розвивають велику агітацію на Угорській Україні, скликають тисячні віча, закладають організації й часописі.

× Пишуть нам: В українській державній цукроварні в Городку (60 верст од Камінця) урядовці майже виключно Поляки, які ворожо відносяться до Українців. Агітація польська цвите. Ширять вісти, що от. Петлюра втік до Румунії. Поляки в орликами ходять по місті, оснували собі польську гімназію — словом заводять Польщу за укр. державні гроші й отверто говорять, що тут має бути Польща. А в с. Купині, 7 верст від Городка є польський піп, який два рази в тиждень їздить за кордон. Чого?

× Як грабують нашу Галичину! Філія б. Австро - Угорського Банку у Львові подарувала лольській „Мацєржи Школьней" у Варщаві 5.186.836.97 корон.

× Польська господарка. Варшавський „Курєр Поранни" пише, що в Кракові відбуваються демонстрації польської інтелігенції, бо в місті нема ні вугля ні хліба і грозить замкнення всіх шкіл. (Не помагає польській господарці допомога Антанти.

× „Ізвєстія", орган більшовиків в Житомирі, доносять, що Пілсудський утратив ласку Антанти, бо почав симпатізувати з Німеччиною. Польська преса називає це брехнею.

× Вчімся від ворогів! Ляхи основують школи годинникарства і камашництва для дівчат. Вписи почалися. („К. П.").

× Ще один „центральний" уряд Росії утворився в Берліні. Президент міністрів і мін. закорн. справ Біскупський, фінансів — Берг, війни Дурново, внутр. справ Дерюгін, рільництва Едакін, торговлі Реммер, віроісп. й освіти Пеппо.

× Австрійський міністер скарбу заявив, що в Австрії мусить забрати 60 процент чинного майна кождому — на державу.

× В Чехії (без Словаччини) є тепер понад 170.000 безробітних, як доносить чеський часопис „Вечернік", додаючи, що богато не хоче робити (щоб даром брати запомоги).

× Чеська Армія має тепер 540000 людей, з чого 150000 стоїть на протипольськім фронті. („Вечернік").

× Берлінська „Ді Цукунфт" Гардена, приятеля пок. Бісмарка, розпочала агітацію за прикликанням на престол сина цісяря Вільгельма.

× В Італії заноситься на соціяльну революцію. Преса розписується про абдикацію короля і про окремий соціялістичний штаб у війську.

× Населення Берліна, яке в році 1900 виносило 2.071.257 душ — упало до 1.897.864.

× „Ню Иорк- Амерікен" доносить, що маршал Фош кандидуватиме на президента франції.

Головна Управа Українського Т-ва Червоного Хреста цим сповіщає, що вона перейшла у власне помешкання по Семинарському перевулку (бувша Община Російського Червоного Хреста) і проведить щоденно працю з 9½ год. рано до 15-ти голин дня, крім свят.

Головна Управа.

Нові книжки.

Бібліотечка „Стрільця" ч.ч. 20, 21.

Др Осип Назарук: ЕСКІЗИ ЗІ ШКОЛИ ЖИТТЯ. І. Трильогія: Раб, Хам, Дурень. Камінець, 1919. 16°. Ст. 24. Ціна 15 грив. Є це третя сатирична книжечка Бібліотечки „Стрільця" (1 Казка про державу, 2, Розмова в Ільдіз-Кіоску). Читачам „Стрільця" сатира „Раб" зовсім нова, а сатира „Дурень на становищі" відома була в неповнім виді, бо українська цензура счеркнула була частину. Тепер ця сатира появилася в повнім виді.

ЖИТТЄПИСИ УКРАЇНСЬКИХ ВОЖДІВ. Галицька Армія. Камінець, 1919. 16°. Ст. 40. Ціна 20 гр. В книжечці зібрано 7 життєписів 1) Диктатора Петрушевича, як представника найвищої цивільної й військової влади Західної України, 2 ген. Павленка, 3) ген. Курмановича, 4) ген. Грекова, 5) ген. Тарнавського, 6) ген. Ціріца, 7) полк. УСС. Вітовського. Є це взагалі перша збірка життєписів українських вождів. Звертаємося до Братів Наддніпрянців, щоби прислали нам короткі а докладні життєписи Отаманів Великої України для видання їх у Бібл. „Стрільця".

ТЕЛЄГРАМИ.

Оперативний Звіт

Штабу Головного Отамана

з дня 7. листопаду 1919.

Між залізницею Жмеринка-Вапнярка і Дністром бої продовжуються. Не вважаючи на те, що ворогом введені свіжі резорви, достигнути успіху йому не вдалося. На других відтинках фронту нічого значного.

За Ген - Квартирмайстра
ДОЛЄЖАЛЬ, підполк.

з дня 8. листопада 1919.

На цілому фронті нічого нового.

За Ген. Квартирмайстра
ЛІПКО, полк.

З більшовицького звіту

з 6. і 7. XI. 1919.

УПБ. (Радіо з Москви.) Більшовики заняли ряд сіл на пвд. від Петергофа: на лінії варшавської залізниці захопили ст. Сіверську. В київськім рейоні йдуть бої в 20 верстах на північ від Хвастова і над рікою в Ірпень. Дня 7. XI. заняли червоні війська Чернигів і Гдов.

Денікінська провокація.

УТА. стверджує, що поширена денікінськими агентами чутка, немовби Галицька Начальна Команда порозумілася на власну руку з добровольческим командуванням, це злобна провокація, вимірена на розбиття єдиного укр. фронту. Брехлива є рівнож чутка про заняття денікінцями Жмеринки.

УПБ Навен. 6. XI. (радіо) Швайцарські донесення подають з французких жерел про плян ліги прав людини, що з великим розмахом застановляється над переведенням мирового договору. Після цих долосень ліга наміряє перевести слідства в усіх оспорюваних областях, і звіти про це вручувати мировій конференції, а після її розвязання Раді союза народів та в цей спосіб підготовити ревізію мирового договору, щоби оминути нових конфліктів.

УПБ. Петроград, 3. XI. (радіо) „Морнінг Пост" доносить, що кандидатом Гольца і Бермонта на російський престіл є бувший вел. князь Кирило Володимирович.

УПБ Москва, 7. XI. (радіо) 32 і 33 великопольські полки не згодилися виступити проти червоної армії.

УПБ. Москва, 7. XI (радіо). З Литви доносять, що білі полки, рекрутовані в округах Мінська і Слуцька а сконцентровані в Гродні, збунтувалися 25 жовтня. Розруки мають характер по більшій части більшовицький. Повстанці жадали від окупаційних властей негайного виведення польських військ з Литви і Білорусі. Польські власти відкинули жадання і вислали два познанські полки для усмирення бунту.

ВСІМ УСС. ДО ВІДОМА!

Всі виздоровці УСС., які відходять з лічниць, мають зголоситися в найблизшій Збірній Станиці УСС.: в Камінци, Проскурові, Жмеринці або Барі — звідки їх відішлеться до Коша УСС. (в Косиківці коло Жванчика, новоушицького повіту). Також всі УСС., які перебувають в тих місцевостях, де містяться Збірні Станиці УСС., мають голоситися в них. Близші вказівки уділює кождочасний часовий УСС, на двірцях Камінець, Проскурів і Жмеринка. Всі лічниці і Кмди, при яких перебувають УСС. проситься відсилати їх до найблизших Збірних Станиць УСС. а не до инших частин! 3—3

ОПОВІСТКИ.

Оповістки по 10 гр. стрічка. Платити згори.

ЛИСТИ мають в адм. „Стрільця" п. п.: Др. Ів. Грубський, хор. Гр. Щирба, інж. Мик. Левандовський, чет. Ів. Головінський, хор. Мих. Терпливець.

ПІДХ. МИХ. КРЕВЕЦЬКОГО шукає брат. Хто знає, де він зараз, зволить подати вістку до ред. „Стрільця".

ЗНАКОМИХ прошу, повідомити Анну Левкун, Львів, вул. Строма ч. 4. (Жовківська). Жию в Камінци. Адреса: „Внук." до ред. „Стрільця" „Вперед" прошу о передрук. 1—2

ХТО має які-небудь відомости про НИКОЛУ КУЛИНИЧА буд. стар. десятника при Золочівській Бригаді, зволить ласкаво повідомити уряд. Головн. Арт. Управління М. ЛЕВИЦЬКУ через ред. час. „Стрілець". 2—3

ЧЕТАР Печений Василь (Підгайці-Бережани) здоровить Вас Марійка зі Стрия. Відповідь до ред. „Р. Г." 2—2

ЧЕТАР УСС. Володимир Лісковацький, Командант Держ. жандарм. Влодку що з Вами, чому ничн не пишеш? Геня у нас, Славця в Сколім а Стефа вже у Вас. Здалибся їм гроші, бо сидять без посад. Пиши на нашу адресу до Стрия. Відповідь редакції „Р. Г." 2—2

ВЛОДКУ СТЕЛЬМАХ що з Тобою? Знакомих прошу о вістку. Денис, Камінець). 2—2

МАРУСЯ Л..І Живу на Україні. Адреса: Камінець, редакція „Стрілець". Вперед" прошу о передрук. 2—2

Пор. УСС. Северин Левицький, пор. Антін Рибчук і Шепаровичі відберуть листи в етап. стан. кмді Камінець, 1-1

Хто знає адресу старшини Петра Гродзіцького, прошу подати в редакцію „Стрільця". 1—1

О. Курат Евген Гаврилюк та Богдан і Ілярко Попелі. Ваша мати, Ольга, не знає що з Вами де Ви і чи здорові? Вістку подайте мені, я передам. Др. В. Бирчак — Камінець. 1—1

Хто знавби де перебуває чет. Лев Ружицький, дасть ласкаво знати хор. Бабякови через ред. „Стрільця". Родина хор. Бабяка живе в Шатаві коло Каміния. 1—1

„Юліточко! подай мені Твій точний адрес. Одесь, хорунжий при куріни „Буковинських Стрільців". 1—3

Хтоб знав, де находиться чет. Богдан Глібовицький, зводить подать до відома його батькови Василеви. Камінець, Архієрейська 2. 1—1

Барана Мих. шукає брат. Госводарська сотня Бр. УСС. Область Фершгинська Коритко. Станція Скиднів. 1-3

Бобилак Іван просить своє сина Лілю приїхати до села Ружички п. Проскурів. 2—2

ПРОДАЄТЬСЯ зовсім новий екіпаж на 4 місця з верхом віденської роботи. Бачити можна щодня ріг Садової і Ічилящної буд. Петрусевича. 2—2

ПРОХАЮ всіх тих, що їдуть за границю до Відня або в Чехію — повідомити мою жену ЛІЛЮ ДИШКАНТ в „Rajecku u Zabreha N. Sev. Morava", що жию. Чеські часописи прошу о передрук. Гриць Дишкант, пор. Штаб 2, Бригади.—Ш. г. корп. п.п. ч. 54. 4-6

ХТО знав-би що-небудь про судьбу родини Володимира Левицького, нотара в Винник коло Львова, зволить ласкаво подати на адрес: Хор. Ярослав Левицький, V. відділ пол. сторожі Г. А. при КЕГА. П. п. ч. 13. 2—2

ЗЛОЧИН проти Укр. Держави купувати безбавдерольний тютюн, бо вже відкрито:

І. укр. фабрику тютюнових виробів під фірмою

Ф. І. РАЧЕНКО в Дунаївцях

тютюн дешевий, першої якости. Заказы полагоджуються зараз. 3—7

Редагує: Комітет.

Черенками „Стрільця", друком Б. Вайнбавма.

Ч. 93. Камінець, Середа, 12. листопада 1919. Рік I.

СТРІЛЕЦЬ

Часопис для Українського Війська.

Виходить тричі в тиждень.
Ціна 6 гривень.
Редакція і Адміністрація вул. Поштова, ч. 9. I. п.

Нехай живе Самостійна Українська Народня Республіка!

Вчинок ґенерала Тарнавського.

Бувший Начальний Вожд Галицької Армії ґенерал Мирон Тарнавський вислав трьох галицьких старшин до армії Денікіна, які іменем Галицької Армії заключили з армією Денікіна військово-політичний договір. Сталося це не тільки без дозволу, але навіть без відома Галицького Уряду. Вже за це одно ґенерал Тарнавський повинен відповісти перед воєнним судом Галицької Армії — що Диктатор Західної України вже зарядив.

Ми зовсім не входимо в зміст договору заключеного Тарнавським. Бо він для нас не істнує тому, що Уряд Західної України цего договору не заключив, не затвердив і навіть нічого про нього не знав. Тут застерігаємося проти закидів, що мовляв Галичане зрадники. Національна свідомість Галицької Армії стоїть за високо, щоб вона могла зрадити. І галицькі жовніри і галицькі старшини не бачили ніколи зради в своїх рядах і — не побачать. Самочинні політичні виступи ґенералів це річ анормальна в дісціплінованих арміях. На жаль лучаються вони особливо в неспокійних часах. Історія знає багато таких виступів в арміях ріжних народів, знає й історія України стара й нова й найновіща, що згадаємо тільки недавні виступи Оскілка й Балбачана.

Військовий суд Галицької Армії вирішить, як назвати поступок ґенерала Тарнавського, а Найвища Влада Західної України вирішить, чи кара за цей поступок буде достаточна чи ні. Так діється в подібних випадках у кождій правовій державі, так буде й у нас. Від себе додамо лиш те, що навіть найгірший стан армії, навіть цілковите незаосмотрення її не оправдує жадного ґенерала, без відома Уряду робити політичні договори, хочби для ратування армії! Це має право робити тільки Уряд. Це аксіом, правда загально в світі признана. Поза тим здержуємося з усяким осудом поступку ґен. Тарнавського, бо на це є суд. Стверджуємо, що усунення ґен. Тарнавського, яке зарядив Диктатор Західної України, відбулося без найменшого протесту, як і повинно бути в кождій европейській армії. Таксамо відбудеться й виконання вироку, який видасть наш воєнний суд і затвердить наш Диктатор.

Чеська газета про Галицьке питання.

Газета „Чеське Слово", орган Кльофача, помістила вступну статтю: „Дорога на схід", в якій підчеркує велике значіння для Чехів свобідної дороги на схід з тої причини, що комунікації з заходом будуть все перешкаджати Німці. Хоч в колишній Росії тепер анархія, одначе газета вірить, що народи колишньої російської імперії добудуть самі в собі сили, щоби виплисти з теперішнього хаосу. Ні Польща, що воює з совіт. Росією і з Україною, ні Німеччина не можуть стільки зробити для поладнання відносин, як Чехи своїм посередництвом. Але Чехи відрізані від сходу. „Між нами, пише газета, і сходом забито польський клин, який нічим не ріжниться від німецької барєри, що лежить між нами і Францією. Східна Галичина, хоч уся належиться правно Україні, признана Польщі". Газета радить звернути більше уваги на цей факт, що для Чеків є вельми критичним. „Відзискання Сх. Галичини є однаково питанням життя для України і для нас, бо ходить нам о відзискання безпосередного сусідства з Україною. Через Сх. Галичину дістанеться Україна і Росія до Европи, а перед нами отвориться дорога на схід. Сх Галичина, лиш як частина України, а не Польщі є єдиним мостом, що лучивби Захід славянства із Сходом. Без нього остануть Славяни в ситуації, в якій були перед війною. „Далі, каже газета, що саме тепер найвідповіднійший для України час для відзискання Галичини, коли ще ведеться справа Тешинського Шлеску і кінчить словами: „На признання Сх. Галичини Польщі не годимося, бо це тяжкий камінь, кинений на дорогу нашого розвитку. Справа Сх Галичини мусить бути кінець кінцем вирішена. Коли це не станеться сьогодня, коли Польщі, що стоїть на слабих ногах, робиться уступки на Тешинськім Шлеску, то станеться це в далеко тяжших умовах".

УНБ.

ПОКЛИК. Закладайте скрізь читальні „СІЧІ"! Вчіть муштри українську молоді! Освідомляйте всіх про кривду заподіяну нам в Галичині!

Українські кольонії.

Написав Роман Заклинський.

Крім суцільних мас від Кавказу аж по Карпати до середного бігу Тиси має український нарід ще багато кольоній:

А) Українські кольонії в Европі.

1) Український нарід має кольонію в горішній Італії в країні, що називається Фріявль*) і належить до венецької провінції. Дещо розповідали про тих Українців путники, що їздили з Галичини до Риму. На загал про них нічо не знаємо. Ніхто ними не інтересувався.

2) Українська кольонія є в полудневій Уторщині коло Банату, де Тиса впливає до Дунаю. Найбільше село там заселене Українцями називається Керестур з 6.000 мешканцями (комітат Bacs Bodrog). В сусідних селах є їх покілька сот, отже всіх разом около 6.000—10.000. Статистику їх Мадяри не фальшували з огляду на сербське сусідство.

3) Українські кольонії є також в Боснії. Люди заманені туди з Галичини. Про них нічо не знаємо. Ті кольонії, находяться серед суцільного сербського населення, без звязків з Галичиною. Їх треба спровадити назад на Галицьку Україну.

4) Українські кольонії в Добруджі. Про них всі знають, але ніхто ними не займався і тому не маємо позитивних відомостей, кілько є Українців в Тульчі і т. д. Про них подав був статтю в „Київській Старині" Хведір Вовк року 1882.

5) Українські кольонії між Волгою а Доном. Це вже більші кольонії, зазначені навіть на мапах України. Мимо того ними також не інтересуються.

6) Найзамітнійше, що російський уряд в остатних часах перед світовою війною творив ще нові українські кольонії, коло міста Казані.

Б) Українські кольонії в Азії.

1) В малій Азії, або Анатолії, находитьсякольонія українських козаків коло міста Феріке, де є й почта. Стрічаються там наввйска такі, як Іван Виговський. Нічо блищого про ту кольонію не знаємо. Я раз писав лист під адресою Івана Виговського, але відповіди не одержав. 2) Українська кольонія над Байкалом. Цар Нетро Великий після битви під Полтавою переселив над Байкал тих мешканців двох сіл з під Полтави, що у них перед битвою стояли на кватирах Шведи. Та кольонія найдавнійша там.

Кромі того є українські кольонії: 3) в Закавказю, 4) в Туркестані, 5) над Амуром, (6) в Персії. — Ред). Найбільша українська кольонія це 7) Зелений Клин або Зелений Кут. Вона займає більше простору, чим Німеччина і матірна Україна, але має дуже рідке населення.

В) Українські кольонії в Америці.

1) Найбільша група українських кольоній находиться в З'єдинених Державах північної Америки. Є там около пів міліона душ. Тамошні українські осадники то переважно фабричні або копальняні робітники. Вони досить заможні (котрі не пияки). Всі освідомлені й освічені, крім угорських Українців. Так було бодай перед війною. Ця група кольоній в Зєдинених Державах має свої школи і учительські семінарії. Там видають кілька українських часописей. Найбільша „Свобода", що виходить в Ню-йорку. 2) Друга група українських кольоній в Америці є в Канаді, де найбільше Українців жиє в провінції Альберті. Вони переважно еміґранти з Галичини і з Угорської України. Це фармери, то є хуторяне, що управляють рілю. Вони одержували ліс, та мусіли його викорчувати і тоді будували собі хати. Їх там може буде понад чверть міліона душ. Українські кольонії в Канаді почали повставати після 1880 р. Щоби звернути українську еміґрацію до Канади, їздив туди проф. Олеськів 1880 р., оглянув край і поручив нашим селянам осідати там. 3) Третя група українських кольоній в північній Америці а найменше знана, мимо того, що вона найдавнійша. Є то українські оселі здовж західного берега Америки понад Спокійним Океаном серед гір „Рокі". Та група кольоній простирається менше більше від міста Сан Франціско аж до Аляшки. Американи із З'єдинених Держав вистрілювали їх давнійше як Індіянів. Але опісля українські кольоністи пожавілися російському амбасадорови в Вашінґтоні, що вони православні, а їх стріляють. В наслідок інтервенції амбасадора се погане діло устало. Найцікавійше питання, звідки і коли ті Українці там взялися. На мій погляд та кольонія повстала з утікачів з над озера Байкалу. Вартоби ними зайнятися та дати їм допомогу книжками і пресою.

5) В полудневій Америці є українська кольонія в Бразилії особливо з Парані. Тамошні поселенці стояли в слабім звязку з рідним краєм. Запрошували до себе галицьких священиків. Їздили до них Василіяни. В Бразилії виходять дві українські часописи. Бразилійці тубильці нераз нападали на них і вирізували. Їх там може бути коло сто тисяч. Вони займаються рільництвом. Їх не беруть до війська. Є вони, здається, всі еміґрантами з Галичини. Біду мають з насікомими. 6) Ще є українські кольонії в Ляпляті. Ті Українці виеміґрували туди з Галичини, заманені спекулянтами.

Всі ті кольонії потребують як найбільше фахових учителів. В галицьких часописях найбільше писали про оселенців в північній Америці. Земленька наша дуже багата, але її жителі мусіли свій рід-

*) Я припадую собі, що про Фріявль була стаття мабуть в журналі „Галичанині" з р. 1865.

Львівська державна наукова бібліотека
№ П 1.920

ХРОНІКА.

× Полковник УСС. Гриць Коссак наказом Диктатури Західної України з дня 10 с. м. ч. 3268/6. назначений командантом всіх частин і вишколів Галицької Армії в Камінці й околиці. Полковник Коссак один з найстарших полковників Г. А. Він був свого часу командантом легіону УСС. і командантом Української Армії у Львові.

×Збірна станиця УСС. в Камінці оповіщує: Всі УСС. виздоровці, повертаючі з полону, без приділення як також приділені до військових частин не УСС. як старшини так і стрільці мають голоситися в збірній стан. УСС. При Вт. Ст. Кмді вул. Поштова ч. 24. Ю. Рабій, чет. УСС.

× Українська дипльоматична місія у провідників жидівських партій у Варшаві. Сотник Ерденбергер відвідав центральний комітет сіоністичної партії, як також посла Грінберга в його помешканню. Борис Ріпецький і сотн. Ерденбергер були у провідника жидівської людової партії Прилуцького. („Курєр Нови", 15. і 16. X.).

Нові гроші. 30 жовтня Державний Банк випустив нові зразки грошей „Знаки Державної Скарбниці" вартости по 250 карб., себто по 500 гривень.

Гроші ці, які дуже охоче приймає публіка, мають дуже гарний зовнішний вигляд. Папір з водяними, знаками, орігінально переплітаними, Малюнок грошей на обидва боки штучно скомбіновано з технічного боку виконано бездоганно. Все це цілковито забезпечує від підробки грошей.

× Ген. Бредов ранений. „Курєр Польскі" з 17. X. довідується з Гельзінгфорсу: В Київі кинено бомбу на карету, в якій їхав командант київського фронту ген Бредов враз з грузинським генералом Шервашідзе. Ген Бредов ранений.

× Польські газети переповнені описами страшної польської господарки в Галичині. Називають її землею сліз і недолі, Так, так. Ляцькі наїздники принесли пекло на нашу землю і тепер дивуються, що так є.

× Проф. Суйковський, що вернув з Парижа, виголосив в Варшаві виклад, в якім представив, що в спорі о границі між Польщею й Німеччиною-Японія стояла по стороні Німеччини, щоб зискати її прихильність на випадок війни з Америкою. Дальше „виказував" що Чехи мегальомани й що Кавказ хоче належати до — Польщі!

× Новий законопроєкт для домашної прислуги в Польщі приписує день праці від 7 рано до 9 вечера.

× В Польщі є 37 сахарень. Майже всі страйкують.

× Читальня Університету відчинена з 20 вересня. До 2. XI. в читальні було 508 читачів. Крім студентів Камінецького Університету книжками та газетами в читальні можуть користуватись і сторонні особи, але з особливого дозволу п. Ректора.

× До відома студентів. Студенти, що бажають одержати стипендію імени Директорії, або бути звільненими від платні за право навчання, повинні подати відповідне прохання на імя п. Ректора Університету.

× Будівля Нового Університету. Почалися досліди підгрунту на обійсті Університету. Одночасово з цим збирається колекція зразків грунту, яких можна сподіватися до 30-ти.

× Домовласник М. Драгомірецький передав Університетови в безплатне користування на 1 рік квартиру з 4 кімнат і кухні в будинку ч. 60 при Університетській вулиці.

× В „Народній Волі" ч. 3. почали появлятися знамениті сатиричні фелетони про міністерства. Ходять слухи, що Наддніпрянський Уряд постарався о припинення тих фелетонів. Звертаємо увагу, що в Европі кождий уряд тішився так елегантними сатирами, писаними без злоби, як пише тільки горожанин, що любить свій Рідний Край.

БІБЛІОГРАФІЯ.

Органи Галицької Армії.

Під теперішню пору має Галицька Армія 5 своїх органів преси, а саме:

1) „СТРІЛЕЦЬ". Часопис для Українського Війська. Політичний орган, вид. при Диктатурі З. О. УНР. Сеніор галицької військової преси.

2) „ВІСТКА". Інформаційний орган галицького стрілецтва. Видає: Начальна Команда Галицької Армії.

3) „КОЗАЦЬКИЙ ГОЛОС". Орган Прес. Бюра І. Г. К.

4) „ПОЛЕВА ГАЗЕТА" II-го Галицького Корпуса.

5) „СТРІЛЕЦЬКИЙ ШЛЯХ". Часопись для війська. Видає Просвітний Кружок III-го Галицького Корпуса.

Посмертні згадки.

Сими днями наспіла сумна вістка про смерть полковника Костя Слюсарчука. Покійний, родом з Буковини, служив за часів австрійських при 15 п. п. З початком війни, брав участь в боях на російськім фронті, де одержав два хрести хоробрости. 1 липня 1917 обняв команду Вишколу УСС. і тут був аж до червня 1918. В червні призначив його 25 корпус командантом міста Камінця. З вибухом українсько-польської війни доводив групою „Щирець" а потім перебрав вишкіл III. корпусу. З переходом за Збруч віддала Йому К. Е. Армейський Вишкіл — тут і стрінула Його смерть. Покійний був добрим жовніром і положив великі заслуги в організуванню нашої армії при тім був і щирим українським горожанином.

ний край покидати через злі політичні обставини, мимо того що земля наша годує щедро всяких зайдів та ворогів. Хто знавби більше про наші кольонії, нехай напише. Ставляю внесок, щоби оснувати сталий Комітет, котрий повиненби безпинно займатися просвітними справами всіх українських кольоній.

Від Редакції: Вп. автор, один з найстарших українських діячів, порушив тут дійсно незвичайно важну справу оснування постійного комітету для опіки над українськими кольоніями. Такий комітет мігби причинитися до вратування від асиміляції наших далеких братів, з яким згодом можемо мати найспосібніщих діячів особливо на полі торговлі і техніки. А і літературна діяльність українських кольоністів представляє великий інтерес і вносить зовсім нові тони в нашу літературу (поз. твори поета бачванських Українців Габора Костельника п. з. З мого валала [села]). Крім вичислених тут Кольоній є ще українські кольонії в Австралії і в Полінезії. Українська література про наші кольонії щойно починається. Є один більший твір Ю. Бачинського про українські кольонії в Америці, є праці В. Гнатюка про українські кольонії в Банаті і Бачці та інтересний ряд фелетонів в львівськім „Ділі" і „Громадськім Голосі" на київській „Раді". Споминів і описів нема. Звертаємо на це увагу українських подорожників.

ТЕЛЄГРАМИ.

Оперативний Звіт

Штабу Головного Отамана
з дня 11. листопаду 1919.

Під напором сильного ворога треба було відвести наші частини, які борються в районі між Дністром а залізницею Жмеринка — Вапнярка до річки Лозова. В звязку з цим залишили ми ст. Ярошинка.

За Ген-Квартирмайстра
ДОЛЄЖАЛЬ, підполк.

Повстання на Україні.

Перехід більшовицьких військ на наш бік.

Камінець, 11. XI. Прийшли певні відомости що перейшовша на наш бік 58 совітська група, ваняла Фастів, Білу Церкву і Погребище. Зараз переходять до нас більшовицькі дівізії й ідуть в наступ проти Денікіна.

Бердичівська більшовицька частина також передалась нам. Перейшовші більшовицькі війська заявляють, що перейдуть до нас усі українські частини, які знаходяться у совітських військах і просять наше військо піти в наступ.

В Умані і Звенигородці селянські повстання розбили Денікінців на голову. Повстанці йдуть на з'єднання з українською армією.

В. О. Головного комісаря
Молодниченко

УПБ. Москва, 31. X. (радіо) Центрами повстання на Україні є міста Лубни, Кременчуг і Кобиляки. Лубни в руках повстанців.

УПБ. Москва, 9. XI. (радіо) В запіллі Денікіна заняли повстанці ст. Лозову і Грушину. Ведуться бої недалеко Катеринослава біля ст. Микитівка. На Кубані вибухло повстання проти офіцерів.

УПБ. Москва, 9. XI. (радіо) В околиці Фундукліївки війська Денікіна б'ються з повстанцями, що числять 12.000 людей. Повстанці посуваються до Катеринослава.

З більшовицького звіту.

з дня 8. і 9. XI.

УПБ. (Радіо з Москви) Червоні війська стоять в 50 верстах на захід від Красного Села і Гатчини, в 15 верстах на пвд. сх. Ямбурга і в 10 верстах на захід Пскова. На Україні заняли Хвастів і стоять в 16 верстах під Київом. На східнім фронті стоять в 85 верстах на схід від Петрополавська.

Плебісцит в Галичині.

УПБ. Навен, 9. XI. (радіо). Паризька Рада Пятьох передала комісії для політичних справ англійську пропозицію на плебісцит в Галичинні і повішення справи претенсій Падеревського на цілу Галичину для Польщі.

Литва бореться!

УПБ. Москва, 9. XI. (радіо). Відносини між Литвою і Польщею є дуже напружені. На цілій Литві заведено воєнний стан. Змобілізовано пять кляс на випадок наступу Поляків.

Німецько-польський союз.

УПБ. Навен, 8. XI. (радіо) Товариство німецької народности в Польщі протестує проти наглого впровадження, урядової польської мови як одинокої в пруських досі областях. Воно домагається введення двох мов до всіх установ і сподіється підпертя Антанти і невтральних держав. Сильне вражіння роблять збросння Польщі, що можуть бути звернені проти Литви або проти Німеччини.

УПБ. Навен, 7.XI. 1919. (радіо). По донесенню з Відня наступить небаром проголошення архикнязя Оттона угорським королем.

Малий фейлєтон.

Рабіндранат Аль Таґоре:*)

МОЛИТВИ.

I.

Де духови не відома трівога, де голову носиться високо:

Де свідомість свобідна,

Де світ не стається відломком тісних, домашних стін;

Де слова пливуть з глибини правди;

Де невтомне стремління за совершенством простягає руку свою;

Де ясний ручай розсудку не губиться в сухім, пустиннім піску мертвої звички;

Де дух ведеш Ти до щорав ширших замислів і вчинків;

До такого неба свободи нехай пробудиться о, Отче, мій Рідний Край.

II.

Оце моя молитва, о Господи! Бий в моє серце, бий по сам корінь нужд.

Дай мені силу, щоб я легко зносив мої радости і смутки.

Дай мені силу, щоб моя любов принесла плоди в своїй службі.

Дай мені ту силу, щоб я ніколи не заперся убогих і ніколи не зігнув коліна перед безсоромною пихою.

Дай мені ту силу, щоб я духа свого підніс над щоденну торговицю.

І дай мені ту силу, щоб я свою силу піддав з любови Твоїй волі.

*) Це відомий індійський письменник, який за свої глибокі твори одержав нагороду Нобля.

ОПОВІСТКИ.

Оповістки по 10 гр. стрічка,
Платити згори.

ПОДЯКА. Дня 21 жовтня 1919 помер в Камінці наш Найдорожший Муж і Батько о. Юстин Гаврисевич, парох Чагрова і декан бурштинський. Складаємо щиру подяку Всім, що в нашім горю дали нам поміч і розраду.

ПЕРЕВОДИТЬ з язика англійського, італійського, німецького і французького. Майковський вул. Кузнечка ч. 5. І. поверх. 1—1

Стр. Влодка Татомира гдядає Юліян Татомир — Камінець — Стаційна Команда. 1—1

Хтоб знав де находиться зараз Омелян Стефанович—один. охотник з Кут (був в штабі Тютюнника) зволить подати вістку зьязковому Інтенданту Г. А. Стефановичу при II. Тов. військ. Міністра. 1—1

РЕДАКЦІЮ „ВПЕРЕД" прошу передрукувати і післати за оплатою число для Івани Нестерчукової, Тернопіль вул. Подільська низна 98. Яночко оповісти в „Впереді" де і як живете. Чи здорові. Чи отрималась від мене гроші. Дай вістку о собі. Я здоров. Живу в Камінци. Цілую Вас сердечно Нуська. 1—1

Редакцію „Вперед" прошу передрукувати, і переслати за оплатою число для П. Анди Довганівної, Тернопіль вул. Монюшка 11. П. Андзю — де моя родина. Повідоміть їх, що я здоров і живу в Камінци. Хай дадуть вістку о собі. Здоровлю всіх Нестерчук. 1—1

Михайло Нестерчук — Де Ти і що з Тобою. Чи дістав від мене лист висланий до Летич перед місяцем. Я здоров, Пишу Камінець, Мобіліз. відділ ГУГШ. Цілую Тебе і ожидаю листа Нуська. 1—1

Владку й Ромку Костик! Подайте адресу, Писав до мене Сюнко. В. Зубрицький. Камінець, Міністерство Народної Освіти. 1—1

Хто знає, де находиться Людміла Одовічук жена побручника Одовідчука Івана зволить о сім довести через ред. „Стр.". (Галицькі і буковинські укр. часописи проситься о передрук.) 1—1

Редагує: Комітет.

Черенками „Стрільця", друком Б. Вайнбаума.

Ч. 94. Камінець, Пятниця, 14. листопада 1919. Рік І.

СТРІЛЕЦЬ

Часопис для Українського Війська.

Виходить тричі в тиждень.
Ціна 6 гривень.
Редакція і Адміністрація вул. Поштова, ч. 9. І. п.

Нехай живе Самостійна Українська Народня Республіка!

Такого ще не було!

Чи знає Пан Головний Отаман, що пише Його орган?

„Україна», орган штабу П. Гол. Отамана Петлюри, принесла в ч. 89. з 13 листопада 1919 р. небувалі досі напади на Галицький Уряд і Галичан. Закидає Галицькому Урядови зраду й виразно взиває до погромів Галичан, розсіваючи вість, що погроми вже почалися й облудно жалкуючи над трупами.

Відповідаємо спокійно.

1. Галицький Уряд не знав, що ген. Тарнавський робить політичний договір з Денікіном. Довідавшися про це, зніс договір і увязнив Тарнавського.

2. Галицький Уряд не загубив України, але оборонив її. Якби не галицькі війська, то вже давно не було б тут Української Влади і Головного Отамана.

3. За кров, яку Галицькі Війська пролили в обороні Везикої України, не одержали вони навіть найпотрібніщих до життя засобів. Голі, босі й голодні стоять досі на фронті і десятками тисяч лежать хворі на долівках, навіть без соломи. Це кождий може побачити власними очима. А мільони йшли і йдуть на несовісну агітацію проти Галицького Уряду й Галичан.

4. Велику Україну довела нездарність до руїни, не галицьке правительство. Хтось инший за це відповість перед іссорією. Це загальне переконання не тільки Галичан але й чесних Наддніпрянців. Інакше думають тільки люде непоінформовані. Бо навіть платні агітатори знають, хто винен.

5. В Жмеринці, яку заняв Денікін, було 95 Галичан. Навіть дитина знає, що 95 людей не в силі оборонити вокзалу, довгого на 5 верст, Офіціяльний звіт Наддніпрянський ні словечком не згадує про биту Галичан. „Україна" пише, що гарнізон Жмеринки виносив 4.000 людей. А що Галичан було там 95, отож 3.905 мусіло бути з армії п. Головного Отамана Петлюри. Хтож передав Жмеринку Денікінцям?

6. Багато депутацій Наддніпрянців з ріжних слоїв населення домагалося, щоб Галицький Уряд обняв тут всю владу. Але „Галицька сестриця" не хотіла відбирати хозяйства наддніпрянській, хоч могла і— ще може. Може це й зле, але—так було і є.

7. За хліб, який випоминає Галичанам орган Головного Отамана, заплатили вони кровю. Якби не та галицька кров, то того хліба не малиб і ті, що підбурюють проти Галичан.

8. Український народ знає, що галицькі війська чесні і порядні війська. І навіть підбурювання до погромів Галичан мабуть не викличе того, про що пише орган Головного Отамана.

9. Колиб удалося викликати погроми тим, що мріють про це, тоді Галичанам остає одно: боронитися. Отсим звертаємо на це увагу всіх галицьких частин з тим, щоб не винили темного народа, підбурюваного офіціяльним органом Головного Отамана до погромів. Видержали тут погроми нещасні євреї, може видержимо і ми, Галичане.

Ми чисті в совісти своїй і через історію такі останемо. Чи погромщики будуть чисті в історії, про це говорити не стоїть.

10. З Денікіном вів і веде переговори П. Головний Отаман Петлюра через особистого свого ад'ютанта п. сотника Крушинського і осаула Штабу Дієвої Армії п. Камінського.

Хаос в Польщі.

„Газета Польська", орган Пілсудського в ч. 359 в статті „Ширителям безправства", пише: Почалася горяча боротьба дідичів проти закона з 10 липня про земельну реформу. Рівночасно сільські робітники виступають теж проти того закона й домагаються конфіскати землі панам без відшкодовань. Оба ті класи кажуть, що закон їх не обовязує, що справу можна зачинати разураз від початку. Крім того польські комуністи, котрі мають провід в „Союзі рільних робітників", взагалі не признають ніякої польської держави, бойкотують сойм і вступають проти законів. (Словом — Польща складає докази, що вона неспосібна упорядкувати свої справи, неспосібна мимо допомоги Антанти — Ред. Стр.) та сама „Газета П." в ч. 365 пише: Панування польської жандармерії пригадує найгірші російські часи, хабарництво, розвязування зборів і товариств, безправні арешти — а все це може мати для Польщі необчислимі наслідки.

В тім самім ч. „Газ. Пол." є така нотатка: Правительства Колчака й Денікіна видали нові рублі, за які поручилася Англія — а польський уряд не одержав навіть позички".

Таке діється в Польщі. Після обчислень польської преси Польща вже в таких довгах, що на одну душу в Польщі припадає 8 тисяч марок податку на рік для заплачення самих процентів! Чи довго видержить це все Польща?

ТЕЛЄГРАМИ.

Оперативний Звіт

Штабу Головного Отамана
з дня 13. листопада 1919.

На фронті від Арковець до Севринівки слаба бойова діяльність, яка розвивається після нашого реону.

На прочих відтинках нічого нового.

За Ген-Квартирмайстра
ЛІПКО, полк.

З більшовицького звіту.

за 10. і 11. XI.

УПБ. (Радіо з Москви). Більшовики продовжують свої наступи в ямбурськім, лепельськім і онежськім напрямку. В київськім районі виперли денікінців на південь від Хвастова, в чернигівськім зводять успішні бої на переправах через Десну біля Чернигова розбили ворога біля Дмитрієва і заняли Дмитрів.

Українські повстання.

УПБ. Гомель, 10. XI. 1919. (радіо з Москви) Після донесень київської білогвардійської газети „Обединєніє" відділи повстанців окружили П о л т а в у. Бої з повстанцями продовжується. Після донесень тої самої газети рух поїздів на лінії Київ — Полтава здержаний з причини операцій повстанців.

Зі споминів сотника СС. Евгена Зиблікевича.

ІНТЕРВЮ.

Я уродився дня 20 листопада 1895 р. в Самборі, де мій батько був судовим уряднадовцем. Матір моя походить з Катеринодару на Кубані з родини Безкровних. Дід мій по батьку Микола Зиблікевич був президентом Кракова, маршалком Галичини (в рр. 1881 до 1886) і першим куратором „Мацєржи Польскей". Він похоронений в катедрі на Вавелі. На Грунвальське Свято Поляки запрошували мою семю. Батько мій оповідав мені, що дід перед смертю повернув до свого народу і просив о український похорон. Просьбі його вволили. Та Поляки справили йому другий похорон, забальсамували й перевезли на Вавель.

Я і моя рідня виховувалися вже в чисто українськім дусі. Я ходив до української гімназії в Перемишлі, а сестра до українського ліцея тамже. Гімназію скінчив я в 18 р. життя перед самою війною і зараз пішов до війська. Військову школу (одноріч ницьку) скінчив я у Відні й пішов на російський фронт, де брав участь в битвах на Волині і в Польщі. 1. X. 1915 попав я в російський полон коло Рівного і був вивезений до Задонська. Там був я до початку революції. Тоді я втік і серед ріжних пригод прибув до Київа в листопаді 1917 р. Там вступив я на службу до Укр. Секретаріяту Військових Справ, опісля до Укр. Генерального Штабу як старшина для звязку. По гетьманськім замаху втік я до Полтави, де укрився у знакомих аж до першої вістки про заснування залоги Січових Стрільців у Білій Церкві. Я поїхав там зараз і був хорунжим в 2-ій сотні сотника Думина. В тім характері брав я участь в нашім національнім повстанню проти гетьмана і Німців і був комендантом першої застави від Хвастова проти Київа в листопаді 1918. Брав участь в боях під Мотовилівкою, Васильковом і Жулянами, де був контужений в ногу. Виздоровівши, приїхав я до Київа, де мене авансували на значкового (по галицьки: поручник). Довший час служив я при штабі Корпусу С.С. а на фронт знов пішов в квітні 1919 і брав участь в боях під Шепетівкою. Тут мене зустріла найцікавіша пригода в моїм житті.

Було це дня 20 мая 1919 р. Я був уже сотником і мав сотню (в третім полку С.С. полк Піщаленка по полковнику Чмолі). Сотня моя мала 170 стрільців. Досвіта згаданого дня одержав я наказ від коменданта 2-го куріня мого полку, сот. Харамбури, — за всяку ціну здержати наступ більшовицьких броневиків, які наступали від Шепетівки в напрямі ст. Могиляни. Я зараз вирушив з сотнею здовж залізничого шляху без піддержки наших броневиків, які були ушкоджені. Під с. Мощаницею зустрівся з більшовицькими розстрільними і броневиком „Товаришем Леніном". Був це величезний і добре вооружений броневик, якого залога була дуже смілива. Зустріч наступила коло містка. Я зробив наступ на окопану розстрільну більшовиків і присилував її до відступу. Та тоді підїхав „Ленін" і почав на нас стріляти з кулеметів. Майже перші стріли зранили мене тяжко в живіт і зломили мені праву ногу. Моя сотня (вона складалася з Галичан-гуцулів і гетьманських сердюків) була добра сотня. Вона з'орієнтувалася, що в разі відступу буде вибита до ноги й кинулась на броневик. Ручними гранатами кидали в середину „Леніна". Використав це сотник Харамбура, що якраз наспів зі свіжою сотнею Січових Стрільців і своєю відвагою та холоднокровністю довів до того, що залога „Леніна" піддалася. Сотня наших Січовиків обсадила „Леніна" й поїхала ним бити більшовиків. Мене невдовзі всадили наші на летючку (санітарний вагон) і відвезли до Здолбунова, де я лежав на стації. Відтам от. Коновалець наказав відвезти мене до шпиталю в Рівнім. Третього дня заняли Рівне більшовики. Шістьох їх увійшло з криком до старшинської кімнати, де лежало зі мною 4 старшин Наддніпрянців: сот. Зільберс, чет. Траченко, хор. Лісниченко і хор. Григоріїв. Я був в такім стані, що більшовики махнули на мене рукою й сказали: „Сам дойдьот!" Моїх товаришів вивели й Зільберса та Григоріїва розстріляли оподалік. (стріли чути було до шпиталю). Ткаченкови й Лісниченкови удалося втечи серед замішання. Того дня приходили більшовики кількома наворотами, але коли сестри і лікарі вневнили їх, що їх попередники забрали вже всіх „Петлюрівців", — відходили.

Слідуючого дня вистаралися мені сестри документи робітника і перенесли в инший будинок.

Одначе хтось зрадив не більшовикам і до мене з'явився член чрезвичайки з запитом, хто я. Я зміркувавши положення, признався, що я старшина Січових Стрільців. Тоді він звернувся до лікарів і сказав, щоб мене добре доглядали й давали добре їсти, а по видужанню донесли про це рапортом чрезвичайці. Був це якийсь матрос з чорноморського флота з крейсара „Память Меркурія". По 2 місяцях почав я приходити до себе. Якраз в тім часі Поляки почали наступати на Рівне. Більшовики евакували місто й мене як полоненого вивезли в Москву — санітар-

Державна наукова бібліотека № 1 1920

УПВ. Гомель, 10. XI. (радіо з Москви) Катеринослав в руках повстанців.

УПБ. Москва, 11. XI. (радіо). Українські повстанці захопили в Полтаві київську і московську станцію та взяли богато англійських мундурів і амуніції.

Кубань і Денікін.

УПБ. Москва, 11. XI. (радіо). Денікін оголосив блькаду Кубані, Тереку і Дону.

Справа Сх. Галичини.

Навен, 9. XI. 1919. (радіо). Лондонська „The Nation" з 25. X. пише: Французи хочуть віддати чисто українську провінцію Сх. Галичину Польщі без плебісциту. Англійський заступник висказується тепер за автономією Сх. Галичини і за плебісцит по 15 літах. Ми щасливі, що чуємо опозицію проти несправедливої анексії, але плян плебісциту на так далеку будуччину є також злий, бо це виставить Галичину на 15-літну безнадійну расову війну. Французи ділять, як звичайно, по своїй волі те, що належить до других, щоби задержати Поляків як знаряд в своїх руках. Вониж не можуть за те платити грошей. Але се жене Поляків скоро до упадку і безконечної війни. Коли вони одержать компензату в формі частини области, яку мають хоронити силою зброї, то їх положення буде гірше, чим попереду.

УПБ. Навен, 9. XI. (радіо). Українці устроїли у Відні великий мітінг з протестом проти розпорядку польських властей про виключения українських студентів із львівського університету.

УПБ. Орша, 8. XI. (радіо). Після донесень перебіжчиків і полонених в запіллі Поляків вибухають повстання робітників і селян. В районі Молодечна партизани розібрали залізничий міст. Наступила катастрофа поїзду з польським військом.

ПОКЛИК. Закладайте скрізь читальні „СІЧІ"! Вчіть муштри українську молодь! Освідомляйте всіх про кривду заподіяну нам в Галичині!

ХРОНІКА.

× В фейлетоні подаємо інтересні спомини молодого сотника Січових Стрільців п. Е. Зиблікевича, внука галицького маршалка, який вернув до української народности і власною кровю змив вину свого покійного діда, що покинув був свій нарід і пішов служити Польщі. Молодість сотника Зиблікевича перемогла тяжкі його рани й він виглядає вже зовсім добре.

× Безличність. „Україна" в ч. 88. під титулом „Відгомін державної зради" пише що секретарі Голубович і Бурачинський виїхали за кордон, а Диктатор, „як ми чули", виїздить. Це донесення таке безсоромне, що відповідати на него шкода слів. Зазначимо тільки, що Диктатор Західної України сповістить кождий свій крок своєму війську.

Der Schelm denkt wie er ist. УТА розліпила по місті плякати, в яких зручною стилівацією старається кинути підозріння на Начальну Команду Галицької Армії, що вона перекуплена Денікіном через Дудикевича 5 мілионами. Панове! Галицький старшина чи генерал, навіть такий, якого ми арештуємо й віддаємо під суд, стоїть морально за високо, щоб Ви сміди без доказів пускати в світ такі нікчемні вісти. Знайте, що галицький жовнір — навіть такий, якого ми держимо у вязниці, не продасть Галичини. Якже ви не розумієте нас!

× По місті розліпили відозви, якими взивають на фронт — Галичан. Як відомо, Галичина, котра є 15 разів менша від Великої України, виставила більшу армію чим Велика Україна. Армія та гола, боса й голодна бореться доси. Добре було б вислати на фронт бодай тільки самих Наддніпрянців, кілько мала Галичина дала своїх синів. Тоді все буде добре.

× Пишуть нам: В Камінци є шпиталі, до яких наше жіноцтво рідко навідується, хоч богато військових має тут своїх жінок, які не мають заняття. В „Червонім Хресті" також мало жінок бере правильну участь. Що робити? — Від Ред: Треба списати фамілії наших військових, які не мають дітей і повинні занятися хворими й раненими тай визначити їм на письмі дижур. А котра пані ухилиться від обовязку дижуру, просимо донести нашій редакції.

× На допомогу раненим і хорим козакам відбудеться в суботу, 15 с. м. заходом „Союза Українок" вистава Винниченкової „Брехні". в Народнім Домі. Буфет знаменитий,

× В Ужгороді на Угорській Україні видав командуючий генерал розпорядок, що вивіски фірм мають бути в українській мові.

× Падеревський захворів, а на мирову конференцію їде Патек, польський посол в Празі („Вперед" з 7. XI.)

× З Польщі приходять вісти, що відносини між б. австрійськими, російськими й німецькими Поляками загострюються з дня на день. Ті три гатунки Поляків виховані в ріжних державах не розуміють себе і не можуть спільно працювати. Поляки з Познанщини мають зовсім окремий уряд. Армія польська складається властиво з трьох армій і т. д.

× Вибори в Румунії відбулися на днях. Вибрано 560 послів до парляменту, в тім 26 з Буковини, а 90 з Бесарабії і 237 сенаторів, в тім 11 з Буковини, а 37 з Бессарабії. Буковинські Українці не брали участи в виборах.

× Серед яких відносин відбулися вибори в Румунії свідчить факт, що секретаря соціялістичної партії Московічі вибрано проти його волі. „Черн. Моргенблят з 11 XI".

× Англія перестала поперати Денікіна. Льорд Черчіль заявив це урядово одному дьевникареви і зазначив, що український народ повстає в запіллю проти армії Денікіна (Черн. Моргенблят ч. 456).

× Англійські війська покинули піві. Росію. З Льондону доносять урядово: Англійські війська покинули вже північну Росію. Останній транспорт тих військ прибув вчера з Мурманська. Сьогодня очікують в Глесгові повороту ген. Равлінгтона з його штабом. („Курєр Польські", 16. X.).

× Америка не блькує Росії. „Черн. Моргенблят" з 11 листопада пише: Америка не лиш, що не гадає блькувати Росії, але хоче заосмотрити Петроград в середники поживи.

× Крамаж президентом російської республіки? „Черн. Тагблят" з 11. XI. подає за „Чеським Словом", що денікінські круги запросили Крамажа управильнити внутрішні відносини в Росії. Одна рос. демократична партія предложила йому президентуру рос. республіки, а рос. монархісти предкладають йому місце премєра. За те російські соціялісти випрошують собі всяке вмішування чужих політиків у внутрішні справи Росії. Ось „шутки русской жизни".

× В Москві поширюється азійська пошесть „бері-бері" Хорі западають в сон і крайну байдужність. („Черн. Моргенблять").

× Вже в перших місяцях 1919 р. Англія мала супроти Америки білянс пасивний на 2 міліярди (!) ф. шт. („Куррант").

Нові книжки.

Бібліотечка „Отрільця" ч. 22.

Роман Заклинський: УКРАЇНСЬКІ КОЛЬОНІЇ. Камінець, 1919. 16° ст, 16 — Ціна 7 гр. Це праця одного з сеніорів нашого письменства. Перша його праця появилася перед 45 літами. Спис важнійших його творів поданий в книжечці.

ОПОВІСТКИ.

Оповістки по 10 гр. стрічка. Платити згори.

ЛИСТИ в адм. „Стрільця" мають п. п.: Петро Даровський, Яків Щитинський, сотн. Микола Стойко, Антін Княжинський, чот. Галичин, сотн. Барила, хор. Іляріон Левицький, Антін Заплітний, Абрагам Моверман, Гане Вінер, Дмитро Кіт, Григорій Щитинський, Константин Соколовський, Кипріян Малис, Богдан Антонович, чот. Володимир Кульчицький, Евген Бриллиський, чот. Володимир Михайлів, хор. Григорій Щирба, хор. Михайло Терпелівець, чот. Іван Головінський, Роман Бобіляк, пор. Іван Нагайло, Володимир Татомир, сотн. Роман Гіжовський, Іван Козбур, Віктор Лисняк, пор Северин Левицький, Шепаровичі, сотн. Топушак, Др. Білозор, Кость Стисловський, чот. Терко, Остап Станиславський, Кость Кунхевич, Василь Заворотюк, інж. Леванцовський, Д-р Грубський.

Управа Партії Народно-Трудової (давнійше національно-демократичної) повідомляє П. Т. Членів, партії в Ох. Области УНР., що тимчасово президію партії веде заступник Президента Др. Остап Юрчинський і Секретар Василь Баранік, до котрих належить звертатися в справах партійних. (Шевченківський Проспект ч. 37 II. п. 1—1

Петро Муляк хор. С. С. при полевій жандармерії, Камінець, ул. Почтова 19 і харчівня шукає брата Юрка, що був при сотні Кравця. 1—1

Михайло, де Ти? Чот. УСС. Городецький вишкіл бригади УСС. Привороття коло Жванчика, 1—1

„Вперед" передрукує Катерина Олійник, Львів, Кленарів. Находжуся в Жмеринці. Єсьм здоров. Іван, 1—1

Микола Капустинський, дай о собі знати! о. Александер Капустинський, Камінець, вул. Резервуарна дім Мазинга. 1—1

Міст. старшина Йосиф Мудрицький. Я є в Камінци, Олександер Мудрицький VII Курінь XI Бр. в школі ім. Т. Шевченка. 1—1

Хтоби знав де перебувають Омелян Крохмальницький, Роман і Родіон Зарицькі та Ярослав Слонський нехай повідомить Д-ра Остапа Юрчинського в Камінци ул. Резервуарна дім Мазінга. 1—1

Продається пара коней (з англійською ремінною упряжею і легкою критою повозкою). Близші інформації в домі Шільмана при вулиці Кінецівській ч. 15 напротив Повітової Народньої Управи, кождого дня між год. 2—4 по обіді. 1—1

Хто знає, де находиться Осип або Володимир Степишин з Перемишля — прошу повідомити четаря Олеся Степишина — Кіш скорострілів, Корпусу СС. 1—1

Хто знає, де находиться хор. Юрків Івась з бер. Бригади, 3-го куріння, пор. Гая, 2-го корпусу — прошу ласкаво повідомити четаря Бея Хведя, Кіш Скорострілів, Корп. СС. 1—1

Шватрі! Я дістав листи з дому: Всі здорові — Петро учиться приватно. Олюся теж. Поляки робили ревізію кілька разів за Вами і мною. Багато забрали майна у нас. Де Андрійко? Пишіть: Камінець, Військове політехнікум, радіо-тел. клас, вул. Т. Шевченка 59, Четар СС. Небеш Степан. 1—1

Чотар Кузик Федір, Команда 4 зол. бригади, п. п. ч. 56, шукає брата Дмитра Кузика, Дмитра Вінника і Аксентія Сидорського. Хтоби знав дещо про їх, звелить ласкаво донести на повищу адресу. 1—2

СТРИЙ! Зеньку, Яську, Данилку і товариші. Що з Вами, відозвіться. Підхор. Гарасимів Вишкіл Бр. УСС. 1-3.

Хто знає, де находиться підх. Романишин Олекса, котрий служив при зал.-дор. куріни, зволить ласкаво повідомити його брата Василя, Буланий Відділ при Дикт. ЗОУНР. 2—2

ним поїздом з більшовицькими старшинами. Поводилися зі мною дуже чемно. Харч був кепський, але й вони голодували.

В Москві завезли мене в Марієнський шпиталь ім. гр. Толстого. По 3 днях прийшов до мене оден більш. старшина, мабуть з „чрезвичайки" і запитав:

— „Чи признаєте Совітську Владу?"

Мені не лишалося нічого, як відповісти: Так.

— „Чомуж Ви билися проти совітських військ?"

— „Бо я в першій мірі Українець, а потім усе инше".

— „Совітська Влада дає Вам лучшу Україну, чим усякий инший уряд. Чи Ви не вступилиб на службу в українську совітську армію?"

— „Я ще на пів інвалід. На фронт не здатний тепер, а в запіллю працювати мені трудно, бо я Галичанин і не знаю вашої адміністрації".

Тоді він звернув розмову на Січове Стрілецтво. З розмови побачив я, що він дуже добре й докладно поінформований, знає назвіть імена стрілецьких командантів, настрої, повстання С.С. проти гетьмана і т. д. Вкінці заявив: „Ми Вас могли вжо кілька разів знищити, але не зробили цего, бо маємо в тім свою ціль". До Січових Стрільців відносився з поважанням і респектом як до ідейного війська. Переконував мене, що провадимо братоубийчу боротьбу, бо бємося з Таращанцями, які є Українцями з крови й кости. Я відповідав на те, що то Таращанці провадять братоубийчу війну через те, що у них менша національна свідомість, чим у нас.

Він вийшов, сказавши мені по його розумінню лайку, а по мойому комплімент: — „Коли ви Галичане перестанете бути такими шовіністами?"

По балачці зі мною звернувся ще до галицьких стрільців і агітував між ними.

В Москві в шпитили був я 2 тижні, а поміг мені виїхати легально оден знакомий більшовик. Я приїхав до Рівного і знов пішов до шпиталя, де перележав до заняття Рівного Поляками. Вони видали наказ регістрації, якому я не піддався. Мене не відкрили. Видобув мене відгам полковник С.С. Ю. Чайківський, який попав був в польський полон. Було це при кінци серпня 1919 р. Я зголосився в штабі корпусу С.С., який відкомандував мене до кошa С.С. в Старокостантинові.

Тепер я ще не зовсім здоров, але мене тягне знов до служби в українськім війську. І завтра рано їду.

Списано в Ред. „Стр" дня 11. XI. 1919 року.

Редагує: Комітет.

Черенками „Стрільця", друком Б. Вайнбавма.

Ч. 95. Камінець, Неділя, 16. листопада 1919. Рік І.

СТРІЛЕЦЬ

Часопис для Українського Війська.

Виходить тричі в тиждень.
Ціна 6 гривень.
Редакція і Адміністрація вул. Поштова, ч. 9. І. п.

Нехай живе Самостійна Українська Народня Республіка!

Галичане! Галицькі Жовніри!

Настав час найтяжший, який Ви переживали від початку війни. Найтяжший він тим, що знайшлися таки свої люде, які під фірмою одної з галицьких партій ширять ненависть проти Вас і Вашого Уряду. Прозивають зрадниками Вас і Ваш Уряд Галицький і довголітних робітників наших, які десятками літ працювали в Галичині між нашим народом, які сиділи по тюрмах за народню справу, які перебули голодівку в польських криміналах! Ви знаєте, що Ви невинні. Знайте, що таксамо як Ви, невинний у ніякій зраді і Ваш Галицький Уряд. І коли скінчиться ця війна і цей розвал, тоді ті, яких несовісні люде прозивають зрадниками й запроданцями — не будуть мати ні сотика при душі. А ті, що наших довголітних діячів прозивають запроданцями, це люде, що навіть на похороні уміють лаяти працьовників. Відвертайтеся від них мовчки і вірте до кінця свому Галицькому Урядові. Нехай в історії нашої землі лишиться памятка, що чесний Галицький Жовнір стояв при своїм Галицькім Уряді до кінця.

Не нарікайте, що ніхто не знає, що робити. Бо кождий чесний галицький жовнір знає, що має робити: маєм слухати свого Галицького Уряду до кінця. Головна річ: держатися разом. Кождий, хто самовільно опустивби свою команду, щоб іти до Галичини самому, — поповнивби дурний злочин. Дурний, бо Ляхи його там зловлять і замучать. А тут він ослабивби утечею нашу силу. Держіться!

А час, в якім можете разом побачити свою Галичину, може далеко блищий, як думаєте. Але він прийде для Вас тільки тоді, як Ви до кінця разом будете держатися і слухати Галицького Уряду та гнати від себе тих Юдів, що хочуть Вас розложити і розсівають останні брехні про Галицький Уряд і галицьких діячів.

ТЕЛЄГРАМИ.

Оперативний Звіт

Штабу Головного Отамана

з дня 14. листопада 1919.

Після упертого бою ми залишили ст. Сербинівці і Бар.

На инших відтинках фронту нічого нового.

За Ген-Квартирмайстра
ЛІПКО, полк.

З більшовицького звіту.

за 12. і 13. XI.

УПБ. Москва, 13. XI. (радіо). Початку нема). Наші частини заняли Новохоперськ і ст. Урюпинську, Петрівську і Тенікінську. — Східний фронт. Червоні війська заняли ряд сіл 100 врст. на півн. захід від Омська.

Польський оперативний звіт.

УПБ. Варшава, 13. XI. (радіо) Більшовицький фронт: Наші відділи відбили з великими втратами наступи більшовків, приготовані від кількох днів здовж Двини на схід і на захід від Полоцька.

УПБ. Навен, 13. XI. (радіо) В галицьких нафтових районах великі голодові демонстрації. Демонстранти жадають негайного приділу цукру, муки і вугля. Також у Варшаві і Лодзі замічається брак хліба.

УПБ. Навен, 13. XI. (радіо) Союз і заприязнені держави назначили Англійця Овена завідателем Гданська аж до визначення комісара від Союза народів.

УПБ. Москва, 14. XI. (радіо) Англійський премєр — міністер Льойд Джордж сказав: „Наступ Юденіча на Петроград не вдався. Денікін застряг. Я предсказую, що тепер вже не вдасться здавити більшовизму".

Спомини.

Рік моєї праці на Великій Україні.

I.

На Великій Україні був я вперве за царату — 10 днів у Києві в 1913 р. на виставі. В друге за австрійської окупації — в серпні 1918 і читав тут у Камінки лекції на курсі учительства. В трете приїхав я дня 6 листопада 1918 і сиджу досі (з малими виїздами).

Як я виїздив зі Львова, Львів був ще в руках українського війська. Але в нім кипіли завзяті бої. Як член Укр. Нац. Ради брав я участь в переговорах з Поляками. Коли їх провідник Міталь заявив отверто, що вони не в силі додержати умови, бо узброєні польські банди не послухають ніякого проводу, — виїхав я з доручення Команди Українського Війська до Києва, щоб у гетьмана Скоропадського просити допомоги для вдержання Львова. Зі мною їхав сотник Шухевич (інжінєр). Ми виїхали автом з „Народного Дому" у Львові дня 5 листопада 1918 о год. 2. досвіта — через ринок і Личаків. Було дуже студене й густа мрака стояла в улицях Львова. Зі всіх улиць тарахкотіли кулемети, з вікон сипали огнем, раз у раз чути було детонації мінометів. Біля Городецької горіли якісь магазини. Ми їхали скоро. Біля шпиталя на Личакові мало нас не пострілила українська сторожа.

Автом перегнали ми Галичину і доїхали до Радиливова. Тут пережив я найстрашнійшу ніч свого життя. Маси здезорганізованих австрійських військ і вертаючих полонених стріляли в нічній темряві божевільно на всі боки. Весь час падав дрібний, вязливий дощ і грязюка була страшенна. Я не спав уже пяту добу та мав горячку. Переповненим поїздом приїхав я до Києва дня 6 листопада 1918 о год. 5 веч. і просто з вокзалу поїхав до гетьманського палацу. Припадок, хотів, що день передтим зголошена була на цю годину якась депутація Галичан з Києва. Сторожа переконана, що ми члени тої депутації, впустила нас без окремого зголошення. Таксамо думав і прибічник гетьмана Остряниця тай допустив нас зараз. В приймній застав я полковника Січових Стрільців п. Евгена Коновальця. Ми разом пішли до червоної кімнати гетьмана. Гетьмана бачив я вперве, Високий мужчина, зросту митрополита Шептицького, але струнчіший, аристократичного вигляду, приняв нас дуже вічливо. Коли я представив йому становище Галичини й положення у Львові та імєнем Начальної Команди Українських Військ і Укр. Нац. Ради у Львові попросив о поміч, він сказав, усміхаючися:

— „Скажіть отверто: Хочете в Галичині вирізати польських панів?"

— „Хочемо збудувати Українську Державу", відповів я, здивований.

Він знов усміхнувся незначно, немовби хотів сказати: говори собі здоров, я боюся чогось иншого. Але сказав:

— „Хоч я не у війні з Польщею але на таку ціль допомогу дам. Тільки мушу це зробити обережно: Видам наказ війську, щоб очистило від полонених зелізничий шлях до Волочиськ. Як військо заженеться аж до Львова, я за це не відповідатиму, але мусітиму вилучити ті частини з моєї армії які дезертирські. Кілько вам війська треба?"

— „Вистарчить полк Січових Стрільців, що стоїть у Білій Церкві. Він переважно з Галичан, які радо заженуться і поза Львів."

Думав хвилину і відповів:

— „Мені їх тут треба. Але дам. Що ви на це?" звернувся до полк. Коновальця, Галичанина зпід Львова. Полконник відповів:

— „Я, Пане Гетьмане, жовнір. І піду скрізь, де того вимагає інтерес Української Держави!"

— „Розуміється, вам треба ще й грошей?" питав дальше гетьман.

— „І бодай двох броневих авт та троха артилерії", сказав я.

— „Є. Дам. Але, грошей можу дати тепер тільки пять міліонів корон".

Позаписував все власноручно й при нас закликав ад'ютанта та передав йому до виконання. Чи переслав гетьман гроші, не знаю. Що сталося з допомогою, оповім дальше. Я тоді не сподівався, що возьму участь в повстанню проти гетьмана.

По авдієнції вийшли ми разом з полк. Коновальцем. Ще в гетьманських кімнатах сказав він до мене тихо:

— „Ми, здається, не зможемо поїхати, хоч требаб. Бо гетьман хоче піддати Україну Москві. Союз лівих українськвх партій приготовляє повстання проти нього. Січові Стрільці звязані з Великою Україною більше чим з Галичиною. Зрештою все це рішить Стрілецька Рада. Але наперед ходім до Національного Союза. Там застанемо Винниченка. Повстання, розуміється велика тайна".

В кімнатах „Нац. Союза" (Пушкінська 1) застали ми Винниченка. Я оповів йому все, що й гетьманови тай вислід авдієнції у гетьмана. Винниченко в обуренню закричав, що як заберемо Січових Стрільців, то повстання не удасться. Київ важніщий чим Львів. Я відповів, що не знав, що тут діється. Но довшій перепалці погодилися ми на тім, що мій товариш Шухевич мав

Львівська державна наукова бібліотека
№ П 1920

ХРОНІКА.

× **Сегодня** припадає перша річниця повстання проти гетьмана. З того приводу містимо виривок зі споминів дра Назарука, які вийдуть окремо в повнішім виді.

Спростування. Штаб Гол. Отамана просить нас ствердити, що „Україна" не є органом Штабу, лише виданням Особого Відділу Штабу Дієвої Армії.

× На всі закиди зроблені „Стрільцеви", відповідаємо коротко: Ми не написали ніколи нічого такого, в що не вірилиб, що воно слушне й правдиве!

× Відділ освіти при Команді Етапу Галицької Армії повідомляє, що готовить до друку „Стрілецький календар". До співробітництва запрошується усіх. Крім иншого матеріялу потрібні ще: спомини з фронту, з полону, та записки ранених. Матеріяли присилати (оставивши у себе відпис) до Відділу Освіти КЕГА. Пол. почт. ч. 13.

× З Університетського життя. Рада Професорів Камінець-Подільського Державного Українського Університету вибрала за вик. обовязки приват-доцента по катедрі нового Українського письменства на історично-філологичному факультеті В. Бирчака. Прийом прохань про вступ до Університету: Радою Професорів Кам.-Под. Держ. Укр. Університету ухвалено продовжати прийом прохань про вступ до Університету до 20 цього листопаду, після якого терміну зараховання буде припинено.

× В Лондоні перебували минулого місяця на прогульці представники найбільших европейських дневників. В гурті журналістів находився представник укр. преси, ред. Савченко. („Дзєннік Повшехни" ч. 295).

× Про відносини в польській армії так пише жовнір з тешинського фронту до варшавського „Роботніка" Жовніри ходять голі й босі, хоч зима за плечима. Населення сміється, бо військо світить голим тілом. Провіянтура видає харчі лиш на грами так, як в аптеці. Але й тих грамів часто бракує. Офіцери відносяться дуже зле до стрільців, бо це самі бувші російські офіцери.

× Польське офіцерство гуляє. В Рембертові під Варшавою вбив польський офіцер свого чуру, що перешкодив йому в знасилуванню одної молодої дівчини. По доконанім убийстві злочинець сховав трупа під канапою, на котрій переспав опісля три ночі.

× Польські комуністи агітували за рільним страйком, розголошуючи м. и., що польський сойм й уряд наказав страйкувати.

× Англійські жінки в часі війни брали діяльну участь в помічничій воєнній акції: були добре зорганізовані з чисто військовою дісціпліною. Не воювали на фронті, але за те взяли на себе весь тягар праці для необхідного заспокоєння щоденних потреб жовніра: до них належали кухні, пральні, швальні, навіть воєнні кладовища, які порядкували і прикрашали зараз за фронтом. Головно жінки працювали по бюрах. Свої завдання сповняли знаменито і їх трактовано на рівні з мужеською армією: одержували льон, степені, аванси і т. д.

× Б. німецький канцлер Бетман Гольвег заявив у слідчій комісії, що німецькі військові круги (Гінденбург і Люнденцорф) поносять виключну вину в невдачі Німеччини. Вони противилися всіми силами здержанню операцій підводних суден. Ізза того виступила оружно Америка і помогла коаліції до побіди.

× „Упов. Дикт. для внутр. справ дозволяє рішенням з дня 12. XI. 1919 ч; 4852 внутр. на зміну назвиска проф. Андрія Микитяка на Микитяк-Солтис.

Нові книжки.

Бібліотечка „СТРІЛЬЦЯ"
чч. 23, 24, 25.

Українські військові підручники: Сот. Ів. Сітницький; ПІДРУЧНИК ГАРМАТЧИКА. Камінець, 1919. 16°. Ст. 36. Ц. 20 гр.

Книжечка ця починає серію українських військових підручників у бібліотечці „Стрільця". Вона подає наглядні зіставлення австрійського і російського способу прицілу, переводить мірникові і кругові числа з австрійських на російські і на відворот. Тим необхідна вона всім українським старшинам б. австрійської і російської армії. До книжечки доданий гарматний слонарчик і українська команда.

— З подорожей Українців. СОВІТСЬКА МОСКВА у вересні 1919 Вражіння очевидця. Камінець, 1919 16°. Ст. 16. Ц. 10 гр.

— Українські мемуари. Е. Зиблікевич: ЗІ СПОМИНІВ СІЧОВИКА 1914—1919. Камінець, 1919. 16°. Ст. 16. Ц. 10 гр,

ОПОВІСТКИ.
Оповістки по 10 гр. стрічка,
Платити згори.

ЛИСТИ в адм. „Стрільця" мають п. п.: дес. Михайло Колодій, сестра Маріянна Лєб, отаман СС. Андрій Мельник.

УСС Зєню і Миронку! Дайте вістку за себе до тата адресуйте до редакції „Стрільця". Данко і Славко уже писали. 1—3

ЗНАКОМИХ прошу, повідомити Анну Левкун, Львів, вул. Строма ч. 4. (Жовкевська). Жию в Камінци. Адреса: „Внук." до ред. „Стрільця" „Вперед" прошу о передрук. 2—2

Редакцію „ВПЕРЕДУ" щиро прохаю о передрук! Катруся Ведостанська Нядики — Коломия. Вістку подану у „Впереді" читав. Зрадів невимовно. А Ти, чи здорови? Перебуваю в Каміци. Про Вас й на хвилю не забуваю. Влодко. 1—1

Вістун Герцик Іван з Горожанки знаходиться при Батерії Пол. Гаубиць 3/9 при Ком. Етапу Г. А. П. п. ч. 115. Звакомих прошу о письмо. 1—1

Хтоби знав де перебуває мій брат стр. Іван і Дмитро Куриловичі, зволить донести на адресу: Поручник Курилович Данько, Вушкіл II. гал. корп. 4 Бригада. Ет. пол. ур. 115. 1—1

Хорунжий
ІВАН ЧУПРЕЙ
Етапна пошта 120.

Прокопович Ольга з Коломиї, пошукує свого брата Прокоповича Андрія котрий служив при Інтондантурі II-гої Коломийської бригади. Хтоби знав місце його побуту зволить ласкаво подати на адресу: Прокопович Ольга, Камінець н./П., вул. Пятницька ч. 3. II. поверх. 2—2

ПІДХ. МИХ. КРЕВЕЦЬКОГО шукає брат. Хто знає, де він зараз, зволить подати вістку до ред. „Стрільця".

Хорунжому Елійови і братови єго подаю до відома: Батько жиє, вернув з Домбя до Сокаля. Проф. Банах. 1—1

Стр. Комаринський Василь з Мозолівки п. Підгайці. Тепер в Деражни, обоз Команди Ет. III. Гал. Корпуса. Пошукує братів стр. Івана Богана, четара Ізидора Сличинюка та Івана Галя. 1—1

Родина Горчаківських знаходиться в Камінци, в. Мало-Покровська, дім Лукасевича. 3—3

Пор. Безпалко Семен, Кіш УСС. і др. Вол. Безпалько. Дайте знати о собі. Інж. Миханю лежить третий тиждень хорий в Камінци — відвідайте його скоро. Підхор. М. Городиловський Арм. Арт. Вишкіл. 2—2

Роман Морозевич абсольв. прав. Де Ви обертаєтеся, питаєся п. Евг. Л. Она в Стрию, просить писати. Маєте лист в Редакції „Р. Г." 2—2

ШУКАЄ братів: Михайла, пор. IV. Золоч. Бригади і Евтена, дес. Калуз. кур. — Іван Крижановський, ур. при Мін. Вн. С. Заг. Департ. Камінець.

Четар Кузик Федір, Команда 4 зол. бригади, п. п. ч. 56. шукає брата Дмитра Кузика, Дмитра Білика і Аксентія Сидорськодо. Хтоби знав дещо про їх, зволить ласкаво донести на повисшу адресу. 2—2

„Юліточко! подай мені Твій точний адрес. Олесь, хорунжий при куріни „Буновинських Стрільців". 2—3

Барана Мих. шукає брат. Господарська сотня Бр. УСС. Область Ферштинська. Коритно. Станція Скидніє. 2-3

ПРОХАЮ всіх тих, що їдуть за границю до Відня або в Чехію — повідомити мою жену ЛІЛЮ ДИШКАНТ в „Rajecku u Zabreha II. Sev. Morava", що жию. Чеські часописи прошу о передрук. Гриць Дишкант, пор. Штаб 2, Бригади.—III. г. корп. п.п. ч. 54. 4-6

ЗЛОЧИН проти Укр. Держави купувати безбавдерольний тютюн, бо вже відкрито:
I. укр. фабрику тютюнових виробів під фірмою
Ф. І. РАЧЕНКО в Дунаївцях
тютюн дешевий, першої якости. Закази полагоджуються зараз. 4—7

піти до гетьмана й заявити, що нам на Львів буде досить половина полку з Білої Церкви, а я мав зараз поїхати на Стрілецьку Раду в Білій Церкві.

Пізним вечером коло 10 год. висів я з кількома стрілецькими старшинами в Білій Церкві й пішов до казарми Січовиків. Серце билось мені на згадку, що ступаю по місцях, де колись ходив Богдан.

В пять хвилин скликали Стрілецьку Раду, зложену виключно зі старшин. Були це люде молоді, але гарні, з почуттям обовязку супроти України. Переважно мої особисті знакомі. Я зреферував їм, що діється в Галичині й переповів всю розмову з Винниченком. На нім вичерпались мої сили. Це була моя шеста неспана ніч. І я заснув на кріслі. Памятаю тільки що в кімнаті було дуже горячо, що вона була з білих дощок (барак) і що полковник Сушко, мій добрий знакомий, будив мене, кажучи:

—„Слухайте, слухайте! Бо сотник Черник говорить проти!" — Але я не мав уже сили слухати. Мене випровадили до сусідної кімнатки, яку займав неприсутний сотник Гнатевич положили мене в ліжко. Мене збудили аж слідуючого дня коло полудня. В кімнаті був січовий лікар, д-р Чекало з Харківщини який ствердив у мене горячку й сильну ангіну.

II.

Довго я спав — бо аж мабуть до 14 листопада. Будили мене тільки тоді, як приносили харч і як приходив лікар. А 14-го я встав і пішов до старшинської столової.

Там довідався докладно, що Стрілецька Рада головно під впливом пок. сот. Черника, „душі стрілецтва" вирішила, не посилати ніякої підмоги на Львів, бо Київ важнійший. Наказ від гетьмана прийшов, але прийшов і другий, яким відкликано перший. Хто видав цей другий наказ, не знаю.

Привезено київські часописі з 14 листопада 1918, в яких оповіщений був маніфест гетьмана про федерацію України з Росією. Січовики уважали себе тим маніфестом звільненими з обовязку служити гетьманови. Бо вони зобовязалися служити йому як Голові Самостійної Української Держави.

Пізно вечером приїхали до січових казарм члени Директорії. Крім Винниченка знав я з них передтим ще теперішнього Гол. Отам. Петлюру з моїх університетських часів у Львові.

Постановлено, почати повстання дня 16 листоп. 1918. одна сотня СС. мала в полудне заняти місто Білу Церкву,

—„Чи маєте панове приготовані відозви?" запитав я.

— „Ні" — Я зараз пішов писати повстанчу відозву і по годині приніс її Директорії та відчитав. От. Петлюра дописав у ній оден уступ проти гетьмана. Команда С.С. вислала її до друкарні, а мене з 2 стр. старшинами до німецької залоги, щоб намовити її, не виступати проти нас, як займатимемо місто.

З казарм до міста далеко. Ми дуже померзли заки доїхали. Дорогою застановлявся я тільки над тим, що говорити Німцям, а не над потребою самого повстання. Адже представники українських партій робили його.

В німецькій команді скликали ми їх офіцерів і представників їх салдатської ради тай представили їм, що почнеться національне українське повстання. Німці дуже занепокоїлися. Але ми вияснили їм, що коли не боронитимуть гетьманської влади, то нічого їм не буде.

Від них поїхали ми до ресторану бо були голодні. Вернувши до казарм, застали вже депутацію, зложену з німецьких офіцерів залоги представників їх салдатської ради не тільки з Білої Церкви, але і—з Київа. Очевидно цей останній мусів в міжчасі приїхати.

Над ранком заключили ми з ними писемну угоду, в якій Німці обовязувалися до нейтралітету в нашій боротьбі з гетьманом, а ми вивезти їх в спокою з України. Німці не додержали умови, про що пізніще.

Дня 16 листопада 1918 в само полудне рушила сотня С.С, на місто й розброїла гетьманську сторожу тай розстріляла мабуть двох гетьманських урядовців, що мучили народ в тюрмах. Ешелони (транспорти) січовиків почали їхати в напрямі на Фастів. Я виїхав з третим, разом з Директорією. В казармах під Б. Церквою остали тільки хворі й 2 стрілецьких старшин: Бісик і Домарадський. Вони мали організувати селян, які вже почали напливати — й відсилати їх за нами. Запал був великий.

Я хотів їхати до Львова, але полк. Коновалець заявив; „Переповість там все Шухевич, а ви мусите остати. Бо всі наші старшини дуже потрібні при війську. Директорія не має ні одного товмача. А переговори треба буде вести нераз" І Шухович поїхав, я остав.

Ніколи в життю не мав я такого навалу праці як тоді. Ніч за нічю неспана. Вічні гарканини з Німцями, які зломили умову й з усіх боків напирали на українські повстанчі війська. Селяне хмарою кинулися нам на підмогу. Я виголошував бесіди до богатьох транспортів озброєних селян. Мешкали ми в вагонах. Щойно в Винниці спав я в ліжку, перший раз від початку повстання.

Далі буде.

Д-р О. Назарук.

Редагує: Комітет. Черенками „Стрільця", друком Б. Вайнбавма.

Львівська державна наукова бібліотека № П 1.920.